

**BIBLIOTECA
CENTRALA A
UNIVERSITĂȚII
DIN
BUCUREȘTI**

3386

Nº Curent *39.821* Format .....

Nº Inventar *12.410* Anul .....

Secția *Depozit II* Raftul .....

BIBLIOTECA SCRITORILOR ROMANI

C. NEGRUZZI
OPERE COMPLETE VOL. II.

Poezii

BUCUREȘTI · 1909
INST · GRAFIC · MINERVA ·

OPERE COMPLETE

Invr. A. 12.410
C. NEGRUZZI

3386 dublet

OPERE COMPLETE

VOL. II

POEZII

Donăciunea:
C. C. ARION

BUCUREȘTI

«MINERVA», INSTITUT DE ARTE
GRAFICE ȘI EDITURĂ B-dul. ACA-
DEMIEI, 3, — EDGAR-QUINET 4.
1909

85-630

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ
BUCUREȘTI

COTA.....

3386

CONTROL, 1953

EDITURA INSTITUTULUI DE ARTE GRAFICE ȘI EDITURĂ
«MINERVA», B-DUL ACADEMIEI, 3. — EDGAR QUINET, 4

B.C.U. Bucuresti

C85630

Tucutek V

APRODUL PURICE *)

1486

36912M.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Fost-au acest Domn om nu mare
la stat, însă întreg, drept, viteaz și
meșter la războaie... Și era mare jale
și plâns în norod pentru pierderea a-
cestui Domn bun.

Vornicul Ureche

La viața lui Ștefan-cel-Mare.

Ciocârlia cea voioasă în văzduh se legână
Și `nturnarea primăverii prin dulci ciripiri serbă,
Plugarul cu hărnicie s'apucase de arat,
Pământul ce erà încă de-al său sânge rourat;
Uitase-acum Moldovanul trecutele lui nevoi,
Și cu fluerul la gură, păstorul pe lângă oi
Cântă dragostele sale. Vai! el nu putea găci
Că vrăjmașu 'ntr'a lui țară se gătește-a năvăli.
Generalul cel mai falnic a[l] dârjilor Ungureni,
Hroiote¹⁾ ros de 'nverșunarea ce avea pe Moldoveni --
Care 'n multe sângeroase lupte i-au fost arătat,
Că nume de viteaz mare pe nedrept și-a câștigat --

*) Apărut ca «anecdote istoric» la 1837 în broșură, cu următoarea dedicație: «Domnului marelui logofăt și cavalier C. de Sturza. Acest anecdote, pomenit de vornicul Ureche în hronicul său, făcea parte dintr'un poem intitulat Stefaniada. Acel poem s'a prăpădit și nici mai gândiam la el, când am găsit fragmentul acesta păstrat la un prieten. Domnia-voastră l'ați cetit și ați dorit să se tipărească. S'au tipărit și eu cutez a vi-l închina ca o mică dovadă a adâncului respect cu carele am cinste (a) mă numi, al Domniei-Voastre plecată slugă K. Negruzzi».

¹⁾ Vezi «Notele lui Negruzzi la sfârșitul poemului p. 15.

1956

Luând veste cum că Stefan-Domnul lor atunci s'află
 În ținuturi depărtate, având cu el oastea sa,
 Socoti că favorabil prilej altul n'a găsi
 De Moldoveni și de Ștefan de odat'a-și răsplăti,
 Ca să poată cu-o lovire acea rușine spălă,
 Ce româneștele arme au săpat pe fruntea sa.
 Așa dar adunând noaptea pe toți ofițerii săi,
 Le expuse-a sale planuri, și le zise: «Frații mei!
 Știți c'acești români sălbatici, vrăjmași aprigi, ne'mpăcați,
 Au ucis mulțime mare dintr'ai noștri bravi soldați,
 Știți că însetați de sânge în Ungaria-au intrat,
 Și că foc și pustiire pe-a lor urmă au lăsat;
 Iar noi care bărbătește n'am lipsit a ne luptă,
 De abia numai prin fugă, viața ne-am putut scăpă,
 Și cununile de lauri ce 'n răsboae-am adunat
 Moldovanul cel obraznic în picioare le-au călcat;
 Oare-această înfruntare și batjocoră și rău,
 N'au să aibă răsplătire de la dreptul Dumnezeu?
 N'a să mai sosească vremea să ne răsbunăm și noi,
 S'arătăm că 'n Unguri curge viteaz sânge de eroi?
 Vremea este îndămână, prilejul favoritor,
 Oastea lor este departe, și cu ea-i și Domnul lor;
 Mergeți dar, și 'n astă noapte toți ostașii vă gătiți
 Și când va miji de ziuă, nesmintit călări să fiți,
 Ca prin marș iute și grabnic, fără veste să-i călcăm,
 Cine sunt Ungurii noștri și Hroiote să le-arătăm.»
 Se fălea deșertul Ungur cu-acel vis amăgitor,
 Că o țară neapărată va pustii prea ușor,
 Și 'n a sa zădărnice i se părea că vedea
 Lacrimele cum se varsă, sângele cum șiroea!
 Dar dreptatea Provedenții n'a putut îngădui,
 Gândul său cel sângeratec să se poată săvârși;
 Și Dumnezeu milostivul p'al său popul credincios,
 Nu-l va lăsa în călcarea Ungurului fioros.
 Deci sfântul Duh cu 'ndurare pe un român insuflând
 Ce de mult se află încă printre Unguri petrecând,

Și carele auzise tot planul acel cumplit,
 Ce asupra țării sale Ungurii au slimuit,
 Deși se găsea nemernic, pribegit din țara sa,
 Patriotică simțire în inimă-i tot s'află ;
 Așa dar în vălmășagul ce gățirea prileji,
 S'aruncă pe-un cal cu grabă și spre Moldova porni.
 După ce eși din lagăr alergă necontentit

Toată noaptea, pân' ajunse când soarele-a răsărit
 În oraș la Roman, unde pre Părcălabul aflând,
 Și primejdia ce vine abia a-i spune-apucând,
 De osteneală și trudă a căzut jos leșinat,
 Iar calul său lângă dânsul răsuflarea și-a și dat.

De îndată Părcălabul un minut n'a zăbovit
 Și un curier în pripă, la Stefan a răpezit ;
 Iar satelor de pe margini, porunci a se găti
 Cu săcuri, topoare, coase, cu ce vor putea găsi,
 Tot odată dând de știre și pe la boierinași
 Ca cu oamenii de oaste, cu vecinii și slujbași,
 Cu toții și mic și mare, să grăbească-a alergă
 La șesurile Moldovei unde el se va află ;
 Apoi strângând Călărașii și parte din târgoveți
 Înarmați cu lănci, cu săbii, cu arce și cu săneți,
 Au eșit din târg afară cu mica urdia sa,
 Și pe dușman fără frică ca să vie-l așteptă.
 Pre-cum norul de lăcuste soarele întunecând
 Vine pe sus cu iuțeață țarinile-amenințând,
 Incât tremurând așteaptă speriatul muncitor
 Neștiind unde-o să cadă acel nor îngrozitor ;
 S'amăgește cu nădejdea că ogoru-i va scăpă,
 Și-a sudorei sale roduri va putea încă-adună ;
 Însă de-odată lăcusta cade toată pe câmpii
 Și 'ntr'un clip în praf preface, țarini, hoalde-ogoare, vii.
 Sau după cum primăvara omățul cel adunat
 Printre râpi, și de a lui Febus calde raze săgetat
 Se topește și s'asvârle șiroi iute furios,
 În pârâul care curge printre flori în vale jos,

Il tulbură, îl mărește, îl umflă cu al său val,
 Și nu-l lasă pân' nu-l face de se varsă peste mal;
 Câmpiile se îneacă, iar păstorii spăimântați
 S'aciuiază cu-a lor turme în munții învecinați;
 Acest fel sumeții Unguri în Moldova năbușesc.
 Orice 'ntâmpină nainte robesc, taie, pârjolesc,
 Cu omor și pustiire drumul lor se însemnă,
 Naintea lor merge groaza, și 'n urmă foc fumeză;
 Dar spre-a Românului parte de ce se apropiă
 Hroiôt aflând pustii sate a înțelege nu putea,
 Care poate fi pricina acelu bejănărit,
 Căci el crede că de dânsul nimene nici a gândit;
 Deci îndată poruncește să-i afle pre cineva
 Prin colibe, prin bordeie, ca să-l poată întrebă.

Iată că umblând haiducii peste un moșneag au dat,
 Gârbovit de bătrâneță, într'un toiag rezămat;
 A sa barbă ca zăpada, a lui plete argintii,
 Fața lui cea cuvioasă, ochii săi măreți și vii,
 Il aseamănă că este îngerul ocrotitor
 Al acelor pustii sate, sau Duhul tânguitor.
 El până la Hroiôt vine cu pas lin și măsurat,
 Fără grijă deși este de catane 'ncunjurat,
 Și așteaptă să-l întrebe. — «Unchiașule, ia'n să-mi spui
 De ce pricină p'aicea nici un locuitor nu-i? —
 Astfel Hroiôt îi grăește. — Pricina însuți o vezi,
 (li răspunde-atunci bătrânul) și încă mai cercetezi?
 Pricina bejănăriei ș'a jalei obștești, tu ești
 Hoț turbat și fără lege care prăzi și pustiești!
 Care vii cu cete multe de tâlhari și prădători,
 S'aduci jale în locașul unor pașnici muncitori!
 Nu purtă grijă! cu dâșii curând te vei întâlni
 Și amar îți vei da sama, foarte greu te-i răfuî.
 Dumnezeu mult milostivul nu gândi că te-a lăsa
 Să sfâșii cu-a ta turbare credincioasă turma sa,
 Ci-și va înturnă urgia peste spurcat capul tău,
 Și-l va detună sdrobindu-l cu 'nfocat trăsnetul său!»

Zicând, face semnul crucei și din greu a suspinat. —
 Cine'n minutul acela să-l vază s'ar fi 'ntâmpat,
 L'ar fi socotit că este din ceruri vr'un prooroc.
 — «Spânzurați-l! înțepați-l! tăeți-l! dați-l în foc!»
 Strigară haiducii, husarii și tot trupul ostășesc.
 Ș'acum mii de lănci și săbii, pe deasupra-i se 'nvârtesc.
 Bătrânul așteaptă moartea fără a se oțări,
 El pentru țara lui este mulțumit a se jertfi;
 Dar Hroirot strigă să-l lasă; catanele se supun,
 li fac loc, se dau în laturi, mâna pre el nu mai pun.
 Generalul lor simțește după câte auzi,
 Că ușoară biruința cum gândește nu-i va fi.
 Deci în cete de-o potrivă oștenii săi adunând
 Pre haiduci puind în mijloc, călărimea înșirând,
 Lasă trupul cel mai mare sub niște vechi ofițeri
 Și el c'o parte aleasă de călăreți volonteri,
 Purcede mai înainte nerăbdător de a ști
 Dacă 'n drumul său vr'o oaste de Români va întâlni.
 După ce câteva ceasuri merseră cu un pas des
 Văzur'aproape de Roman, pe 'ntinsul Moldovei șes
 Un puțin număr de oameni, tot în cete împărțit;
 Ins'acea adunătură eră mândră de privit.
 De-o parte boierinașii, d'a lor slugi încunjurați,
 Călări pe armăsarii ageri și felurit îmbrăcați.
 Fiește care dintr'înșii câte-o dovadă purtă
 Dela dușmanul, pe care l-a fost învins mâna sa.
 Unul c'o sabie 'ntoarsă, c'un capot roș înfirat
 Și haine înaurite, este turcește 'mbrăcat;
 Altul încalecă iarăși un cal de donț căzăcesc
 Poartă o sulită lungă, și un hamger calmucesc;
 Îmbrăcat c'un ciapchin verde, și blănit tot cu samur
 Un tânăr se herețește, p'un sirep armăsar sur;
 Chingile, șeaoa lui, frâul, ferecate cu argint
 Arată cum că luată dela vr'un mare Leah sunt.
 Pe a altuia frumoasă înaurită harșea
 Intr'un colț se vede-un vultur ce-o cruce 'n gură ținea,

Nu rămâne îndoială că acel odor bogat,
 Dela Domnul Vlad sau Radul, în războiu a fost luat.
 Alții cu săgeți și arce au căciule Tătărești,
 Însă cea mai mare parte poartă cușme țurcănești².

De acolo nu departe țărani stau adunați,
 Cu securi, cu lănci, cu coase și topoare înarmați;
 A lor mâneci suflecate, aerul posomorît,
 Tăcerea lor, toate-arată că spre războiu s'au gătit.

Pârcălabul mai nainte eră cu-ai săi călăreți,
 Având strânși pe lângă dânsul slujbașii și târgoveți;
 Deci văzând cum că vrăjmașul cât putea venea spre ei,
 Se întoarce și le zice: — «Eată dușmanul, flăcăi!
 Năvăliți la el cu toții, voinicește vă luptați,
 Țara și casele voastre în pradă-i să nu lăsați.
 Dați de tot! să n'aveți milă de vrăjmaș ce ne-au prădat
 Care cu foc și cu sânge urma lui și-a însemnat;
 Buciumați, și Doamne-ajută!» — Cu toții strigă: Amin!
 Aideți frați din țara noastră să alungăm pre păgân!³

De-abea dobele și surle semnul bătăii vestesc,
 Indată cu toți în oastea Ungurilor năvălesc
 Strigând: ucideți! ucideți! dați de tot! nu vă 'ndurați!
 Pre vrăjmașii ce ne pradă, nu miluiți! nu cruțați!
 Cu-a lor groaznică năvală cai, călăreți oborind,
 Aduc neorânduială într'a dușmanilor rând;
 În zadar stau Ungurenii și vitejește se bat,
 Românul nu-i bagă' samă, și țăranul încruntat,
 Face jertfă răzbunării și pre prins și pre rănit.
 În zadar și ofițerii, și Hroiote oștean vestit,
 Ca să-i mai îmbărbăteze, d'avalma printre soldați
 Se luptă; nu văd, n'ascultă husarii înspăimântați,
 Ș'amenințându-i din urmă cuțitul Moldovenesc,
 Să plece acum de fugă se îndeasă, se gătesc.
 Iată c'atunci ceea oaste se ivea dintr'un ponor,
 Ungurenii prind la suflet văzând că vine-ajutor,
 Se întorc cu bărbăție, se înșiră iar la loc,
 Și războiul se 'ncleștează, mai ucigaș, mai cu foc.

După câteva minute toată oastea le-au sosit,
Husari, haiduci și cătane pre români au năpădit ;
Deci îndată toată fața bătăii au prefăcut,
Căci măcar că Moldovenii cumpătul nu și-au perdut,
Dar de multă ungurime nădușiți, înconjurați,
Cădeau precum snopii vara, de sabie săgetați.
Dos la dos, spate la spate, se bat desnădăjdut,
Lovirile li-s grozave încât nu-i de povestit ;
Șub a Românului paloș sângele curge pârâu
Pân'când brațu-i amorțește fiind rănit foarte greu,
Scapă sabia din mână ; în sfârșit și el căzând
Răstoarnă încă pe-un dușman ce-l vede lângă el stând.
Dumnezeule ! la tine nădejdea lor au rămas,
Inalțe-se pân' la Troiū-ți a lor trist și jalnic glas !
Și trimite-le din ceruri un înger într'ajutor
Căci se bat pentru scăparea ș'apărarea țării lor.
Coperiți de rane grele, făcând semnul sfintei cruci
Iși dau duhul sub cuțitul sălbaticilor haiduci !
Părcălabul plin de scârbă cu câți-va boierinași,
Mai având pe lângă sine vr'o sută de călărași,
Nădejde de mântuire, de nicăiri așteptând,
Și decât traiu cu rușine moarte mai bine-alegând,
Hotărăște să s'arunce între dușmani desperat,
Și să moară cum se cade unui brav adevărat.
Când deci astă hotărâre a împlini se gătea,
Iat'un călăreț zărește ce'n fugă spre el venea,
De pulberea ce ridică calul său cel înspumat
Nu putea ca să-l cunoască, dar inima i-a săltat,
Ea parcă-i spune c'acela aduce vr'un ajutor,
Pentru bravii ce de Unguri fără milă se omor.
Nu trecu mult și atunce ochilor nu a crezut,
Când pre Purice Aprodul lângă dânsul a văzut,
Purice, care'n războae a fost pururea vestit,
Român vrednic întru toate, a lui Ștefan favorit.
— «Părcălab, sănătate ! (zise) Ștefan a plecat
Cum luă înștiințarea ce prin cartea ta i-ai dat :

Și m'a și pornit la tine ca să-ți spun să te grăbești
Să aduni oameni de oaste câți vei putea să găsești,
Și 'nainte a lui îndată, cu toții să alergați..

— Oamenii mei, eată-i, frate, cu vrăjmașu 'ncăerați !
li răspunde Părcălabul, — de trei ceasuri ne'ncetat
Se luptă cu vitejie și mult sânge a vărsat,
Căci a dușmanilor noștri, numărul e înzecit,
Și zece odihniți Unguri stau p'un român ostenit !»

Aprodul atunci îi zice : «de este așa, apoi
Să te tragi cu câtă oaste ți-a rămas încă spre noi,
Căci acum la Siret, Ștefan trebuie să fi sosit ;
Eu mă'ntorc, te las cu Domnul, solia mi-am împlinit».
Sfârșind, fără de zăbavă, s'aruncă pe calul său
li dă pinteni, și le strigă : «rămâneți cu Dumnezeu !»

Îndată și Părcălabul semn de retragere dând,
Și restul oștilor sale la un loc tot adunând,
Incepură a se trage cu regulă și încet,
Spre oastea ce tăbărâse la Șchee lângă Siret.

*

Cum a primit curierul de părcălabul trimes
Ștefan din toat'a sa oaste a treia parte-au ales,
Și mergând cu un marș grabnic toată noaptea până'n zi,
A doazi pe amează în șes la Siret sosi :
Acolo spre răsuflarea oștilor a tăbărit,
Și'n trei trupuri osebite oastea sa a împărțit,
Darabanii cei cu plete, toți sănețe lungi purtând,
Armășeii cei sălbatici, barbe stufoase având ;
Simenii cei iuți cu arce, și cu măciuci în fălii,
Toți aceștia pedestri, număr ca la șapte mii
Erau sub Vornicul Boldur, oștean vechiu și ispitit,
In războaie și în taberi crescut și 'mbătrânit ;
Paharnicul Coste earăși aveă pe sama lui dați,
Panțirii și leficiii toți cu zale îmbrăcați ⁴⁾
Iar Copiii și Aprozii ⁵⁾, de boierinași feciori,
Care ostășescul prapur a păzi erau datori,
Pre Voevod totdeauna la războaie străjueau,

Și haine foarte frumoase și bogate arme-aveau ;
 În mijlocul lor călare eroul Ștefan eră,
 Și vechiul steag a Moldovei înainte-i flutură ;
 (Pe dânsul eră de-oparte cap de Zimbru 'nfățoșat,
 Iar dincolo sfântul George călare și înarmat).
 Acolo se află iarăși al oștilor veteran
 Arbur Hatmanul ce'n mână poart'un groaznic busdugan
 Pre care ca pre o minge de copil îl aruncă,
 Dar azi omul cel mai tare de abia l-ar ridică,
 Altă armă el nu are, nici voește-a mai aveă,
 Căci îi place când pre dușman c'o isbire îl turtea.

Iată se aude zgomot, împușcături și strigări,
 Chiote de biruință, ș'a cailor rânchezări ;
 Peste puțin se zărește și steagul parcălăbesc
 Incunjurat de vitejii ce-l apără și-l păzesc
 Pe 'mprejurul lui grămadă stau ca zid nerăsbătut,
 Să pue pe dânsul mâna Ungurul nici c'a putut ;
 Plini de pulbere și sânge, de rane acoperiți,
 Acești bravi se luptă strașnic, căci sunt desnădăjduiți.
 Se 'nfioară Ungureanul și stă trist a socoti
 Că această biruință multă oaste îi jertfi,
 Dar bucuria isbânzii intristarea-i întrecea,
 Că-i aproape răsplătirea, lui prin gând nu îi trecea,
 Pentru că 'ntr'o luncă deasă oastea românească sta,
 Și porunca să înceapă bătălia așteptă.

Deci Ștefan lăsând în urmă o strajă de călărași,
 Orânduște pre Boldur cu-ai săi harnici pedestrași,
 Să meargă să năpustească în Haiducii ungurești,
 Iar Panțirii să lovească aripele dușmănești ;
 După aceasta se întoarce și acest fel le grăi :
 «Ostași ! Voi știți foarte bine că spre a ne birui
 Alți mai însemnători dușmani în zadar s'au ispitit,
 Ci a săbiilor noastre ei cercară ascuțit :
 Apoi suferi-vom astăzi ca acești cutezători
 Vrednici d'a purtă mai bine nume de hoți trădători,
 Să vie cu sumeție chiar într'al nostru pământ

Să robească și să prade? Nu; cât eu în viață sunt
Nu va fi. Dumnezeu sfântul ne va împuternici,
Sumeața lor cutezare să o putem pedepsi.

Precum la Soci, la Soroca, la Lipnița v'ați purtat
La Baia, la Cursul-Apei, și la Râmnicul-Sărat,⁶

Astăzi și cu Ungurenii tot așa să vă purtați;

Și la orice întâmplare totdeauna s'alergați,

Unde-ți zări astă pană dela gugiumana mea,

Pre care pe drumul slavei pururea o veți vedeà». ⁷

Zice: și s'arunc' în dușmani de Aprozi înconjurat.

Vornicul Boldur atuncea și el năvală a dat;

Arbure viteazul Hatman cu călărimea cea grea,

Năpădește 'n husărime și începe a tăia;

Vai și-amar de acela nenorocit Ungurean,

Pre care îl întâlnește strașnicul lui buzdugan!

Precum când o stâncă mare dintr'un munte s'a surpat

Sdrobește, oboară, sfarmă, ori ce'n drumu-i a aflat;

Casele de pe costișă, grădini, saduri, livezi, vii,

Prăvale, rostogolește girezi, turme, herghelii,

Până ce se întâlnește cu niște 'nvechiți stejari

Uitați de timp și de veacuri pe a muntelui dărmari,

Urișa stânc'atuncea toată puterea perzând

Nu mai face stricăciune neclintită rămăind,

Iar norodul de pe vale care stă înspăimântat,

Dă lui Dumnezeu mărire văzându-se c'au scăpat.

Sau după cum hoțul noaptea prin codru călătorind,

Și la prada ce-a să facă cu mulțămire gândind;

Se bucură când privește cerul învălit cu nor

Căci are bună nădejde c'a putea prădă ușor,

Și-acum calul său prin piteni îl silește-a alergă,

Dar fulgeră și trăsnește tocmai dinaintea sa!

Calul sare, sforăște, și tâlharu 'ncremenit,

Scapă dărlogii din mână socotindu-se perit.

Astfel și Hroirot remase când pre Ștefan a văzut,

Ce din luptele trecute îi eră prea cunoscut;

Însă trebui să stea față, n'are încotro cotigi,

E perdut și el și oastea dacă nu va izbândi.
A cailor rânchezare, pocnetul cel de săneți,
Freamățul și șueratul a mii de mii de săgeți,
Zăngănitul cel de săbii, pulberea ce până 'n nori
Se înalță în vârteje dela-atâția luptători,
A trâmbeților și surle răsunset scârțiiitor,
Țipetele, văitarea, gemătul celor ce mor,
Îngrozesc pe călătorul ce-și urmează calea sa,
Și urechile-astupându-și, se ascunde undeva.
Românii cu-a lor iuțeală prăvălind răstoarnă tot;
Ungurii să stea 'mpotrivă se silesc și ei cât pot,
Însă furia română sparge, sfarmă orice greu.
În zadar și ofițerii se luptă, se bat mereu,
În zadar mai fac manevre și-'n tot chipul se sucesc,
Nimică nu pot a face, nimică nu isprăvesc.
Acum toți plecau de fugă cu sufletul îngrozit,
Când Hroiote cu bărbăție înc'odată i-au oprit
Strigându-le: «Unde mergeți? încotro vreți să fugiți?
Au doar că sunteți aproape de casă vă închipuiți?
Însă pân' la țara noastră, eu vă pot încredința,
Că niciunul din noi astăzi nu va mai putea scăpa.
Nu-i alt mijloc de scăpare decât toți să prăvălim,
În corpul unde e Ștefan, și pre el să-l oborim,
De-l vom omorî pe dânsul să știți bine c'am scăpat;
Acolo izbiți cu toții și vă bateți desperat.»
Deci urmând planul acesta, ei spre Ștefan năbușesc.
Copiii și cu Aprozii ce pre Domnul ocolesc,
Se luptă cu vitejie toți pre lângă Prințul lor,
Sfarmă, taie și dumică, fac înfricoșat omor;
Dar Haiducii sunt ca zidul și desnădăjdut dau,
Se bat bine și Husarii și neclintiți pe loc stau.
Viteazul braț a lui Ștefan prin vrăjmași cărări făcea,
De a sângelui vărsare pământul se înroșea:
Când d'un plumb dintr'o săneață calul sau rănit fiind,
Sforăște și-apoi cade înc'odată nechezând.
Cade și eroul Ștefan, zicând: «Copii nu vă dați!

Și pre Domnul vostru pradă dușmanilor nu lăsați.»
 Hroirot strigă în glas mare: «Fraților am biruit!
 Fioșul nostru dușman a căzut și a perit;
 Pe trupul lui puneți mâna, hrană corbilor să-l dăm,
 Ca și ei să se 'ndulcească, când și noi ne răzbunăm.»
 Sumețindu-se vrășmașii năvălesc mai furioși;
 Însă nu pot să răzbată prin Aprozii credincioși.
 Toți împrejurii s'așează, se luptă ca niște lei,
 În zadar Ungurii umblă să-și facă loc printre ei;
 De sabia românească se înjunghie, se-omor,
 Se fac jertfă cutezării și obrăzniciei lor.
 În vremea aceasta Ștefan să se scoale izbutind
 Și din căderea aceea nimica nepătimind,
 Cere alt cal; deci îndată, Purice descălecă,
 Și fiind frâul și scara la Domnul său îl trăsă
 Zicând: «Doamne! Iată calul, arată-le mai curând
 Că de tine Ungureanul n'a scăpat într'acest rând.»
 Dar de stat fiind mic Ștefan nu putea încălecă.
 Purice-atunci iar îi zise: «De voești Măria ta,
 Eu un moșinoiu m'oi face pe carele să te sui.»
 Și'ndată pe brânci se puse jos la picioarele lui.
 Deci cu mijlocul acesta, Eroul încălecând,
 Către dânsul se întoarce și îi zice-așa zâmbind:
 «De va vrea Dumnezeu astăzi să putem ca să scăpăm
 De primejdia aceasta întru care ne aflăm,
 Să știi, Purice, băete, că nu-i mai fi moșinoiu,
 Ci spre vrednică răsplată movilă a te face vroiu ⁸⁾
 Atuncea din nou în dușmani, se aruncă mai cumplit.
 Ungurul văzându-l iarăși rămâne încremenit,
 Perde toată bărbăția ce nădejde-i insuflă,
 Și ori pleacă ca să fugă, sau prins de războiu se dă.
 Iată c'un vuet de dobe se aude răsunând,
 Și un daraban spre Ștefan în fuga mare-alergând,
 (Plină de colb și de sânge eră 'mbrăcăminte sa)
 De departe îi și strigă: «Să trăiești, Măria ta!
 Dușmanii se biruiră, și de fugă au plecat;

Arbur Hatmanul din urmă de goana-acum i-au luat.»
 Călărimea cea ușoară ce 'napoi au fost rămas
 După porunca ei dată ajungând într'acel ceas,
 Cu o nouă înfuriere, în Unguri au năvălit;
 Războiul ce ținea încă îndată l-au hotărît.
 Atuncea spaima și groaza pe protivnici au cuprins,
 Se împrăștie ca apa pe șesul acel întins;
 Umblu dealurile, câmpii, unde pot se mistuesc:
 Unii se dau prinși la dușman, la mila lui năzuesc,
 Alții iar rămân pe drumuri călcați, de cai și zdrobiți,
 Cei mai mulți cad și-și dau duhul de-osteneală obosiți.
 Pârcălabul plin de sânge, de moarte fiind rănit
 Până la viteazul Ștefan să-l ducă a poruncit,
 Lângă care aducându-l, el a suspinat din greu,
 Zicându-i: «Părinte Doamne, a sosit minutul meu!
 Eu astăzi cătr'-a mea țară datoria-mi împlinii,
 Și lui Dumnezeu dau slavă căci te văz pân' nu murii.
 Dar o fiică prea iubită și soția-mi au rămas
 Fără nici o mângâere. Eu în sama ta le las!..
 Să-ți fie milă de ele!» Zicând 'nalță un ochiu slab
 Spre Ștefan, și își dă duhul, bunul vrednic Pârcălab!

Sângerând din două rane, obosit și desperat
 Hroirot alergă spre munte pe al său cal înspumat,
 Dar norocul ce-i zimbise pân' atunci, l-a părăsit;
 Ceasul răsplătirii drepte, ceasul morții i-a sosit!
 Purice care din urmă îl gonja neîncetat
 Il ajunge, și îndată capul său i-a retezat;
 Apoi înfigând în lance acest sângeros trofeu,
 Se întoarce de-l închină lui Ștefan, Domnului său.

*

Soarele-acum cu mărire se plecă cătr' asfințit
 Luminând câmpul acela de cadavre coperit;
 Ștefan acolo cu oastea atuncea descălecând,
 Boerii, el, căpitanii, toți genunchile plecând,
 Aduc laudă și slavă Cerescului împărat,
 Mulțămindu-i c'umilință de mila ce-au revărsat,

Peste țara ce slăvește numele său cel mărit,
Ne lăsându-i-o în prada ereticului cumplit⁹⁾.

Săvârșind această sfântă datorie-au poruncit
Trupurile să s'adune vitejilor ce-au perit
Intr'această bătălie patria lor apărând;
Care cu prohod de lacrimi într'un șanț mare 'ngropând
D'asupra lor o movilă cu mărire-au înălțat,
Ca să fie totdeauna monument nestrămutat.

A doua zi dimineața oastea toată cu lin pas
Sosi 'n Român, unde Ștefan la biserică a tras;
(Acolo prea-cuviosul Tarasie-l așteptă,
Țiind cartea mântuirii, și crucea în mâna sa).

După ce dar sfânta slujbă cu slavă s'a săvârșit,
Și Dumnezeu înduratul prin Tedeum s'a mărit;
Căpitanii și Ostașii la gazde s'au așezat;

Iar Voevodul îndată a trimis de i-a chemat.

Pre trista. Părcălăbeasă, căreia, dacă veni,

Cu o blândă duioșie el aceste îi grăi:

«Bărbatul tău, jupâneasă, luptându-se cu Hroiote

A căzut pe câmpul slavei ca un viteaz patriot;

Perderea acestui vrednic Moldovean adevărat,

Crede-mă că și pre mine nu puțin m'a întristat,

Căci aș fi ales mai bine să perd un întreg ținut;

Dar astfel l-a merit soarta și cerul așa a vrut.

De voi de-acum înainte trebui eu să îngrijesc,

Deci ție din visterie pensie îți rânduiesc;

Însă pân' a nu-și da duhul fiind că mi-a arătat

Că are și o copilă, în vârsta de măritat,

Vei află și pentru dânsa ceea ce-am hotărât eu;

Mângâie-te, jupâneasă, mulțămind lui Dumnezeu!»

Apoi pre Purice-Aprodul chemându-l îi zise-așa:

«Purice! cunosc bravura, laud bărbăția ta;

Te-ai purtat cu vitejie, și eu sunt îndatorat,

Să-mi împlinesc juruința ce la războiu ți-am fost dat.

{ Deci de acum înainte Movilă te vei numi,

{ Ca numele tău cu slavă să se poată pomeni.

Iar fiind că tu eri calul mi l-ai fost dat împrumut,
 Îți dau cinci moșii cu sate în al Sorociei ținut;
 Și că viață fericită să petreci precum doresc
 Cu-a Părcălabului față voi eu să te căsătoresc;
 Ca să știi și cât preț are în ochi-mi un bun ostaș,
 Te înalț spre răsplătire la rangul de Vel-Armaș»¹⁰⁾.
 Sfârșind Hatmanul îndată pre Movil' a îmbrăcat
 C'un contuș frumos de nurcă, și Ștefan în mâni i-a dat
 Buzduganul Armășiei de argint și poleit,
 Și ceremonia asta acest fel s'a săvârșit.

A doua zi îngroparea Părcălabului făcând,
 Și pre Movilă Armașul cu fata lui cununând,
 Viteazul Ștefan cel Mare cu oastea sa s'au pornit,
 Și la cetatea Sucevei în bună pace-au sosit.

{ Neamul lui Movilă-Armașul multă vreme-a fost vestit
 { Și pe tronul României mulți Domni din el au stătut,
 { Dar din multele prefaceri ce pe țară au venit,
 { De abia acum mai este între nobili cunoscut.

N O T E

1) Hroiot' au fost unul din cei mai vestiți căpitani ai oștilor regelui unguresc Matias Corvin. Vrajmaș neîmpăcat Moldovenilor, el pururea a fost uneltitor cruntelor războaie ce au nenorocit aceste țări vecine.

2) În veacul XV, când România se cărmuia de prinții săi independenți la întâmplare de războiu toți boierinașii ce locuiau pe la moșiile lor, erau datori să se oștească împotriva dușmanilor; și oricare proprietar și boier aducea cu dânsul atâți oameni de arme, pre câți starea și puterea sa îl ertă. Această românească *pospolită* alcătuea un corp strașnic.

3) Țăranul român cinstit dar superstițios nu putea crede că Ungurul care nu se ținea de tractaturi și nu postește Vinerea și Mercurea nu este păgân. Vrând să arăte pe un om necinstit și ateu, îl numea papistaș, și această înverșunare asupra catolicilor le eră insuflată de misionarii Ierarhiei Constantinopolitane, care dela consiliul Florenții, totdeauna s'au îngrijit să nu scape din mână aceste țări. Zicerea aceasta până astăzi încă este ocărătoare în gura țăranului Moldovan.

4) Corpul Darabanilor sub comanda căpitanului de Darabani, corpul Simenilor sub Aga și Armășeii sub Vel-Armaș (în sama cărora eră și artileria); alcătuea o oaste de 20 mii pedestrași; asemenea și călărimea ce se împărția în Panțiri și Leficii cuprindea earăși un trup de 10 mii. Aceste erau puterile Moldovenilor în vreme de pace; iar la vreme de războiu se îndoeau și se întreiau trupele acestea. Părcălabul de Hotin alergă cu corpul Lipcanilor, Serdarul de Orheiu cu regimentele Lăpușnene, toți Ispravnicii cu slujitorii lor, căpitanii plaiurilor cu plăeșii, și în sfârșit toți boerinașii cu oamenii lor de arme.

5) Copiii de casă și Aprozii alcătuiu gvardia Dömnească. Ei erau toți călări, purtau căciuli țurcănești cu pene, dulămi de catifea cu nasturi de argint. (Vorn. Ureche).

6) Ștefan a biruit: La Baia, pe Unguri, unde s'au și rănit regele lor Matias. La Lipniță, pe Tatari, luând prins și pe fiul lui Mainak Han care-i comandă. La Soroca, pe Leși și pe Cazaci, Hatmanii cărora Lobod și Nelibaico prinzându-i, i-au tăiat. La Soci, cursul apei și la Racova pe Turci și pe Românii din Valahia sub comanda lui Vlad Țepeluș și Radul cel frumos.

7) Aceste a zis Enric IV oștilor sale. Imi va sluji de ertare căci le-am pus în gura eroului Român, vitejia lui, de care a dat dovezi în 40 de războaie împotriva a dușmani groaznici, și în care a fost pururea biruitor.

8) Istoric.

9) Până a nu începe războiul, Moldovenii nu lipseau a se rugă lui Dumnezeu pentru isbânda armelor lor. După biruință, cea întâi a lor datorie eră să mulțamească acelui care cu al său puternic braț i-au întărit și i-au făcut învingători. Pietatea lui Ștefan IV, pe drept numit cel mare, se arată prin 40 de mânăstiri și biserici ce a zidit, după numărul isbânzilor sale.

10) Istoric.

REVERII¹⁾

.. La vita è un bene
che usandone si scema. Ogni momente
..... è un passo
che al termine avvicina, e dalle fasce
Si comincia a morir quando si nasce.

METASTASIO.

Ne naştem fără ştiinţa că pruncia ni se duce
Ca un păhăruţ de lapte fără picături amare
Şi că-i vârsta fericirei şi minuta cea mai dulce
Ce omul-umbră fugindă sub cer în viaţa sa are.

Dup' aceea vine vremea juneţii şi a iubirei
Când ți-s drage toate celea, când plin de învăpăiere
Adormi încântat şi vesel pe-aripele 'nchipuirei
Când un nume gingaş, fraged, este toat'a ta avere,
Când te simţi cel mai ferice strângând o tânără mână
Când de-o vorbă, de-o ochire inima ta se topeşte ;
Inima ta ce atuncea îi de dulci necazuri plină
Şi cunoaşte pân' şi pasul şi glasul care-l iubeşte.
Tinereţa, tinereţa, care zile 'ntregi visează
Iar noaptea nu doarme, arde, plânge, râde şi în trude

1) Aceste două prime poezii, **Reverii** şi **Domnului P. Prunco** s'au publicat în *Alăuta românească*, supl. la *Albina* pe 1837 din 14 Mart, cu următoarea notă :

«La prilejul tipăririi romanului intitulat *Pustnic* de d. Nobilul P. Prunco, prelucrat în limba românească, d. Căm. Costachi Negruzzi, însufleţit de poetic entuziasm, au adresuit următoarea compunere, ca un tribut cuvenit indeletnicirei literare a unui compatriot.»

[Cartea din care Negruzzi s'a inspirat este :

«Pustnicul. Alcătuirea scriitorului francez Viconte d'Arleicurt. Pe limba românească tălmăcit de Pavel Prunco. Cu icoane litografisite. Parte I—II în 1837» 2 vol. 8.]

După poeziile aceste ale lui Negruzzi, *Albina* (tot acolo p. 100) publică o scrisoare răspuns a lui P. Prunco «Domnului K. Negruzzi «patriot şi adivărat al meu prieten.»

Petrece și nu simțește ochi frumoși nici line raze
 Nici a lui April foi vede, nici privighetoarea-aude ;
 Numai un nume, un nume este al său soare, a sa lume
 Pe acela numa-l vede, pe-acela numa-l simțește
 Nu vrea nimic a ști alta decât acel singur nume
 Ce 'ntr'a sa inim' aprinsă domnește tiranicește.
 Pe urmă sosește timpul, când pe-a unei soții frunte
 Culegi cu melancolie trandafirul iubit ție
 Iți pare că ești ferice și însă ți aduci aminte
 Și dorești vremea trecută carele n'a să mai vie ;
 Apoi vezi cum pe încetul trece, fuge și se stinge
 Dimineața ta, văpaia, primăvara, buna voie,
 Și cum amiaza vieții te arde când te ajunge
 Cum capul se 'ncujbează de grije și de nevoie ;
 Pierzi nădejdea și părerea, visele măgulitoare...
 Ah ! au fugit, s'au dus vremea în care somnul pierise,
 Când gândeai la fericire, când iubeai cu înfocare
 Când fruntea ta îngrijirea și temerea n'o 'ncrețise.
 Dar ce erai tu atunci ? Un sărac tânăr sburdalnic
 Făr' avere, fără nume, nenorocit cât se poate
 In capul tău purtând raze și în inimă jăratec
 Se 'ncheia 'n amor și jocuri plăcerile tale toate.
 Și însă oftezi acuma și cu durere amară
 Gândești la acele zile sărace și pătimișe
 Și cu ochii plini de lacrimi te închizi într'o cămară
 Să cetești, să săruți încă niște de amor răvașe.

Bătrânețea ! bătrânețea vine și părul albește
 Pe urmă zilele noastre se rup și cad veștejite
 S'apropie moartea slută și către noi se rânjește ;
 Atunci jălim a juneții ceasurile fericite
 Sântem înțelepți, statornici, râdem d'amor și de pace
 C'a iubi îi nebunie, căci inima ne-e slabă
 Foc, dragoste, vioșie, amor, flacări nu mai are
 Ea samănă ca o babă de sulimanuri sbârcită
 Ș'astfel posomorit omul pășește pe nesimțite

Din zi în zi pân'ajunge la mormântul ce-l înghite.

Aceasta este viața ! Asta-i a ei fericire !

Ne naștem și dorim moarte — apoi orice tinerețe

Și dorim copilăria — pe urmă în pătimire

Oftăm după tinerețe — ne apucă bătrânețe.

În sfârșit pier toate celea ca visul de dimineață

Și murim jălind la urmă tinereță și viață.

DOMNULUI P. PRUNCO

I.

Toată vremea ce oamenii
P'astă lume petrec
Peste roata norocului
A se sui se 'ntrec.
Și când acum se bucură
Că s'au urcat pe ea
Și că-și vor face mendrile
Cum ar gândi ș-ar vrea,
Rătunda roată rapide
Pe schițe s'au întors
Și mândrul poticnindu-se
Cade cu capu 'n jos.
Atuncia rād cu hohote
Cei care l-au privit
Așa semeț suindu-se
Atât de înmândrit,
Iar înțeleptul pururea
Nu cată la noroc
De-a lui favoruri putrede
Rāde și 'și bate joc ;

Și el dator știindu-se
 Către patria sa
 Ferice socotește-se
 Când a făcut, ceva,
 Când cu vre-o a sa scriere
 Pe prost au luminat
 Sau strămoșești slăvitele
 Fapte au arătat;
 Ori au putut să curețe
 Vre un rău încuibat
 Sau în sfârșit să mângâie
 Pe dreptul împilat,
 Și când sosește îngerul
 Groasnicul morții cias
 El moare, însă numile
 Lui veșnic a rămas.
 Iar cela ce ca trântorul
 Se 'ndoapă trândăvind
 Din sângele pământului
 Ce l-au născut oftând:
 Cade ca scaiul carile
 Cât în picioare stă
 Nu slobozea pe nimene
 Până nu-l înghimpă;
 Iar când coasa tăietu-l-au
 Rămase veștezeit
 Și numele-i în pulbere
 Cu sunet a perit.

II.

Iubitule prietine
 Acest fel tu nu ești,
 Căci a lumii nevoile
 Cunoști, știi și simțești;
 Tu cu o mână harnică

Tot smulgi câte un spin
Dintr'o pustie țarină
Și sameni câte-un crin,
Și românismul limpede
Curge din pana ta,
Dulci plăcute's ideile
Ce vrei a ne-arăta.
Cât de frumos în volbura
Patemilor descrii
În carile se sbuciumă
Tineri, bătrâni, copii.
Pe Elodie gingașă
Pare că o privesc
Când frumoasa-ți traducere
M'apuc de o citesc.
Pare că 'n munții Svițerei
Cu Carolul tău sunt
Și par'că văd avidoma
Duiosul lui mormânt!
Nu, a mea liră slobodă
Nu știe-a lăudă
Dar proza ta cea netedă
Plăcându-i a cântă
Ți 'nchină aste veștede
Și triste reverii
Drept o dovadă tainică
Unei prietenii
Care va sta de-apururea
Și 'n orice întâmplări
Ca stânca de statornică
În viforoase mări.

VARIANTA ¹⁾

Πάν μέτρον ἄριστον.

Tot timpul care oamenii
 Pe lume îl petrec,
 Peste roata norocului
 A se sui se'ntrec;
 Iar când acum se bucură
 Că s'a urcat pe ea,
 Gândind să-și facă mendrele
 Precum nădăjduia,
 Rotunda roată repede
 Pe schițe se'nvârti,
 Și mândrul poticnindu-se
 Cade cum nu gândi.
 Iar omul ce de rație
 Se tot călăuzi,
 Și'n toată vremea cumpăna
 În ori și ce păzi,
 Nu-i pasă dacă vifore
 Pe lume s'au stârnit,
 Vârtejele 'ntâmplărilor
 Îl află liniștit.
 El știe că furtunele
 Nu pot lung timp țineă,
 Curând veni-va soarele,
 Ce le va 'mprăștia.
 Cunoaște jucăriile
 Vicleanului Noroc,
 De-a lui favoruri putrede
 Râzând, își bate joc.

1) Poezia dedicată lui Pruncul, tipărită mai târziu într'o formă concentrată, sub titlul «Apolog», o dăm aci ca variantă la cea anterioară.

Acest fel traiu-i limpede
 Se trece liniștit,
 Și când moartea s'apropie
 Îl află pregătit.

1857, Iulie.

MELANCOLIE¹⁾

O puternică plecare ce nu rabdă 'mpotrivire,
 Mă îndeamnă să cânt astăzi acea tânără simțire -
 Ce'n singurătate numai își are locașul său,
 Dar ceresc trimis în lume din sânul lui Dumnezeu.
 Fie ca aceste versuri ce curând vor fi uitate
 Să aducă alinare vr'unor inimi întristate,
 Și respirând pe-a lor cale niște nemernice flori,
 Să le 'mprăștie necazul ș'ai supărărilor nori ;
 Căci plăcerile sunt multe care vin din bucurie,
 Însă nu puține are și dulcea melancolie ;
 Ș'un om simțitor alege decât agere clătiri,
 Pe ale melancoliei liniștitele uimiri.
 Îl privești cătând să afle în a artelor locașe
 Nu icoane renumite, pomeniri mândre, trufașe,
 Ci tabloul melancolic unde-un june-amorezat
 Stă jelind pe străini țărături de iubita-i depărtat ;
 Sau un tânăr ce suspină întru o singurătate,
 Suferind pentru-a sa țară, pentru drept și libertate,
 Câte ori a zilei rază îl găsește încă treaz,
 Adâncit în reverie și cu lacrimi pe obraz !
 Câte ori petrece noaptea absorbit întru gândirea
 Unui fulger de nădejde ce-i menise fericirea.

¹⁾ Asupra acestei poezii — «cea mai frumoasă poezie lirică ce-a scris Costache Negruzzi» — vezi analiza istorică-literară a d-lui Bogdan-Duică în *Convorbiri literare*, 1901, p. 875 sq.

Cugetând la suvenirea unor dulci îmbrățișeri,
 Uitând viața ș'ale lumii minciunoasele plăceri!
 Ah! amorul e virtute pentru cine-l prețuește
 Pentru cel care îl simte, și din inimă iubește!
 Fericit cine-l cunoaște! fericit cine-l simți!
 Iată lina primăvară începù a ne zâmbi;
 Mii de flori însmalță câmpul revărsând a lor miroase,
 Iar zefirii printre frunze cu-a lor aripi răcoroase
 Răspândesc un dulce sunet pe natură 'nveselind,
 Și la glasul lor făptura se resimte înviind.
 Dar decât acel lux mare a naturii înflorite
 Preferăm mai bine umbra celor rădiuri liniștite;
 Acolo în încântare sub frunzișul nepătruns,
 Inima își dezvelește simțimântul său ascuns.
 Când copaci plecând asupra-ți a lor frunte despletită
 Îți întovărășesc pașii pe-o cărare mult iubită;
 Când zefirul care'n șesuri de abia răsuflă lin,
 Printre frunze se aude ca un gemăt de suspin;
 Toate chem la reverie, toate plec la îndurare,
 Și'n răcoarea acea dulce inim' află stâmpărare,
 Căci condusă de natură spre mai tinere gândiri,
 Cu plăcere 'și amintește trecutele suferiri.
 Vezi pârâul acest trândav, scaldând pajiștea cea verde
 Cum prin flori trufașe primblă, și sub arce verzi se pierde?
 Valul său pare că poartă lacrimi limpezi și oftări,
 Îndemnând cu-a sa murmură la duioase cugetări;
 Lângă el o mândră salce cu lungi ramuri atârinate
 Își implânt' într'a lui ape cosițile-i răsfirate;
 Acea undă gemătoare, acel arbore jelind
 Parcă sunt doi juni prieteni ce al nostru chin privind,
 Se îndur l-a noastre patimi, la a noastră grea durere,
 Și ne-aduc prin a lor freamăt, o plăcută mângâere;
 Noi iubind compătimirea ce ei vor a ne-arătă.
 Aflăm vie mulțumire lângă dânșii a oftă.

.....

S'ascultăm, ce se aude? Ce nou glas răsună oare?

A dumbrăvii cântăreață, gingașa privighetoare,
Prin accente iscusite rădiul tot a încântat ;
Ascultând-o simt că-n sânu-mi un nou *ce* s'a deșteptat.
Cât iubesc să-mi opresc pașii sub umbra de desfătare
Unde cade în suspine a ei jalnică cântare !
Gânditor și dat cu totul s'aud dulcele ei glas,
Sub copaciul acest mândru în uimire am rămas,
Nu bag seamă că de-asupra-mi vijelie se stârnește,
Sau că soarele apune, or că tunetul vuește,
Și c'a zilei lumânare de pe cer acum s'a stins ;
Simt a ei durere numai, ascult numai al ei plâns.
Dar tăcù — nu mai răsună tânguioasa-i melodie,
Eu stau încă, ascult încă cuprins de melancolie.
Steaua zilei ostenește tânjitoarele-mi vederi ;
Ochiul meu muiat în lacrimi, află mai multe plăceri
Când pe nori d'azur și aur căutând se obosește
Lumina ce nu se vede dar tot încă se simțește :
Ziua asta care moare, noaptea care a întins
Umbra cea misterioasă ce pădurile-a încins,
Dulcea pasărei cântare ce treptat se micșorează
Trandafirul ce s'ascunde, râul care murmurează,
Șesul, câmpii, ce de umbră peste tot s'au învelit,
Răcoreala ce revarsă un văzduh îmbălsămit,
Luna galeșă ce 'ncepe să se 'nalțe cu trufie,
Arătându-și printre neguri a sa frunte argintie,
Linul zuzet ce din apă se ridică cu amor,
A nemernicei bufnițe cântecul îngrozitor,
Aduc multă alinare la a inimei durere,
Și sub vălul său natura are-o mai vie plăcere.
Toamna veștedă și tristă are iarăși frumuseți
Ca și omul ce ajunse ale vârstei cărunteți.
Când din văi cu turbăciune achilonul se ridică,
Și când frunza îngălbenită l-ai copacilor trunchi pică,
Muritorul melancolic văzând natura murind
La al său iubit prieten departe de el, gândind,
Afl-o crudă mulțumire în a firei dezbrăcare,

Căci frumoasa primăvară înfruntă a sa 'ntristare;
 Inșă toamna suferindă potrivită cu-al său chin,
 E un leac l-a lui durere, un părtaș l-al său suspin.
 Acel șes, acea dumbravă și colnicele cernite,
 Il privesc, și de-a lui jale parcă 's și ele măhnite.

.....
 Cât iubesc printre ruine să mă primblu-adesiori,
 Monumente părăsite, a căror locuitori
 Făceau lumea să răsune de-a lor fapte laudate
 Trei lucruri iubind în viață, onor, glorie, dreptate.
 Dar perir' acum Eroii, și ai lor urmași mișei,
 Interesul au povață și 'nvrăjbirea între ei! —
 Nu mai sunt! — A lor cenușă ce 'n văzduh fu aruncată
 De fii corci și fără cuget cu dispreț este călcată!
 Ah! curând soși-va vremea ticăloșii a simți,
 In ce ripă egoismul are a-i prăpăstui!...
 Cugetând la vechi Eroii, și privind a lor morminte,
 De Saturn desfigurate, îmi aduc ades aminte,
 Cât de mari au fost odată, câte neamuri au învins,
 Și simt ochii-mi că se umplu de un patriotic plâns.

.....
 Văd o veche mânăstire, sfânt azil de pocăință,
 Unde nevinovăția își alese locuință.
 Al aramei tristul sunet gândul meu a deșteptat,
 Spre locașul mântuirii pașii mei a îndreptat.
 In aceste ziduri sfinte unde Domnul se mărește,
 Păcătosul alinare conștiinței lui găsește;
 Aici suflete viteze părăsind a lumii greu,
 Își petrec restul vieței laudând pre Dumnezeu.
 Gândul lor fugind din lume este numai veșnicia,
 Când ii văd, un nou preț are în ochii-mi melancolia,
 Judecând că 'n lumea asta ne e dat să suferim...

Unde sunt? Unde mă aflu? — Lâng' un jalnic ținterim!
 Ce cucernică privire! Ce icoană 'navuțită!
 Câte gânduri mângăioase pentru-o inimă rănită!

Însă aci nu se vede nici un falnic mauzoleu,
 Care să înveșnicească pomenirea vr'unui rău;
 Nu, nici marmură, nici aur, nici aramă se zărește,
 Pe-a săracilor morminte numai iarbă verde crește.

Te salut, locaș cucernic sărmanului muncitor
 Care-a fost toată viața statului folositor!
 Te salut! pentru că traiu-i pururea în asupra,
 De abia aice află o adâncă liniștire;
 Cu respect și duiosie mă închin ăstui mormânt...
 Patriot a fost acesta de folos l-al său pământ,
 Nu un trântor ce în viață numai rău știu a face
 Și din a țării lui sânge să se 'ngrașe 'n bună pace.

.....
 .....
 Aurora se ivește vestitoare dimineții.
 Altă zi. — Luna s'ascunde. — Un nou pas pe calea vieții.

1838, Septemvrie.

GELOZIE ¹⁾

Știi, dragă pentru ce când te văd, mă mâhnesc?
 Știi pentru ce ades când mai mult te privesc,
 Mă vezi posomorît, și ne'ncetat oftez
 Când tu mă îmbrățișezi, eu tac și mă întristez?
 Când tu credință-mi juri, și-mi dai încredințări
 De cel mai dulce-amor, răspund prin suspinări?
 Știi pentru ce? — Ba nu. — Ah! trebui să ți-o spun,
 Destul e de când chin în sufletu-mi adun!
 În inimă-mi s'a 'nfipt un ghimpe veninos,
 Și pătimesc, și văd, și simt că sunt gelos!

¹⁾ Publ. în «Propășirea» din 1840 p. 184. cu pseudonimul Carlu Nervil.

Când imi închipuesc că numai Dumnezeu
 Fu 'n stare a creâ un suflet ca al tău,
 Când ştiu că n'a mai fost nici poate a mai fi
 Ca tine pe pământ să poată a iubi,
 Mă tem de ori-ce om se 'ntâmplă de 'ntâlnesc
 Să nu-ţi zică cum-va cuvântul: te iubesc!
 Cunosc că mă iubeşti, o văd neîncetat,
 Dar oare n'ai avut vr'un alt amoretat?
 Noaptea când toate dorm, vr'odată n'ai gândit
 La altul careva ce iarăşi te-a iubit?
 Când luna strălucind săltează printre nori,
 Ş'un grier răguşit cântă ascuns prin flori,
 Nu-ţi laşi capul ades plecat pe mâna ta,
 Ş'aminte nu-ţi aduci atunci de cineva?
 Vr'un ideal prin somn, spune-mi nu ai visat,
 Şi după acel vis cumva n'ai suspinat?
 Tu-mi zici că mă iubeşti c'un dulce blând surâs,
 Dar oare-acest cuvânt la altul nu l-ai zis?
 Ştiu că nu pot trăi fără al tău amor,
 Dar sunt gelos, gelos! şi simt că o să mor!

1839, Maiu.

 LA M_{* * *}¹⁾

Cât e de crud, că te afli între a
 tăi străin. *Eliad. Visul.*

Copilă tinerică, frumoasă ca plăcerea,
 De ce voeşti să afli cumplitul meu necaz?
 Ah! numai aste lacrimi, îmi pot curmă durerea,
 Când vin ca roua dulce de-inund' al meu obraz.

---

¹⁾ *La Maria.* Curierul d. a. s. 1839, August 6.

Intrebi care e chinul ce darm' a mea junie?
De ce privirea-mi tristă se pleacă spre pământ?
Amara mea durere, ah! nimeni nu o știe,
Și nimeni nu va ști-o pân' voi intră 'n mormânt.

O inimă ce simte e vrednică de jale,
Ca floarea cea plăpândă ce crește pe-un țărnm sec,
A patimilor vifor uscând frunzele sale,
O lasă veștejită de-o calcă toți câți trec.

Nici ura, nici amorul, nici lumea 'nșelătoare
Ce ne'ncetat m'adapă cu fiere și venin,
Nu pot să facă alta decât să mă omoare.
Dar însă... nu's aceste ce 'mping al meu suspin.

Acea care trista-mi viață 'nouează,
E un secret ce zace în inimă-mi ascuns ¹⁾,
Iar raza bucuriei în veci nu-l luminează,
Și dulcea mângâere în ea nu a pătruns.

. . . . .

De n'aș fi simțit poate aș fi și eu în lume
Asemenea cu alții ce au al ei favor,
Ce orbi de fumul slavei își cumpără un nume
Vânzându-și conștiința și Dumnezeuul lor.

Eu nu am fost ca dâșșii, de-aceea 'n suferință
Petrec, lipsit de toate plăcerile lumești,
Dar cugetul îmi spune că n'oiu aveă căință,
C'am fost și eu unealtă la rele omenești.

Viața-mi negurată tu poți s'o faci senină,
Copilă tinerică, cu îngrijirea ta;
Când văd ochii tăi umezi, zâmbirea ta cea lină,
Ași vrea — de-ar fi puțință — durerea-mi a uită.

1) «... Ce zace'n inimă închis».

«In veci pe el e noapte, nu doarme, n'are vis».

Și toate-mi par frumoase, să fiu numai cu tine,
 Dumbrava, râul, câmpul, azurul cel ceresc.
 Când seara luna iese, și tu ești lângă mine,
 Mai mare fericire pe lume nu doresc.
 Dar — nu 'ntrebă pricina ce darm' a mea junie,
 De ce privirea-mi tristă se pleacă spre pământ;
 Amara mea durere, ah! nimeni nu o știe,
 Și nimeni nu va ști-o pân' voiu intră 'n mormânt!

FABULĂ ¹⁾

Ciocârlanul cu mirare
 Făceà astă întrebare
 Către vrabia vecină:
 — Oare pentruce pricină
 Cocostârcul care umblă
 Și din loc în loc se plimbă
     Când vine
     Din țări străine
 Este și mai nătărău?
 Vrabia-i răspunde: — «Zău!
 Nu știi vorba românească
 Zicătoarea cea obștească
 Că prostia din născare
 Vindecare nu mai are?»

---

¹⁾ *Albina românească* 1839 p. 149.

MARȘUL LUI DRAGOȘ

(DOINĂ)

Azi este sărbătoare !
Români să ne grăbim,
În șes la vânătoare
Pe Dragoș să 'nsoțim.
Grijiți armele voastre
Curând să alergăm,
Din locurile noastre
Hoți, feare s'alungăm.

Doină! Doiniță!

Zână plăviță,

Vino cu noi ;

Tu ne scutește,

Și ne ferește,

De-orice nevoi.

Optzeci de oi despoaie,
Și prin frigări le pun ;
De surle, de cimpoaie
Pădurile răsun.

Vitejii se așează
Pe lâng' un mare foc
Și Dragoș ospătează,
Cu dânșii la un loc.

Doină! Doiniță!

Zână plăviță !

Vino cu noi ;

Tu ne scutește,

Și ne ferește,

De orice nevoi,

Sunt gata, stau cu toții,
Să plece la izbânzi,
Ca să 'ntărească hoții,

Să capete dobânzi.
 Dragoș merge 'nainte
 Pe-un cal cu ager curs,
 El preste 'mbrăcăminte,
 Poart' o pele de urs.

Doină! Doiniță!

Zână plăviță!

Vino cu noi;

Tu ne scutește,

Și ne ferește,

De-orice nevoi.

Veseli de sârg porniră,
 Românii mult voinici,
 Ca lanțul se înșiră,
 Pe-a plaiului potici,
 Nevestele cu jale
 Privindu-i lăcrămând,
 li auziau la vale,
 Cum se cobor cântând:

Doină! Doiniță!

Zână plăviță!

Vino cu noi:

Tu ne scutește,

Și ne ferește,

De-orice nevoi.

1848. Maiu.

DOINĂ NOUĂ

De când eram încă mic,
 Doina știu, și Doina zic,
 Căci românul cât trăește,
 Tot cu Doina se mândrește.

Eu cu Doina mă plătesc,
 De bir și de boieresc;
 Boii mei când aud Doină,
 Ară țelină și moină,
 Și îmi samăn cel ogor,
 Cântând Doinele cu dor.
 Iar de-aud vre-o fetiță
 Cântând Doina 'n poeniță,
 Alerg fuga de-o gălesc,
 Și de Doina îi vorbesc.
 Ea m'ascultă bucuroasă
 Căci e mândră și frumoasă,
 Și-mi zice că m'a iubi,
 Dacă Doina i-oiu vorbi,
 Văspun drept orice mi-ți face,
 Doina știu și Doina 'mi place.

Titipoainga

EU SUNT ROMÂN...¹⁾

(CÂNTEC)

Francez, Neamț, Rus, ce firea te-a făcut,
 Pământul tău e bine-a nu uită;
 Oricui e drag locul ce l-a născut.
 Eu, frații mei, ori unde-oiu căută,
 Nu mai gălesc ca dulcea Românie,
 De-o și hulesc câți se hrănesc în ea
 Corci venetici. Dar oricum va fi, fie,
 Eu sunt Român, și-mi place țara mea,

Laudă mulți pe Francezul voios,
 Pe mândrul Rus, pe Neamțul regulat,
 La dâșii, spun, că-i bine și frumos;
 Dar, frații mei, eu oricât am umblat

¹⁾ În «România literară» din 1855 are titlul «Cântec».

Pe drumuri lungi, cu șine ferecate,
Nu mă 'nvoeam și vreți să știți de ce?
Pentru că-mi plac șoselele *stricate*.
Eu sunt Român, mi-e dragă țara mea.

Străine țări îmi place-ades să văd.
Dar sunt sătul lumea de-a colindă ;
În țara mea de-acuma voiu să șed ;
Căci, frații mei, ori unde voiu umblă,
N'o să gădesc acea bună primire
Ce m am deprins în țară-mi a vedeà ;
Și în străini e rece găzduire !
Eu sunt Român, mi-e dragă țara mea.

Tânăr eram și sărutam cu-amor ¹⁾
Căprii ochi sburdateci Dridri
Ea mă vândù ! și eu voiam să mor,
Când mă 'ntâlni o blondă *milady* ;
Dragostea ei scăpă a mele zile,
Dar mă 'nghiețã, și mă 'ncãlzi abiã
Dulcele-amor româncelor copile...
Eu sunt Român, îmi place țara mea.

La masă beau adesea vin străin,
Tocai, Bordo, Șampanie iubesc.
Iar mai ales prefer vinul de Rin;
Dacă nu am Cotnar și Odobesc ;
Când însă am, deșert pline pahare,
Apoi încep să cânt vre-o *manea*,
Și sunt tot beat cât țin zilele-amare !
Eu sunt Român, mi-e dragă țara mea!

1853, August.

1) Forma din «România literară» :

Tânăr eram și sărutam cu-amor
Albaștrii ochi fetei unui Franțez
Ea mă vândù și eu voiam să mor
Când mă 'ntâlni sora unui Englez...

PRINCESEI CATINCA CONAKI VOGORIDE

24 Ianuarie 1856.

Afară este viscol, Austrul vâjjește
 Și zgudue coliba sărmanului lipsit,
 El tremură și geme, suspină și hulește
 Palatul de alături ce-l vede strălucit.
 «Acolo — el gândește — bogatu'n desfătare
 Petrece, de-ale lumii plăceri încungiurat!
 Nu vede pe săracul ce pâine măcar n'are,
 El lipsei și nevoei de ceriu e condamnat!»
 Așa nenorocitul cârtia, și'n desperare
 Plecă în jos privirea cu jale și cu dor,
 Când iată i s'arată, un înger de 'ndurare
 Ce vine cu grăbire să-i dea ajutor.
 O! multe ai șters lacrimi și multă mângâiere,
 A dat nenorocirei frumosul tău îndemn!
 Fii veselă, o doamnă! căci poți s'alini durere,
 Și poți de îndurare să dai un mare semn.
 Bogatul și săracul te binecuvintează;
 Bogatul, căci ia pildă de nobile simțiri,
 Săracul, căci prin tine de chin se ușurează,
 Și scapă de a lipsei cumplite suferiri.

STROFE

DEDICATE D-NEI SMARANDA DOCAN¹⁾

Patriotismul, doamnă, e bun câte odată
 Precum e bun la foame și borșul cu păsat,
 Iar când el vrea să fie bucată neschimbată
 Imi vine să 'mpung fuga flămând și disperat.

¹⁾ În *Convorbiri literare* din Martie 1892 (număr jubilar) cu următoarea notă: «Pentru înțelegerea acestei poezii trebuie să amintim că în

Și eu am ajuns, doamnă, în astă tristă stare
Nu pot s'aud nici vorba cea de patriotism
Căci văd că el nu este decât o faimă mare
În vorbe, iar în fapte e chiar șarlatanism.

De-aceea orice treabă de patrioți cântată
Oricât de bună fie, eu n'o pot suferi
Când văd că de ei înșii e și aplaudată
Și când a lor țintire eu n'o pot nimeri.

Îmi iau dar îndrăzneala să vă trimet cu bine
Pe Ștefan acel Mare și pe Mihai cel Brav,
Acei ce pe turci, unguri și liftele străine
A-i bate 'n vremea veche aveau un rău nărav.

La dumneata sunt sigur mai bine vor petrece
Decât la mine, care cu totul i-am uitat,
Căci de! patriotismul îmi pare-o dușă rece
De când de-a lui brașoave atât m'am desgustat.

24 Iulie, 1856.

POTOPUL¹⁾

In zina aceea s'au destăcut
toate izvoarele adâncului, și
sghiaburile cerului s'au des-
chis. *Facere Cap. 7.*

Negur' amenințătoare orizonul învălise,
Iar prin nădușitul aer vântul ager vâjjea,
După nouri groși și negri soarele acum sfințise,
Și scaldată 'n sânge luna 'n preajma-i răsărea.

lași, pe la 1856, tineretul progresist își da epitetul de patrioți. Pe lângă aceste versuri poetul alăturase portretele lui Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul. Poezia ne-a fost comunicată de V. Alecsandri».

¹⁾ «Potopul este o imitație, ba putem zice o traducere a unei poezii în proză de Salamon Gessner, cu titlu «Ein Gemählde aus der Sündfluth». (Gh. Bogdan-Duică, în *Convorbiri literare* 1901 p. 121). Considerată până acum drept originală.

Iată mare întunerec peste univers se lasă,
Și grozavul ceresc tunet începù a bubui,
Tot pământul se clătește; marea din matca ei iese.
Peste lumea vinovată năvălind a se lăți.

Bolta cerului se sparge supt a apei greutate,
Ploaia se aruncă râuri ca pe gura unui scoc,
Sate, târguri și orașe, cetăți, turnuri înecate,
Se văd numai când prin nouri își fac fulgerile loc.

Dumnezeu apucă 'n mână paloșul de răzbunare,
El e mult-îndurătorul, dar și drept-judecător,
Vrea să pedepsească lumea pentru-a sfintei legi călcare,
Și sumețul om să vadă că-i un verme muritor!

Munții, măgurile nalte stă sub apă îngropate,
Undele spăimântătoare peste ele s'aruncă;
Numai a unei stânci creștet' prin talazele turbate
Precum un uriaș strașnic din adâncuri s'arătă.

Vălmășală sgomotoasă ocolea coastele sale,
Pe care apele negre cu pornire le izbea;
Omenirea împrejuru-i scotea țipete de jale
Nevoindu-se cu silă să se urce pân' la ea.

O ce răcnete grozave! ce amară suspinare!
Dar moartea plutind pe valuri glasul lor nu ascultă,
Ea venea și peste dâșii apăsând recele-i ghiare,
In noeanul prăpădirii fără milă-i cufundă.

Acolo un crac de munte se desbină cu pornire
Prăvălindu-se cu vuet în talazul resvrătit,
Ticăloșii ce pe dânsul stă cuprinși de îngrozire
Cad cu el — moartea-i așteaptă — undele i-au coperit.

Mai încoace-un şiroiu iute pe un tânăr fiu cuprinde
 Când sârmanul vrea să scape pe al său tată bătrân,
 Şi să ducă mai departe unde apa nu se 'ntinde,
 Pe maică-sa care Ține frăţiorul lui la sân.

Nu e mijloc de scăpare de a Domnului urgie,
 Pretutindeni este moarte, pretutindenea ocean,
 Numai stânca uriaşă se 'nalţă cu mândrie,
 Arătându-şi golul creştet peste groaznicul noean.

Pe-acea mare înălţime singuri doi tineri scăpară,
 Gingaşa fată Selmina, ş'amorezul său iubit.
 Ei văd moartea cum spre dânşii se apropie amară
 Mulţemiţi că şi atuncea soarta nu i-au despărţit.

Amândoi au rămas singuri din grozavnica perire,
 Conjuraţi de negre ape, de-acel vifor furios;
 Ploaia peste ei se varsă ca şiroiul în pornire,
 Clocotesc fierbând deasupra tunetele fioros.

Iar prin latul întuneric ce se 'ntinde pe tărie
 Când de când brăzduind cerul fulgerul scânteitor,
 Peste undele muginde le-arată cu grozăvie,
 Cum plutea ca nişte plagii leşile fraţilor lor.

A Selminei line lacrimi cu ploaia amestecate
 Să prăval ca două râuri pe-ofilită faţa sa,
 Inima-i din loc sărită de abiă ceva se bate
 Ca s'arate că viaţă în ea încă mai eră.

Ca o floare încujbată, de-a crivăţului suflare,
 Se lipeşte lângă pieptul prea scumpului ei Edvin,
 Şi privindu-l multă vreme, cu o lungă 'mbrăţoşare
 În sfârşit astfel grăeşte, slobozind un slab suspin:

«Nu ne-a mai rămas, Edvine, de nădejde nici o rază
 «A sosit a vieții noastre sfârșitul îngrozitor.
 «Privește eum sluta moarte către noi înaintea!
 «O durere-a despărțirii! O al nostru trist amor!

«Ah! care din aste valuri, unelte-a morții cumplite,
 «Care e acel ce soarta pentru noi l-a hotărît?
 «Puținele mele zile iată-le de-acum sfârșite!
 «Sprijinește-mă în brațe-ți, să mor l-al tău sân iubit.

«În curând a să sosească mâna morții cea de ghiață
 «Și de draga ta Selmină să s'atingă 'nfiorat,
 «Să mă ia de lângă tine, de lângă scumpa mea viață
 «Ca s'afunde în adâncuri un suflet nevinovat!....»

In fiorii spăimântării leșină tânăra fată,
 Undoioasele ei coame viforul le 'nvăluia;
 Semănă ca o mlădiță de-un vânt ager sfărâmată
 Și — furtuna nu 'ncetase, și apa se tot suia!

In a sale slabe brațe Edvin strâns la piept o ține,
 Căutând să o invie cu-al său rece sărutat;
 Nu gândește la peirea ce eră pe lângă sine,
 Lumea, viforul, potopul, viață, moarte a uitat.

Nimic alta el nu vede decât pe-a sa mult-iubită
 Și 'n vederea astă tristă în inima lui simțind
 O durere mult mai crudă decât moartea cea cumplită,
 Fața ei muiată 'n lacrimi o sărută suspinând.

Zicând : «Draga mea Selmină! ah! rogu-te, te trezește,
 «Fie-ți milă, o prea-dulce, de-al meu plâns, de-al meu oftat
 «Mai deschide ochisorii, pe iubitul tău privește!
 «Ah, al tău sufletel poate către ceruri a sburat!»

De-a iubitului său lacrimi, și duioasă sărutare
 Se deșteaptă biata fată din acel leșinat greu,
 Și 'nălțând spre ceruri ochii, c'o adâncă suspinare
 Zice: «Oh cât e de mare mânia lui Dumnezeu!

«O tu sfântă, prea-înaltă, ființă misterioasă!
 «Tu care ai locuință în acest cer înfocat,
 «Dumnezeule cumplite! de ce mâna-ți mănioasă
 «Peste noi nenorociții cu urgie-ai apăsasat?

«Care fu a noastră vină Prea-puternice 'mpărate!
 «De vrei să ne perzi cu lumea care ție a greșit?
 «Au doar sunt atât de grele și mari a noastre păcate?
 «Inșă noi n'am făcut alta decât numai ne-am iubit.

«Oh! cât ești de strașnic, Doamne, în a ta dreaptă mânie
 «Cât de amar este paharul ce-l bem în acest minut!...
 «Ah! din mintea mea nu ese acel ceas de grozăvie
 «Când în undele turbate pe-al meu tată am văzut.

«Cum se luptă împotriva înviforatelor ape
 «Nevoindu-se să poată pân'la noi a se urcă,
 «Și văzând că nu-i rămâne vreo nădejde ca să scape
 «Intinses'a sale brațe spre-a mă binecuvântă.

«Când deodată peste dansul căzând valul cu pornire
 «Și d'această de pe urmă mângăere m'a lipsit;
 «Inșă, scumpule Edvine, ori care nenorocire
 «Aș uită fiind cu tine, viețuind cu-al meu iubit...

«Dar ce poate face omul împotriva voiei sfinte?
 «Cine poate înțelege scopul ei acel ascuns?
 «Iartă cărtirile noastre, Dumnezeule Părinte!
 «Căci ele scap dintr'un suflet ce durerea l-a pătruns.»

Edvin sprijinea în brațe p'a lui scumpă amareză
 Ce de silnica suflare a furtunei s'alignează,
 Căută nenorocitul ca să o îmbărbăteze,
 Să-i astâmpere durerea, și aceste îi zicea :

«Draga mea ! Nici o ființă pe lume nu mai trăește.
 «Din obșteasca prăpădire nici un om n'a mai rămas,
 «Numai noi mai viem încă, dar și pentru noi sosește
 «Moartea să ne 'mbrățișeze în acest amarnic ceas.

«Cum a rouei picătură, soarele de dimineață
 «O uscă și o scurge, ca și când nu ar mai fi
 «Astfel, scumpa mea Selmină, fu și trista noastră viață,
 «Se uscă precum și roua, și cât și dânsa trăi.

«Dumnezeu acest puternic, a cărui suntem lucrare,
 «Pedepsește pe dreptate pe omul cel vinovat ;
 «El ne-au făcut, el ne pierde. — Să ne plecăm cu răbdare
 «Neuitând că el de este drept, e și mult-îndurat.—

«Ca un stăpân și părinte, ceartă, dar și miluește
 «Pentru noi, a sa zidire, îngrijire rea aveà,
 «El o veșnică viață în ceruri ne pregătește».
 Și furtuna nu 'ncetase și apa se tot suea.

De cuvintele aceste Selmina încurajată,
 Simți o nouă putere încălzind sufletul său,
 Către cer cu duiosie ochii mai rădică odată
 Zicând : Lăudat să fie numele lui Dumnezeu !

«De-acum poate sosi moartea, că nici cum mă îngrozește
 «Căci încă mor mulțămită lângă scumpul meu iubit».
 Vorbind încă, iată apa peste dânsii năvălește,
 Valurile-acoperindu-i în adânc i-au înghițit.

1837, Noemvrie.

MELODII IRLANDEZE

DE THOMAS MOORE

Cele nouă dintâi melodii irlandeze au fost publicate în *Convorbiri literare* 1868, — după moartea poetului deci, — cu următoarea notiță:

«Între scrierile nepublicate încă ale răposatului Constantin Negruzzi se găsește traducerea mai multor poezii din așa numitele «Melodii irlandeze de Thomas Moore.

«Acesta, născut la Dublin în anul 1770 (mort la 1852), dobândi ca poet o mare celebritate. El debută prin o satiră în contra Statelor-Unite; în urmă în timpul juneței publică întâi mai multe poezii erotice și apoi cultivând genul istoric lovi cu mult spirit în partidul Torry. Între poeziile lui cele mai cunoscute se enumeră melodiile irlandeze *Irish Melodies* toate compuse pentru melodiile naționale ale lui Stefenson. Opul său cel mai mare e poemul oriental intitulat: «*Lalia Rookh*» apărut în 1817. După câteva alte publicațiuni de o mai mică însemnătate, starea nenorocită în care se află patria sa Irlanda, îl făcu să se lase de poezie și să se dedee cu totul studiilor istorice, ocupându-se mai cu seamă de istoria patriei, despre care publică mai multe opuri însemnate.

«Ca poet, Thomas Moore are vioșie în expresiune și o limbă bogată în imagini poetice. Criticii săi găsesc că el are mai mult spirit decât fantazie, că poezia sa încântă dar nu înșală sufletul și că în materia amorului pe care l-a cântat mult în juneța sa, el n'ar fi aprofundat adâncimile sufletului omenesc. Din cele nouă melodii irlandeze traduse de Const. Negruzzi, cetitorii își vor putea da seama dacă această părere a criticilor lui Thomas Moore este întemeiată. Traducerea, deși în proză, este într'o limbă frumoasă și poetică. Prin melodiile irlandeze e țesută o profundă simțire melancolică. Amăgirile amorului, păreri de rău produse de căderea patriei și amintiri duiioase a unui glorios trecut ascuns într'o nebuloasă depărtare, formează mai cu seamă obiectul acestor poezii.

«Constantin Negruzzi s'a ocupat cu această traducere, desigur în mo-

mente unde simțiri asemănate cuprîndeau sufletul său. Deși în caetul în care se află aceste scrieri, data nu este însemnată, totuș pe una din pagini sunt scrise câteva versuri, începutul unei poezii originale, din care rezultă că această traducere a fost făcută în timp de singurătate și de exil:

Primăvara vine
Aducând cu sine
Un timp fericit
Dar nu bucurie
Ci durere vie
Dă la surgunit...

«Este de presupus că melodiile irlandeze au fost traduse pe la sfârșitul iernei anului 1838 când, dacă nu ne înșelăm, Constantin Negruzzi a fost exilat pentru întâia oară de Mihail Sturdza pentru opozițiunea ce făcea guvernului acestui Domn, ca deputat în obșteasca adunare a Moldovei. In asemenea momente de singurătate și urmărire e ușor de înțeles, că gândul său se îndreptă cu durere spre starea nenorocită a patriei sale și spre gloriosul său trecut, care strălucea ca raze melancolice prin negurile secolilor».

MELODIA I.

Scuzul Bardului.

O! nu osândiți Bardul, dacă aleargă la rediurile unde ne-îngrijitoarea plăcere, culcată pe roze, râde de slavă. El eră născut pentru o mai frumoasă soartă, și în alte ceasuri mai fericite, sufletul său ar fi ars de o mai sfântă flacără!

Coarda care acum slăbită tânjește pe lira sa, întinsă de săgeata ostașului, ar fi încujbat falnicul arc, și buzele ce nu revarsă decât cânturi de dor, ar fi vărsat în lungi valuri nobilele insuflări a unei inimi iubitoare de patrie!

Dar, vai sărmană patrie! fala ta a trecut; curagiul acel ce nu trebuia să se plece niciodată, este abătut. Fii tăi numai într'ascuns suspină asupra pustiirii tale, căci e crimă a te iubi și moarte a te apăra. Ii desprețuesc dacă nu știu trădă; îi hărăzesc întunerecului dacă nu ocărăsc pe părinții lor; torția care-i luminează în calea cinstelor se aprinde la focul unde patria moare!

Deci nu osândiți Bardul, dacă cearcă a uită, în dulcele vis al desfătărei, rana pe care nu o poate vindecă. O! Dați-i speranța, o rază de lumină de va pătrunde printre întunecimile patriei sale, veți vedea inima lui săltând va depune pe sfântul altar toate patimile ce a hrănit, toate lucrurile ce slăvea, și mirtul ce stă trândav împletit împrejurul cununei sale asemenea ghirlandei lui Armodiu, va veni să acopere paloșul său.

Dar deși e stinsă slava ta, deși speranța piere, numele tău, Erin prea-iubit! va trăi în cânturile sale.

Nici în ceasul când inima sa se va părea mai veselă, el nu va perde suvenirul tău și a suferințelor tale.

Străinul va auzi în câmpiile lui tânguirile tale, suspinele harpei tale vor trece mările, și tiranii înșiși, făurindu-ți ferele întru cântările robitei lor țări, se vor oprî ca să plângă!

MELODIA II.

Cânt ostășesc.

Aduceți-vă aminte de slava lui Brien-Viteazul¹⁾ măcar că zilele eroului au trecut. Căzut în câmpiile Menoniei²⁾, adormit într'un mormânt rece, nu va mai reveni la Chincora!³⁾

Apuse acea stea a războaelor care atât de ades inundă cu razele sale câmpul bătăliei : dar indestul din slava sa strălucește pe fiecare paloș pentru a ne putea călăuzi încă la biruință.

O, Menonie! Oare pentru aceasta natura podobi cu bogate vâpsele câmpii tăi și făcu măgurile tale atât de frumoase, pentru ca să vie un tiran a le veșteji cu urmele robiei?

Nu, libertate! Niciodată nu ne vom lăsa de zimbirile tale. Mergi de spune Danezilor răpitori că e mai dulce a sângeră pe altarul tău un întreg veac decât a dormi un minut în fere.

¹⁾ Brien Borombe, mare monarc al Irlandei, fu ucis la bătălia dela Clontart la începutul veacului XI, după ce învinse pe Danezi în douăzeci și cinci rânduri.

²⁾ Münster.

³⁾ Palatul lui Brien.

Nu uitați pe tovarășii noștri răniți care s'au înșirat lângă noi în zioa perirei : când mușchiul valei se văpșea de sângele lor, ei nu s'au clătuit, ci au învins și au murit ! Soarele care acum binecuvântă armele noastre prin lumina sa, i-a văzut căzând în câmpiile de Ossori ¹⁾.

O ! când va apune în astă seară, să nu se roșească de a vedea că le-a fost căderea în zadar !

MELODIA III.

Asemenea norilor posomorâți ce întunecă strălucirea Aurorei, durerea răspândit-a ea pe zilele juneței tale melancolia și neștearsa ei văpșea ? Vai ! preă curând trecură acele zile care, până și în măhnicie avea încă plăceri !

Timpul cu aripile răpezi și înghiețate, veștejit-a el din inima ta simțământul, dulcele farmec al vieței ? Ah ! Dacă astfel fu soarta ta, vino lângă mine, fiu al nenorocirei, eu pot a-ți da lacrimi pentru lacrimi.

Amorul, fost-a el pentru acest suflet atât de tânăr asemenea minelor Laceniei ²⁾, a cărora surfață scânteie de aur strălucitor ; iar când ademenit de lucirea sa, vor a-l urmări mai adânc, amăgitor ca vedenia celui ce doarme, strălucitorul metal pere.

Poate că speranța imitând paserea poveștii ³⁾ care sbură din arbor în arbor, luând cu dânsa prețiosul talisman, făcu să strălucească în ochii tăi ademenitoarea nadă a fericirei, numai pentru ca să te tragă spre ea și apoi îndată să peară.

Dacă dulcile ceasuri care dau strălucire și plăcere până și durerei au trecut acest feliu ; dacă speranța nestatornică și iubită ce te sprijineă în răpedele tău curs, e pentru de apurarea perdută ; dacă nemilostiva lume a veștejit iluziile ce fac fericirea ; vino lângă mine, fiu al nenorocirei. Eu îți pot da lacrimi pentru lacrimi !

¹⁾ Vezi Istoria Irlandei de O'Hallorau, cartea XII, cap. 1.

²⁾ O mie și una de nopți.

³⁾ Idem.

MELODIA IV.

Cea de pe urmă roză a Verei înflorește în singurătate; toate frumoasele ei tovarășițe s'au veștejit. Lângă ea nu se mai vede nici o floare, nici un boboc de roză spre a-i răsfrânge roșetele și a-i înturna suspinele.

Eu nu te voiu lăsa a tânji pe mlădița ta, sermană singuratică! Fiindcă surorile tale odihnesc, mergi de dormitează lângă ele.

Îți imprăștii foile, de milă, pe pământul unde dorm tovarășițele tale din grădină, desbracă-te de răcoreală și de parfumurile lor.

O de aș putea urmă astfel de aproape dulcele vedenii de prietenie și amor, pe rând, precum trec din cercul magic și strălucitor al bucuriilor vieții.

Când inimile credincioase nu mai palpită, când inimile tinere au sburat, ah! cine ar mai vrea să locuiască singur astă lume pustie!

MELODIA V.

Junele Menestrel.

Junele Menestrel purcese la războiu. El se află în rangurile morții; sabia părintelui său înarmă mâna sa, iar arpa lui cu acoardele sălbatice, stă spânzurată dinapoia sa.

«Țară a cânturilor! zise Bardul ostaș, când lumea toată te trădează, măcar un paloș îți va apăra drepturile și o arpa «credincioasă te va serbă!»

Menestrel căzù, dar lanțul vrăjmașului nu putù încuibă falnica lui frunte. Arpa, care iubea, nu mai răsună căci îi rupse coardele.

«Nici un lanț nu te va pângări, strigă el. O tu nemuritoare «cântăreață Amoriei și Vitejiei! «Acoardele tale au fost făcute pentru inimi libere și curate; în veci nu vor răsună «în robie!»

MELODIA VI.

Cântul Bachicu.

Nu-mi mai zice, o îngerul meu, că băutura asta îmbătătoare absoarbe plăcerea simțimântului, sau vre-o singură fragidă căință. Crede-mă numai că ceva din mânioasele tale căutături s'au făcut nevăzute sub strălucindele sale unde. Niciodată nu se perdù în șiroiul său măcar o singură rază eșită din sufletul sau din frumusețea ta ! Parfumul suspinelor tale, farmecul ochilor tăi plutesc încă pe suprafața ei și limpezesc cupa mea !

Nu-ți închipui deci, scumpe suflet, că vinul poate lipsi inima mea de vre-un singur vis de fericire. Asemenea fântânelor ce deșteaptă arsura setei peregrinului, cupa spumândă, învioșează și strălucește amorul.

Spun, că Amorul avea în cereasca sa grădină două roze roșatece de origine cerească. Lăsă pe una în floarea ce cade când strălucește arcul din cer, iar pe cealaltă o scaldă în vinul ce ferbeă. Curând bobocii ce băuseră roua cerurilor, se veștejiră și periră, iar acele pe care rubinoasele valuri le-a fost văpsit, s'au deschis roze și frumoase, ca tine, juiă fată !

Nu mai crede deci, scumpe înger, că vinul ar putea lipsi inima mea de vre-un singur vis de fericire. Asemenea fântânelor ce deșteaptă arsura setei peregrinului, cupa spumândă, învioșează și strălucește amorul !

MELODIA VII.

Cântul lui O'Ruark, Prințul de Breffni.

Râzitoarea vale unde o lăsasem deunăzi, se deschideă înaintea mea ; eu însă tremuram : o tristeță deșartă și nedescrisă întunecă bucuria inimii mele.

Căutam din ochi lampa ce va străluci, [precum] zicea ea, pentru înturnarea prea iubitului ei peregrin. Întunericele începuseră

a mă învăli; nici o lampă nu străluceà pe creasta crenelurilor.

Am alergat în camera ei; ea erà pustie ca și când moartea ar fi răpit dragostile mele. Ah! căci nu erà moartea! Dar nu! necredincioasa fugise.

Acolo, stà atârnată alăuta care prefăcea în desfătări cele mai amare ale mele dureri; mâna care deșteptase atât de ades pentru mine acoardele sale, tresărea acum sub înfocatele sărutări a falnicului meu rival!

Erà o vreme, o cea mai mincinoasă din femei! când paloșul lui Breffni ar fi căutat printre un milion de vrăjmași, pe omul ce ar fi cutezat măcar în gând a se îndoii de tine! Dar acum... o fiică degenerată a Erinului, încât de mult s'a eclipsat slava ta! În toată vremea veacurilor de tiranie și de omor, rușinea ta face a curge sângele patriei tale.

Acum blestemul se apăsă asupra ei; străinii pângăresc văile sale; vin să ne dezunească, să ne descintiască și multă vreme vor fi tirani!

Să mergem! să înălțăm steagul verde; tot paloșul nostru să se scalde în sânge până în plăsele! Din partea noastră este Erin și Virtutea, din partea lor Sacsonii și Crima!

MELODIA VIII.

De vei voi a fi a mea, comorile cerului, a[le] pământului și a[le] mărilor se vor întinde la picioarele tale. Tot aceea ce închipuirea ne arată mai strălucitor, tot aceea ce dulcele acoarde ale speranței făgăduesc mai răpitor, vor fi ale noastre, de vei voi a fi a mea, Amorul meu!

Flori strălucitoare se vor deschide în orice loc vom nemernici; un glas dumnezeesc va murmurà în orice pârâu; stelele ni se vor părea lumi locuite de amor, și în ochii noștri tot pământul va fi numai un frumos vis, de vei voi să fii a mea, Ingerul meu!

Astfel, aceste râuri veșnice păstrează verdeața câmpiilor ce le rouează.

Duhul dragostei face toate aceste minuni, și mai mult încă pentru acei ce se lasă la dulcele său farmec.

El poate transporta cerul, patria sa pe pământul care-l locuiește, precum o vei simți Ingerul meu, de vei voi a fi a mea!

MELODIA IX.

Ea este departe de pământul unde odihnește junele ei Erou; mulțime de amorezi se adună împrejurii, dar ea fuge de ochii lor și plânge căci inima-i este îngropată în mormântul unde el doarme!

Ea cântă dulcile și sălbaticile arii a câmpiilor unde el se născu. Rezice acoardele ce lui îi plăcea a deșteptă. Ah! acei, pe care îi răpesc cânturile ei, sunt departe de a crede la amărăciunea ce sfâșie inima sa!

El trăi pentru aceea ce iubi și muri pentru patria sa. Ele singure îl țineau legat aice jos. Lacrimile patriei sale nu vor secă niciodată. Departe de el, amoreza lui nu va tânji îndelung!

Oh! săpați mormântul fecioarei într'un loc aurit de razele soarelui, când ele făgăduesc pământului o slăvită a doua zi; strălucească pe așternutul ei ca o zâmbire a apusului: o zâmbire a duioasei sale Insule pe care o iubea cu atâta înfocare!

MELODIA X. ¹⁾

Aș plânge nădejtile ce mă părăsesc, dacă și zâmbirile tale m'ar lăsa.

¹⁾ Melodiile următoare (X—LX) s'au tipărit pentru întâia oară în «Convorbiri literare» din 1905 de regretata scriitoare *Eugenia Caracalechi*, cu următoarea notă de introducere :

«Într'un volum de manuscrise din biblioteca Academiei române, catalogat sub titlul «Diverse» și purtând No. 409, se găsește și un caet cuprinzând traducerea *Melodiilor irlandeze* ale lui Thomas Moore, traducere făcută de C. Negruzzi. Caetul — scris întreg de mâna tălmăcitorului — are 54 pp folio, poartă titlul: «**Melodii irlandeze de Thomas Moore**»

Aș geme, când prietenii mă vând, dacă, ca și dânșii, tu ai fi necredincioasă. Dar încât ești lângă mine, cu o inimă atât de caldă și ochi atât de strălucitori, nici un nor nu se poate opri pe capul meu; zâmbetul acesta le dă lumina sa! Nu este în puterea soartei de a mă răni, încât soarta îmi lasă amorul tău; nici o bucurie nu mă poate fermeca dacă tu nu o împărțești.

Un vis de o minută asupra ta prețuește mai mult decât un lung, decât un veșnic an de fericire, deștept, fără tine, tânărul meu amor, unica lumina mea! Și deși Nădejdea care luminează îndelung calea noastră, îngerul meu se duse fără a mai veni, noi ne vom urma călătoria mai sigur fără razele sale. Lumini mai vii mă vor călăuzi în cărarea ce am a umbla încă; sufletul care arde înlăuntrul meu, și zâmbirea cu care mă împodobești, lumina mea! Acest fel, când se stinge lampa care luminează pe călător, el, pierdut în noapte, stă și se uită împrejur, plin de îndoeli și de înfricoșare; dar curând întunericul se împrăștie și el își urmează drumul întru curată lucirea stelelor; socotindu-se ferice de a afla că nici o lampă nu este ca lumina ce se coboară din cer!

MELODIA XI.

Cânt național.

S'a stins pentru de-apurarea lumina ce o văzusem strălucind ca cea dintâiu luce a Cerului, ce vine să rumpă odihna morților! Omul, deșteptându-se din lungul somn al veacurilor

în litere latine, iar jos în colțul drept, data — Mai 8, 1839; — și a fost dăruit Academiei de d-nul D. A. Sturza la $\frac{13}{9}$ 1885.

«Traducerea e făcută din franțuzește, probabil după aceea a d-nei Louise Swinton-Belloc: *«Les amours des anges et les melodies irlandaises»*. Paris, Chassériau. 1823 în 8°. Caetul e scris cu slova cirilică, afară de 4 bucăți cu litere latine și cu ortografia lui Eliade, ortografie păstrată în transcriere.

«Cum în *Operele complete* ale lui C. Negruzzi n'au fost publicate decât nouă melodii — din 60 câte sunt cu toate — am crezut că ar fi interesant a le da la lumină pe celelalte, întru nimic mai prejos celor din volum».

trecute, ridică ochii și binecuvântă astă curată rază până a nu pieri!

Nu mai este, și urmele de foc ce înseamnă trecerea sa, întunecă încă lunga noaptea de robie și de jale care se coboară iarăși pe împărățiile pământului, mai întunecoasă pentru tine, nenorocită Erin, decât pentru cealaltă lume!

Nădejdiile tale erau nobile și falnice, când printre ai lumii groși nori, steaua aceasta slobozia focurile sale împrejurul tău, când adevărul oțărît își sfărâmă fiarele, și desfășură strălucitorul său steag asemenea cu strălucirea soarelui¹).

Oh! niciodată pământul nu va revedea un moment atât de slăvit! Atunci, atunci, dacă toate națiile ar fi cântat imnul Mântuirii, dulcele tău glas, o Erin, ar fi înălțat până la cer cel întâiu cânt al Libertății!

Dar rușine tiranilor ce ne-au râvnit această fericire! rușine neamului ușure, nevrednic de un așa mare bine, care asemenea furiilor desmerdând pe juna nădejde a Libertății, au botezat-o în sânge pe altarul fumegând al morții!

Atuncea! s'a stins pentru de-apururea astă frumoasă și luminoasă vedenie, a căria aducere-aminte, în pizma recelor batjocoriri a robilor, va via în inimile noastre, curată, strălucindă, cerească, precum se ivi pentru cea întâiu dată deasupra ta, o foarte nenorocită Erin!

MELODIA XII.

Cânt de războiu.

Oh! unde e robul atât de înjosit, osândit la rușinate lanțe, care ar tânji cu înjosire sub povara fiarelor sale, când prin o singură silință le-ar putea sfărâma? Care suflet, pe care îl degradă relele, ar aștepta ca timpul să vestească puterea sa, când în zbor îndrăzneț se poate repezi spre Tronul celui ce l-a făcut!

¹) Sun Bust. (Notele din josul paginilor sunt ale lui Negruzzi).

Adio, ție, Erin, adio la toți acei ce vor trăi spre a plânge
căderea noastră!

Laurul ce crește ferit de vifore, coperit de frunze și de
flori, e mai puțin frumos, mai puțin cinstit decât arborele a
cărui ramuri încunună focoasa frunte a Biruinței!

Pământul pe care ne-am născut se întinde subt pașii noștri:
verdele steag fâlfâie deasupra capetelor noastre, prieteni ispitiți
merg pe lângă noi, și Vrajmașul pe care-l urâm este înaintea
noastră!

Adio, ție, Erin...

MELODIA XIII.

La miezul nopții, în ceasul când stele varsă lacrimi, alerg
la valea singuratecă pe care o iubeam când viața strălucia
în ochii tăi. Atunci îmi place a gândi că dacă duhurile pot
lăsa văzduhurile, ca să vizite teatrul trecutei lor fericiri, tu
vei veni să mă mai vezi și să-mi spui că nici în cer amorul
nostru nu e uitat!

Cânt aste sălbatice acoarde ce mă hrăpia odinioară, când
glasurile noastre, amestecându-se, răsună la auz ca un sin-
gur glas, și când Eho rezice în valea depărtată trista mea
cântare, gândesc, o Amorul meu, că e glasul tău care din
împărăția morților răspunde încet la accenturile ce-ți eră atât
de scumpe odată!

MELODIA XIV.

Adio.

Adio! însă când veți sărbători glasul ce deșteaptă cântu-
rile noptești a bucuriei în rădiurile voastre, oh! gândiți la
prietenu care odinioară și el îl serbă, și care și-a uitat mâr-
niciunile sale, pentru a fi fericit împreună cu voi!

Mârniciumile lui pot reveni, poate că nu-i mai rămâne nici
o singură nădejde, din acele ce-au strălucit dureroasa lui că-

rare, însă el nici odată nu va uita vedenia trecătoare care răspândi încântările sale împrejurul său, oprindu-se lângă voi!

Când, despre seară, plăcerea face a săltă inimile și cupele, ori în ce parte se va îndrepta cărarea mea, fie întunecoasă sau strălucită, sufletul meu va fi încă cu voi, prieteni norociți, se va uni la plăcerile voastre, la jocurile voastre, la bucuriile voastre, și se va înturna spre mine vesel de zâmbirile voastre!

Și prea fericit voi fi dacă el îmi va spune că'n mijlocul ospățului un glas tânăr a murmurat: Ah! căci nu e și el aici!

Deslanțe-se soarta; sânt moaște de bucurie, strălucitoare vise a trecutului, pe care ea nu le poate sfărâma și care vin printre noaptea mahniciunilor și a grijilor spre a readuce espresia fericirii!

Indelung, îndelung inima mea va fi plină de aceste dulci suvenire, asemenea vasului în care s'au destilat roze: pot sfărâma, pot strica vasul, dar mirosul rozelor se ține încă de bucățile lui!

MELODIA XV.

A păstră pomenirea ta! Ah! încât viața va face a săltă inima mea, ea nu va uita Patria părăsită, mai scumpă și mai frumoasă în durerile, tristeța și viforile sale, decât toată cealaltă lume în ceasurile unde strălucește soarele!

Dacă tu ai fi tot astfel cum te doresc eu, mare, slobodă și slăvită, întâia floare a pământului și diamantul Mării, te-aș putea cânta cu o inimă mai falnică și mai norocită; dar putea-voi vr'odată a te iubi mai adânc decât acum? Nu, nu; lanțele ce opresc sângele tău de a circula, te fac mai scumpă la fii tăi, care, asemenea puilor păsărei pustiei, se îmbată de amor în fiecă picătură de sânge ce curge din sânul tău!

MELODIA XVI.

Oh! Când am avea, cu totul a noastră vre-o mică insulă strălucitoare, depărtată și singuratică, în mijlocul unui ocean

de azur, încălzit de focurile Verii, unde nici odată frunza nu moare în rădiurile pururea înflorite; unde albina suges tot anul din potirul florilor; unde soarele iubește a se opri; unde noaptea ascunde ziua numai sub un vâl străveziu; unde a simți numai că răsufăm, că trăim prețuește mai mult decât toate bunurile pe care vieța le arată aiure!

Acolo cu un suflet tot așa curat, tot așa focos precum climatul, am iubi cum se iubiă în vârsta de aur.

Lumina soarelui, aerul îmbălsămit, s'ar vâri în inimile noastre și ar chema în ele primăvara. Amorul nostru ar fi tot așa nemuritor precum rădiurile noastre; Nădejdea, ca albina, s'ar hrăni pururea de flori proaspăt născute; viața noastră ar sămăna unei lungi zile de lumină, și Moartea s'ar cobori asupra noastră, gânditoare și lină, ca și noaptea.

MELODIA XVII.

Răzbunarea fiilor lui Usna ¹⁾

Strălucind și răzbunător cade paloșul ușor al Erinului peste acel ce a trădat pe vitezii fii ai lui Usna! Spre răsplătirea a toată lacrima ce a făcut să verse tinerele noastre soții, o picătură de sânge, smulsă din inima lor va uda paloșul nostru.

Pe norul roșatec ce se coborî pe posomoritul lăcaș a lui Konor, când tus-trei vitezii Uladului ²⁾ dormiau scâldați în sânge. Pe valurile războiului care au dus atât de adese pe acești eroi la țărml biruinței!

Jurăm să-i răzbunăm! Nici o bucurie nu se va gusta, arpa va fi mută, fecioara fără mire, salele noastre pustii și hoaldele noastre sterpe, până ce răzbunarea noastră se va apăsa pe capul ucigașului!

Așa, Monarhe! Dulci sunt suvenirile patriei, dulci sunt lacrimile pe care tinereța le face a se vărsa; dulci sunt prie-

¹⁾ Vezi tomul I a Transactions dela Société gallique de Dublin, tradus din limba galică de D. O'Flanagan.

²⁾ Ulster.

teniile noastre, nădejtile noastre și dragostile noastre ; dar de o mie de ori mai dulce încă, e răzbunarea asupra unui Tiran !

MELODIA XVIII.

Oh ! nu socoti că duhul meu este totdeauna astfel vesel, tot astfel slobod de chinuri ; nu nădăjdui că zâmbirea veselă din astă seară va reveni mâine să lumineze fruntea mea !

Nu, vieța e o împrăștiere de câteva glasuri ostenitoare pe care roza plăcerii vine rar să o împodobească ; inima ce răsuflă cu mai multă beție parfumul florilor, este totdeauna cea întâiu pe care o sfâșie spini.

Dar, îmble împrejur cupa, și să fim fericiți un minut. O, când am putea, în pelerinagiul nostru de aici de jos să nu întâlnim niciodată decât plânsul pe care veselia le poate auzi, cu o zâmbire, și zâmbiri pe care o tânără îndurare le poate preface în lacrimi !

Numai Dumnezeu știe cât de posomorâtă ar fi pânda vieții noastre, dacă n'ar fi țesută cu prietenie și cu amor ; și când aceste bunuri vor încetă de a fi scumpe sufletului meu, oh ! să nu trăesc îndelung după ele !

Acei ce au iubit ființele cele mai tinere, cele mai curate, adeseori au plâns părerea pe care au fost iubit-o ; și inima ce adormi pe credința prieteniei celei mai curate, e prea norocită, dacă nu fu trădată niciodată.

Dar, îmble împrejur cupa. În câtă vreme va trăi în om sau în femeie măcar o rămășiță de adevăr, voi cere la cer ca strălucitorul soare al Amozului să poată lumina juneța noastră, și dulcea lumină a Prieteniei să mângâie apusul nostru.

MELODIA XIX.

Valea d'Ovoca sau întâlnirea apelor. ¹⁾

Nu este, în lumea asta mare, altă vale atât de delicioasă, ca valea în sânul căreia strălucitoarele ape se adună.

¹⁾ Intâlnirea apelor alcătuește o parte din deliciosul peisagiu ce se 'ntinde între Kathorum și Arklow, în comitatul de Wicklow.

Oh! cele de pe urmă raze a simțimântului și a vieții se vor șterge din inima mea, mai 'nainte de a pierde ea suvenirea acestui înflorit loc!

Însă nu erà nici că natura răspândise cu dârnicie, subt aceste răcoroase umbriri, cristalul său cel mai curat și verdeața sa cea mai strălucitoare, nu erà nici dulcele freamăt a apelor sau a costișelor; oh, nu erà altceva mai hrăpitor! Erau prietenii, prea iubiții inimei mele, care lângă mine îmi făcèa mai scumpe aceste locuri încântătoare. Erau ei care mă făcèa a simți cât de mult câștigă frumoasele minuni a Naturei a fi răsfrânte de privirile acele ce iubești.

Dulce vale a Ovocăi! cum aș iubi a mă odihni în umbritul tău sân, cu prietenii pe care-i iubesc mai mult când vor încetă viforile ce ne înconjură în lumea asta înghețată, și când inimile noastre, precum apele tale se vor amestecă în răpaos.

MELODIA XX.

Să nu uităm câmpul războiului un[de] au pierit cei mai credincioși și mai de pe urmă vitezi.

Ei au căzut toți! strălucitoarea nădejde pe care o iubisem pieri cu dânșii și se stinse în mormântul lor!

Oh! când am putea smulge dela moarte aceste săltânde inimi, ca să mai dăm încă odată, în fața cerului, războiul Libertății!

Dacă lanțul pe care tirania-l ferecă împrejurul nostru, s'ar putea atunci sfărâmă un minut; oh! nici Omul nici Cerurile nu l-ar mai putea legă.

Dar ceasul a trecut! Deși numele învingătorului nostru va putea trăi în Istorie, blestemată fie calea izbânditorului ce calcă în picioare inimi nobile și slobode!

Oh! decât trofeele tuturor acelora ce s'au înălțat la slavă pe ruinele Libertății, mult mai scump este mormântul sau închisoarea ilustrată de numele unui patriot!

MELODIA XXI.

Vino cu mine pe mare, oh! jună fată! fii tovarășița mea, când soarele strălucește, când viforul vuește, sau când zăpada cade pe valuri!

Timpurile se prefac și se urmează, dar un suflet credincios arde de acelaș foc subt orice climat.

Ce ne pasă de amenințările Soartei, dacă am Amorul tău, dacă suntem uniți! Vieța este lângă tine, moartea unde tu nu ești. Vino deci cu mine pe marea azurie; oh! jună fată, vino, ca vânturile nedomolite să ne îndrepte!

Timpurile se prefac și se urmează, dar un suflet credincios arde de acelaș foc subt orice climat!

Oceanul a fost creat pentru sufletele slobode, pământul pentru curți și lanțuri. Aici, noi suntem robi, dar pe valuri, Amorul și Libertatea sunt ale noastre. Nici un om nu ne pândește, nici o limbă nu ne vinde, pământul este uitat, cerul ne împrejură!

Oh! Vino cu mine pe mare, jună fată! vino ca vânturile nedomolite să ne îndrepte!

Timpurile se prefac și se urmează; dar sufletul credincios arde de acelaș foc subt orice climat!

MELODIA XXII.

Chemarea la războiu.

Oh! cine n'ar voi a scăpa de o viață fără Libertate? Pentru o zi de Libertate cine n'ar voi să moară? Ascultați... ascultați! aceasta e trâmbița! Chemarea viteazului, cântul de moarte al tiranilor, și glasul robului!

Patria noastră este scaldată în sânge! oh! să alergăm spre ajutorul ei; un braț ce o apără e mai mare decât armile ce năvălesc peste ea!

Oh! cine n'ar voi să scape dintr'o viață fără libertate? Pentru o zi de libertate cine n'ar voi să moară?

Scăparea noastră cea din urină este în găzduitorul sân al morții ; morții nu se tem de tirani, mormântul nu are lanțe !

Înainte, să mergem la războiu ! Eroii ce își varsă sângele pentru Virtute, pentru Patrie, aceia sunt numai Eroii. Dacă Libertatea e izgonită din lumea aceasta, să nu desnădăjduim, în ceruri încă o vom găsi iarăși !

Scăparea noastră cea din urmă este în găzduitorul sân al morții ; morții nu se tem de tirani, mormântul nu are lanțe !

MELODIA XXIII.

Cântul Fionnualei¹⁾.

Taci, o Moilă, alinați-vă, ape muginde, și voi, adieri ușoare nu vă deșteptați când, slobozind plângeroase murmure, singuratica fiică a lui Lir își spune durerile către steaua nopții. Lebăda, după dulcele cântat de moarte, își va strânge ea în sfârșit aripile, ca să adoarmă în întunec ?

Când oare va suna dulcele cerului clopot, ca să chieме sufletul meu din lumea astă viforoasă ?

Ursita m'a osândit de multe veacuri a tânji în întristare pe valurile tale de earnă, o Moilă ! și însă, Eriș doarme încă, adâncit în acelaș întunec ; curata lumină întârzie însă a se arăta !

Când oare astă stea a zilei, răsărind treptat, va încălzi insula noastră cu pace și cu dragoste ? Când oare dulcele Cerului clopot va chieმა sufletul meu în câmpiile Eteree ?

MELODIA XXIV.

Umble împrejur cupa ; las pe ceice se socot învățați și pe nerozii rezonanți să se pricească pentru credință. Minutul acesta e o floare, prea fragedă și prea frumoasă ca să se

¹⁾ Fionnuala, fiica lui Lir, fu prefăcută în lebădă de oarecare putere surnaturală și osândită a nemernici în cursul multor zeci de ani, pe niște lacuri și niște râuri ale Irlandei, până la venirea creștinismului ; cel întâiu son a clopotului liturghiei eră a fi semnul mântuirii ei.

vestejiască și să se păteze de pulberea școalelor. Paharul tău poate fi roșu și al meu vânăt, dar când sunt pline de aceeaș strălucitoare băutură, nebunul ce s'ar sfădi pentru deosebirea văpselilor lor, nu merită bucuria ce ele răspândesc în suflet.

Întrebă-voi, pe viteazul soldat ce se luptă lângă mine pentru pricina neamului omenesc, de se potrivesc credințele noastre? Lepădă-voi pe prietenul pe care l-am cercat și l-am prețuit, dacă nu îngenuche tot la un altar cu mine? Fugi-voi departe de juna Eretică, care îmi robește sufletul, ca să caut aiurea un sărut mai ortodox? Nu! piară și inimile și legile care chiamă la un asemenea tribunal Curățenia, Vitejia și Amorul!

MELODIA XXV.

Suvenirele.

Aducă-și aminte Erin de zilele vechi, acele zile când fiii săi necredincioși nu o trădaseră încă; când Malahi trupa colanul de aur¹⁾ ce l-a smuls de la trușorul izbânditor a pământului nașterii sale; când Rigii săi desfășurau steagul verde și conduceau la primejdii pe cavalerii Crengei-roși²⁾, înainte de a împodobi coroana unui străin, strălucitorul smaragd a lumii occidentale³⁾.

Păstorul ce se rătăcește pe țarmurile de Lough-Neagt⁴⁾, când sosește răcoarea serii, vede strălucind la picioarele sale, subt valuri, turnurile rătunde ale zilelor trecute.

¹⁾ Malahi (monarc de Irlanda în al 10-lea veac, luptându-se cu Danezii, învinse doi din șampionii lor. El a luat drept trofee a biruinței colanul de aur al unuia și sabia celuilalt. (Istoria Irlandei de Warner, tomul I, cartea 9).

²⁾ Ordinile militare de cavalerie erau statornicite în Irlanda mai naintea nașterii lui Hristos. În Ulster eră un ordin de cavalerie moștenitoare, numită Scraidle na Straowlle ruadl, sau Cavalerii Crengii-Roșii.

³⁾ Irlanda, astfel numită pentru verdeața cea veche a șesurilor sale.

⁴⁾ Se zicea că Lough-Neagt fusese o fântână care împlându-se foarte, incase locul. Pe când eră apă lină, spun că păstorii arătau străinilor înaltele turnuri bisericești ce se zăreau în apă.

Acest fel, Memoria, în înalte vise, apucă o luce a zilelor ce nu mai sunt, și caută suspinând în undele timpului ștersele slove pe care ele le acopăr!

MELODIA XXVI.

Când acel ce te slăvește nu va lăsa după el decât numele greșalei și a darurilor sale, oh! spune, plânge-vei dacă vor înegri numele unei vieți ce s'a hărăzit pentru tine? Așa, plânge! Și oricare va fi hotărârea vrășmașilor mei, lacrimile tale o vor șterge; căci cerul e mărtur că vinovat către dânșii, ți-am fost credincios foarte! Tu erai idolul viselor întâiului meu amor; orice gând al minții mele eră al tău; în smerita și din urmă a mea rugă către cel veșnic, numele tău va fi amestecat cu al meu. Oh! binecuvântați fie amorezii și prietenii ce vor trăi ca să vadă zilele slavei tale; dar după această bucurie, cea mai scumpă binecuvântare ce poate dărui cerul, este fala de a muri pentru tine!

MELODIA XXVII.

Ah! crede-mă, dacă toate aceste june frumuseți hrăpitoare, pe care le privesc au atâta tinereță astăzi, s'ar schimbă de mâni și ar peri în brațele mele, ca fugătoarele daruri ale zânelor, tu ai fi încă slăvită precum ești acum.

În orice ceas s'ar vestezi frumusețile tale, lângă scumpa ruină, fiecare dorință a inimei mele s'ar încleștă mai înfocată și mai tânără!

Nu, când juneța și frumusețea te împodobesc de strălucirea lor, când obrajii tăi n'au fost încă pătați de plânsuri, poți tu a cunoaște arderea și credința unui suflet la care timpul te va face și mai scumpă? Oh! inima care adevărat a iubit, nu uită niciodată, dar iubește încă, credincioasă până la sfârșit, precum floarea soarelui întornează spre Dumnezeuul său, când apune, căutătura cu care a salutat răsăritul lui!

MELODIA XXVIII.

Trifoiul Erinului și Olivul Spaniei.

Înaltă fu chemarea libertății și slăvit minutul deșteptării, când plini de viață și de răzbunare, Spaniolii au scuturat lanțul Vingătorului. Oh, Libertate! Duhul tău nu se odihnească, până nu va trece, ca adierea purtătoare de sănătate, peste valurile Occidentului; împrumută lumina ochilor tăi măhnitului nostru pământ. Când adaogi la ghirlanda ta olivul Spaniei, oh! nu uită trifoiul Erinului!

Dacă slava strămoșilor noștri, lăsată de moștenire, împreună cu drepturile lor, dă țării frumusețea sa, patriei deliciile sale, dacă trădarea e o rană și prepusul o ocară, atunci, o fii ai Iberiei, pricina noastră e tot aceea!

Aștepte un mormânt fără lacrimi și fără cinste, pe acel ce ar dori o moarte mai nobilă și mai sfântă decât cea a ostasului care își dă cel de pe urmă suspin în suflarea biruinței pentru trifoiul Erinului și olivul Spaniei!

Voi Blakes, voi O'Donnells, a căroro părinți au părăsit verzile costiși ale juneței lor, ca să caute printre străini acel repaos după care suspină în zadar în patria lor, rugați ca flacăra magică pe care ați aprins-o să se poată încă simți la Erin, tot astfel de lină și strălucitoare, și ertați încă și pe Albion, când în sfârșit căindu-se, scoate, roșindu-se, paloșul său pentru pricina cea atât de îndelung desprețuită a olivului Spaniei și a trifoiului de Erin!

Dumnezeu protejește pricina noastră! Oh! ea nu poate lipsi de a fericii, încât inima patriotului va bate pentru dânsa și va apăra drepturile sale. Durerea va sfinți pe martirii ce cad! Slava va însemna viitorimei locul unde ei odihnesc, în vreme ce, departe de tirani, de mișei și de robi, junele duh al libertății le va umbri mormântul cu olivul Spaniei și cu trifoiul Erinului!

MELODIA XXIX.

Arpa de Tara.

Arpa care odinioară desvălia sufletul muzicei la ecurile din Salele de Tara, astăzi atârnată pe acești pustii păreți, păzește o posomorâtă tăcere, ca și când sufletul său ar fi fugit. Astfel dormitează fala zilelor vechi, astfel tresărirea slavei trecură și inimile ce săltau pentru laudă nu mai bat pentru ea astăzi.

Arpa de Tara nu mai modulează dulcele ei acoarde, pentru șefii ostași și strălucitele lor Dame. Coarda ce se rumpe în tăcerea nopții, spune singură istoria ruinei sale. Astfel libertatea nu se mai deșteaptă decât foarte rar. Singurul semn de viață care-l dă, când o nobilă inimă se rumpe, este ca să arate că încă viază.

MELODIA XXX.

Duhul și bogăția.

Să bem pentru frumoasa care lungă vreme deșteptă suspinele poetului, pentru juna fată care dete cântecelor aceea ce aurul nu putu cumpără niciodată! Oh! inima femeii este păstrată numai pentru Menestrel. Atinsă de alte mâni, acel dulce instrument nu este nici în jumătate atât de melodios. Să bem deci, pentru aceea care lungă vreme deșteptă suspinele poetului, pentru juna fată care dete cântecelor aceea ce aurul nu putu cumpără nici odată!

Odinioară, la poarta de sticlă a frumuseții, s'au întâlnit bogăția și duhul: «Cine va intra?» au întrebat însă ei. Ea a răspuns: «Cel mai *istet*»... Cu ajutorul cheii sale de aur, bogăția socoti să treacă; dar în zadar se sili; în vreme ce duhul aduse un diamant care-i deschise o strălucitoare cărare!

Să bem deci pentru aceea care lungă vreme deșteptă suspinele poetului, pentru juna fată care dete cânturilor aceea ce aurul nu putu cumpără nici odată!

Amorul care caută locuința sa lângă Măririi, lângă poziții, este ca posomorâtul Gnom care locuiește în întunecoasele mine de aur! Dar amorul poetului plutește în o regiune mai strălucitoare! Cerurile sunt patria sa, de și femeea îl ține pe pământ.

Să bem deci pentru acea care lungă vreme deșteptă suspinele poetului, pentru fecioara care dete cântecelor aceea ce aurul nu putu cumpără niciodată.

MELODIA XXXI.

Erin! Oh! Erin!

Asemenea lampei strălucitoare, care pe sfântul altar din Kildar¹⁾ a ars în curgerea mai multor veacuri de întunec și de vifore, inima pe care durerile au apăsasat zadarnic, trăește încă după ele, jună și arzândă. Erin, oh! Erin! Printre lacrimile unei lungi nopți de robie, astfel mi s'arată duhul tău!

Națiile au căzut, iar tu trăiești încă; soarele tău răsare când ceilalți apun și deși norul Robiei a întunecat Aurora ta, Amiaza libertății va luci încă împrejurul tău. Erin, oh! Erin! Deși îndelung în umbră, steaoa ta va străluci când stelele celor mai falnici se vor întuneca.

Ploaea nu degeră, vântul nu deșteaptă crinul ce doarme în vremea înghețatelor ceasuri a Iernei, până ce mâna Primăverei desleagă recele lui lanț și ziua și Libertatea binecuvântă pe juna floare.

Erin! Oh, Erin! Iarna ta a trecut și nădejdea care a trăit mai mult decât ea, e gata a înflori.

MELODIA XXXII.

Balada.

Ea purtă rare și prețioase odoare, toiagul ce îl avea în mâini eră împodobit cu o strălucitoare verigă de aur, dar frumusețea ei întrecea scânteietoarele ei odoare și toiagul său alb ca zăpada.

¹⁾ Apud Kildieriam occurit Ignis Sanctae Brigidue quem (sic). Nota trad.

— «Tinerico ! nu te temi că vei rătăci astfel singură și frumoasă în calea asta pustie ? Fiii lui Erin sânt ei atât de buni sau de înghețați, încât să nu-i poată ademeni nici aurul nici femeea?»

— «Domnule Cavaler ! nu simt nici o grijă ; fiii lui Erin nu mă vor ofensă ; căci deși le sânt dragi cele frumoase și sculele aurite, Domnule Cavaler, dar le sânt dragi mai mult cinstea și virtutea !»

Ea și-a urmat calea, și fecioreasca ei zâmbire a protectat-o și a luminat-o prin toată Insula Verde. Fie pentru deapururea binecuvântată aceea ce se încrezù cu totul în cinstea și fala Erinului !

MELODIA XXXIII.

Inainte de războiu.

În numele nădejdei ce face a tresări inimile noastre, *înainte vestitoare* luptei de mâni ! pe soarele acesta a cărui lumină ne va aduce lanțe sau slobozenia, moarte sau viață, oh ! să ne aducem aminte că traiul nu poate avea nici o mulțumire pentru acel ce nu trăește slobod ! Precum steaua zilei se ascunde sub valuri, acest fel un Erou se coboară în secriu în mijlocul roaiei a Lacrimilor națiilor. Ferice de acel a cărui bătrânețe este îndulcită de zâmbetele copiilor săi, care-l ajută a se coborî pe repede coborâș al anilor ; dar încât mai slăvit mor acei ce închid ochii în sânul biruinței !

Incojbat pe cărbunii murinzi ai focului său de straje vrăjmașul îngălbinește, în vreme ce inima sa îi aduce aminte de câmpul războiului unde noi am întunecat lumina Slavei sale ! În veci să nu mai înnoade lanțul de care ne-am mântuit atunci ! Ascultați ! Cornul războaielor ne chiamă ! Oh ! până a nu înseră, să facem a circulă în triumf astă ostășească cupă ! Mai multe inimi a căroră bătăi se îndesesc acum, în astă seară, reci și inghiețate vor dormită pentru deapururea și nu se vor mai deșteptă nici de strigarea Biruinței ; însă cât de slăvit somn va fi acel a Eroului pe care va plânge Universu cu mirare !

MELODIA XXXIV. 1)

Despre Război.

Noaptea s'a coborât și a învelit pe vingători; fulgerul a lăsat a se vedeà costișa depărtată unde acei ce au perdut această strașnică zi s'au adunat, obosiți, și în mic număr, dar neînfricoșați încă! Nădejdea ostașului, înfocarea patriotului pentru d'apururea întunecată, pentru d'apururea stânsă! Oh! cine va spune ce au cercat Eroii când tot este perdut, afară de viață și cinste!

Tristul și cel de apoi ceas al visului Libertății și al luptei Vitejiei s'a trecut încet, în vreme ce, tăcând ei au priveghiat, până ce străluci întâia rază a dimineții, și-i împrumută cu lumina sa ca să moară!

Este o lume unde sufletele sunt slobode, unde tiranii nu corump darurile Naturei. Dacă moartea e o intrare a acelei strălucitoare lumi, oh, cine ar voi să trăiască rob în acesta?

MELODIA XXXV.

Elena sau Dama de Rosna.

Vă aduceți aminte de Elena, fala satului nostru. Dulce și modestă ea binecuvântă soarta sa, de când Villiam Străinul a luat-o de soție, și amorul împodobește cu lumina sa smeritul lor lăcaș. Ei au călătorit împreună în viață, bătuți de vânturi. În sfârșit Villiam zisă cu întristare: aidem să căutăm noroc în alte câmpii. Elena suspină și părăsi smeritul ei bordei.

Êi nemernică, osteniți, pe căi pustii; inima junei soții eră strânsă, când pe la sfârșitul unei zile de vifor, văzură de departe trufașele turnuri ale unui castel rădicându-se printre copaci. «In astă seară, zise junele soț, vom cere acolo un adăpost. Vântul e rece și ceasul târziu». El sună din corn cu un

1) In manuscris cu litere latine și ortografia Eliade.

aer măreț și portarul să închină când ei trecură peste pragul porții.

«Bine ai venit, nobilă damă, strigă junele soț; castelul acesta e al meu, precum și acest codru întunecos». Ea îl socoti smintit, și însă el spunea adevărul. Elena e dama de Rosna-Hal! Lordul de Rosna iubește cu tinerețe pe aceea a cărui amor și credință îl câștigă Wiliam Străinul; și lumina fericirii, sub aceste aurite locuri, strălucește tot astfel de curată ca și sub smeritul coperământ de piatră!

MELODIA XXXVI.

Tânărul Irlandez către amoreza sa.

Printre dureri, printre primejdii, zâmbirea ta a veselit calea mea și-a acoperit cu florile nădejdei spinii ce mă împrejură. Cu cât eră mai posomorâtă soarta noastră, cu atâta curatul nostru amor strălucea de o mai vie lumină. Curând rușinea se prefăcù în slavă: frica dete loc celui mai înfocat zel. De unde eram rob m'am făcut iarăși slobod în brațele tale, și sufletul meu binecuvântă durerile ce mă costau dragostea ta.

Rivala ta eră cinstită, când pe tine te adăpă cu ocări și disprețuire; tu purtai o cunună de spini în vreme ce aurul impodobe fruntea Ei. Ea mă chiamă în templele sale, când tu plângeai, ascunsă în peșteri. Prietenii săi erau toți tirani; iar ai tăi, vai! erau robi; și însă eu aș iubì mai bine a dormi la picioarele tale, în mormântul meu, decât a primi o însoțire ce o urăsc, sau a te lipsi măcar de unul singur din gândurile mele. Te clevesc cu mișeli(tat)e acei ce zic că dorințele tale erau fragede. Dacă tu ai fi fost necredincioasă, obrajii tăi n'ar fi atât de galbeni! Mai zic că ai purtat atât de mult acele lanțuri de defăimare, încât ele au lăsat pe inima ta, slugăreasca și adânca lor întipărire. Oh! nu-i crede! Nici un lanț n'a putut supune acest suflet înflăcărat. Unde strălucește duhul tău, acolo strălucește și Libertatea¹⁾, unde este Duhul Domnului, acolo este și slobozenia.

¹⁾ Sf. Pavel. Corintieni, III, v. 17.

MELODIA XXXVII.

Asupra muzicei.

Când nemernicim nenorociți prin viață, plângând tot aceea ce ne făcèa a iubi traiul, dacà vr'o arie care ne erà dragă în zilele copilăriei noastre vine la auzul nostru, oh! cu ce îmbătare adunăm acoardele ce trezesc gânduri de multă vreme adormite și rechiamă zâmbire în ochii stinși de lacrimi!

Suflarea binefăcătoare a cântărilor auzite odinioară în ceasuri mai fericite e asemenea zefirului ce lunecă suspinând, pe flori orientale pline de miroase. Adierea suspină încă, deși florile sânt veștede și fără viață; astfel, când trece visul Plăcerii, dulcele său souvenir învie în suflarea Muzicei.

Oh! Dumnezească muzică! Graiul neputincos și slab să retrace dinaintea magiei tale! Pentru ce Sentimentul ar mai vorbi vr'odată, când tu poți singură răsuflă tot sufletul său? Adimenitoarele vorbe a Prieteniei ne înșeală; făgăzile, amurului sânt și mai amăgitoare. Ah! numai dulcele accent al Muzicei poate mângâia cu dulceață, fără a trădă vreodată.

MELODIA XXXVIII.

Origina arpei.

Se zice că această Arpă, pe care o deștept acum pentru tine, erà odată o Sirenă ce cântă subt mare și care adeseori seara treceà strălucitoarele valuri, ca să întâlnească pe veredele țarm pe un june pe care-l iubeà.

Insă ea iubeà în zadar; el a lăsat-o să plângă și să scalde cu lacrămile sale toată noaptea lungile ei cosițe, până ce cerul îndurându-se de un amor atât de tânăr și de adevărat, prefăcù în astă dulce Arpă pe vergura Mărilor.

Frumosul ei sân se ridică ca și înainte, fața sa erà păstrată zâmbitoare, trupul ei se îndoi grațios, părul său, lăsând

a cădea plânsuri din tot strălucitorul creț, acoperi brațul ei de zăpadă și se prefă[cu] în coarde de aur.

Pentru aceasta, dulcea Arpă amestecă atât de îndelung graiul Amorului cu tristul accent al Durerei, până ce, despărțindu-le, tu ai învățat cântecul ei a fi numai amor lângă tine, și durere când mă lași!

MELODIA XXXIX.

Nu fugi încă, iată ceasul, când Plăcerea, asemenea floarei miezei-noptii, care nevoind a străluci la lumina zilei, începe a se deschide pentru fiii nopții, și fecioarele ce iubesc revereasa luce a lunei! Frumusețea și Luna n'au fost făcute decât spre a împodobi aste ceasuri de umbre și de mister; atunci, dulcile ei atracții fac a se umflă undele și umplu cupele de nectar!

Oh! rămâi, oh, rămâi! Viața împletește atât de rar o ghirlandă precum cea din astă seară; oh! ar fi păcat a sfărâma atât de curând laț(ur)ile sale.

Nu fugi încă; fântâna ce isvoră în vremile vechi sub umbrirea lui Ammon¹⁾ deși cură răcoroasă și înghețată în vremea zilei, începea a străluci asemenea sufletelor vesele, la apropierea nopții. Ca și dânsa, inima și căutăturile femeii, pre atât de reci la amiază ca și țările Iernii, trebui să s'aprindă, când înturnarea nopții aduce iarăși glasul focului sfânt.

Oh! rămâi! oh, rămâi! dimineața va mai găsi ea vreodată ochi așa de străluciți precum acei ce scânteie aici?

MELODIA XL.

Cânt național.

Plângeți, plângeți, ceasul slavei voastre a trecut; revele (visele) voastre de fală au perit; fatalul lanț din nou e ferecat, și nu mai sunteți oameni!

1) Solis Fons, lângă templul lui Ammon.

În zadar inima Eroului a sângerat! Glasul înțeleptului în zadar a răsunat. Oh! Libertate! Dacă flacăra ta s'a stins odată, niciodată nu se mai aprinde!

Plângeți, poate în zilele viitoare vor învăța a iubi numele voastre; mai multe fapte se vor deșteptă înconjurate de razele Slavei, care au dormit îndelungă vreme în defăimare! Și când vor trece prin jalnica insulă, unde odihnesc în sfârșit stăpânul și robul, ammiraiți, vor întreba cum au putut niște astfel de înjosite mâni *domoli* inimi atât de viteze?

«Soarta așa a voit», vor zice ei; o ursită vrăjmașe a ursit neunirea voastră; în vreme ce tiranii se uniă în ura lor, pe voi niciodată dragostea nu v'a unit! Dar inimile ce trebuia să se împreune, s'a depărtat una de alta; omul a pângărit aceea ce Domnul îi dase, până ce s'a văzut blestemând altarul, unde alții, în genunchi, chemă ajutorul cerurilor».

MELODIA XLI.

Adio la Arpa mea!

Scumpă Arpă a Patriei mele! te-am aflat în întuneric; re-
cele tăcerii lanț¹⁾ atârna de multă vreme asupra ta; plin de
trufie, te-am apucat, o iubită Arpă a Insulei unde m'am
născut, am sfărmat legăturile tale, te-am dat iarăș la lumină,
la Libertate și la cântări! Arzătoarele gemete ale Amоруlui,
ușoarele accenturi ale Fericirei, deșteptară reve (visuri) mai
tinere și mai vioase ale tale acoarde; dar tu ai rezis atât
de ades adâncul durerii suspin, încât îl scapi și în mijlocul
bucuriei tale!

Scumpă Arpă a Patriei mele! adio acoardelor tale; acest
dulce cânt va fi cel de pe urmă pe care coardele tale îl vor
tovărăși. Mergi, dormi! Soarele slavei strălucească asupra
somnului tău, până ceasul când o mână mai vrednică te va

¹⁾ Figură de retorică foarte obișnuită la vechii Irlandezi, întrebuințată adesea de Walker.

deșteptă din nou. Dacă inima patriotului, a ostașului, a amozului a săltat ascultând cântecele noastre, slava este a ta; eu eram numai adierea ce te desmerdă trecând, căci ca și ea deșteptam acoardele tale, a cărora sălbatică și necunoscută dulceață este numai a ta!

MELODIA XLII.

Arpă iubită! deștept încă odată dulcile tale acoarde atât de îndelung adormite; la al nostru din urmă adio te-am scaldat în lacrimi, și plânsurile mele te primesc astăzi. Nici o luce de bucurie n'a strălucit asupra ta; asemenea acestor Arpe a căror cerești acoarde au povestit robia aceea ca și a ta de posomorită, tu ai rămas atârnată de lungile ramuri ale salciei.

Și însă, de când coardele tale au răsunit pentru cea de pe urmă dată, un ceas de pace, de triumf a sunat; mai multe inimi generoase au săltat de nădejde, care acum sunt îngropate în rușine. Atunci încă, când Pacea plutind pe pământ și pe mare cântă imnul tău de veselie, deși ea aducea lumii bucuria și nădejdea, ea nu aducea pentru tine decât nouă lacrimi!

Deci, cine poate cere accenturi de plăcere tânguitoarelor tale coarde, o Arpa mea! Vai, cântul cel vesel și mânecat al ciocârliei ar răsuna tot astfel de rău la moartea lebedei! Cum eu care te iubesc, care te binecuvântează, aș chema suflarea ta pentru accenturi de Libertate, când însăși ghirlandele cu care te împodobesc sunt trist mestecate de lanțe și de flori!

Dar să ne îmbărbătăm: dacă accentul bucuriei te mai poate însufleși, reafliă pentru mine veselele tale acoarde! Arată lumii ammirate cât poate fi de dulce încă muzica ta, cu toate ferele și durerea ta; cu ce ușurință, în mijlocul întunecelor ce te împrejură, poți încă a te deșteptă la fiorul plăcerii; asemenea statuei sfărmate a lui Memnon, care din sânul ruinelor, face a se auzi dulci și armonioase accenturi¹⁾.

¹⁾ Dimidio magicae resonant ubi Memnone cordae.
Atque vetus Thebe centum jacet obruta portis (Juvenal).

MELODIA XLIII.

Ziua nașterii Principelui.

Deși durerile noastre sunt adânci, astăzi le vom uita; zâmbirea va străluci printre lacrimile noastre, ca o rază a soarelui, ce strălucește printre ploaie; nu ar fi mai aflat inimi, dacă stăpânitorii noștri ar voi, mai făcute decât ale noastre pentru cunoștință și fericire!

Dar când lanțul nostru mai puțin greu a conținut de a ne face a suferi, când nădejdea îl împodobește cu flori, atunci o nouă legătură vine de asuprește sufletul nostru! Oh! bucuria ce o gustăm, asemenea luminii polurilor, este un fulger în mijlocul întunecelor prea strălucitor ca să poată ținea îndelung. Dar de-ar fi măcar cea mai de pe urmă și slabă scânteie a focului sufletului nostru, să o aprindem iarăși, ca să serbăm pe principul nostru.

Rușine înjositului curtezan ce cutează a ne numi sperjuri! Strașnici către vrăjmașii noștri, prietenii noștri ne vor afla credincioși; și cel mai nobil tribut dat unui cap regal, este dragostea unei inimi care iubește și libertatea. În vreme ce mișeii cari *pătează* slava noastră, cari ne răpesc drepturile noastre, vor fugi înspăimântați, departe de focul războaielor, verdele steag va înainta cel mai întâi. Oh! aș răspunde de credința noastră, pe viața mea! Chemați la lupte, în același ceas, am izgoni amarele noastre suvenire, ca să arătăm ce poate brațul vechiului Erin, armat asupra vrăjmașului în ziua consfințită Principului.

El iubește Insula Verde și dragostea sa e săpată în inimi, care au suferit prea multe ca să uite. Așa, nădejdea noastră va fi încoronată, dragostea noastră va avea răsplătirea sa. Erin va vedeă iarăși zile curate și strălucinde!

Diamantul se sfarmă sub îndesite izbiri, dar nimic nu poate întuneca razele sale; fiecare rămășiță răspândește până la sfârșit vioasa sa lumină; asemenea Erin, patria mea, deși sfârâmată de durere, este în tine o lumină care nu se trece: un curaj care strălucește printre suferinți și zâmbește la ne-cazurile tale în *astă zi slăvită!*

MELODIA XLIV.

Junele rev de Amor.

Oh! au trecut zile unde frumusețea strălucitoare a înălțat inima mea în lanțele ei, când revul vieții, din zori până 'n noapte, eră Amorul, numai Amorul! O nouă nădejde poate înflori, zile nouă vor veni poate, luminate de raze și mai dulci și mai line, dar nu e nimic în viață care să fie pe jumătate atât de dulce ca cel întâiu vis de amor!

Bardul poate a se înălța la o slavă mai curată când focul juneței a trecut, poate scoate o zâmbire dela înțeleptul ce se armă cu asprime împotriva lui; dar niciodată, la amiaza slavei sale, nu va cercă o bucurie atât de dulce ca cea pe care o gustă, când a cântat, pentru cea întâi dată, frumoasei sale, arzânda sa flacăra și a văzut-o roșindu-se întru auzul numelui iubit, atât de ades rezis!

Oh! chipul acest slăvit, pe care un întâi amor l-a lăsat în inimile noastre, nu se uită niciodată; ea plutește neîncetat deasupra verzilor rădiuri ce lăcuia juneța, singure rămășițe a primăverii în deșartele regioane a Suvenirului. *Amorului*

Acesta este un parfum ce pierde cum se împrăștie înaripatul vis al dimineții vieții! Aceasta e o lumină ce nu mai poate străluci pe cursul încet și monoton al zilelor!

MELODIA XLV.

Asemenea unei raze a soarelui, ce face a scânteia de mii focuri suprafața apelor, în vreme ce, reci și întunecoase, valurile curg dedesupt, zâmbetul plăcerii poate colora chipul deși inima înghețată curge trist la ruina sa.

Este o fatală aducere aminte, o amară mâhniciune, care aruncă umbra sa cea înghețată totodată peste bucuriile și peste durerile noastre, pe care viața nu le poate nici înnegura, nici străluci, pentru care bucuria nu are balsam, și întristarea timp.

Oh! acest gând stă în mijlocul veseliei ca o creangă moartă și fără frunze care revelează strălucitoarele zile ale Verii; razele înviindului Soarele în zădar se joacă împrejurul Ei. Ea poate zâmbi la lumină, dar ea nu va mai înverzi!

MELODIA XLVI.

Unde sunt săbiile vechilor zile? Unde sunt oamenii ce le purtau? Înarmați ca să apere drepturile lor, ei se ridicau înalți și tiranii se târau înaintea lor! Curate atunci, Curțile nu înălțase curagiul lor; ei nu căutau altă cinste decât a virtuței. Oh! că nu avem săbiile vechilor zile, etc.

Unde sunt împărații ce înfloriă atunci? Unde e pompa ce îi încoronă, când inimi și brațe de oameni slobozi eră singura lor strajă? Încredințat la suflete credincioase, tronul se împrejură cu un cerc de dragoste, pe care trădarea nu cuteză a-l călca. Oh! că nu avem împărații ce înfloriau atunci!

MELODIA XLVII.

Cât iubesc ciasul când se stinge lumina zilei, când razele Soarelui par că se topesc în marea tăcută! Atunci se înalță dulcele reve ale zilelor trecute, atunci Suvenirul sloboade către tine suspinul său de seară!

În vreme ce privesc brazdele de lumină ce să joacă pe liniile valuri spre strălucitul occident, ard de-a urmă astă cărare plină de roze și aurită, care îmi pare că trebuie să se fi ducând la vreo insulă nenorocită și pașnică!

MELODIA XLVIII ¹⁾.

Balada : Frumoasa Kathleen.

Lângă lacul acela al cărui posomorât țărâm n'a răsunat nici odată la dulcea ciocârliei cântare, unde stânca râpoasă se

¹⁾ Această baladă este întemeiată pe o istorie din cele mai multe ce se spun de Sf. Kevin, al cărui așternut săpat îl arată încă în stâncă la Glendalough, un loc din cele mai sălbatice și mai romantice din comitatul Wicklow.

înălță în văzduh, Sfântul Kerin, june încă, s'a dus să caute somnul. «Aici, cel puțin, își zicea el cu liniște, nici o femeie nu va turburâ odihna mea». Ah! bunul Sfânt nu cunoștea acest sex viclean și tot ce poate întreprinde!

El fugea de ochii Kathleenei, ochii acei de un albastru ceresc! Ea îl iubise cu tinerețe și îndelung, dorind ca să fie el al ei cu totul, fără a gândi că face rău.

În orice loc sfântul putea fugi, curând auzia după aceea ușorul ei pas după el; de se îndreptă spre răsărit sau spre Apus, ochii Kathleenei străluceau încă dinaintea lui. Culcat pe râpoasa stâncă, în sfârșit doarme în pace, visând de ceriuri și încredințat că acolo, cel puțin, zâmbirile unei femei nu-l vor urmâ. Dar, nici cerul, nici pământul nu sunt scăpate de puterea acelei ce iubește. În acelaș minut, când el dormitează în liniște, Kathleen plânge plecată pe dânsul. Fără frică ea a urmat pașii săi, până la locul acest sălbatec și pustiit, și când dimineața veni să lovească privirile sale, el întâlni și dulcii ochi ai Kathleenei. Ah! sfinții aceștia au o inimă prea cumplită! Furios sare din așternutul său, și cu o împingere pornită o prăpăstuește din vârful stâncei plecate.

Glendalug! posomorâtele tale valuri au fost mormântul frumoasei Kathleene! Curând sfântul (vai prea târziu) a priceput amorul său și a gemut asupra soartei sale.

«De ar putea, zise, sufletul ei să repauzeze în ceruri!» Atunci o dulce muzică a eșit din sânul Lacului și s'a văzut umbra sa zâmbindă, lunecând pe unda fatală.

MELODIA XLIX.

Cânt sacru ¹⁾.

O, Dumnezeu, viața și lumina acestei lumi minunate!
Strălucirea zilei, zâmbirea nopții dela tine vin. Spre orice

¹⁾ A ta este ziua și a ta este noaptea... Tu ai săvârșit Zorile și Soarele, tu ai făcut toate cele frumoase ale pământului. Vara și Primăvara tu le-ai zidit pre ele. (Psalm 73, v. 17, 18).

parte vom înturnă privirea noastră, pretutindene slava ta să intre și tot ce este frumos și strălucit dela tine vine!

Când ziua sloboade o rază de adio printre norii serii, în mijlocul cărora iubește a se opri, când alte ceruri ni se arată printre aceste porțițe aurite, aceste vopsele atât de dulci, atât de radioase, care înseamnă apusul Soarelui, vin dela tine, Doamne!

Când noaptea cu aripile negre și semănite de stele întunecă cerul și pământul, asemenea frumoasei paseri ale căreia posomorite pene scânteie de ochi nenumărați, această sfântă întunecime, aceste focuri dumnezeiești, mărețe, vin dela tine, Doamne!

Când primăvara, pururea jună, sloboade parfumele sale, duhul tău încălzește îmbălsămitele ei suspine; și toată floarea ce încununează Vara e născută subt ochiul tău cel luminos. Spre orice parte vom înturnă privirea noastră, pretutindeni slava ta scânteie; tot ce este frumos și strălucit dela tine vine!

MELODIA L.

Cânt sacru.

Tronul tău a căzut, o Israile, tăcerea domnește pe câmpiile tale; lăcașele tale sunt pustii, fiii tăi plâng în lanțuri. Unde este mama care te hrănea pe sterpele țărături ale Etanului (!); focul cerului ce te povățuia nu mai luminează singuratica ta potică.

Doamne! tu iubești Ierusalimul; odată el eră al tău cu totul, dragostea lui eră cea mai frumoasă a ta moștenire ¹⁾, puterea ta, tronul slăvei tale ²⁾ până în minutul ce duhul răului a venit de a veștejit verdele tău oliv ³⁾ și când altarele Solemului s'au aprins pentru alți Dumnezei!

¹⁾ «Părăsit-am casa mea, lăsat-am moștenirea mea, dat-am sufletul meu cel iubit în mâinile vrăjmașilor Ei.» (Ieremia, C. 12, v. 7).

²⁾ Să nu pierzi scaunul Măriei mele. Ieremia, C. 14, v. 12).

³⁾ «Măslin cu bună umbră, frumos la chip, au numit Domnul numele tău.» (Ieremia, C. 11, v. 16).

Atunci s'a întunecat steaua Solimei; atunci au perit zilele de slavă, ca iarba câmpului, pe care vântul deslănțat o zmulge și o împrăștie.

Dumbrăvile prin care umblau odată cei puternici ai pământului, sunt mute și pustiite.

S'au afundat acele vinovate turnuri, unde Baal împărătea ca Dumnezeu!

Mergeți, o izbânditorilor, zise Domnul! Muiiați săbiile voastre în sângele lor, și surpați zidurile sale, pe care Domnul nu le mai apără! Fiicele Sionului părăsite calce în picioare oasele părinților lor, și valea Uciderei din Enom ¹⁾ să nu poată încăpea pe toți morții!

MELODIA LI.

Purcederea.

Măcar că văd cu durere fugind dinaintea ochilor mei iubitul țarm al Erinului, însă lângă tine voi află pretutindeni Insula Verde.

În exil, sânul tău va fi patria mea și ochii tăi lumina ce va străluci locurile unde vom nemernici.

Voiu fugi cu prietenul meu în vr'un pustiu posomorit pe țarmul rece înconjurat de stânci amenințătoare, unde ochiul străinului nu va ajunge.

Viforul în furia sa e mai milostiv decât vrăjmașul mânios pe care îl lăsăm în urma noastră.

Voiu privi auritul tău păr care încoronează grațioasa ta frunte; cu capul răzămat pe dulcea ta Arpă, o voi auzi slobozind sălbaticile ei acoarde, fără a mă mai teme că Saxonul cu inima înghețată va rumpe o coardă dela arpa ta sau o costiță din părul tău ²⁾.

¹⁾ «Pentru aceea iată, zile vin, zise Domnul și mai mult nu vor zice Capiștea lui Iafet și valea fiului lui Ecnom și Valea celor omoriți și-i vor îngropă la Iafet, nefiind loc.» (Ieremia, C. 7, v. 30).

²⁾ Coulin, june cu părul lung.

MELODIA LII.

De câte ori Benschee ¹⁾ a țipat! De câte ori moartea a desfăcut legăturile strălucitoare pe care slava le-a alcătuit! De câte ori a dezlegat dulcile lanțe ale Amоруlui!

Pace nobilelor inimi ce repauzează, pace ochilor credincioși ce plâng! Suspine îndelung frumoasele și vitejii pe mormintele Eroilor!

Soarta ne făcù a ne naște în posomorite și nenorocite zile ²⁾; luceferii pier unii după alții. Tot numele strălucitor ce revarsă lumina sa asupra țării noastre a fugit.

Amare și triste sunt plânsurile, aceluia ce geme pe nădejdi stinse, pe bucurii pierdute pentru deapururea, dar lacrimile ce curg pe groapa Eroilor sunt strălucitoare de slavă și de nemuire!

Toate farele voastre sunt stinse. Tu ai căzut, Erou a o sută de războaie ³⁾. Și Tu iarăș, tu ale cărei accente înfocate da lumii: Adevărul, Pacea și Libertatea ⁴⁾. Nu mai sunt! Dar în câtă vreme va străluci Vitejia, în câtă vreme dulcea Îndurare va respinge războiul, Erin va spune cu fală cum au trăit ei și cum au murit!

MELODIA LIII.

Cânt scos din Profetul învălit a lui Khorassan.

(Traducție slobodă).

Este un Duh, a cărui suspine îmbălsămite ard în aer și pătrund încă în adâncimile pământului; când un dulce colorit strălucește asupra fețelor, când un tânăr simțiment face

¹⁾ Nume ce se da în Irlanda unui duh care strigă pentru a vesti nenorocirile și moartea și a cărui glas spăimântător se amestecă cu vântul și viforul.

²⁾ Aluzie la acea tristă fatalitate ce au lipsit pe Englitera de atâți oameni mari și generoși.

³⁾ Nelson.

⁴⁾ Fox, «Ultimus Romanorum.»

a palpită inimile, Duhul este aproape; când buzele se întâlnesc, Duhul este acolo!

Sufletul său este curat ca parfumul acestor flori și ochii săi umezi... Oh, ei seamănă crinilor albaștri, când adierea Zefirului clatină unde azurii împrejurul mlădițelor lor.

Mă închin ție! mă închin, o puternice Dumnezeu, Duh de-amor și de fericire! Ceasul ce îți este consfințit înaintea; nici odată luna nu a răspândit o luce mai dulce și mai misterioasă, grăbește a veni!

În numele Fecioarei și a Ostașului ce se însoțesc roșindu-se, precum valurile și soarele de seară se amestecă în Orizon!

Pe plânsurile pe care Patima face a răspândi, asemenea picăturilor de ploae ce cad din cerul înflăcărât!

Pe cea întâiu săltare de amor ce face a se bate inima junelui amoretz; pe fericirea de a se revedea; pe durerea de a se despărți!

Pe toate bucuriile pe care tu ai dat muritorilor și care dacă ar trebui a țineă pururea, ar face un rai din pământul acesta!

Te chemăm, Putere înaltă! Duh de dragoste și de fericire! Ceasul ce-ți este consfințit se apropie, și nici odată o mai dulce luce n'a luminat un cer mai senin. Grăbește a veni.

MELODIA LIV.

Când văd ochii acești zâmbitori, plini de nădejde, cu bucurie și de lumină, ca și când nici un nor n'ar putea întuneca un cer atât de strălucitor și curat, suspin gândind cu ce iuțea durerea poate innegură toate aste raze și a face mai a uită acestei inimi atât de vesele, atât de fericite acum, c'a cunoscut vr'odată bucuria.

Timpul s'apropie cu toate descântările, nădejdiile amăgite, prietenii ingrate, și Amorul, care lasă pretutindeni pe unde trece o inimă înghețată sau aprinsă. Junețea curată ca zăpada pe care ploaia furtunilor n'a pătat-o încă, odată ce a vărsat plânsurile patimilor, nu poate lua mai mult primăvăreasca sa strălucire.

MELODIA LV.

Adeseori, în vremea liniștei nopții, până nu apucă Somnul a înlănțu simțurile mele, Memoria aduce împrejurul meu lumina zilelor trecute, zâmbirile, plânsurile copilandrii, vorbele de amor atât de scumpe atunci, ochii cei strălucii, acum veșteji sau închiși, inimile vesele ce nu mai saltă!

Astfel, în vremea nopței liniștite, până nu apucă Somnul a înlănțu simțurile mele, tristul Suvenir readuce lumina zilelor trecute.

Când îmi aduc aminte de toți prietenii pe care i-am văzut căzând împrejurul meu, ca frunzele în negura toamnei, mi se pare că umblu singur prin sala deșartă a bancheturilor, făcliile sunt stinse, ghirlandele veștejite, toți oaspeții s'au dus, toți, afară de mine!

Astfel, în vremea nopței liniștite, până nu apucă Somnul a se îngreună asupra mea, tristul Suvenir readuce slaba lucire a zilelor ce nu mai sunt.

MELODIA LVI.

Cânt sacru.

Nu veni, Doamne, în vestmintele luminoase ce aveai pe Munte, în ziua măriei tale; vino, învălit de umbrele, acele adânci și mărețe pe care tânăra îndurare tinde pe fața ta cea de foc!

Doamne! tu îți aduci aminte de noaptea în care Norodul tău ¹⁾ făcea față vrășmașilor, pe țărmurile Mărei-Roșii. Stâlpul tău cel luminos vestiă Egiptului moartea și pustiirea în vreme ce Israil se bucură, noaptea, întru lucirea focului razelor tale!

¹⁾ «Și Domnul îi povățuia pre ei ziua cu stâlp de nor, arătându-le lor calea, iară noaptea cu stâlp de foc». (Eșire, Cap. 13, v. 21).

Astfel, când strașnicii nori ai mâniei tale îngrozesc Lumea, ascunde-ne, în îndurarea ta, amenințătoarea ta față.

În vreme ce împilați de spaimă vinovații te privesc, întoarce spre noi dulcea lumină a dragostei tale!

MELODIA LVII.

Soarele dimineții străluceă de o vie lumină, văzui o barcă ușoară, legănându-se cu molătate pe ape. Mă înturnai când Soarele îngălbenind se depărtă de țarm; barca eră tot acolo, dar valurile fugiseră.

Ah! astfel este soarta strălucitoarelor nădejde a dimineții vieții. Trecătoarele valuri a bucuriei ne sprijinesc un minut și apoi ne părăsesc. Tot valul ce ne purtă pe strălucita sa creastă, când vine seara, ne lasă singuri, pe țarmul pustiu.

Nu-mi mai vorbiți niciodată de lumina dulce și senină care împodobește apusul zilelor noastre, de liniștea nopții!.. Oh! dați-mi, dați-mi via răcoare a dimineții; norii săi și plânsurile sale plătesc mai mult decât frumoasa lumină a Serii.

Oh! cine n'ar dori înturnarea ceasului când patima deșteaptă o nouă viață în toată ființa noastră, când sufletele, asemenea lemnului ce se face prețios arzând, îi slobozi toate parfumele sale în delicioasele focuri ale Amоруlui!

MELODIA LVIII.

Cântul sacru al Mariamei.

«Iar Mariam prorocița, sora lui Moisi, au luat timbana în mâna sa, și au ieșit toate muierile după ea, cu timbane și cu hore» (Eșirea XV, 20).

Răsune timbana sonoră pe posomorâta mare a Egiptului. Iehova biruește, norodul său este slobod! Cântați, căci trufia tiranului s'a sfărâmat; carele și călăreții atât de frumoși și de viteji, în zadar se fâliă! Domnul a grăit și carele și călăreții s'au afundat în spumoasele ape!

Răsune timbana sonoră pe posomorîta mare a Egiptului :
Iehova triumfează, norodul său este slobod!

Slavă Împăratului oștilor! Slavă Domnului! Graiul său
este săgeata noastră și suflarea sa sabia noastră!

Cine se va mai întrună la Egipt, ca să spue soartea acelor
pe care El i-a trimis în făloasa lui trufie? Domnul și-a plecat
ochii din vârful stâlpului strălucitor ¹⁾ și ale lui mii de viteji
au pierit în ape!

Răsune timbana sonoră pe posomorîta mare a Egiptului!
Iehova triumfează, norodul său este slobod.

MELODIA LIX.

Toată lumea aceasta nu este decît o umbră fugătoare unde
iluziile se urmează cu răpezie; zâmbetele bucuriei, lacrămile
durerei sunt mincinoase păreri care strălucesc în ochii omului,
ca să-l înșale, ca să-l îndure. Numai Cerul este adevărat!

Lucirea aripelor Slavei este mincinoasă și trecătoare, ca și
văpselele cele întunecate de seară; florile Amoriei, ale Nă-
dejdei, ale Frumuseții se deschid pentru mormânt. Numai Ce-
rul este strălucitor!

Săraci călători a unei zile viroase, izgoniți din val în val,
fulgerul Imaginației, raza mai liniștită a Minței, numai cât
ne arată primejdiile calei. Numai cerul este liniștit!

MELODIA LX.

Nu plângeți asupra acelor pe care vâlul mormântului i-a
ascuns din ochii noștri, în fericita dimineață a vieții, pân'a
nu vestezi Păcatul recoarea și junețea sufletului, pân' a nu pân-
gări Pămîntul aceea ce eră născut pentru Ceruri. Moartea
secă această undă frumoasă pân'a nu o pătă durerea: ea

¹⁾ «Iară când au fost în straja dimineții, au căutat Domnul asupra
taberii Egiptenilor, în stâlp de foc și de nor, și au turburat tabăra Egiptenilor» (Eșirea, XIV, 24).

îngheață în toată strălucirea cursului său. Ea va dormi până ce un Soare nemuritor va veni a topi recele ei lance: și o va da Edenului pe care ea înviorează, și unde s'a lua izvorul ei dintâi. Nu plângeți!

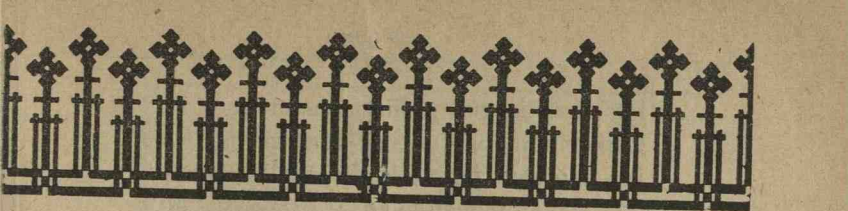
Nu plângeți asupra tinerii soții a Vallei ¹⁾, cea mai drăgălașe și mai sburdatecă dintre frumoasele noastre, care e acum pierdută de-apururea pentru noi.

Pân' a nu apucă a se întuneca primăvăreasca strălucire a vieții, când florile recoroase ieșite din ghirlanda Amourului împodobiă încă fruntea sa, Duhul iubit fugi din lumea asta neguroasă, din care ea nu cunoștea de cât zilele Soarelui; și inimile pe care cu un glas atât de dulce le murmură murind, buze pre atât de curate ca și ale sale le rezisese în Ceruri!

Nu plângeți asupra ei. . . In primăvara vieții ea a zburat spre pământul acel unde sufletul își desfășură în sfârșit aripile sale; și acum, asemenea Stelei ce se zărește printre recea rouă a Serii, Strălucitoare, privește de sus plânsurile care noi [le] vărsăm.

---

¹⁾ Aluzie la soarta frumoasei și amabilei fiice a colonelului Bainbridge, care muri puține săptămâni după ce se mărită.

ȘALUL NEGRU

DE PUȘCHIN. TRADUSĂ DUPĂ CHARLES DURAND ¹⁾

La șalul cel negru mă uit în tăcere
Și sufletu-mi rece e nemângâiat,
Pentru că de jale, de chin, de durere
Este sfâșiat.

Eu astăzi la lume a spune voesc
Din care pricină cumplit pătimesc.

Când eram mai tânăr iubeam cu dulceață
O gingașă greacă cu părul frumos,
Cu negre sprâncene, cu rumenă față
Și trup mlădios ;

Căci atuncia lezne în amor credeam
Și amărăciunea încă nu știam.

Iscusita fată cu a sa iubire,
Cu-a ei căutătură ce înflăcăra,
Singurul meu bine ș'a mea fericire
Pe lume eră.

Dar statornicie este pe pământ ?..
Credința e vorbă, amorul cuvânt !

---

¹⁾ Textul francez «Le schall noir, traduction libre du russe» și cel românesc publicate în «Spicuiitorul moldo-român» (Le Glaneur moldo-valaque) 1841 pe Iulie-Aug.-Sept. p. 82 sq. Forma «Imitație din A. Pușchin» publ. și în «Foaia p. minte» 1838, p. 103.

Într'una din zile poftisem la masă
 Câțiva buni prieteni, cu care vorbind
 Mă simțeam ferice, la Greaca frumoasă
 Gândul meu fiind.

Căci de zile negre grijă nu purtam ;
 Vr'o nenorocire nici măcar visam.

Iat'un mârșav jidov vine și-mi șoptește :
 «Greaca ta, stăpâne, ce-atât o iubești,
 Te vinde pe tine, și te viclenește,
 Iar tu nici gândești !»
 Eu îi dădui aur și îl blestemai,
 Și pe credinciosu-mi rob atunci chemai.

Pe calul meu ager sării cu grăbire,
 Și lăsându-i frâul ca vântul zburam,
 Nu simțeam durere, nici compătimire,
 Ca piatra eram.

O negură ochii îmi păinjeni,
 Și înghețul morții inima-mi slei.

Dar când casa Grecii zării de departe,
 Slăbi tot curajul și puterea mea ;
 Sbor, ajung, descalec, rece ca de moarte,
 Și intru la ea.

O, vai ! o, turbare ! o, chin nedescris !
 Văz... aavea oare sau e vr'un rău vis ?

Văzui fărdelege, văzui pângărire !
 Pe-un armean în brațe ținea strâns la sîn,
 Ș'a lor buzi lipite arătau simțire,

Numai prin suspin.
 Iute ca un fulger paloșul am scos...
 C'o cruntă lovire i-am prăvălit jos !

Apoi a lor trupuri călcând cu turbare
Priveam a fetei chipul cel plăcut,
Gurița-i deschisă cerea sărutare
    Și'ntr'acel minut.

Atunci de pe capu-i șalul am luat,
Ș'am șters în tăcere ferul sângerat.

Tot încă țin minte ruga ei duiosă,
Și cum din grumaju-i sânge gălgâia...
De-acum se sfârșise Greaca cea frumoasă,
    Ș'amorul cu ea!
De-acum pentru mine zi senină nu-i!
Cui să-mi spun durerea? Amor s'arăt cui?

Robul luă ambe trupurile 'n spate,
Și'ndată ce-a nopții umbră se ivi,
Merse, și în apa Dunărei spumate,
    El le azvârli.
Ah! cu trupul Grecei în val îngropat,
Ș'a mea bucurie s'a acufundat!

Nici minut, nici oră nu mai am de-atunce
De amor, d'odihnă, ci numai de chin.
Nu mai am ochi negrii să mai sărut dulce,
    Viața mea-i suspin!
La șalul cel negru în tăcere cat,
Și tristul meu suflet e nemângăiat!

OSCAR D'ALVA

POEM DE LORDUL BYRON¹⁾

Cerul e senin. Pe dânsul strălucește cu 'ntristare
 Palida nopței candelă, răspândind lumina sa
 Peste-a *Lorii* pustii țărături. Acolo cu îngâmfare
 Vechile turnuri de Alva oare când se înălță
 Și cu-al lor ruginit creștet, loc prin nouri își făcea
 Iar azi al armelor zgomot în ele nu s'auziă.

Câte ori a lunei raze au căzut cu mulțumire
 Pe coifurile argintoase bravilor nebiruiți,
 Când în serile senine înaintă cu mărire
 Eșind din castelul mândru d'arme grele coperiți.

Câte ori a privit luna pe aceste stânci râpoase
 De-ale căroră poale undele se sfărâmă
 Rărind moartea cu-a ei coasă rangurile numeroase
 Bravilor, ce cu-a lor sânge pământul înrouă.

Ochii lor pierzând nădejdea de a mai vedeă vr'odată
 Strălucita stea a zilei ce'n războaie-i lumină
 Se întorn cu întristare din câmpia sângerată
 Ca să vad' a lunei luce pân' a nu se 'ntunecă.

¹⁾ Publicat, — textul francez, paralel cu cel românesc tradus de Negruzzi, în *Spicuitorul Moldo-Român*, Iași 1841, April-Mai-Iunie p. 40.

Acelaș poem, tradus în proză, de *I. Eliad*, apărut și în *Foaia literară* din Brașov 1838 (p. 51), cu următoarea notă finală:

«Se cuvine a face cunoscut cetitorului, că Oscar d'Alva este una din cele dintâi producții ale lui Lord Byron, care trece între cele mai alese poezii ce junele Lord a publicat sub titlul de *Ceasuri de odihnă*. Această poemă trase asupra lui o foarte aspră critică a «Edinbourg review». Cu toate acestea vede cineva într'însa de timpuriu geniul, care cântă mai târziu nenorocirile Ghiaurului și ursita cea misterioasă a *Lorii*».

Ei adese-ori slăviră acea luce fericită
 Căci atuncea pentru dânșii eră flacăra d'amor,
 Iar astăzi nu este alta decât torție mâhnită
 Care spânzură din ceruri ca un falnic meteor.

Neamul domnilor de Alva s'a stins cu desăvârșire,
 Numai a cetăței turnuri se mai văd încă 'n picioare,
 Imbrăcate ca c'un giulgiu d'a anilor mucezire,
 Iar Eroii nu mai umblă gonind cerbi și căprioare
 Sau învingând pe vrăjmașii ce veneau asupra lor.

Vechiule castel de Alva! Cine-au fost ai tăi stăpâni?
 Pentru ce mușchiu 'nvește al tău zid în dărâmare?
 Boltele nu mai răsună de a cornului strigare,
 Numai *Crivățul* vuește prin curtea plină de spini;

Și când vântul suflă tare zidurile zguduind
 Se aude un sunet groaznic prin galerii vâjiind.

Asta-e suflarea furtunei izbînd scutul lui Oscar;
 Inșă pana lui cea neagră nu se vede fâlfâind
 P'aceste locuri acuma și nici steagul lui măcar.

Augus binecuvântase ziua de el mult dorită
 Când Oscar văzù lumina. Eră 'ntâiul său născut
 Toți vasalii s'adunară să serbeze-acel minut
 Cu stăpânul împreună ospătând cu mulțumită.

Vânează cerbul din codri. Cornul sună cu putere
 El e semnul de războaie, ș'a muntenilor plăcere.

«Va veni o zi, strigară, ș'aceste strașnici fanfare
 Vor fi călăuz de luptă junelui nostru stăpân
 Când va merge la izbândă p'a slavei 'naltă cărare
 Deci în a lui sănătate s'umplem cupele de vin!»

Nu se împlinise anul și cerul binevoi
 Bunului părinte Augus înc'un fiu a-i dăruî.

Augus își învață fii a umblă la vânătoare
 Îi deprinde a 'ncujbă arcul cu săgeți-omorătoare
 Allan și Oscar la fugă întrec iuții lor ogari.

Copilandrii fiind încă fac izbânde foarte mari
 Și pentru a lor bravură sunt primiți între ostași
 Căci știu a mânuî lancea și-a ucide pe vrăjmași.

Negrele lui Oscar coame vântul le învăluia
 Iar a lui Allan cosițe încrețite se'mpletea,
 Dar deși fața lui este d'o frumusețe 'ncântătoare
 Fruntea-i e posomorită, palidă și gânditoare.

Oscar aveà suflet nobil cum se cade la viteaz,
 Adevărul și onorul strălucia pe-a lui obraz;
 Nu erà însă ca dânsul și fratele său Allan
 El păstră sub dulci cuvinte un cuget foarte viclean.

Ambi-erau *vitezi*; și lancea Saxonilor o știa
 Căci adese se sfârmase de-a lor oțelită zea,
 Oscar nu cunoștea frica și aveà dulcea simțire
 Ce amorul o insuflă inimilor cu iubire.

A lui Allan caracterul nu aveà acea blândeță,
 Care foarte'mpodobește pe-un erou adevărat
 Și arată ce înseamnă un suflet plin de noblețe,
 Spre vrăjmași el erà aspru, crud și neînduplecat.

Iat'o jună castelană frumoasa și mândră fată
 Venia, de unde se 'nalță cetatea de San Manon
 Țerile de Kennek toate erà zestrea ei bogată
 Căci erà unica fiică viteazului Glenalvon.

Oscar vrea s'o ia soție. Augus nu se 'mpotrivește
D'asemenea alianță el foarte se mulțumește.
S'aude cântarea nunții și strigări veselitoare
Iar eco rezice glasul coarnelor răsunătoare.

Coperiți d'ale lor mante cu felurite coloare
Ostașii vin în cetate încoifați cu pene roși
A capului lor poruncă așteptând veseli, voioși.

Insă nu-s chemați să lupte, sunt poftiți la veselie
Cornul nu răsună astăzi cu-a cel ton de bătălie
Placeroasă-i e cântarea; nunta lui Oscar serbează?

Dar Oscar unde e oare? Pentru ce întârziază?
Nu se iartă unui mire să 'ntârzie acest fel;
Oaspeți, dame, invitații s'adunară în castel,
Tot 'e gata, numai frații încă n'au venit acasă.

Allan vine și se pune lângă tânăra mireasă
— «Pentru ce Oscar nu vine? Augus cu grijă întreabă
Unde e? Ce face-acuma? Nu cred să fi-având vre-o treabă
Fratele răspunde: nu știu, în red nu l-am întâlnit;

Poate gonind vreo capră prin păduri a rătăcit,
Poate ale mării ape barca lui vor fi oprit,
Poate-a uitat că se'nsoară și aci e așteptat.

— Oh, nu, nu, zice cu frică părintele spăimântat
Nici undele, nici vânatul nu opresc pe al meu fiu;
El nu poate-afruntă astfel pe logodnica lui. Știu
Că p'Oscar al meu nimica a-l opri nu e în stare
Nici a codrului desime, nici furtune de pe mare.

Rogu-vă ostași, prieteni, căutați pe fiul meu!
Allan, mergi cu ei îndată să găsiți pe-al meu Oscar,
Să-l aflați de ori și unde, răspuns altul nu mai vreau
Care va veni cu dânsul va priimi un scump dar.

Vălmășag și turburare în cetate stăpânesc,
 Răcnete sălbatici cheamă pe Oșcar neîncetat,
 Vântul murmur'al lui nume pân'ce stelele lucesc
 Pân'ce noaptea își întinde al său văl întunecat.

Chiotele și strigarea și prin 'tunece urmează,
 Dar nimica nu răspunde decât eco liniștit;
 Aurora se ivește și răsare-a zilei rază
 Zadarnică este truda; Oscar tot nu s'a găsit.

În trei nopți și în trei zile domnul d'Alva n'odihnește
 Toate măgurile umblă și toți codrii colindează,
 Însă nu vede ispravă; de a plânge nu 'ncetează,
 Căruntul său păr alb smulge și nădejdea-l părăsește.

— «Ah Oscar, fiu mult *iubite!* M'ai lăsat în chinuri grele,
 Pe duiosul tău părinte, cine-l va mai mângâia?
 Doamne, dă-mi fiul ce este razem bătrâneței mele
 Sau arată ucigașul la dreapta urgia mea!

«Poate tristele lui oase zac pe vr'o stâncă uitate
 Poate bătute de vânturi stau încă neîngropate,
 O cer! te milostivește și 'mi dăruiește să mor
 Pentru că numai atunci voi găsi p'al meu fecior.

«Poate c'a fi trăind încă. Desnădejdea să-mi alin.
 Iartă, puternice Doamne, tânguiosul meu suspin
 Dacă glasul meu cutează soarta a'nvinovăți.

«Dar de e mort pentru mine și razemu-mi au pierdut
 Mor și eu fără de cinste. Viața ce'mi poate 'ndulci?
 El îmi eră mângâierea. Bucuria-mi s'a trecut».

Astfel jalnicul părinte se 'ntristează, plânge, geme,
 Pân ce la urmă-a durerei tămăduitoare vreme
 Lacrimile îi usucă și-i potoale mahniciunea
 Căci inima-i se deprinse a purta amarăciunea.

Une-ori blânda nădejde în secret îl amăgia
Că Oscar poate să vie; alteori parcă-i zicea
C'a perit, să nu-l aștepte. Atunci bătrânul plângea
Și 'n astă neliniștire acum d'un an petrecea.

Zilele urmează repezi; soarele împl'a lui cale
Și Oscar tot nu mai vine să mângâe-al său tată
Augus perzându-și nădejdea nu mai aveà acea jale
Dureroasa lui tristețã erà acum alinată.

El aveà pe-Allan încă ce rămase mângâere
Jalnicului său părinte. Mora-l vedeà cu plăcere
Căci natura-l înzestrase c'o nespusă frumusețe
Și a ei inimă slabă îl iubea cu tinerețe.

«Oscar nu mai vine, zise; Allan este frumos foarte
El mi-a rânduit pe semne ca să-mi fie soț de soartă
Frate-său necredinciosul trăește cu altă fecioară.»

Lăsați un an, Augus zice; dacă tot nu s'a 'nturnà
De n'oi avea bucurie a-l vedea vr'odinioară
Ziua însoțirei voastre însu-mi eu voi însemnà.»

Sosește ziua dorită de Allan cu nerăbdare
Mora va să-i fie soață. Rumeneala feciorească
Și zâmbirea strălucește p'a ei față îngerească.

S'aude cântarea nunței și strigări veselitoare
Iar eco rezice glasul coarnelor resunătoare.

Vasalii gătiți de nuntă s'adună prin galerii
Au uitat vremea trecută și vorbesc de veselii.

Însă cine este oare acest trist necunoscut,
Ce 'n mijlocul veseliei șade gânditor și mut?
A lui aspră 'nfățișare face mai posomorită
Flacăra focului vânat ce stă'n vatră potolită.

Învălit în neagra mantă peana-i e roșă ca focul
 Sau ca sângele cald încă. Al său glas spăimântător
 Este semenea suflării viforului tunător,
 Pașii lui sunt ușori, parcă abia calcă ș'ating locul.

Veni ceasul mezii nopții. Cupa 'mprejur circulă
 Bea cu toți în sănătatea junelui și frumos mire
 D'a lor glasuri sgomotoase boltele se resună
 Când deșeartă cupa plină urându-l cu fericire.

D'odată străinul sare; toți îl privesc în tăcere
 Urarea moare pe buze fără glas, fără putere
 August s'a uimit d'aceasta, iar Mora s'a spăimântat.

«Cuvios bătrân» — el strigă, «toți pentru miri au 'nchinat
 Ai văzut că pentru fiu-ți am băut cu voe bună
 Deci propun o sănătate să bem acum împreună.

«Când toți se bucură-aici serbând astă însoțire
 Fericind pe-Allan viteazul și urându-i norocire,
 Pentru ce nici unul astăzi, nici tu, bătrâne măcar
 D'un fiu nu-ți aduci aminte și uiți pe bravul Oscar?»

«Vai mie! răspunde'n lacrimi părintele întristat
 Când Oscar mă lăsă singur inima'mi s'a sfărâmat!

«De trei ani soarele umblă a lui cale luminoasă
 De când fiul meu se duse, de când nu l-am mai văzut
 Allan îmi rămăsese numai, iar pe Oscar l-am pierdut.»

«Prea bine, zice străinul c'o zâmbire feroasă
 Și ochii lui plini de ură ca fulgerul scânteia
 Soarta ăstui vrednic tânăr aș dori ca să o știu
 Poate n'a perit eroul, poate este încă viu.

«Cine știe dac'aici la ospăț nu l'ați vedea,
 Când acei ce scumpi îi fură al lui nume-ar pomeni
 Acest brav ostaș și june rătăcit poate va fi
 A lui Mai foc pentru dânsul a s'aprinde încă poate;

Bem într'a lui sănătate, cupele umple-se toate!»

«Bucuros, Augus răspunde, împlând cupa sa cu vin
Pân' în vârf și apoi zice: lată beau pentru-al meu fiu
N'oi mai avea fiu ca dânsul — de e mort sau de e viu
Ori și unde se găsește, sănătăței lui închin.»

«Bine, tată duios foarte, dar Allan de ce nu bea?
Pentru ce-i tremură mâna? Aide, frate-a lui Oscar,
Fii statornic, nu te teme și înghite-acest pahar;
Bea în pomenirea morții, băutura nu e rea».

Rumeneala din *obrajii* lui Allan pe loc peri
A lui față mai frumoasă pe cum ceara 'ngălbeni;
Trupul lui tot se cuprinse d'o înghețată turbare
Tristă și înfricoșată a morții prevestitoare.

De trei ori atinge cupa d'a lui buzi tremurătoare
Dar nu poate gustă vinul, înfiorare 'l oprește
De trei ori a lui vedere p'a străinului tâlnește
In ai căruia ochi strașnici focul urgiei privește.

«Ce! Allan pentru al tău frate nu ai nici pic de simțire?»
Zice-acel străin privindu-l. «De ți-e dragostea așa
Spune-ne cum să cunoaștem ura și mânia ta?»

Auzind Allan se scoală și ridică cupa'n sus
— «Să trăiască Oscar, zice, ce-l plângem de când s'a dus!
O, curând de s'ar întoarce, să-l vedem că'ntr' noi șade;»
Zicând fiori il apucă, cupa scapă și jos cade.

«Îi cunosc glasul! El este ucigașul ticălos
— Strig'un fantom ce de-odată se ivește fioros,
El m'a ucis fără milă!» Frica pe toți îi pătrunde;
Se stârnește vifor ager și tunete 'nfricoșate
Ucigașul, ucigașul! Cu fiori ecou răspunde,
Răsunând de astă vorbă bolte, turnuri dărâmate.

A candelelor lumină iată s'a întunecat
 Ostașii, oaspeți, vasalii cu totul s'au spăimântat ;
 Străinul nu se mai vede ; el ca visul a perit
 Un fantom s'arată numai c'o manta verde 'nvelit.

Groasnică e a lui față, o sabie atârnată
 Lucește pe a lui coastă ; la coif poartă-o neagră pană,
 Peptul său deschis arată o rană mult sângerată,
 Iar ochii săi reci ca moartea țin plecată a lor geană.

De trei ori buzele mișcă c'o zâmbire 'ngrozitoare
 Apoi merge de 'nghenunche l'ale lui Augus picioare
 Sprâncenele lui se'ntoarnă cu fior și spăimântare
 Spre Allan care pe lespezi stă căzut fără suflare.

Vijelia se mărește, sunetele bubuesc,
 Scârșnind p'a[le] lor țâțâne porțile cetăței țipă
 Și nălucul se înalță în norii ce clocotesc
 Fugind ca un duh de spaimă p'a furtunelor aripe.

Oaspeții părăsesc masa, banchetul este urmat
 Cine sunt acești doi oameni care zac jos pe pământ,
 Și silesc ca să deștepte pe bătrânul leșinat?

Dar p'Allan nu pot să-l scoale, silințele 'n zadar sunt
 El e mort. De-acuma ziua nu îl va mai lumina
 Și din somnul acest veșnic nu se va mai deșteptă.

Intr'un loc pustiu, sălbatic, pe vale de Glentascar
 Acolo svârlit fusese leșul bravului Oscar,
 Negrul lui păr vântul aprig de pe cap îi ridică,
 Săgeata lui Allan încă în sânu-i înfiptă sta.

Oare-acest străin mult groaznic de unde să fi venit?
 Cine să fi fost el? Nimeni să o știe n'a putut,
 Inșă vasalii cu toții spunea că a cunoscut
 C'acela eră fantomul al lui Oscar omorît.

Ambiția înarmase mâna lui Allan vrăjmașe
 Zavistia cu a ei torce ai săi pași îi luminase,
 Tot veninul ei scârbelnic în inimă-i strecurase,
 Iar Satan p'aripă duse săgeata cea ucigașă.

Șueră săgeata iute c'o aspră răpeziciune,
 Sângele lui Oscar curge. Capul său cade plecat,
 Ale morței umbre negre fața i-a întunecat.

Mândra Morei frumusețe înfocase p'acel june
 Allan o iubea pe dânsa! O durere, de ce oare
 Ochii ce amor răsufală și frumusețea 'ncântătoare
 Ațâță inima noastră la păcate 'ngrozitoare.

Vedeți acest mormânt jalnic singuratic și pustiu,
 Care stă mai într'o laturi lâng'a castelului zid,
 Aici zace cel din urmă și tristului Augustu fiu
 Acesta e patul nunții lui Allan cel fratricid.

Departe de el, departe de acest loc blestemat
 Se înalță în mărire monumentul ce cuprinde
 Familia sa întreagă. Steagul nu-i fu implântat
 Pe afurisita groapă, căci sângele l-a pătat.

Dacă vr'unui vechiu bard calea pân'aci se va întinde,
 Sau vr'un menestrel cu părul albit de ani va umblă
 P'aste locuri osândite, cutezà-vor a cânta
 A lui Allan vitejie p'a lor harpe armonioase?
 (Care-au fost și sunt a slavei cununi cele mai frumoase)
 Dar cine va putea oare p'un ucigaș a serbà!

Iar de cumva menestrelul p'acel drum pustiu va trece
 Nu cuteze cu-a lui cânturi a lăudà acest ostaș
 (Ce fu un fără-de-lege fratelui său ucigaș.)
 Nici o mână nu atingă acele tăcute coarde
 Căci cugetului muștrarea ar secà mâna lui rece
 Ș'a lui harpă n'ar produce decât jalnice acoarde.

De acuma nici de-o liră nu va mai fi pomenit
 Numele lui, eco numai rezice acele blesteme
 A murindului părinte, ș'a fratelui omorît
 Ș'acel glas cu 'nfiorare prin văzduh pare că geme.

FLOAREA, FLORARIȚA ROMÂNĂ ¹⁾

DUPA LEVITSCHNIGG.

Română copiliță, nu-ți e deajuns podoaba
 Ce-ți dăruie natura atât de generos?
 La ce servește salba și scumpele mărgele
 Ce 'nconjură cu fală frumosul tău grumaz?

Deprinderilor lumii voești a te supune
 Prin lucea mincinoasă deșertelor gătiri?
 Nu știi că 'mprumutata podoabă nu-i plăcută,
 Nici poate fi ca raza ce-aruncă ochii tăi?

Tu duci la târg a verii frumoasele dulci poame
 Și flori mirositoare. Privind la corpul tău
 Ca bradul de subțire, cred zicerea povestei
 Că poamele și roza surori cu tine sunt.

Al tău păr este negru și 'ntunecos ca ora
 Când intră 'n blânde inimi păcatul fioros;
 Pe buze-ți stă garoafa. Spune, frumoasă, oare
 Gurița ta nu este făcută de garofi?

Obrazii tăi sunt rumeni ca roza 'mbobocită;
 Ferbinte ca un soare e ochiul tău aprins;
 Mărgăritare dinții; ca două mândre persici
 E pieptul tău cel fraged și sânu-ți verginal.

¹⁾ In «Convorbiri Literare» 1869, p. 147: «Reproducem următoarele versuri ale poetului german Levitschnigg, traduse de d-l C. N.».

O jună copiliță! Să n'aibi nici o sfială
 — Îți spun cu 'ncredințare, că și eu sunt florist —
 Producturile verii, tu poți la târg a duce,
 De vreme ce copilă și tu a verii ești.

Panerul tău ce-i galben întocmai ca șofranul
 E plin cu 'ndestulare de roze, de zămoși,
 Dar gura ta-i mai roză, și mai mirositoare
 Decât aceste toate — e sărutarea ta.

Te poți duce ori unde fără să aibi vr'o grijă;
 Dar crede-mă pe mine, de-amor să te păzești,
 Căci tânăra femeie s'aseamănă cu roza,
 Ca ea se veștejește, se frânge ca și ea.

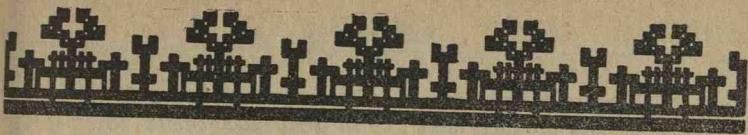
Tu râzi, copilă dragă, de-a mele bune sfaturi,
 Căci soarta te destină în lume să iubești;
 Dar când puful din față-ți ca floarea se va șterge
 Și-i rămânea ca roza ce crește'n Ericho,

C'acea veștedă floare ce-atuncea se roșește
 Când o adapă numai cu apă din isvor,
 Așa tu a ta față în ap' o răcorește:
 Isvorul este ochiul, lacrimi sunt apa lui.

V. HUGO

BALADE.

BALADE

DE VICTOR HUGO

Cele dintăiu 14 balade traduse din Hugo, au apărut în «Albina românească» din 1839 nr. 17—74, cu următoarea introducere a Redacției:

«Balada este o lirică compunere, care ni înfățișează o întâmplare prin tradiție; când întâmplarea este istorică, atunci balada se face cântec național, precum în Moldova balada despre Stefan Vodă.

«D. deputat K. Negruțji, traducând în versuri baladele lui Victor Hugo, au binevoit a ni le împărtăși. Noi credem că vom face plăcere cetitorilor noștri, tipărindu-le în acest foileton. Cu tot numărul vom da câte una. De toate sunt cincisprezece».

A 15-a baladă însă n'a apărut decât în «Albina» din 1841 la pag. 103 iar toate 15 la un loc s'au tipărit într'un volum de 122 pagini la Iași în 1845, având ca motto următoarele texte franțuzești.

*J'aime surtout les vers—cette langue immortelle,
C'est peut-être un blasphème et je le dis tout bas;
Mais je l'aime à la rage. Elle a cela pour elle,
Que les sots d'aucun temps n'en ont pu faire cas.
Qu'elle nous vient de Dieu, qu'elle est limpide et belle,
Que le monde l'entend et ne la parle pas.*

A. DE MUSSET.

Ce qu'il faut pour traduire un poète, c'est du dévouement plutôt que du talent. Traduire, c'est se dépouiller de sa vie pour vivre de la vie d'un autre. Et quand on est devenu cet autre, il faut, de peur de se laisser préoccupé par ses habitudes d'écrivain, ne donner au travail de la forme, que cette attention matérielle du sculpteur qui, modèle sur le visage d'un mort illustre, le plâtre qui doit reproduire ses traits.

A. DE LATOUR,

Această ediție dela 1845 a baladelor lui Hugo, «Albina Românească» o anunță astfel: «Aceste balade deși cunoscute prin publicațiile «Albinei». înfățișează astăzi un nou interes, atât în privirea formei plăcute a edi-

ției, cât și pentru ideea galantă a autorului, care dedică poezilor români acest al său ales product literar, ce se poate socoti între cele mai nemerite. Nu mai puțin ingenioasă este vigneta litografiată, aflătoare în fruntea cărții și care prin un simbol ține loc de dedicație. O liră antică, împodobită cu un barelief, plutind în constelația Taurului, este încunjurată de stelele pleiade, înfătoșate aici prin șapte cununi poetice ce încing numele: Negri, Alexandrescu, V. Alecsandri, C. Donici, C. Boliac și Gh. Asachi. Iar de-asupra lirei lucește numele I. Eliad! Dedesupt este următorul epigrafi dedicător:

Pleiada ce'nconună a României frunte
Ca razele-aurorei sprinceana unui munte.

C. NEGRUZZI.

«Cel ce cinstește meritul altora' se cinstește pe sine, încât numele Negruzzi, deși subscris, cu drept de ochii tuturor se citește în centrul celorlalți poeți români. Să ne fie ertat a face o observație. Autorul, după astronomia anticilor și în asemănarea acei întâi Pleiade poetice, urzite de faimosul Ptolemeos Filadelf, Riga Egiptului, au combinat numele poezilor români cu 7 Pleiade, dar mai în urmă astronomii au aflat că-s numai 6 de acele stele, încât spre a se conformă cu adevărul, unul din poezii laureați s'ar cuveni să dea a sa demisie din postul onorific. Peste cine altul ar cădea soarta, de nu printre cel mai antic dintre dânșii? Însă asta dacă: Puterea armoniei cerești nu-l va țineă acolo peste complet»

La acest articol, reproduș în «Curierul Românesc»-1845 p. 154, Eliade, răspunde:

«La observația cea justă ce face «Albina», să ne fie și nouă iertat a adăugă, că dacă d. Asachi ca cel mai antic și decanul literațiilor noștri contimporani și redactor al «Albinei», pentru multa sa modestie nu se va fi înțeles pe sine de cel mai antic, atunci soarta de a-și da demisia cade negreșit pe jos însemnatul. Înaintea adevărului trebuie a ne plecă fruntea, observația e dreaptă, și cu toată simțirea și recunoștința ce am către d. Negruzzi, pentru locul ce a binevoit a-mi însemnă, declar că locul meu nu este acolo. Locul fiecăruia cel adevărat este acela ce și-l prepară el însuși prin faptele sale. I. ELIAD».

I.

O ZÂNĂ

... Regina Mab m'a vizitat;
 Ea face în somn să privigheze sufletul
 nemuritor.

EMILE DESCHAMPS. *Romeo și Iulia.*

Drag îmi e visul când dimineața
 O mândră zână pășind abia
 Vine ca floarea, și cu dulceață
 C'o diafană și blândă față,
 Iși pleacă fruntea asupra mea.

Ea atunci lira îmi acordează
 Și îmi rezice c'un glas ușor,
 Povestiri multe ce 'nminunează
 Bravilor care nu mai visează,
 Ce zac în tică în groapa lor.

Ea mă îndeamnă către cântare,
 Imi ordonează ca să adun
 Minuni vechi pline de 'nfiorare,
 Și pe rând vouă pe fiecare,
 Tineri prietini să vi le spun.

Când în pustiuri merg câte-odată
 Imi sprijinește slăbitul pas,
 Cu a sa rază înflăcărată,
 Le luminează, și le arată,
 Din orice sunet face un glas.

Alină unda cea argintie
 Eșind din valuri ce'n preajma-i salt,
 Pentru a-mi face plăcerea vie
 Face cucorul curând să vie,
 Ca să se oue pe turnul nalt.

Iarna la focu-mi ades se pune,
 Mi-arată steaoa ce se ivi;
 Povești bătrâne apoi îmi spune
 Până când luna din cer apune.
 Pân' încep ochii a-mi adormi.

Când âmbļu noaptea printre ruine
 Cătând să aflu vechi suveniri,
 Mândra mea zână îndată vine,
 Și apoi face pe lângă mine
 Să sune vântul prin năruiri.

Amândoi singuri — dulce părechie! —
 Ne punem iarna pe lângă horn;
 Ea ca s'adoarmă a mea urechie,
 Deșteapt' atuncea pădurea vechie,
 Și 'n depărtare s'aude-un corn!

Drag îmi e visul, când dimineața,
 O mândră zână pășind abia
 Vine ca floarea, și cu dulceață
 C'o diafană și blândă față,
 Iși pleacă fruntea asupra mea.

II.

SILFUL

Vântul, frigul și furtuna,
 Pre copii impresură.

— Deschideți, zicea, sunt gol.

LA FONTAINE. *Imitație după Anacreon.*

«O tu care 'n cele ziduri ca Silfidele frumoase
 Astă sticlă te arată în vederile-mi fricoase,
 Jună fată, oh deschide-mi! Iată noaptea, și mă tem
 Nu cumva să mă 'ntâlnească năluci rele, fioroase
 În întunecul acesta, că le-aud cum țip și gem!

«Eu nu sunt drumeț de-aceia ce vin din călătorie,
 Paladini ce umblă sara cătând loc și ospetie,
 Care n'au nici o muștrare pre copile-a înșelă ;
 Juruesc că s'or întoarce, c'or iubi pân' în vecie,
 Apoi fug, și cât e lumea nu-i mai vezi a se 'nturnă.

«N'am toiag cu cioturi multe, nu am lance de-apărare,
 N'am metanii umilite, ori păr lung sau barbă mare,
 Nici cumplite arme grele ca oșteanul cel viteaz ;
 Iarba câmpului se 'ndoaie abia poate-a mea suflare,
 Că și eu sunt ca o floare, vântul bate, și eu caz.

«Sunt o lină adiere, un atom al atmosferei,
 Dulce vis al dimineții, fiu iubit al primăverii,
 În a iernei nopți geroase oaspet gingașului foc.
 Eu sunt duhul ce lumina îl culege 'n miezul verii
 De pe rouă, și în aer este-al meu plăcut loc.

«Astă sară o părechie cu un glas plin de 'ncântare,
 Cuvântă tinere vorbe de amor cu înfocare ;
 I-auzeam, că lângă dâșii un moment m'am fost oprit,
 Însă aripa-mi atunce ei au prins-o 'n sărutare...
 Ș'acum eră noapte neagră, când abia m'au sloboziț !

«Ah și e târziu acuma ca să intru 'n a mea floare !
 Frumușico, rog deschide-mi ! Te îndură de-a mea stare !
 Nu-mi pot află locuința ce e 'ntr'a rozei boboc.
 Priimește-un fiu al zilei s'aibă 'n patul tău culcare,
 Nu voiu face nici un vuet ; mie-mi trebui puțin loc.

«Cum s'a tras raza luminei, frații mei s'au dus îndată,
 Urmând lacrimilor serii de pe iarba 'nrourată ;
 Crinii lor le deschiseră răcoroasele lor flori :
 Ce să fac?... Am rămas singur ! Nu văz rouă astă dată,
 Nici o floare pe câmpie, cerul e 'nvelit cu nori.

«Tinerico, fie-ți milă ! ca nu noaptea să întindă
 A ei umbră peste mine. Ca 'ntr'o mreajă să mă prindă
 La un loc cu năluci albe și fantomuri sperioși ;
 Ai Iadului demoni negri în ghiare să mă cuprindă,
 Sau bufnile de prin turnuri, ori corbii cei fioroși !

«Iată'acuma încep morții hora lor afurisită !
 Luna galbenă prin nouri îi privește neclintită,
 Iar strigoii cel scârbelnic, — o moment îngrozitor ! —
 Ridicând c'un braț puternic peatra 'n zid pecetluită,
 Aruncă 'n groapa deschisă pre cioclul tremurător !

«Iată Gnomurile hâde răsuflând de moarte boare,
 In adâncul lor cel mare se gâtesc să se coboare ;
 Sburătorul nebunatic îl aud sunând prin stuh ;
 Cu Undinul se unește Salamandra arzătoare.
 Și vâpăi albastre umblă pe pământ și prin văzduh.

«Oh ! vr'un mort a să mă 'nchidă în a sa urnă pustie,
 Intre mucedele-i oase, ferecat a să mă ție ;
 Poate vr'o fermecătoare pe 'ntuneric umblând
 Să mă lege 'n turnul negru cu a ei vrăjitorie
 De a clopotului limbă, și să fug' apoi răsând !

«Ah ! deschide ! A mele plânsuri de nu vor fi auzite,
 Imi va trebui să caut niscai cuiburi părăsite,
 Cu șopârle 'nfricoșate să mă lupt ca să le ieu ;
 Deschide ! Glasu'mi e dulce precum vorbele iubite
 Ce șoptește junei fete în ascuns amantul său.

«Și sunt mult frumos și mândru ! Am a crinilor albeață :
 Aripile-mi diafane sunt ca zioa dimineață ;
 Trandafirii frații noștri între dâșii se sfădesc,
 Car' de care să câștige a mea plină de dulceață
 Sărutare ; că ea-i face de apururea 'nfloresc.

«Un vis tânăr și ferice îți va spune-a mea mărire ;
 Lângă mine (a mea Silfidă tot o are 'n suvenire)
 Colibrisii's urâți foarte, și chiar fluturii sunt grei,
 Când mă'mbrac cu-azur și aur, și când pliu de strălucire
 Mă primblu din floare'n floare, vizitând pre frații mei.

«Imi e frig, noaptea mă 'nghiață, și plâng fără folosință !
 Ah! ți-aș da de-mi-ai deschide astăzi a ta locuință,
 Picătura mea de rouă. — Dar, amar mie! o să mor!
 Nu mai am ce-ți da acuma; e deșert' a mea dorință,
 Orice soare când apune, îmi răpește-al meu odor!

«Ce voiești, frumoaso, spune, să-ți aduc pentru-acest bine ?
 Vălul vr'unui tânăr înger, cingătoarea vr'unei zine ?
 Noaptea ta voiu podobi-o cu-a zilei închipuri ;
 Somnul tău va trece iute din vise dulci și senine,
 In vise încântătoare de amor și fericiri.

«Dar în darn a mea suflare sticla rece cețuește!
 Tu socoți că aș fi poate vr'un amant ce amăgește ?
 Nu — eu sunt un Silf nemernic; nici o grijă nu avea,
 Nimeni afară de mine pe aici nu se zărește
 Numai eu care sunt singur, și mă tem de umbra mea».

El plângea. — Iată deodată la turnul de cetățue
 Se aude ușor sunet; spre fereastră 'ncet se sue
 Chiar ca glasul acel fraged unui june-amorezat,
 Dama în balcon s'arată, și fereastra se descue...
 Nu știm Silful sau vr'un altul în lăuntru a intrat.

III.

BUNICA

To die, to sleep.

SHAKESPEARE.

«Oh! lung îți este somnul!... Deșteaptă-te bunică!
Nainte-a tale buze prin somnu-ți se mișcă
Parcă rugai pre Domnul; — iar azi nu zici nimica,
Și mâna ta e rece, și mută gura ta.»

«De ce bătrâna-ți frunte stă astfel înclinată?
Ce-ți-am greșit noi oare de nu ne mai vorbești?
Noi n'am făcut nimica; îți eram dragi odată;
Oare acum, bunică, tu nu ne mai iubești?»

«Ești veștedă și rece ca statuea de piatră,
N'ascuți al nostru vaet, n'auzi al nostru plâns;
Privește, iacă focul se mântue în vatră,
Candela se sfârșește, puțin de nu s'a stins.»

«Tu morți o să ne afli de-atâta mahniciune
Și nime-atunci pe lume nu te-o mai mângâia;
Vei plânge, și la Domnul vei face rugăciune,
Să aibă îndurare a ne reînviă.»

«Ad'o la sânul nostru a tale mâni bătrâne
Ca să se încălzească, mai spune-ne ceva
De-acei cavaleri mândri, pe care-i serveau zâne,
Și pentru-amor în viață și glorie se luptă.»

«Spune-ne acel cântec frumos, plin de simțire,
Pe care trubadurul îl cânt' adeseori,
Când umblă singur noaptea cătând o găzduire,
La turnurile-acelea înalte pân'la nori.»

«Spune care e semnul de groază la fantomuri?
 Care ermiți văzură pre Lucifer sburând?
 Acel rubin din fruntea a Regelui de gnomuri
 Ce'n întuneric pare ca s'ea lăumînând?»

«Ori psalmii ne cetește acei ce au putere
 Pe negrii demoni noaptea să poată alungă;
 Sau rugăciune sfântă prin care omul cere
 La Domnul îndurare, și pace de a-i dă.

«Sau biblia ne-arată cu-a ei chipuri frumoase,
 Cerul de aur, Magii, pe pruncul Iisus;
 Invață-ne cuvinte de-acele mângâioase,
 Ce ca o sfântă jertfă merg drept la cel de sus.

«Bunică! Suntem singuri, candela noastră trece
 Și este miezul nopții când duhurile vin;
 Ne temem! Ne iă tremur! Dar taci, dar tu ești rece,
 N'auzi al nostru vaet și jalnicul suspin!

«Deschide ochii, mamă!.. Oh! ne e frică foarte!
 Ia-ne 'n brațele tale la sânu-ți să ne-ascunzi;
 Zi-ne ceva de viață, de cer, de raiu, de moarte:
 Spune-ne ce e moartea?... Ah! tu nu ne răspunzi!»

Dar numai a lor vaet în casă s'auziă;
 Acuma eră ziuă — Bunica tot dormiă, —
 Sună sfințitul clopot bisericei d'aproape,
 Vecinii luând trupul l-au dus ca să-l îngroape..
 Iar amândoi copiii plângând nemângâiați,
 Lângă biblia sfântă ședeau îngenuchiați!

IV.

LA TRILBY SBURĂTORUL

D'ARGAIL

Vouă, umbre ușoare,
 Care trecătoare
 Prin lume sburați,
 Și cu o murmură,
 Umbroasă verdură
 Dulce clătinați.

Dau aste viorele,
 Mândre floricele,
 Roze fără spini,
 Roze roșioare
 Pline de răcoare
 Garofe și crin.

CÂNTEC VECHIU.

Pe razele apusului
 Vii mândre Sburător?
 Mă mângâe-a ta aripă
 Și suflul tău ușor!

Frumosu-ți corp ce scânteie
 Si zborul tău cel lin,
 Sunt dulci ca și cântările
 Ce sufletul alin!

În casa mea cea jalnică
 Trilby, bine-ai venit
 Cu glasul și suspinele
 Ce-ades am auzit!
 În locuința-mi singură
 Tu însă nu-i află,
 O luntrășiță gingașă
 S'o poți îmbrățișa!

Dar spune-mi cu-a ta vizită
 Aici pe cine vrei ?
 Veniși să vezi Silfidele
 Ori Sburătorii mei ?
 Acei ce-mi-aduc pururea
 Cu zborul lor deschis,
 Ziua, senine cugete
 Și noaptea dulce vis !

Veniși să-mi vezi undinele
 Cu stuh ce se'ncunun ?
 Sau Nanii mei ce vesele
 Povești ades îmi spun ?
 Ah ! du-te de-aici !—Lasă-mă !
 Nici unul nu mai e :
 Se duseră toți oaspeții
 Din trista casa mea !

Îi osândiră dușmanii,
 Amar i-au alungat ;
 Și Nanii și Nălucile
 Cumplit le-au zugrumat !
 Sărmanii Nani, a cornului
 Chemare când aud,
 Nu vin, pentru că-i sperie
 Strigătul lor cel crud.

Ei aurita aripă
 Silfului meu au smult,
 Prin casa-mi singuratecă
 Sburând, nu-l mai ascult.
 Nime nu mă mai mângâe,
 Că ei avură plac,
 Pe Zâna mea s'o ferece
 Lâng'al meu liliac !

Și tu sărmane teme-te
 De strigătele lor,
 Mai mult decât de tunetul
 Acel îngrozitor,
 Care răsună 'n stâncile
 Bătute de alb val,
 Unde se primblă falnicul
 Fantom a lui Fingal !

Acel ce de pe măgură
 Să te adune vrù,
 Ca tine el tovarășă
 Speranța o avù,
 Și mult timp Franța mumă-sa
 Ca p'Omer îl văzù,
 Departe de-a sa patrie
 Cântând că petrecù.

Trist și înalt în cugete
 Poetul a iubit,
 Adâncul unde vulturul
 S'ascunde îngrozit ;
 Mirosul dulce-a florilor
 Cometele ce pier,
 Răsunătoare clopote
 Care se plâng în cer !

Pustiile sălbatice
 Călcând nemernicind,
 Și inima lui liberă
 De asupriri fugind,
 Popoarelor e sufletul
 Și luminoasa stea,
 Pe care'n veci s'o 'ntunece
 Tiranii n'or putea.

Acest fel fu deapururea
Poetul Nodier. —
Te dũ de-i spune repede
Cãt a fost spaima mea
Vãzãndu-te 'n primejdie.
Tu iarã-și nu'ncetã
A-l priveghiã puindu-te
Sã dormi pe fruntea sa.

Sã nu mergi rãtãcindu-te,
Pãzește-te mereu,
Sã nu dai peste muncile
Ce-a tras biet Silful meu;
Sã nu te prindã barbarii,
Cã'ndatã haina ta,
Cu o negrealã mârșavã
Grozav o vor pãtã,

Sau ferecãndu-ți mânil
Sã șezi tot într'un loc,
Cu-a lor Naiade veștede
Te vor prinde la joc;
Cũ Fauni și cu Satirii
Hidoși bãtrãni Silvani,
Duhuri cari sunt muced
De douã mii de ani.

V.

URIAȘUL.

Inuși norii cerului se tem să nu viu
Ca să-mi caut vrăjmași în sânul lor.

MOTENABBI.

Ostași! Eu primii viața în Galia mănoasă
Colo unde odată ai mei moși locuiau;
Ei nu mai sunt acuma! Ci numai a lor oase
Și naltele morminte se văd încă în ea,
Colo eu raza zilei văzui întâia dată.
Abia născut fusesem, când tata m'a luat
In brațele-i vânoase; și'n Marea înghețată
M'a dus de m'a scădat.

Căci tatăl meu: pe-atunci eră voinic și tare;
Slăbi însă acuma de când a 'mbătrânit,
Și desrădăcinează cu greutate mare
Stejarul ca să-l facă toiag de sprijinit!
Eu astăzi îi țin locul! Eu port armele sale,
Baltagul lui cel strașnic și arcul ostășesc,
Eu! care stând pe munte, picioarele pe vale
Imi pun, de m'odihnesc,

Când eram copilandru, mergeam des la plimbare,
Prin Alpii neguratici drumul îmi deschideam,
Capul meu ca un munte prin nori făcea cărare,
Suflam, și'n atmosferă fulgerile stingeam.
Atunci îmi plăcea foarte să merg la vânătoare,
Ursu'n brațele mele înădușit murea;
Să prind din fugă cerbii, ciute și căprioare,
Eră plăcerea mea.

Apoi când venia seara, mergeam la scaldătoare
 În valurile line a mării mă băgam;
 Călare pe balene cu-a mele lungi picioare
 Spumoasele ei unde până'n fund turburam.
 Dar azi aceste jocuri nu mai îmi sunt iubite,
 Acum mi-e drag războiul, foc sânge și omor,
 Ostași vitezi și taberi, ucideri, morți cumplite,
 Chinul celor ce mor.

Când văd că'ncepe lupta, eu stau și de departe
 Privesc cum între dânșii se taie, se împung,
 Atuncea dacă-mi pare că are drept o parte
 Alerg spre ajutoru-i și cum la el ajung,
 Precum secerătorul în spicele-aurite
 Ca trăsnetul de iute în dușmani năpustesc;
 A lor scuturi și arme, a lor zale-oțelite
 Cu pumnul le turtesc.

Gol umblu totdeauna, pentru c'a mea virtute
 Râde de ostașii voștrii cu fer înveșmântați;
 Port numai două sulii din doi frasini făcute,
 Și ăst coif ce-l trag lesne opt tauri înjuțați,
 Nu-mi poate opri calea tărie sau cetate,
 Iau turnurile 'n brațe și 'n șanțuri le dobor,
 Și astfel — cu ruine după ce's astupate —
 Intru foarte ușor.

Dar timpul fuge, sboară, se trece-a lui junie!
 Cum pe stejar usucă criveții viforoși;
 S'apropie sfârșitul, și moartea a să vie
 Ca să mă ducă-acolo unde's ai mei strămoși!
 Atunci voi cu onoare trupu-mi în groapă puneți,
 Și de-a 'ntrebă drumețul pe călăuzul său:
 Ce munte e acela? Gândind la mine spuneți,
 Că e mormântul meu!

VI.

DOMNUL I. F.

LOGODNICA TRÂMBIȚAȘULUI

Dulce e moartea viind când iubești
 DESPORTES. *Sonet.*

«Domnul Duce de Brețania

«Adună mai mulți voinici

«De la Nante la Mortania

«Vasalii săi mari și mici.

«Baroni cu frumoase arme

«Ce ședea'n mândre cetăți,

«Toți oșteni frunțași ce'n larme

«Au fost în mai multe dăți.

«Pintre dâșșii unul este

«Cu care m'am logodit,

«Intre viteji are veste,

«Și de toți este iubit.

«Poartă haine înfirate

«De-i și sin.plu trâmbițaș.

«Cine-l vede îl socoate

«Căpitan iar nu ostaș.

«Când erà ca să pornească

«M'am rugat lui Dumnezeu,

«Sântul inger să păzească

«Pre scump logodnicul meu.

«Pre duhovnicul părinte

«Să se roage l-am rugat,

«Cu smerenie ferbinte,

«Pentru oricare soldat.

«Și la Sfânta Născătoare
«Trei făclii am hărăzit;
«Cu lacrimi și cu ardoare
«Să port am făgăduit

«La grumazi sfinte metanii;
«Și pân' va veni aici,
«Să citesc numai cazanii
«De-a Sfinților mucenici.

«Ah, sunt prea nerăbdătoare
«Să-l văd că s'a înturnat;
«N'am primit nici o scrisoare
«Decând d'aici a plecat!

«O vasală pagi nu are
«Nici vasalul scutieri,
«Când se află 'n depărtare
«Să-și poată da 'nștiințări.

«Astăzi dela bătălie
«Toți oștenii noștri vin,
«El ca dâșii a să fie
«Pe lâng' al nostru stăpân.

«Înainte Ducei poartă
«Pagiul steagul său ducal,
«Priviți-i cum toți pe poartă
«Intră ca un mare val.

«Vedeți calul său în frunte
«Pene roși pe cap purtând,
«Cum trece 'n fuga pe punte.
«Tot sărind și nechezând.

«Veniți acum, sorioare,
«Vă grăbiți a vă găti,
«Trâmbița-i răsunătoare
«De voiți a auzi.

«Mândru să-l vedeți cum vine
«Sub coiful său de oțel,
«Manta cusută de mine
«Negreșit va fi pe el.

«Vrăjitoarea blestemată
«Ieri așa îmi proroci :
«Din a trâmbacilor ceată
«Unul, zise, va lipsi.

«Dumnezeu să mă ferească !
«Toată noaptea m'am rugat,
«Sfinții îngeri să păzească,
«Pre al meu amoretat.

«Însă baba-afurisită
«Țintirimi-mi arătă,
«Și c'o zâmbire cumplită,
«Aste ea imi cuvântă:

«Tu nu mai gândi la dânsul
«De mă crezi, copila mea ;
«Că 'n deșert îți va fi plânsul,
«Mâni aici te voiu vedeà !

«Dar ce gândesc la 'ntristare ?
«S'aud tobele vuind,
«Ostașii intră călare ;
«Se văd steaguri fâlfâind.

«Întâi clerul naintează
«Și cu călărimea grea,
«Apoi baronii urmează
«Îmbrăcați în catifea.

«Scutierii trec acuma
«Purtând pavăze în mâni,
«Călări pe cai albi ca spuma,
«Și urmând pe-ai lor stăpâni.

«Văd armele strălucite
«Vestiților Templieri ;
«De pe zalele-aurite,
«Se cunosc că's cavaleri.

«Corpul arcașilor trece
«Toți cu pieptare de bou,
«Car' de care se întrece,
«A s'arăta un erou.

«Ducele n'a să 'ntârzie !
«Văd cavaleri și ostași,
«Lângă el trebui să fie
«Și ceata de trâmbițași,

«Luați seama, sorioare,
«Să vedeți pe-al meu iubit ;
«Însă-l veți cunoaște oare?»—
Trâmbițașii au sosit...

Ca să-l vadă se ridică,
Printre gloată-l căută ;
Dar leșină și jos pică! —
Iubitul ei nu eră...

«Dar jocul se prelungește
 «Vitejilor luptători;
 «Rang peste rang năvălește,
 «Pulberea se 'nalță 'n nori.
 «Voinicul calcă 'n picioare,
 «Pre rănitul care moare;
 «Iar pedestrul doborât
 «In cumplita năpustire,
 «Subt a calului isbire.
 «A căzut și a perit!

Ce sgomot trist de arme! Ce țipete feroase! —
 In spate Gallii poartă pei grele și flocoase!
 Desprețuind a lancei împungeri ucigașe,
 Pe-ai lor morți vor să moară ca niște bravi ostași.
 Ei pare că înjură cu-a lor fețe trufașe.
 Normanda călărime pe caii uriași!

«Care au frânt în bătălie
 «Lancele, săbii și junghi.
 «Lupte-se cu bărbăție
 «Cu mâni, cu dinți și cu unghi.
 «Lupii or să se răpeadă,
 «Și 'n gur'a lor or să cadă
 «Cei ce n'au căzut sub fer.
 «Murim moarte vitejească,
 «Zioa 'n mâni să ne găsească,
 «Cu a sabiei măner!

Păstor, acum vino! — Apuse-a zilei rază;
 Lovirele 'n întunec mai groaznic scântează;
 Sângele șiroește, și caii trudiți sbeară;
 Vesel' așteaptă moartea l-a tartarului porți.
 Ș'acești sângeroși oameni în lupta lor amară,
 Mâni vor gustă odihnă, învingători sau morți!

VIII.

DOMNULUI L. BOULANGER

AMÂNDOI ARCAȘII

Dame, ascultați o jalnică poveste.

BAIF.

Eră ora cea fatală când e noaptea 'ntunecoasă,
 Când păstorul la tot pasul simte-o frică fioroasă,
 Și vr'un drac să nu deștepte călătorul spăimântat,
 Șoptește rugăciuni sfinte, juruind a da pomană,
 De va trece 'n bună pace prin acea neagră poiană,
 Ș'a scăpa nevătămat.

Doi arcași mergea împreună pe cea 'ntinsă vale mare,
 Colo jos unde se vede un turn negru 'n dărâmare
 Ce pe când la Palestina împărații se duceau —
 Cum spuneau părinții noștri — fù zidit numa 'n trei zile
 De un sfânt sihastru, care strămută stânci și movile,
 Semnul crucii când făcea.

Amândouii fără de grijă în acea poiană lată,
 Au aprins un foc de vreascuri, și s'au și pus jos îndată
 Pe un sfânt de piatră, care pe pământ răsturnat stă,
 Ținând mâinele 'n crucite c'un aer de umilire,
 Cât privindu-l călătorul socotiă 'n a lui uimire,
 Că la Domnul se rugă.

Iar pe turnuri și pe dealuri, pe pădurile 'nvechite,
 Para focului lumine răspundeă mult felurite;
 Bufnile înspăimântate părăseau culcușul lor;
 Duhuri rele, liliacii eșind de prin borte-afară,
 Cu ale lor negre aripi clăteau a focului pară,
 Și țipau cu mult fior.

Deci arcașul mai în vârstă, zise către cel mai june :
 «Frate, spune păzești postul? — Dar tu faci vr'o rugăciune?»
 Celalt lui îi răspunse râzând de acest cuvânt...
 Când deodată râsuri multe pretutindeni s'auziră
 Prelungindu-se pe vale, iar cei doi arcași gândiră,
 Că eco sună de vânt.

Le părù atunci că iese lângă dânșii o vâlvoare,
 Care 'ncepe 'n brazde-albastre să se 'nalțe cu furoare;
 Iar amândouă hulitorii stând tot la acelaș loc
 (Vai de ei!) s'apucă 'ndată, alte crengi uscate taie,
 Intețesc para zicându-și: «luminează cele plaie
 Zarea de l-al nostru foc».

Deci să știți c'acel resunet, acel răs și acea luce,
 Erà Dracul! (tot creștinul să-și facă aicea cruce),
 El aveà cumplita luce ce se vede numa 'n iad,
 Acea rază sulfuroasă care 'n visuri ni s'arată,
 Care arde prin greșală inima noastră curată;
 Unde păcătoșii cad!

La rostirea ce-auzise acei vorbe de hulire,
 Precum lupul spre-a sa pradă, Satan viind cu grăbire,
 Pe arcași în întuneric ai săi ochi își pironi.
 — «Huliți! râdeți! c'ale voastre ore vă sunt numărate!
 Curând n'o să poată alta a voastre guri blestamate,
 De cât dinții a crășni!»

Când se lumineă de ziuă, puțină cenușă stinsă
 Purtând urma cea drăcească, se văzù colo întinsă;
 Și pe-acel plai să mai umble nici un om nu îndrăzneà.
 Iar unde fusese focul după ce-acum inoptase,
 O vâpae albăstrie unui păstor s'arătase,
 Ce pe jos se târâia.

Cum lucià acea văpae șerpuid' cu ne'ncetare,
 Un lung răs cu hohot strașnic s'auzià în depărtare,
 Și păstorul plin de groază rămâneà încremenit ;
 Nu puteà ști cine râde, căci el nu vedeà nimicã
 Din acele drăcii multe, ci fugeà cu mare frică,
 De acel loc urgisit.

De atunci în toată noaptea pe pădurile 'nvechite,
 Acea flacără lumine răspândeà mult felurite ;
 Bufnele înspăimântate părăseau culcușul lor.
 Duhuri rele, liliacii eșind de prin borte-afară
 Cu ale lor negre aripi clăteau a focului parã,
 Și țipau cu mult fior.

Și nimic până când ziua revărsà a ei luminã,
 Nimic nu stingeà văpaea de-a Iadului duhuri plinã ;
 Dacă prin nori vijelia se stârneà și bubuiã,
 Hohotul de răs atunci ca și tunetul de tare
 Răsunã, și ca un șarpe para cu iuțea mare
 Pân' la ceruri se suiã.

Însă iată că 'ntr'o noapte din țărâna pulberoasă,
 Se scoal' a sfântului pustnic marmura cea cuvioasă,
 Și făcând trei pași întinse brațul drept spre acel foc ;
 Apoi face semnul crucii zicând : «Doamne miluește !
 Duhul rău care pre oameni în iad îi prăpăstuește,
 Să piară de p'acest loc !»

Deci îndată — o minune ! — Au pierit pentru vecie
 Acele flacări și răsuri, acea groaznică drăcie ;
 Și a doua zi poporul pe arcașii morți gășind.
 Într'o groapă-i astrucară. Iar pentru acea minune,
 Stăpânul satului dete bani să facă rugăciune,
 Lui Dumnezeu mulțumind.

Dacă vr'o învățătură din astea spuse se vede,
 A o judecă nu trebuie, trebuie numai a o crede.
 A o crede! Ce zic oare? Acea vreme s'a sfârșit!
 În a noastre timpuri pline de deșertăciune multă,
 Religia-i desprețuită, minunile nu s'ascultă,
 Crediința toată-a lipsit!

IX.

MARTURISIREA CASTELANULUI

Nu încetă de-a mă iubi până ești
 încă frumoasă.

RONSARD.

Ascultă-mă, Magdalină!
 Tinerică mândră zână,
 Ascultă-a mele oftări.
 Iat' în rădiu a mea suită
 Se duce călăuzită
 De a codrului chemări!

Vin, o dragă Magdalină!
 Primăvara cea senină
 Rozele a înflorit.
 Spre a-ți face mulțumire,
 Patul tău cu îngrijire
 Ea cu flori a 'mpodobit!

Când aș fi o Magdalină
 Mielul a căruia lână
 O descurcă mâna ta!...
 De-aș fi paserea ce zboară
 Fâlfâind din aripioară,
 Când voești a o chema!...

Când aș fi, o Magdalină!
Ermitul din Tombelină,
Duhovnicul cuvios;
Căruia îți place-a spune
Ale tale fapte bune,
Cu glas dulce și duios!...

De-aș aveă, o Magdalină!
Ochii cei plini de lumină
Falenului zburător;
Să te văd în orice sară,
Când culcată în camară
Guști un somn mângăitor...

Când sânul tău, Magdalină,
Cu o delicată, mână
De corset îl mântuești...
Când pe-og Lind' a tale haine
Arunci frumoasele taine
Corpului să nu-ți privești!

Când ai vreă, o Magdalină,
Locuința-ți ar fi plină
De pagi, vasali, ș'ai aveă
Oratoriul tău în casă
Imbrăcat tot în matasă,
In aur și catifea.

Când ai vreă, o Magdalină,
In loc de floare ce-anină,
Părul tău cel undoios;
Ai purtă scumpă coronă
De Contesă sau Baronă,
Cu mărgăritar frumos!

Când ai vreà, o Magdalină,
 Să te faci a mea stăpână,
 Ca să mă scapi de nevoi!
 De nu vrei, pentru să-ți placă,
 Rogier Conte, să se facă
 Ca tine păstor de oi!

X.

LA UN TRECATOR

Tu carele umbli
 Când soarele apune
 Căutând noroc.
 Să nu cazi ia sama
 Căci pământul sara
 Este 'ntunecat.
 Marea 'nșelătoare
 Invăli cu neguri
 Termurile ei,
 Și nu se mai vede
 Măcar o colibă
 Sau un singur om.

Hoțul se gătește
 Noaptea, și așteaptă
 Pândind prada sa.
 Stahia pădurei
 E prea mânioasă
 Nu-ș' de ce pe noi.
 Curând a să vie
 Ș'a să te-'ntâlnească
 Întru acest loc.
 Dracii droae-aleargă
 Să 'nceapă pe lună
 Groaznicul lor danț
 CÂNTECUL NEBUNULUI.

Călător, care 'ntr'amurgul pe paveaua sunătoare
 Treci, tovarăș având numai al tău câine îngrijit,
 Când trecù căldura zilei pentru ce mai mergi tu oare?
 Incotro te mai duci sara pe al tău cal ostenit?
 Inoptează!—Ori n'ai frică de tâlhar ce se gătește,
 Inarmat cu lance lungă călătoru 'n drum pândește,
 Sau de lupii care umblă străjuind pe la respinteni,
 Ce s'aruncă pe cal iute cu un urlet de turbare,
 Il sfășie pân' la oase, ne-având teamă nici păsare
 De copitele 'nferite și de ascușiții pinteni?

Nu te temi că vr-o nălucă rătăcind sub tine drumul
 Va 'ncurcă a tale pasuri, ș'apoi va pieri ca fumul;

Sau mergând tot înainte-ți te va face de a crede
 Că te-așteaptă mulțămire și ospăț cu 'mbelșugare.
 Pentru tine bun repaos, pentru calu-ți căutare.
 Acolo unde-ți arată o zare ce-abiă se vede?

Teme-te să nu vezi câmpul unde sabatul s'adună,
 Unde demonii ce urlă vin să joace împreună;
 Cele ziduri blăstemate de Satana pângărite;
 Cetățuea fermecată, a căreia istorie
 O cunoaște numai Iadul, care ziua stă pustie,
 Numai noaptea strălucește de lumini afurisite!

Călător nemernic, unde te duci cu-atâta grăbire,
 Când tovarăș tu ai numai al tău căne îngrijit?
 A trecut căldura zilei; ce nu cați adăpostire;
 Incotro te mai duci noaptea pe al tău cal obosit!

XI.

VÂNATOAREA BURGRAFULUI

Un faun bătrân râdea în peșterea
 pustie.

SEGRAIS.

«O împărate,
 «Sfinte Gofred!
 «Tu protejează
 «Acest vânat!
 «Că de vei face
 «Ce te rugăm,
 «Un mormânt falnic
 «Ți-om înălța;
 «Un corn de fildeș

«Ș'un baldachin
 «De ștofă nouă,
 «Vom hărăzi;
 «Făclii de ceară
 «Zece vom da.
 «Deci în genuche
 «Te rugăm noi
 «Noi ce ne tragem
 «Din mândru soi,

«Și suntem nobil
 «Bun gentilom,
 «Alecsi șeasă
 «Mare Burgraf.» —
 Iată ce zise
 La cel mormânt,
 Burgraf Alecsi
 Cel mult viteaz.
     «Pagiule, plosca
 «Umple cu vin,
 «Și armăsarul
 «Să mi-l gătești!
 «Vânător! du-te
 «Ca să inviți
 «Pe Conte; spune-i
 «Că-l așteptăm.
 «Arcași, îndată
 «Vă curățiți
 «Coarnele voastre,
 «Foarte frumos!
 «In astă seară
 «Numai decât
 «Să se gătească
 «Mare ospăț.
 «Haidem, prieteni!
 «Să alergăm
 «La astă goană
 «De urși și cerbi!»
 Pleacă. — «Adio!»
 Soția lui
 Dona Isabela
 Râzând i-a zis.
 Toți vânătorii
 Nobili și proști,
 Iată pe câmpuri
 S'a 'mprăștiat.

Preoți, călugări,
 Se duc cu dânșii,
 Dar ei în urmă
 Mai mult rămân,
 Doamne frumoase,
 Pagi tinerei,
 Curieri ageri,
 Nebuni urîți,
 La vânătoare
 Veniți curând;
 Insuși stăpânul
 Sună din corn.
 Fugiți voi ciute
 Căci v'a zărit
 Burgraf Alecsi,
 Cel mult viteaz!
 Fugiți! — Dar iată
 Trece un cerb,
 Chiar ca un fulger
 S'a repezit.
 — «Alergați fuga
 «Oameni și câni,
 «De mi-l veți prinde
 «Mulți bani voi da;
 «Dau și castelul
 «Pe leșul lui!
 «Doamna pădurei!
 «Fii ajutor,
 «In tine, zână,
 «Speranță am;
 «Căci tu ești maica
 «Celui voinic,
 «Sor' cu arcașul
 «Care-l iubești;
 «Și tot ce popa
 «Madonei lui

«Li juruește,
 «Eu îți voi da :
 «Dac' a mea mână
 «Va obori,
 «Cerbul acela
 «Ce-l văd fugind!» —
 Strigă Burgraful,
 Și câinii lui
 Au dat năvală
 La bietul cerb,
 Fuge cât poate,
 Dar nici un pas
 Ogarii harnici
 Nu-i dau răgaz,
 Adio ! rădiuri,
 Codri umbroși,
 Livezi frumoase,
 De-acum vă las !
 Fuge tot fuge
 Cerbul zberând,
 Până sosește
 In verde crâng,
 Li dau de urmă
 Bunii copoi,
 Și-l iau la goană
 Luții ogari.
 Iar vânătorii
 Căii silesc,
 Cu tăioși pinteni
 Hojma-i împung.
 S'ascunde cerbul,
 Dar ce folos ?
 Cornul iar sună,
 Câinii sosesc.
 Unde să fugă ?...
 Vede un lac,

In el se bagă
 Trudit de tot.
 Te mai răsuflă
 Sărmane-aici,
 Din lacul acesta
 Apă mai bea !
 Bea... Dar arcașii
 Arcele 'ntind,
 Cerbul înoată
 Spre cela mal,
 Și după dânsul
 Câinii cu toți
 In baltă intră,
 Iar îl gonesc.
 Ese afară,
 Inșă acum
 Moartea-l așteaptă
 Și va peri !
 Iată ogarii
 L-au apucat,
 Și simte moartea
 Ce-i pregătesc.
 Mori deci în pace
 Sărmane cerb,
 Fanfara cântă
 Sfârșitul tău !
 Și'n astă sară
 Ne apărat
 Or să te pue
 In lungi frigări.
 Dar mori ferice,
 Te-a răsbunat
 Germana fată !
 Conte bătrân,
 Se 'ntoarce-acasă,
 Vesel, râzând ;

Căci el nu știe
 Ce a pățit ;
 Că el pe tine
 Când te vână,
 Nevast'acasă

Coarne-i puneă ;
 Și 'n loc să vie
 Numai un cerb,
 Acum pe poartă
 Intrară doi !

XII.

PASUL DE ARME A REGELUI IOAN

Mai bine de șese sute s'au sfărmat ;
 s'au luptat pe jos și călare la barieră,
 cu spade și cu suliți, unde pururea
 luptătorii n'au făcut nimic care să nu
 răspundă la înalta stimă ce avea căș-
 tigată, ci făcură să strălucească îndoit
 aceste torneuri (*tournois*). În sfârșit
 la cel de pe urmă, un Gentilom anume
 Defonten cumnat cu Saudin, mare pre-
 vot de fauri, fu rănit de moarte ; și la
 cel al doilea încă Sant-Aubin alt Gen-
 tilom, fu ucis de o isbire de lance.

CRONICA VECHIE.

Hai la treabă,
 Și degrabă
 Să-mi înșeale calul meu !

Prea mea lege
 S'a alege
 Ce pot face eu când vreau !

De ! silește,
 Te grăbește,
 Agerul meu armăsar

Sur ca bruma;
Cat'acuma
De-ți arată al tău dar.

Toți să șadă
Ca să vadă
Lupta regelui Ioan,

Ce străbate
Pân' în spate,
Cu-a sa lance pe dușman.

Dacă are
Calamare
Un călugăr arma sa,

Dacă-o fată,
Nu înceată
Zi și noapte-a se 'nchină,

Oare vine
Se cuvine,
Noi ce suntem de nalt loc,

S'avem armă
Ca să doarmă?
Trebui s'o scoatem din toc.

Cea cetate
Ce-așa late
Porțile și le-a deschis,

Cu mari case
Turnuri groase
Și frumoase, e Paris.

Catedrală
Colosală,
Notre-Dame cât aş dori,

Subt a tale
Mândre sale,
Oasele a-mi odihni.

Ce mai cete
Juni şi fete
Impodobite se văd!

Ce strigare!
Sgomot mare!
Oameni mulţi pe case şed!

Iată urlă
Intr'o surlă,
Un ţăran chiar ca un bou,

Acel sunet,
Ca un tunet
Răsună pe Podul-nou.

Luvrul tace,
Şade 'n pace,
Toată noaptea afundat,

Şi ascunde
Nu ştiu unde,
Capul cel încoronat.

Acum iute
Să-mi ajute,
Doamna sufletului meu!

Acum rupte,
Lănci în lupte
Au să fie multe, zău!

Iată toată
Astă gloată,
Intr'un câmp, ca un şiroiu;

Băzieşte,
Şi vueşte
Ca albinele în roi.

Trecu gluma,
Haide-acuma
Sabia din toc să scot,

Ca să creadă
Şi să vadă
Cine sunt eu şi ce pot.

Prin balcoane,
Facem svoane
Ochii când ne aruncăm,

Damoazele
Frumușele,
De pe cal le fermecăm.

Tot se 'ndeasă
Ca să iasă,
Fontraille şi cu *Chabot*,

Ce din gură
Il înjură,
Că e nalt numai de-un cot.

Și *Serge* care
Făcù mare
Jurământ, făt a trăi

Vremea lungă,
Păn' s'ajungă
La sfântul loc, ș'a veni.

De s'ar duce
Cel biet duce
Căruia îi zic *Lothaire*

Și să vie
Ca să fie
Cu noi numai *Sauvettere*.

Bată-l vina!
Ce-i pricina
Că vidamul de *Conflans*

Tot pândește
Urmărește,
Pe-o copilă cu colan?

Iseult fată
Minunată,
Strălucește ca o stea

Răcoroasă
Și frumoasă,
Chiar ca floarea este ea.

Dama-Alice
Așa zice
Reginei, ce tristă sta :

— «O Regină !
N'ai pricină.
Să fii tristă Măria-Ta.»

Dar ea zice :
— «Damă-Alice !
Tu nu știi chinul ce trag,

Căci nu mică
Am eu frică,
Pentru cel ce-mi este drag!»

Toți cu fală
Dau navală
Cu amarnice strigări;

Schița sună,
Ce furtună !
Ce mai de bravi cavaleri!

Par'că-s paie
Așa se taie,
Se înjunghe, se omor,

Și tot chiamă
Mai cu samă,
Sântul George'n ajutor!

Precum valul
Rumpând malul,
Toate șesele-a umplut,

Așa mare
Adunare,
De mult timp nu s'a văzut!

Vine vreme
Să mă chieme
Și pe mine un viteaz.

Cal ferbinte
Fii cuminte,
Deștept, iute, ager, treaz.

De-oiu învinge,
Ș'oiu înfrânge
Cei cavaleri care ies.

Cu-a mea mână,
Traista plină
Îți voi da de bun ovăs.

În luptare,
C'o oftare
Căzù pagiul tinerel :

Iată moare!
Ca o floare,
Sufletul eși din el!

Tu fanfară,
Cânt'amară,
Și duioasă moartea lui;

Muma-i plânge,
Mâni își frânge,
Că fiul ei mai mult nu-i!...

Dar pe dânsul
Curge plânsul
Izabelii mai vârtos;

Ea sermana
Șterge rana,
Cu părul ei cel frumos.

Într'o groapă
Ce se sapă,
Pe-ămândoi i-au așezat!...

Ce ne pasă!
Haide-acasă!
Pasul a fost minunat!

Tu grăbește
De găsește,
Grajdul tău de iarbă plin;

Eu la treabă
Pun în grabă
Pe monahul Augustin;

Care știe
Ca să scrie
Latinește prea curat,

Având mare
Aplecare,
La cetit și la mâncat.

El descrie
Pe hârtie,
Orice vitejii eu fac,

Căci nu vine
Pentru mine,
Să știu scri ca un diac.

Un domn mare
 Care are,
 Bani și vasali îndestui,

Feștește,
 D'iscălește
 Undeva numele lui.

XIII.

DOMNULUI L. BOULANGER

CAZANIA CĂLUGĂRIȚEI.

Acabo se vuestro bién
 Ivuestros males no acaban
Muștrări lui Riga RODRIGO.

Voi ce trăiți în bucurie
 De tinerețe și amor,
 Mai ascultați o istorie
 A Donei Padilla del Flor.
 Ea fu o jună fată, care
 Eră frumoasă de vestit, —
 Ascundeți roșile pieptare,
 Copii, că boii au ieșit!

Sunt multe fete în Grenadă,
 Și la Sevilla se gălesc,
 Pe care ades' c'o serenadă,
 Amorezații le-amăgesc,
 Altele fără rușinare,
 Cugetă numai la iubit. —
 Ascundeți roșile pieptare,
 Copii, că boii au ieșit!

Dar ce să tot înșir cuvinte?
 Destul că Padilla del Flor,
 Erà ntre fete mai cuminte,
 Erà coroana tuturor;
 Fugeà de cei ce n'au muștrare,
 Și multe fete-au amăgit. —
 Ascundeți roșile pieptare,
 Copii, că boii au ieșit.

Ea niciodată vrea s'asculte
 Pe mândrii tineri cavaleri,
 Ce suspinând îi spuneau multe,
 De-ale lor patimi și dureri;
 Le răspundeà la fiecare
 C'amor în suflet n'a simțit. —
 Ascundeți roșile pieptare,
 Copii, că boii au ieșit!

Deci la Toleda se și duse,
 Lăsând pe junii ce oftă,
 La Dumnezeu gândul își puse,
 Otărând lui de a se da;
 Și acolo cu râvnă mare
 Îndată s'a călugărit. —
 Ascundeți roșile peptare,
 Copii, că boii au eșit!

Apoi zicea: «Fugii de lume
 Ca să urmez cereștei căi,
 Deacuma uitate-al meu nume;
 Mă voi ruga pentru cei răi.
 Îngerii ne sunt apărare;
 Aici vicleanul n'a venit.» —
 Ascundeți roșile peptare,
 Copii, că boii au eșit!

Dar de abia călugărită
 Juna copilă se văzù,
 Iată că 'n groaznică ispită,
 Mireasa Domnului căzù.
 Simți în sine un foc mare
 Un foc drăcesc nepotolit.—
 Ascundeți roșile peptare,
 Copii, că boii au eșit!

Un hoț vestit se pripășise
 Nemernicind pe lângă schit,
 El multe fete-ademenise
 Deși eră foarte urît.
 Urmând drăceasca îndemnare,
 Călugărița l-a 'ndrăgit. —
 Ascundeți roșile peptare,
 Copii, că boii au eșit!

Pentru-a intră în monastire,
 Adesea hoțul se 'mbracă
 Ca un ermit, și cu smerire
 Pe la icoane se 'nchină
 Cu o adâncă întristare,
 C'un aer foarte umilit. —
 Ascundeți roșile peptare,
 Copii, că boii au eșit!

Călugărița îmbătată
 De al ei cuget blăstemat,
 Vrea să petreacă noaptea toată
 Cu-acel amăgitor spurcat;
 Căci dracu-i dete cugetare
 Să fac' un lucru pângărit. —
 Ascundeți roșile peptare,
 Copii, că boii au eșit!

Padilla vrea — nelegiuire ! —
Făr' a gândi la vr'un păcat
Să se 'ntâlnească 'n mânăstire
Cu-al său păgân amorezat ;
Gândeà numai la desfătare,
Nu la păcatul cel cumplit. —
Ascundeți roșile peptare,
Copii, că boii au eșit !

Dar când s'a dus, nebuna fată,
Când în biseric' a ajuns ;
Chiamă tâlharul — însă iată,
Cerescul trăsnet i-a răspuns...
Domnul își face răzbunare,
De cugetul nelegiuit. —
Ascundeți roșile peptare,
Copii, că boii au eșit !

De-atunci urgia cea cerească
Păstorul încă n'a uitat,
El se oprește să privească
Un zid ce e acum surpat,
Două clopotniți în dărmare
Pe șesul acel înverzit. —
Ascundeți roșile peptare,
Copii, că boii au eșit !

Iar noaptea vechia mânăstire
Și bolovanii cei rămași,
Pare că sunt o nălucire,
Pare că doi strașnici uriași,
Clopotnița în depărtare
Vede drumețu îngrozit. —
Ascundeți roșile peptare,
Copii, că boii au eșit !

Călugărița se zărește
 Din chilioară 'ncet eșind,
 Pe lângă ziduri se târește
 În mân' o candelă ținind ;
 Un alt fantom atunce pare
 Că merge 'n urma ei mâhnit. —
 Ascundeți roșile peptare,
 Copii, că boii au eșit !

Această groaznică păreche
 Merg amândoi înfiorați
 Pe sub clopotnița cea veche,
 Și amândoi sunt ferecați
 De gât, de mâni și de picioare
 Cu lanț de fer neruginit. —
 Ascundeți roșile peptare,
 Copii, că boii au eșit !

Candela când de când lucește
 O pară slabă slobozind,
 Când iar lumină răspândește
 Feluri de urme 'nchipuind ;
 Negre năluci spăimântătoare
 Pe schitul acel părăsit. —
 Ascundeți roșile peptare,
 Copii, că boii au eșit !

Vedeniile aste două
 Lanțuri în urma lor târînd,
 Se tot urmează amândouă
 Preste morminte șovăind,
 Țipând, plângând cu ne'ncetare
 Pășesc pe drumul rătăcit. —
 Ascundeți roșile peptare,
 Copii, că boii au eșit !

Umblă, tot umblă pe-acea cale
 Ce s'a 'ncâlcit sub pașii lor,
 Se strig, se chem cu multă jale,
 Cu glas duios și gemător ;
 Se caută cu desperare
 Pe acel drum fără sfârșit. —
 Ascundeți roșile peptare,
 Copii, că boii au eșit !

Pe scări se sue să s'ajungă
 Dar sunt vrăjite-acele scări,
 În darn aleargă și s'alungă
 Prin beciuri, hrube și cămări ;
 E încurcat' a lor cărare,
 Căci Iadul astfel le-a urzit. —
 Ascundeți roșile peptare,
 Copii, că boii au eșit !

Și două glasuri plângătoare
 S'aud zicând cu greu suspin ;
 «Când s'a sfârși al nostru oare
 Înfricoșat și groaznic chin !
 Greșala noastră a fost mare,
 Noi dracului ne-am potrivit.» —
 Ascundeți roșile peptare,
 Copii, că boii au eșit !

Atuncea ploaea căzând bate
 Preste fereste pârâind,
 Iar pintre boltele crepate,
 S'aruncă vântul vâjiind.
 S'aude răs și suspinare,
 Și glasuri foarte de 'ngrozit. —
 Ascundeți roșile peptare,
 Copii, că boii au eșit !

Dar vai! că Iadul nu se 'ndură
 De lacrimi, vaete și plâns,
 Focul ce arde 'ntr'a lui gură
 Este etern, este nestins;
 Milostivire el nu are,
 Spre păcătosul osândit. —
 Ascundeți roșile peptare,
 Copii, că boii au eșit!

Dac' auzind aceste toate
 Drumețul noaptea spărieat,
 Roagă pre îngeri să-i arate,
 Pre cine oare mânieat
 Dumnezeu plin de îndurare,
 Într'acest fel i-a pedepsit? —
 Ascundeți roșile peptare,
 Copii, că boii au eșit!

I se arată 'nflăcărate
 Pe-ai mănăstirei stâlpilor groși,
 Cu pară vânăt însemnate,
 Numele-acelor păcătoși;
 Căci a lor vină a fost mare,
 Ei dracului s'au potrivit.
 Ascundeți roșile peptare,
 Copii, că boii au eșit!

Această tristă istorie
 Sânt-Ildefons a poruncit
 Să se citească, — ca să fie
 Fecioarelor ce n'au greșit
 Întru ispitate apărare
 Prin orice mănăstiri și schit. —
 Ascundeți roșile peptare,
 Copii, că boii au eșit!

XIV.

DOMNULUI CHARLES N.

HORA SABATULUI

Hic horus ingens

. . . Colit orgia.

AVIENUS.

Peste zidul mănăstirei ce se vede 'n depărtare,
 Luna fața-și învelește ca și pentru-o taină mare!
 Duhul meze-nopții trece și îngrozire răspândi;
 De douăsprezece ori cu-aripa 'n clopot lovi.
 Precum tunetul ce norii limpezește și străbate,
 Astfel vuetul se 'ntinde pe culmele învecinate.
 Însă iat'acum tăcere după vuet a urmat...
 S'ascultăm! Ce se aude? Ce nou glas a răsunat?
 O cerule! Bolte, turnuri, porți, ferestre sfărâmate,
 Parcă sunt acoperite de rețele înfocate;
 Iar sfințita apă fierbe clocotind în vasul său!...
 Ingeri, păzitorii noștri! Scăpați-ne de-acest rău!
 Printre razele albastre astei fumegânde pare,
 Cu chiote, cu suspine, cu urlete cu lătrare,
 Iată că de prin tot locul, de prin ape, munți, păduri,
 Se adună-acum aicea căscând spurcatele guri
 Vampiri, stafii și balauri, strigoi, larve, negri gnomuri.
 Monștri care numai ladul a visat a lor fantomuri.
 Vrăjitoarea-abia scăpată din mormintele pustii,
 Se urcă în stejarul care s'a uscat de vijelii.
 Necromani ce lungi tiare port în cap cu mare fală
 Unde's scrise cu vâpae drăcești semne de cabală,
 Și posomorîții demoni, iuții aprigi-zburători,
 Vin curgând de pretutindeni precum grindina din nori.
 Toți pe ușile stricate, pe coperișile sparte,
 Răsufilând un duh de moarte ce se 'ntinde 'n orice parte,
 Intră 'n vechea mănăstire cu a lor domn Lucifer,

Ce pe capul său de taur, poartă-o mitră grea de fier.
 Diafanele lui aripi coperind cu omoforul,
 Pe altarul ce se darmă el își pune-atunci piciorul.
 O ce groază! Iat'acuma când în locul cel sântit,
 Unde veșnic priveghează ochiul cel neadormit!
 Mănele la danț s'apucă... Hora mârșavă începe
 Ca vârtejul unui vifor ce stă gata ca să crepe,
 Parcă ladul cu-a lui gloată, pe 'ntunerice învârtește,
 Zodiacul său pe care semnul morții strălucește.
 Toți se țin acum de mână, dănțuesc, sar, cântă, zbor,
 Satan bate cu piciorul și 'ndreptează glasul lor.
 Ș'ai lor pași zguduind strașnic cele bolte colosale,
 Turbură pe morții care dorm sub petrele-acei sale.

«Haide să ne-amestecăm
 «Toți acuma cu grămadă!
 «Nime 'n tică să nu șadă,
 «Lumea tremure și vadă
 «Cum sabatul noi serbăm.
 «Satana calcă 'n picioare
 «Crucile mântuitoare,
 «Fața-i este lucitoare,
 «In glas mare să-i cântăm!»

S'ai lor pași zguduind strașnic cele bolte colosale,
 Turbură pe morții care dorm sub petrele-acei sale.

«Noi vom izbândi așa!
 «Vino, soră, vino frate
 «Din pustiuri depărtate,
 «De prin locuri blestemate,
 «Grăbiți toți a v'adună.
 «Ladul vă 'ntovărășește
 «Și păcatul vă 'nsoțește,
 «Căci în față vă lucește
 «Cuvântul *Anatema!*»

Ș'ai lor pași zguduind strașnic cele bolte colosale,
Turbură pe morții care dorm sub petrele-acei sale.

«Veniți l-a ladului torți,
«*Nani* cu picioare sucite,
«*Guli* cu buze-afurisite,
«Cu gătlejile 'ncălzite
«De sânge închegat de morți.
«Și voi mueri infernale,
«Cu gura plină de bale,
«Nu vă 'mpedicați în cale,
«Deschideți aceste porți!»

Ș'ai lor pași zguduind strașnic cele bolte colosale,
Turbură pe morții care dorm sub petrele-acei sale.

«Hohotind în locul sânt,
«Satana cu sumeție
«Intonează-o psalmodie,
«Și se 'ntinde cu trufie
«Pe-a creștinului mormânt;
«Iar în sânta locuință
«Un demon cu sânguință,
«Arată cu iscusință
«Ce-a mai făcut pe pământ!

Ș'a lor pași zguduind strașnic cele bolte colosale
Turbură pe morții care dorm sub petrele-acei sale.

«Eșind din mormântul său,
«Lepădatul să ne-arete
«Haina sa plină de pete
«Care-l usucă de sete
«Aducându-i un chin greu.
«Negrul levit să se sue
«Pe altar ca să-l descue,
«Și 'n candelare să pue
«Făclia duhului rău!

Ș'ai lor pași zguduind strașnic cele bolte colosale,
Turbură pe morții care dorm sub petrele-acei sale.

«Satan se va bucură!
«Fermecători fioroase
«Cu-ale voastre mâni hidoase
«Peste pulberea de oase
«Scrieți: *Abracadabra!*
«Zburați pasări cobitoare
«Ce cu-aripi încântătoare
«Spânzurați c'ogrea duhoare,
«Prin alcovuri pe Smarra!

Ș'ai lor pași zguduind strașnic cele bolte colosale,
Turbură pe morții care dorm sub pietrele-acei sale,

«Iacă semn se dă acum!
«Din nou iadul ne rechiamă
«Să ne grăbim a da samă
«La poarta cea de aramă;
«Rămâe în urmă-ne fum!
«Toate sufletele mute
«In tartar să se strămute,
«Satan dinții își ascute;
«Nu mai pot scăpa de-acum!

Steaua zilei înâlbește cele bolte colosale;
Au pierit cum piere visul duhurile 'nfricoșate,
Și morții adormind iarăși sub pietrele acei sale,
Pe-ale lor reci căpătaie își pun frunțile'nghiețate.

XV.

ZINA ȘI PERI.

Nemernica lor umbră prin frunze tremurând
 O vei vedea pe vânturi sau pe vr'un nor săltând,
 Sau ușoare ca visul urcându-se din mare
 Și schinteind în aer c'o blândă suspinare :
 Iar glasul lor cel dulce, plâpând, melodios,
 Ți-a mângăia auzul c'un sunet tânguios.

ANDRÉ CHENIER.

I.

Când va sosi momentul, copii, ca să muriți
 Și veți zbură spre ceruri, foarte să vă pașiți
 De duhurile-acelea ce'n drum vor întâlni,
 Voind cu dulci cuvinte a vă ademeni.
 Iaca ce-mi spus'odată un cuvios bătrân :
 Când a urgisit Domnul l-al iadului greu chin
 Pe revoltații îngeri, atunci parte din ei
 (Ce n'au greșit atâta cât demonii acei
 Ce'n focul cel din tartar de cer sunt osândiți)
 Prin foc, pământ, prin aer, prin ape mistuiți,
 Așteaptă ani o mie pân' va veni Christos
 În ziua judecăței. Ei au un chip frumos,
 Cât seamănă chiar îngeri. Cu glas încântător
 Caută să înșeale sufletul călător.
 Feriți-vă, de dânșii să nu vă amăgiți,
 Ca nu cumva'mpreună cu ei să pătimiți! —
 De-unde le știu acestea nu mă mai întrebați,
 Le-au spus părinții noștri, tăceți și ascultați !

II.

P E R I .

Unde te duci, sufletele !...
 La noi nu te-abați nici cum !
 Vino la curțile mele,
 Las' a cerurilor drum.

Abia mort, și în căi grele
O să te pierzi de acum !

Tu aice în tot ceasul
Vei putea a te jucă,
Grădina mea la tot pasul
Nouă flori îți va arătă ;
Și a mumei tale glasul,
Pururea vei ascultă.

Eu din Peri sunt cea mai mare,
Și mândră împărătesc
Unde soarele răsare.
Intre toate strălucesc,
Ca o floare ce dar are,
De amanții o iubesc.

Port un turban de mătasă
Cu rubine strălucind,
Iar când aripa-mi frumoasă
Peste aer îmi întind,
Dintr'însa pare că iesă
Trei lumini ce se aprind.

Corpul meu alb strălucește
Ca luceafăr minunat,
Și când el se desvălește
Ca un vâl fin și curat,
Mă laudă, mă mărește
Universul încântat !

Z I N A.

Copilaș gingaș ! Eu sunt o zină.
Am țeri frumoase, oameni destui ;
Șed unde Febus plin de lumină,
Iși scaldă sara razele lui.

Lumea aceea care trăiește
 La Apus, toată mie-mi servește.
 A sale ceruri se'noureză,
 Și tot frumosul acel cuprins,
 Tot orizontul se luminează,
 Când eu cu aripa l-am atins.

A mele aripi sunt răcoroase
 Ca viorica de pe câmpii,
 Iar dintre ele ies luminoase
 Raze întinse și azurii.
 Mâna mea este, precum o floare,
 Suflarea boare mirositoare ;
 Talia-mi este mai mlădioasă
 Decât a văii frumosul crin ;
 Cu-a mea cântare melodioasă,
 Făptura toată eu o alin.

Grote de scoice am pe sub maluri,
 Corturi de frunze pe crengi de teiu,
 Sunt legănată de-a mării valuri,
 Sunt legănată de copăcei.
 Umbră ușoară, vino la mine !
 Eu îți voi spune de unde vine
 Norul ce zboară, și astă mare
 De unde iese. Tot vei vedea.
 Tu vei pricepe dulcea cântare
 Paserii dacă vei rămâneă.

III.

P E R I.

Locul meu e Orientul, sferă mult strălucitoare,
 Unde ca un domn al lumii stăpânul mărețul soare,
 Discul său pe-un cer albastru îl preumblă împrejur.
 Acest fel despiciând valul o navă de-aur plutește,
 Purtând pe Emirul care drumul său călătorește
 Pe o mare de azur.

Toate darurile firei sunt în zona-orientală!
 În oricare altă climă prin o lege mult fatală,
 Lângă fructele plăcute crește fructul cel amar;
 Dumnezeu însă cu milă dăruie ca în Asia
 Stele multe s'aibă cerul, strălucite flori câmpia,
 Și marea mărgăritar.

Dela cele catacomburi ce se par munți de departe
 Stăpânirea mea se 'ntinde până lângă acea parte,
 Unde este zidul care un popor asediă;
 Și el ca o cingătoare cunjurând o'mpărăție
 O desparte de-altă lume, ca și când e dat să fie
 În univers numai ea.

Pe al meu țarm se găsește diamantul și safirul
 Am cetăți bogate foarte Golconda și Cașemirul,
 Damascul viteaz, războinic, poporosul Ispahan;
 Bagdatul ce se ascunde în a sale ziduri groase,
 Alepul care răsună de vuetegomotoase,
 Ca undele 'n ocean.

Mizora stă 'n al ei scaun ca o falnică regină;
 Mai încolo pe prund neted e cucernica Medină
 Cu mii turnuri aurite ce se 'nalță pân' la nori,
 Incât seamănă departe par c'ar fi vre o oștire.
 Care apără trufașă subt a lancilor umbrire,
 Pe ai săi locuitori.

Teba stând încă 'n picioare în lata pustietate,
 Par' c'așteaptă înturnarea gloatelor ei depărtate;
 Madras ce-are două târguri pline d'un mândru popor.
 Mai departe este Delhi cetate fără rivale
 Doisprece elefanți intră pe-a sale porți triumfale,
 Purtând turnurile lor.

Prunc frumos! Vin' de-mi vezi țara de atâtea minuni plină,
 Coperișele 'nflorite care seamăn' o grădină;
 Arabii cum stau în taberi, cu-a lor femei și copii.
 Vino de privește danțul tinerelor baiadere,
 Să vezi cum s'adună seara fugoasele dromadere,
 Lângă puțul din pustii.

Colo sub sicomori tineri, printre figi cu frunza lată,
 Se zărește minareaoa de costor cu-aur suflată,
 Și pagoda cea de nacru cu roz acoperământ.
 Turnul plin de clopoșele făcut tot de farfurie,
 Palanchinul care trece prin papura argintie,
 Cu perdelele-i de-argint.

Pentru tine voiu da 'n laturi ramurile de platană
 Ce acopere în baie pe drăgălașa sultană;
 Vino! cu-ale noastre jocuri noi vom putea liniști
 Pe fecioara ce așteaptă s'auză cu nerăbdare
 A doritului său glasul, care ei mai dulce-i pare,
 Decât a lui Bengali.

Orientul fu odată raiul lumei fericite!
 O eternă primăvară cu rozele înflorite
 Il făcù a fi grădina a tot neamul omenesc.
 Pururea 'mprejurul nostru bucuria cântă, saltă,
 Tu ce gemi, sărmane suflet, las orice plăcere alta;
 Eu Edenu-ți dăruesc!

Z I N A.

Apusul neguratec e patria-mi frumoasă;
 Colo schimbând în aer forma cea vaporosă
 Albiul nor se duce... Văzându-l deci fugind
 Nemernicul pre care melancolia-l strânge,
 Și sau un vis urmează, o scumpă umbră plânge.
 C'o lină duiosie îl privește gândind.

Căci află mulțămire inimile rănite.
In neguri ce acopăr pădurile 'nverzite,
In măgurile noastre ernei veșnic locaș,
In steaua-i asemănată speranței fugătoare,
Care-și unește lucea cu sara 'ncântătoare,
Ș'aduce mângâere omului pătimaș.

Tu vei află plăcere în cerul meu cu brumă,
Copil ce te ia Domnul, și plângi pre a ta mumă!
Eco ce 'n văi resună, suspinul din pireu,
Frunza dumbrăvei line ce vântul o adie,
Îți vor părea că este duioasa armonie
Ce te adormia seara lângă leagănul tău.

Un cer purure-albastru până' n sfârșit nu place,
Dar negura cea deasă, și norul ce desface
Văzduhul cu-al său tunet, căldura potolind,
Le vede fugind ochiul c'o mare desfătare,
Ca flote încântate care din depărtare,
Cu vâlile umflate vin marea brăzduind.

Crivățul pentru mine furtunele stârnește,
Și din a mării unde vârteje-alcătuește;
Dar viforu-și oprește de cânt, sborul fatal.
Sub mine curcubeul se 'ntinde cu mărire
Precum un pod de nacru, formând cu strălucire
Mărețe și frumoase cascade de cristal.

Stăpână sunt p'Alhambrei portice strălucite;
Am grota încântată cu-a ei coloni sucite
Unde marea de Staffa își sfarmă asprul val.
Ajut pescarul, domnul apelor turburate,
Să-și facă fără grijă colibele-afumate,
Unde a fost odată palatul lui Fingal.

Ades l-a mea suflare un meteor se vede,
(Lucire mincinoasă în care lumea crede!)
Și vânătorul singur pe-o stâncă naltă stând,
Văzând acele focuri pe cer încrucișate,
Pusderie de stele lucioase, 'nflăcărate,
Cu frică le socoate c'ar fi comete-arzând.

Vin' inimă plăpândă, l-a mea împărăție!
Surorile-mi iubite se vor supune ție;
Vino să te preumbli la cel schit părăsit.
Plecați l-a tale ordini precum o mândră turmă
Giganții mei și Nanii vor merge pe-a ta urmă
Prin văi, prin munți sălbatici, prin codru înverzit.

Tu vei vedea baronii cu râvna lor ferbinte,
Legând cu umilință smerita 'ncălțăminte
Cucernicilor pustnici ce merg la sântul loc.
Tu vei vedea castelul cu zidurile groase,
Și dama cum înalță spre cer rugi cuvioase
Pentr'un junel ce pleacă la al bătaei foc.

Noi templele deschidem, și vântul cu-ale sale
Line adieri, desmeardă mărețele lor sale.
Când luna se ivește pe ceruri strălucind,
Păstorul vede 'n aer cu cântice duioase,
Fantasticele noastre hore misterioase,
Pe naltele clopotniți a satelor sărind.

Apusul nostru are măreață încântare!
Vin! Cerul e departe, și aripa ta n'are
Putere îndestulă s'ajungă pân' la raiu.
Viața este dulce de farmec adăpată,
La noi frumuseți nouă neîncetat s'arată;
Tu vei petrece-aice un lung, ferice traiu!

IV.

Pruncul fraged sta pe gânduri, ascultând cu mulțămire
A duhurilor chemare și a lor adimenire;
Frumos îi părea pământul pre care l-a fost lăsat!
Dar, zărind cerul, îndată dintre duhuri a sburat.

ANTIOH CANTEMIR

SATIRE, etc.

TRAD. DE A. DONICI ȘI K. NEGRUZZI

*L'ardeur de se montrer et non pas de medire
Arma la vérité du vers de la Satire.*

BOILEAU. Art. Poet. Chant. II.

SATIRE ȘI ALTE POETICE COMPUNERI

DE PRINTUL ANTOIHO CANTEMIR

Sub acest titlu și ca «traduceri din rusește» apărute în volum la 1844 în 145 pagini. Cartea este opera lui A. Donici și K. Negruzzi și din greșală s'a atribuit în ediția completă a operelor lui Negruzzi numai acestui din urmă. Afară de biografia lui Cantemir, ediția dela 1844 mai conține următoarea prefață:

«Trei ani vor fi de când unul din traducătorii acestor poezii împreună cu un alt june român ce s'a ocupat mult de literatura națională, au fost întreprins a publică toate scrierile Cantemirilor tatăl și fiul (P. P. Dimitrie și Antioh). Această operă, unică în felul său, fără îndoială eră de cinstea unei nații ce ar fi putut arată atunci străinilor rău-voitori ceva mai bun decât schiopânde traducții și imitații nenimerite de care avem atâtea. Toate foile românești tipăriră acea programă. Din nenorocire, nici un glas nu răspunse la chemarea lor și planul lor muri abia născut.

«Descurajați chiar până a nu începe, părăsiră o lucrare, care vedea că nu interesează pe nime, lăsând-o să zacă în întuneric și în umbra nopții, până cine știe când¹⁾.

«Deși rari, însă tot se mai găsesc inimi bine născute în care bălbăe dragostea națională și dacă satirele Prințului Antioh se fac astăzi cunoscute Românilor, sunt datoare numai D-lui Vornic Alexandru Sturdza (Miclăușanul) care binevoi a le tipări cu cheltuiala sa. Iunie 1844».

La 1858 «Satirele» apărură în o a doua ediție, cu următoarea notă:

«Satirele Prințului Antioh Cantemir au fost tipărite la 1844 cu cheltuiala răposatului vornic A. Sturdza-Miclăușanu, însă acea ediție ajunsese a fi atât de rară, încât abia se mai găsia. Publicând o a doua ediție a scrierilor acestui Prinț Român, socotim a îndatori pre iubitorii literaturii române, care știu a deosebi frumosul folositor de uritul pretențios.

Ianuar 1858».

¹⁾ Vezi prefața din 1851 a lui C. Negruzzi la «Descrierea Moldavei» (reprodusă de noi în vol. I al Operelor Compl. Ed. «Minerva» p. 329).

VIATA PRINȚULUI ANTIOH CANTEMIR

Prințul Antioh Cantemir s'a născut la Constantinopol în 10 Septembrie 1709 din prințul Dimitrie Cantemir și Casandra Cantacuzin, fiica domnitorului Valahiei Șerban ce se trăgea din familia Impăraților greci. Din însoțirea aceasta Dimitrie a avut patru fii: Constantin, Matei, Șerban și Antioh, și două fiice Maria și Smaranda.

Familia Cantemireștilor se trage din Tatars, precum se vede din însuși numele de Cantemir sau Han-Temur. Se citește în istoria Imperiei Otomane scrisă de prințul Dimitrie, că un Mirzac dela Crim a scris lui Constantin Cantemir, tatăl lui Dimitrie, că după tradiția țării sale, care e singură istoria Tatarilor, o creangă din familia sa locuise cu 160 ani înainte în Moldavia și se făcuse creștină. Acest Mirzac, cunoscând pe prințul Constantin de rudă, mergea adese de-l vedea la Iași pe când el era domnul Moldaviei.

Casa lui Cantemir dase doi domni Moldaviei, pre Constantin bunul lui Antioh, și pre Antioh unchiul său. Acesta mazilindu-se prin intrigile lui Brancovan, domnul Valahiei, dușmanul Cantemireștilor, se trase la Constantinopol în casa sa, unde locuia și frate-său Dimitrie când a născut pre Antioh.

Insemnătoarele slujbe care Dimitrie făcuse Porței în însărcinările ce avusese, și meritul său hotărî pre sultanul Ahmet III la 1710 să-i dea domnia unui principat care o avusese doi prinți din familia sa. Dimitrie nu se amăgi de strălucirea tronului; dat la plăcerile studiei și a vieții filosofice, și cunoscând din pilda predecesorilor săi puținul temeiu ce putea pune pe făgăduințele Turcilor, nu voia a primi domnia, însă curtea Otomană știind decât folos putea fi un om vrednic și cu duh precum era el în împrejurările în care ea se afla, nu conținu a stărui propunându-i că el era singurul creștin în stare a priveghea interesele acestui principat ce era amenințat de năvălirea oștilor rusești, și făgăduindu-i că nu va da Vizirului

și celorlalți ragiali marele sume ce se obicnuiau a se da la intronarea domnilor, ci mai vârtos i s'a dat din visteria împărătească douăzeci pungi de bani pentru întâmpinarea celor întâi cheltuele. Aceasta înduplecă pe Cantemir. În acelaș an se duse la Iași, luând cu sine pre Antioh abea de zece luni. Nu trecù mult și noul ocârmuitor se încredință de neținerea făgăduințelor Porței; căci abea se suise pe tron și primi zilnice porunci dela Vizirul Baltagi Mehmet pentru plata dărilor obișnuite, osebit de alte cereri cu totul împrotivnice făgăduințelor date.

Astă purtare a Turcilor către el și asprimea cu care ei tratau pre norodul Moldovan, îi însuflară cugetul de a scăpa țara de tirania Porței și a mântui pre creștinii supușii săi de jugul cel greu al păgânilor.

Venirea marelui Petru și propunerile ce acest stăpânitor îi făcù, se părură lui Cantemir un prilej ce i-l trimitea Proviđența pentru împlinirea scopurilor sale. Încheind un tractat cu Petru, nu-l putù aduce în săvârșire din pricina nenorocitei campanii dela Prut din luna gemaziul-evel, care răsturnă toate proiectele sale. Silit a fugi în tabăra rusească se puse sub protecția lui Petru. Monarhul rus voia a ști aceste răstălmăciri urite pe care politica le iscodește în toate zilele împotriva împlinirii tractatelor. Așa dar, cu toată poziția critică a oștilor sale și îndemnurile multor curtezani care-i zicea că un singur om nu trebuie să cumpănească interesele unei armii, nu primi nici de cum a da Turcilor pre Prințul Moldaviei ce ședeà ascuns în careta Țarinei fără a-l ști nimeni, de și Poarta cerea aceasta ca cel întâi articol al tractatului ce se făcù între ambele puteri. «Sunt mai bucuros a da Turcilor, zise acest stăpânitor cu o mărinimie adevărat împărătească, toată țara mea până la Cursc, căci dând-o îmi rămâne nădejdea că o pot iarăși relua; decât să mințesc cuvântului meu, dând pe un prinț ce și-a lăsat țara pentru dragostea mea».

Dimitrie urmă pre marele Petru în Rusia. Acest monarh spre recunoștința slujbelor sale și despăgubire, îl numi prinț

Rusesc atârnat numai de persoana Împăratului, și-i dete drept de viață și moarte asupra a o mie de Moldavi ce-l urmaseră în Rusia. Îi dăruî și un însemnat număr de moșii și sate, cinstindu-l în toată viața cu încrederea sa și chemându-l la toate sfaturile sale, atât în vreme de războiu cât și de pace.

Antioh ce erà atunci de doi ani, fu trimis mai întâi la Harcov în Ucraina, pe urmă la Moscova și la Petersburg ca să fie crescut. Tatăl său fiind însuș un om învățat și cunoscând multă dispoziție spre învățături în fiul său, îl puse sub dascăli iscușiți. Cel întâi învățător ce-l dete lui Antioh fu un grec numit Condoidei, care mai apoi stătù și arhiereu în Rusia. Dar prințul Dimitrie nu erà din părinți d'acei cari se incred în vrednicia dascălilor și se socot descărcați de îndatorirea care natura și religia le dau de a priveghia însuș educația copiilor lor; prin urmare voind a-l aveà pururea în ochii săi, îl și luă cu sine în călătoria ce făcù cu Petru la Derbent în anul 1722.

În călătoria aceasta studiile junelui Antioh n'au fost curmate. Toate momentele în care erà slobod, le întrebuiță cu cetirea. Afară că sub povățuirea unui părinte învățat deosebitele țări pe unde trecea erà ca o carte deschisă dinaintea ochilor săi ce îi da un nou fel de învățătură, la care tatăl luător-aminte deprindea de timpuriu pre fiul său: năravuri, religie, comerț, produse ale pământului, nimic nu lăsà necercetat. Cu prilejul acesta, Antioh rămase doi ani la Astrahan, în care vreme își urmă umanoarele.

La înturnarea sa din călătoria aceasta în anul 1723, prințul Dimitrie bolnăvindu-se foarte, făcù o diată deșențată și vrednică de însemnat prin care roagă pre împăratul să numească moștean averilor sale pre acela dintre fii săi care prin aplicație la arte și științi se va face mai destoinic a sluji Statului; adăogând, că crezând în mai micul său fiu mai multe dispoziții decât în cei mai mari, îl socoteà și mai vrednic de a-l moșteni, dacă mai în urmă prin o purtare contrarie nu va amăgi bunele nădejdi ce va aveà de dânsul.

Prin testamentul acesta, Dimitrie da dovadă de stima ce

făcea de mai micul său fiu și de simțimentele de recunoștință de care eră pătruns pentru Monarhul binefăcătorul său. În acelaș an muri la moșiile sale din Ucraina.

Infocarea ce prințul Antioh arătase către învățatură nici cum nu se potoli. Intemeerea Academiei împărătești de Sant-Petersburg făcută de Țarul la 1725, ațâță emulația sa. Întreprinse în această Academie un curs de studii metodic și necurmat sub direcția a iscusiți profesori ce împăratul adunase de pretutindeni. Înaintările sale fură repede. Învăță matematicile sub vestitul Bernouly, fizica sub Bilfinger, istoria sub Beyer, filosofia morală sub Gross, care îl aduse la învățarea belezor-litera, și care, precum însuș mărturisea, îi dase gustul acel hotărît ce avu pururea mai apoi pentru literatură; însă mai mult decât oricare alte științi, preferea filosofia morală care, zicea, este știința omului ce îl învață a se cunoaște, a se povățui, și a se face folositor societății. Înțelegând și de câtă trebuință este pentru un creștin a[[] țineă în drepte mărginiri iubirea cercetărilor curioase și a speculațiilor metafizice, nu lăsă în uitare studiul sfintei Scripturi. Simfonia psalmilor în limba rusească, ce o tipări curând după ce își săvârși cursul academic, este un monument al respectului său pentru cărțile sfinte.

Academia, care admirase superioritatea și întinderea talentelor prințului Cantemir în cursul învățăturilor sale, îl alese curând de mădular al său, în nădejde de a-l aveă într'o zi cap.

Întrând în corpul cavaler-garzilor a căroră Petru II, atunci mare ducă a Rusiei, eră comandant, acest june prinț ce iubea literile și stimă pre cei care le cultivau, luă în multă prietenie pre Antioh și îi căpătă o leitenință în regimentul gardiei Preobrajenschi, care îi dete rangul de colonel în armie.

Pe atunci prințul Cantemir se găsi încurcat în două procese pentru diata tatălui său. Trebile șicanei nu se învoese cu exercițiile unui ostaș, cu atât mai puțin cu studiile și viața filosofică. Vremea ce o perdù în judecăți, eră acea pre care el o jălea mai mult.

Un proces eră cu princessa de Hesa-Homburg născută Cne-

gină Trubețcoi maștiha sa, care se măritase de al doilea cu prințul de Hesa-Homburg, pentru partea de moștenire ce ea cerea din averea prințului Dimitrie. Acest proțes fu judecat de înaltul sfat și câștigat de familia Cantemirească. Celălalt eră pentru moștenirea părintească, căci murind Marele Petru pân' a nu se pune în lucrare testamentul lui Dimitrie Cantemir, fiul său Constantin puse stăpânire pe toate averile părintești sprijinit fiind de socrul său Cneazul Dimitrie Galițin, care în vremea minorității lui Petru II eră a tot puternic în sfat, amăgind pre junele Țar că prințul Dimitrie numise moștean pre mai marele său fiu. Prin aceasta Antioh rămase mai fără nici o avere, până la suirea pe tron a împărătesei Annei.

Murind împăratul Petru II la 1730, prințesa Anna atunci Ducesă de Curlandia, fiica Țarului Ivan ce împărățise împreună cu Petru I mai micul său frate, fu declarată regentă imperiei de către înaltul sfat.

Cnezii Dolgoruci avuseseră multă putere la curte (sub Petru II, care eră să se însoare cu o fată din familia lor), și aveă încă multă în sfat. Ei mijlociră a se da coroana Annei cu paguba Elisabetei, care deși nevrâsnică eră chemată la tron atât după dreptul nașterii cât și după diata lui Petru I și a Ecaterinei părinților săi, socotind că o prințesă care le va fi datoare cu tronul, va primi mai lesne planul lor. Cneazul Vasile Luchici Dolgoruc alcătui articulele ce ea trebuia să jure și să iscălcască pân' a nu luă stăpânirea. Prin această alcătuire toată puterea eră în înaltul Sfat, și împărăteasa nu'și păstră decât titlul. Ea jură de a le păzi, dar mulți din cei mari prepuind că Dolgorucii priveau mai mult la partnicul lor interes decât la al patriei, înjghebară o partidă contrarie care aveă de căpetenie pe Cnezii Cercascoi și Trubețcoi. Cantemir se unì cu ei asupra Dolgorucilor, și la sosirea împărătesei la Moscova fu însărcinat de partizanii săi să alcătuiască memoarul ce i-au înfățoșat rugând-o a nu se plecà scopului Dolgorucilor. Acest memoar îi arată că arti-

celele ce ea jurase n'au fost făcute de toate mădulările Sfatului, ci numai de Cneazul Vașile, ș. c. l.

Impărăteasa se uni la propunerile aceste, și cerând actul convenției pomenite îl rupse, strică înaltul sfat și înființă sfatul de cabinet alcătuit mai ales din acei ce fuseseră făptuitorii acestei prefaceri.

Prințul Cantemir care avusese însemnătoare parte în cauza aceasta, merită toată recunoștința astei Prințese; el însă nu vói a primi nici o răsplătire, care îi dete un nou merit către Țarina.

Trebile casnice și ale statului în care Cantemir avusese parte în ambe împrejurările pomenite, nu-l putură înturna dela ocupațiile literare. Vrând a se face folositor Rusiei, pre care o privea ca o nouă patrie a sa, compuse cea întâi satiră neavând, încă douăzeci ani. Ura care cei mai mulți Ruși arătau pentru așezămintele marelui Petru, îi dete idea. De mai multe ori fusese martur cărtirilor lor, și socoti că cel mai sigur mijloc de a desrădăcina oarecare prejudețe eră de a le arăta cât sunt ele de ridicole, și că rușinea va isprăvi mai lesne aceea ce nu putea săvârși dreapta judecată. Așa dar umplu astă satiră de toate tânguirile grosiere ce se văd în ea, și care erau din cuvânt în cuvânt chiar acele ce le auzise adeseori. Nu se amăgi. Oamenii de duh primiră cu aplauze astă satiră fără a cunoaște pre autor, și se grăbiră a împrăștiă còpii. Arhiepiscopul de Novogorod, unul din oamenii cei mai luminați ai Rusiei pe atunce, felicită pre autorul anonim prin versuri. Cronic, arhimandritul de Novospaschi, făcu iarăși versuri latine în lauda sa. Laudele arhiepiscopului erau cu atât mai de însemnat, că în astă scriere a lui Cantemir erau multe loviri asupra ignoranției Clerului și mai ales asupra Episcopilor. Prințul Cantemir spre recunoștință, îi adresă a treia satiră, căci după cea întâi, el mai publicase una care fu primită nu cu mai puțină plăcere. Chipul cu care în ele ia în răs abuzurile și prejudețele, și bunele instrucții ce dă, a făcut că multe versuri din ele trecură de proverburile în gura poporului până astăzi.

Cea întâiu dovadă de recunoștință ce primi Cantemir dela împărăteasa, fu un dar de o mie case de țerani. Frații și o soră a sa, cari avuseră puțină parte din moștenirea părintească, primiră asemenea dar. Acest început de favor spăimântă pe curtizani și mai ales pe Cneazul Galițin socrul lui Constantin mai marele frate a lui Antioh, ce se temeă ca nu cumva acesta prin creditul său să întoarcă moșiile părintelui său ce cu nedreptul i le luase. Înduplecă pe împărăteasa de a-l trimite în vre-o curte străină în calitate de ministru. Astă prințesă se stânjenea pentru juneța Prințului Cantemir, dar conte Biren sau Biron, duca de Curlandia ce eră atotputernic la curte, hotărî pre împărăteasa. «Nu te îngriji pentru vrâsta lui Cantemir, îi zice, eu il cunosc și răspund de vrednicia sa». În urmare, deși aveă numai douăzeci și trei ani, fu numit ministru lângă riga Marei Britanii, pentru a restatornici buna armonie, care de câțiva ani se curmase între ambe puterile. Prințul Cantemir cunoscând de cât folos îi puteă fi o călătorie în țările străine spre a dobândi nouă cunoștinți, priimi cu bucurie însărcinarea sa. El ziceă la prilejul acesta, că se încredințase din cercare că pentru a trage cineva vre-un folos din călătorii, trebuie a fi înzestrat cu cunoștințele și principiile ce le dă studiul și buna educație, fără care sunt vătămătoare pentru duh și pentru naravuri; că pentru aceasta atâți juni pre care-i trimit să călătorească, nu aduc în patria lor decât vițiurile altor țeri.

Purcegând dela Moscova la 1 Ianuarie 1732, luă drumul prin țara Nemțească și Olanda, unde făcù o alegere de bune cărți și însărcină pe un librar dela Haga ca să tipărească *Descrierea istorică și geografică a Moldovei*, scriere manuscrisă a părinteiui său. Sosind la Londra în luna lui April, se făcù îndată cunoscut ca un vrednic om de Stat. Negociațiile sale izbutiră a aduce trebile după dorința curților. În urmă, Milord Forbes, mai apoi Conte de Grenard, fu numit ministru plenipotent lângă curtea Petersburgului, și împărăteasa Rusiei dete asemenea titlu Prințului Cantemir.

Vreamea slöbodă ce-i lăsau ocupațiile ministerului său, o în-

trebuință cu literatura. Casa lui era locul întâlnirii învățaților pe care îi trăgeau reputația sa și buna primire ce le făcea. Plăcându-i limba Italiană, o învăță atât de bine încât de a se crede când vorbea sau scria că era chiar Italian. Începă a traduce în limba aceasta supt ochii d-lui Polli istoria Otomană a părintelui său, iar alte ocupații nu-i deteră vreme a o sfârși rămâind manuscrisă. Tot la Londra traduse și dialogurile D. Algarotti asupra luminei; și autorul lor îi mărturisî recunoștință în ediția ce a făcut cărții sale la Neapoli în anul 1739.

Cantemir era deobște stimat în Londra nu numai de orășeni ci și de Curte, și mai ales de regina Carolina care știă a deosebi meritul, și după a căria cerere puse se traducă și să tipărească englezește istoria de care am pomenit.

Trebile politice și studiile serioase nu-l putură însă înturna dela marele obiect ce-și propusese cu satirile sale. Începă o a patra satiră în anul 1731 adresată muzei sale, după imitația faimoasei satire a lui Boileau cătră duhul său, ce începe prin versul acesta:

C'est à vous, mon esprit, à qui je veux parler.

Sunt opt satire a lui. Începuse și o a noua în cel de pe urmă an al vieții sale, în care voiă să arăte în ce stă duhul filosofic, și mulți din acei ce se socot filosofi ar fi putut cunoaște cât sunt de departe de scopul cel adevărat: din nenorocire boala nu-l îngădui a o sfârși. Nu vru a tipări pe celelalte opt; le trimise numai manuscripte împărătesei Elisabeta după suirea sa pe tron. Aici am putea vorbi de frumusețele și defectele acestor scrieri; dar publicându-le lăsăm pe cetitori a le judecă, arătând că scopul autorului era de a desființa prejudețele unei nații abia în leagănul luminării sale, căci, zicea, nu este alt chip de a le îndreptă decât arătând ridicolul lor. Inainte de el erau în Rusia cântece rimate, dar poezii mai însemnate nu fuseseră, pentru acela el e socotit ca cel întâiu fondator al Parnasului rusec. El mai întâiu introduse versele albe sau nerimate în limba rusească, traducând pe Anacreon și Epitrele lui Orațiu în care izbuti foarte bine.

Aplicația la învățătură îi adăogi o fluctuație la ochi cu care rămăsese din vărsat. Intrebuință în zădar tot felul de medicamente. Reputația d-lui Gendron medicul regentului Franței, îl trase la Paris în 1736. Acest iscusit medic izbuti a aduce ochii săi în mai bună stare, și după doi ani când veni ca ambasador, îl vindecă desăvârșit.

Să ne înturnăm acum la ministerul lui Cantemir. Franța nu putea privi cu nepăsare alianța ce făcuse Rusia la 1734 cu împăratul Nemțesc asupra Porței, și mai vârtos izbânzele armelor rusești supt comanda feldmăreșalului Miunih. Se grăbi a intra mediatoare între împărați, după care se și încheie tratatul de Belgrad atât de vătămător pentru creștinătate. Curtea Rusiei văzându-se părăsită de aliatul său, a căruia arme nu fuseseră norocite, intră și ea în negociații. Nefiind atunci miniștri rusești la Paris, miniștrii Franței dela Londra, mai întâiu D. de Bussy și apoi D. de Cambise negoțiară cu prințul Cantemir, care mijloci la Curtea Franței să trimită un ministru la Petersburg și a Rusiei la Paris, pentru a restatornici buna înțelegere. În urmare, Cantemir fu rânduit la 1738 a se duce la Franța în calitate de ministru plenipotent, la care prilej împărăteasa îl numi Șambelan. Curtea de Versalia numi îndată pe D. Marchez de Vaugrenant ambasador în Rusia, dar după neprimirea acestuia se rândui D. dela Chetardie, și până la mergerea lui fu însărcinat D. d'Aillon ce se află atunci în Rusia.

Cantemir sosi la Paris în luna lui Septemvrie 1738. Nu putu îndată avea audiență dela regele, pentru că caracterul de ministru plenipotent nu avea drept la aceasta. După stăruința lui Cantemir, Curtea schimbă eticheta întru aceasta, și el avu mulțumirea a aduce la bun sfârșit negociația păcei cu Turcii în care Franța intră ca mediatoare. În vremea aceasta, împărăteasa Rusiei numi pre Cantemir ambasador extraordinar, după care primi audiență pe la sfârșitul lui Decemvrie, îndată ce Marchezul dela Chetardie purcese pentru ambasada Rusiei.

Murind Țarina Anna la 1740, această moarte prin urmările

ce avu, îl puse într'o situație critică pentru un ministru depărtat de curtea sa. Anna lăsase moștenitor pe nepotul său Ivan, ce erà abea de câteva luni, sub regința Ducăi de Curlandia, dar revoluția ce urmă desființă testamentul Annei, și prințesa Elisabeta, care aveà drepturi la tron, fu proclamată împărăteasă.

Elisabeta cunoscând meritul prințului Cantemir îl numi sfetnic de taină, și aveà gând a-l alege guvernor micului Țarevici fiului său; dar întâmplările îl scăpară de o însărcinare care oricât erà de onorabilă, el o priveà ca un mormânt a libertății sale.

Pe la sfârșitul anului 1742, perdù pe vechiul său prieten Cneazul Cerchescoi mare canțelar, ce știuse prin iscusința sa a-și ține locul, strecurându-se printre toate revoluțiile ce răsturnaseră atâți curtezani. Acest Cneaz avea hotărâre a luà ginere pe Cantemir. El de și aveà multă înclinare pentru juna Cnegină, dar ridicarea Cneazului Cerchescoi la vrednicia de mare cancelar, ce pe oricare altul-ar fi grăbit a săvârși aceeașă căsătorie, făcù pe Cantemir a se lăsa, zicând: că o înrudire cu cel întâi ministru al împărăției nu puteà fi decât protivnică liniștei pe care el atât o dorea; că se temea de a se încurcà în trebile statului, când mai vârtos căută a se depărta pentruca să se hărăzească cu desăvârșire științelor și literaturii. Nu mult după moartea Cneazului Cerchescoi, fiica sa se mărită după Conteșe Șeremetev.

Până aici am vorbit numai de aceea ce priveà ministerul lui Cantemir în Franța: să ne înturnăm acum la viața sa literară. Sosind la Paris, întâia lui îngrijire fu a face cunoștința învățaților din astă capitală. În mijlocul ocupațiilor ambasadei sale, păstră o așa mare liniște a duhului, încât fu totdeauna în stare a hărăzi o parte a vremii sale gustului ce aveà pentru învățături. Intr'un oraș unde plăcerile se înfățișează din toate părțile și în vârsta strălucită de a le gustà, petreceà o viață filosofică și singuratecă. Societatea sa se mărgini multă vreme numai în un număr de prieteni, pe cari

încă nu-i vedeă în toate zilele. Adeseori i se întâmplă a şedeă închis în cabinetul său o parte din săptămână.

Invăţătura la care mai mult se aplică după venirea sa în Franţa, fu Algebra. Compuse un tractat în limba rusească, care a rămas manuscript.

El aveă mari sentimente de creştinism. Adesea ziceă că în zadar câştigă cineva lumini când ele sunt cu paguba religii; că cu cât e omul mai pătruns de învăţătura ei, cu atât mai mult cunoştinţele omeneşti sunt spre folosul societăţii. «Filosofia, adăogea, face pe om virtuos numai în vorbe, şi un creştin trebuie să fie şi în fapte.» Cetise cele mai bune cărţi bisericesti. Bossuet eră eroul său. Adunase în biblioteca sa cea mai mare parte din scrierile acestui mare prelat, onorul Franţei şi una din cele mai mari lumini a bisericei Galicane. Nu se puteă sătura de a ceti şi a admiră cartea sa de *politică sacră*. Principiile unei politici trase din sfânta Scriptură, nu puteă a nu plăceă unui ministru care se povăţuia de filosofie şi de interesele omeneşti, iar nu de scrierile lui Machiavel sau de vicleniile cabinetului; căci — ziceă — politica nu ar trebui să aibă alt obiect decât de a face pre oameni fericiţi; titlul de părinte al popoarelor s'ar cădeă să fie tălmăcirea a celui de stăpânitor: interesele Domnului şi a norodului să meargă pururea împreună; şi dacă stăpânitorii pot a-şi cum-pără siguranţa şi odihna cu preţul sângelui supuşilor lor, ei ar călcă legile naturei, când i-ar privi ca pe nişte unelte a ambiţiei lor. Aceste eră maximele pe care prinţul Cantemir întemeiă politica sa.

El priveă tractatele care stăpânitorii făcū între ei ca pe nişte monumente mincinoase în loc de a fi învoiele de prietenie, şi într'o zi viind dela teatru unde văzuse câţiva miniştri, «nu mă pricep, ziceă, cum pot merge liniştiţi la teatru când au iscălit moartea a o sută mii de oameni». Se publicase războiul.

În vremea aceasta, sănătatea sa mergeă scăzând. De şi mână foarte puţin, nu puteă mistui nimic. D. Gendron îi rândui apele de Plombières unde se duce în 1741, şi de care

cunoscù ușurare, precum și de medicina demoazelei Stefens, pre care o luă după sfătuirea acelu medic; dar în vara anului 1743, vrând a se duce iarăși la apele pomenite, de și D. Gendron îl opreă, nu putù să le sufere și se înturnă la Paris mai bolnav. Văzând că boala sa crește, se dete pe mâna mai multor medici, care îl aduseră în stare pe la sfârșitul anului de a nu mai putea eși din casă. Pân' atunci, boala sa eră numai o mare slăbiciune de stomah, dureri de șele și nedormire; pe urmă veni o mică ferbințeală și apoi puțină tusă. Doctorii îl încredințară că n'are a se teme pentru pept, iar un prieten al său care se temea din potrivă, îl sfătui să facă o călătorie în Italia pentru schimbarea climatului. Cantemir cerù voe la curtea sa de a petrece vara la Neapoli. Voea zăbovind, când veni, el nu mai eră în stare a călători atât din pricina timpului cât și a boalei. Acum nu mai rămăsese în doială că peptul său eră atacat. D. du Moulin pe care l-a chemat în sfârșit, a început a-l tracta pentru plămâni, dar nu putù învinge răul care se înrădăcinase. Laptele de capră îl mai ușură puțin.

În tot cursul acestei boale ce ținù aproape de șease luni, Cantemir petrecea cu cetirea, urmându-și și datoria ministrului său pân' în ajunul morții. În această vreme traduse moralul lui Epictet în limba rusească. Gustul învățătorei îl perdù numai cu câteva zile înainte morții.

Un prieten care nu-l părăsi în tot cursul boalei, văzându-l că se apropie de sfârșit, într'o zi când îi cetea tractatul de prieteșug a lui Ciceron, luă prilej dintr'un loc unde se vorbește de datoriile respective care această virtute cere dela prieteni, pentru a-i spune primejdia în care îl vedea și îi arată că eră vreme a-și pune la cale trebile casnice și a-și căută de suflet.

Cantemir primi astă sfătuire cu o supunere pilduitoare, zicând prietenului său că prin aceasta i-a dat o dovadă adevărată de prieteșug și că se pleacă a face orice religia cere dela el, ca un filosof creștin. Cerù cartea înălțării spre Dumnezeu a lui Bossuet dorind să o citească. «Să urmăm, adăogi, cetirea ce am început a cărții prieteșugului pentru ca să ne

însuflăm de astă virtute mângăitoare.» În adevăr, plăcerea prieteniei, atât de rar cunoscută de cei mari, pentru că ei se iubesc numai pe sine, eră aceea la care prințul Cantemir eră mai simțitor, privind-o ca cea mai dulce legătură a societății; și prin urmare zicea, că nimic nu-l mângâe mai mult în lunțile sale suferinți, precum de a vedea un mic număr de prieteni ce nu-l părăseau. Intre prietenii săi nu trebuie a uită pe prințul Carol (Charles) mare comis de Franța și pe D-na Ducesa d'Aiguillon dintre cei mari, și pe D. de Maupertuis dintre învățați, care cât zăcù îl vizitau în toate zilele.

Către sfârșit Cantemir dori să i se vorbească numai de religie, plecându-se cu totul la hotărârile Provedinței. «Ideea morții, zicea într'o zi, care mă spăimântase întâi, mă mângâie acum, văzând că vine dela cel ce mi-a dat viață.»

În cele de pe urmă zile ale sale, mărturisindu-se la duhovnicul său în ziua de Paște și a doua zi ascultă liturghia în paraclisul său și se comunică; dar a treia zi ne mai fiind în stare își făcù diata prin care dete dovezi de iubirea ce avea către sora sa cea mai mare, pe care purure o stimă, căci amândurora le plăcea literatura și ea îi scriea adese grecește, italienește sau franțuzește. Cerù ca trupul său balsămându-se să fie dus în Rusia și depus în mănăstirea unde eră tatăl său îngropat.

Nu-și perdù simțirea până în cel din urmă moment. La 11 April, în Sămbăta săptămânei luminate, pe la șease ceasuri de seară se săvârși făcând semnul Crucii, în vârstă de treizeci și patru de ani și șapte luni. La deschiderea trupului se cunoscu că boala sa fuseșe o idropisie de piept, precum D. du Moulin o judecase.

Prințul Antioh Cantemir avea un duh drept, împodobit și sănătos. Citirea și meditația îi daseră o mare cunoștință de trebi. La întâia înfățișare se părea de un caracter foarte rece dar astă părută răceală pierea pe nesimțite când se află în societatea persoanelor ce-i plăcea. Umorul său melancolic venea mai mult timp din pricina îndelungatelor sale suferinți decât din înrăurirea climatului Rusiei. El eră vesel cu prie-

tenii săi pe care iubea a-i îndatori. Vorba sa erà plăcută și temelnică fără trufie și îngânfare. Iubea satira, însă satira aceea care face să râdă pre oamenii înțelepți și virtuoși. In trebile sale erà foarte regulat, și judecà că datoriiile nu sunt semne de mărire.

De o complecție delicată de și nu erà frumos, avea însă o fizionomie spirituală și plăcută. Grăia rusește, românește, latinește, franțuzește și grecește; înțelegea limbele elenă, spaniolă, slavonă și engleză.

Scrierile sale în limba rusească sunt afară de simfonia psalmilor, tipărită în junia sa, o colecție de poezii manuscrise cuprinzând, satire, fabule, ode, ș. a., dedicate împărătesei Elisabetei. Incepuse și un poem eroic numit Petreida în lauda marelui Petru, care însă rămase neisprăvit. Un tractat de Algebră, reflexii asupra prosodiei, câteva cântice ce se cântă și astăzi în Rusia, și traducțiile următoare.

1. Despre pluralitatea lumelor cu note. Tipărit la Petersburg.
  2. Istoria lui Iustin.
  3. Epitrele lui Orație, traduse în versuri nerimate.
  4. Odele lui Anacreon, asemenea.
  5. Corneliu Nepos.
  6. Tabloul lui Cebes.
  7. Scrisori Persane.
  8. Moralul lui Epictet.
  9. Dialogurile Italiene a[le lui] D. Algarotti asupra luminei.
- Se apucase de un dicționar rusesc și francez. Adună materialuri și pentru o istorie a Rusiei, dar nu-l îngădui moartea a le sfârși.

Nu pomenim de acea scriere a sa, care dacă ar eși la lumină ar fi fără îndoială foarte prețuită, adică de relațiile ce a trimis curței sale despre trebile și interesele celor întâi curți a Europei, care sunt toate bine scrise, și cele mai multe chiar capo-d'opere.

Lăsă o bibliotecă aleasă de cărți franceze, italiene, engleze, latinești și grecești.

VERSURI IN LAUDA PRINȚULUI CANTEMIR

I. VERSURI A LUI TEOFIL CROLIC, ARHMIANDRITUL DE NOVOSPASCHIL.

Ars est celebris stultitiæ genus
 Pernosse, nævos carmine pungere
 Cornuto, ut expungas, nocens si
 Fors animis dominetur error.

Non parva virtus stigmata turpium
 Est nosse morum, versibus utile
 Et miscere dulci sic, voluntas
 Ut faciat meliora sponte.

Utrumque præstas invole principis
 Dignus latenti nomine quis quis es;
 Vitabis at si, quæ reprehendis,
 Omne feres, Venerande, punctum.

Quas tibi condignas referet Sapientia laudes,
 Indole quam pulchra, scriptor acute, colis!
 Si, quam dentato reprehendis carmine salsus,
 Laudat et ingenium stultitia ipsa tuum.

Quæ contra doctos jactat convitia stultus
 Numinis ignarus, vel Curium simulans;
 Scommata vel mollis quæ picta veste superbus
 In studia assiduo parta labore jact;
 Dives et obtrectat congesto pauper in auro,
 Ebrius in doctos, quæ mala probra vomit;

Hæc tu cornuto ventitas carmine Scriptor,
 Et quæ sint studiis commoda digna, doces.
 Castalides, quid ni, te docta fronte revinctum
 Dicant præsidium dulce decusque Deæ!

Si te pungo, tace; quia te non nomino, clamas
 Proditor es vitii (non ego culpa) tui.

II. STANȚE A LUI TEOFAN, ARHIMANDRITUL DE NOVOGOROD.

Не знаю кто ты пророче рогатый;
 Знаю, коликой достоинъ ты славы;
 Да почтожь было имя укрывать?
 Знать тебѣ страшны сильныхъ глупцевъ правы
 Плюнь на ихъ трезы, ты блаженъ гри краты
 Благо, что даль Богъ умъ тебѣ толь здравый;
 Пусть весь міръ бредеть на тебя гнѣвливыи
 Ты и безъ щастый ловольно щастливый.

Объемлеть тебя Аподонъ великій,
 Любить всякъ кто есть таинствъ егозритель:
 О тебѣ поють Парнасскіе лики,
 Веѣмъ честнымъ сладка твоя добродѣтель,
 И будетъ сладка въ будущіе вѣки;
 А яйъ иынъ твой любитель:
 Но сіе за верхъ славы твоеи брди
 Что тебѣ злые неняидять люди.

А ты какъ началъ течи путь преславный
 Коимъ ксижные текли исполины,
 И перомъ смѣлымъ мещи порокъ явный
 На пелюбящихъ ученой дружины
 И рѣзрушай всякъ обычай злонравный
 Желая доброй во людяхъ перемѣны
 Кои плодъ ученій не единъ искусить
 А дураковъ злость языкъ св ойприкусить.

III. CÂNTEC PINDARIC ÎN LAUDA PRINȚULUI CANTEMIR.

O cara al sommo Giove,
 O de le Muse Madre,
 Mnemosine pudica,
 Di cui la virtù move

L'altere idee leggiadre,
Che in se la mente implica
Deh cortese, ed amica
Tua aita a me si presti,
Che la sopita impria
Gelata fantasia
Tutta riscaldi, e desti,
Poi le rammenti i modi
De le sincere lodi,
Onde nascano carmi
Da vincer bronzi e marmi.

Vopo sin ora eguale
Di tuo soccorso, o Diva,
Non ebbe mai Poeta;
Che un argomento tale
Qual fia da me si scriva,
Nessum fè à versi meta.
La varia ed inquieta
Sorte del saggio Ulisse
E l'aspra ire d'Achille
Ond' Ilio andò in faville,
Il sommo Greco scrisse.
Scrisse il maggior Latino
D' Enea 'l duro cammino:
La pugna, ù Turno giacque
Di che poi Roma nacque.

Ma non l'Itaco solo,
Non solo fu il Trojano
Del mar scherno, e de venti.
Altre cittadi al suolo
Il rapido Vulcano
Trasse: da fondamenti
Nido d'ellette genti,

Altre guerre, altri Eroi
Furon, di chi fra noi
Il nome pur s'onora.
Ma'l mio soggetto chiaro
Solo nel mundo è raro.

Doncque odi miu preghiera,
E ogni tua casta figlia
Fa omai che meco vegna,
Condurle vò l'altera
U nacque meraviglia,
Che nel mio canto regna.
Ove l'Oceano sdegna
Bagnar le pigre ruote,
E invan l'nnato gela,
Che il lega al freddo cielo,
Scuoter desia Boote
Che fia che ami la bella
Italica favella,
E'l crine si circondi
De le Toscane frondi?

Si quivi, o sante Muse,
Spuntò per rara sorte
Fra Sarmati un Ingegno,
Il qual la via si schiuse
Con le Toscane scorte
A l'Appolineo Regno.
Quest' è quel chiaro e degno
Signor che al gran Rè Franco
Vicino i giorni mena,
Nuncio di lei che affrena
Con seno invito, e Franco
Valor l'Artico Impero,
E'l pregio accoglie intero

Che Scitia in quelle vide,
Le quai sol vince Alcide.
Oh! qual saper riluce
Ne l'inclito intelletto,
D'ogoi scienza albergo!
Quel, che al suo operare è dolce,
Giudicio almo perfetto,
Assai per me non ergo
Egli rivolge il tergo
A quanto ogni altro appressa,
Che a lui non sia simile.
Dolce costume umile
Ripien di gentilezza,
Oh! quanta cresci stima
A lui, che gia la cima
De l'onor vero aggiunge
Onde il superbo è lunge!

Oh! come ad udir sono
In tante varie lingue
Grate sue voci vive!
Il proprio accento, e'l suono,
Oh! come ben distingue
O se ragiona, o scrive!
Voi d'Arno amene rive,
Se mai l'udiste un giorno
Sareste in dubbio forse,
Se presso a voi s'attorse
Suo vital starne adorno:
Tanto egli al sermon vostro
Amico ognor s'è mostro.

Quando al natio paese
Torni ei dal bel terreno
Cui Sena irriga e parte,

Fien vostri lodi intese
E'l nome d'onor pieno
In si remota parte.
Le ornate vostre carte
In pregio ivi saranno,
E i Sarmati feroci
Discernere sapranno,
E fia leggano i Geti
I Toschi almi Poeti,
Per tale amor felice
Chiamando e Laura, e Bice.
Ma non perciò di guerra
Meno ameranno il pregio
Che illustri si gli rende.
Oh! fortunate in terra
Cui l'uno e l'altro fregio
Di doppio lume accende!
Cesare tanto splende
Perche gran cose feo,
E seppe insiem memoria
Lasciarne in dotta storia;
E'l giovine Pelleo
Quand' era in campo armato
Teneasi Omero à lato,
Temprando i suoi sudori
Con gl' Ipocreni umori.

Deh! se vivea costui
Che ne' miei versi estollo
Primier de l'Orse onore
Quand' esule era lui,
Che avea si amico Apollo,
Che avea si amico Amore;
In pianto i giorni, e l'ora
Quei non traca, dolente

Che il Trebo avea discosto.
 Ma che non fosse posto
 Più presso al Pollo argente
 Il loco a lui prescritto,
 L'avria dolor trafitto.

Qui voluptatibus dediti, quasi in diem vivunt, vivendi causas quotidie finiunt qui vero posteros cogitant, et memoriam sui operibus extendunt, his nulla mors non repentina est, ut quæ semper inchoatum aliquid abrumpat.

PLIN. LIB. V. EPICT. V.

SCRISOAREA AUTORULUI

CĂTRE UN PRIETEN

Domnul meu,

Cu câțiva ani mai nainte ai dorit a ști de mă mai ocupez eu a scrie versuri, și de am făcut ceva nou, să-ți trimet. În adevăr, atuncea eu ți am răspuns că pășind către o nouă însărcinare n'am avu. vreme pentru asemenea lucru, cu care numai în ceasuri slobode este cuiva ertat a se îndeletnici. În urmă însă mi s'a prilejit a face trei nouă satire, câteva cântări, fabule și alte mărunte compuneri; dar părându-mi stilul lor îndestul de deosebit de cele de mai nainte alcătuirii ale mele, care pân' a nu mă porni din patrie și fără voia mea au eșit în lume, m'am apucat să le îndreptez. Nu puțină osteneală am avut gășind în ele multe neîndepliniri și nedesăvârșiri. Multe am schimbat, multe am adaos, iar mai multe am scos și pot zice că din nou le-am prelucrat.

Așa dar, domnul meu, fiind că d-tale mai nainte ți-au adus oare care plăcere micile mele compuneri, iau îndrăzneală pe lângă aceasta a-ți trimite atât pe cele corigiate cât și pe cele nouă toate adunate într'o cărticică, nu atât spre cetire cât spre îndreptare; și pentru ca să-ți fac cunoscută întrebuințarea prisoselnicelor mele ceasuri, ș. c. l.

Paris, 1743, Martie.

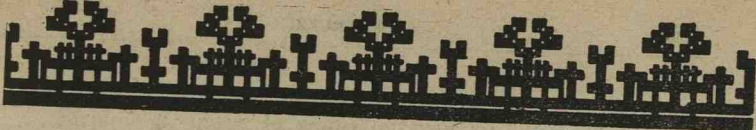
DEDICAȚIA
CĂTRE
ÎMPĂRĂTEASA ELISABETA PETROVNA

Odraslă prea-strălucită a lui Petru cel slăvit,
 Ce din inimă norodul bun-părinte l-a numit,
 Tu acea ce ești crescută de Dumnezeiasca mână,
 Ca pe jumătate de lume să fii doamnă și stăpână;
 Să nu crezi că a mea liră numai singur' a rămas
 Ne'ncordată, când a lumii răsună întregul glas,
 De tăceam din trândăvire, de nu'ți aduceam cântare,
 Când Te-ai înălțat pe scaun, n'ași fi vrednic de ertare,
 De trei ori am întins mâna ș'a mea liră-am apucat
 A ei coarde fiorânde de trei ori am încordat;
 Și de trei ori blondul Febus socotița mea cum vede,
 Precum fulgerul de iute dintre nouri se repede,
 Imi ia lira și sfărâmand-o, cu un glas îngrozitor :
 «Ce voești a face, zice, ticălos cutezător!
 «Au îți este iertat ție să ridici acea povoară,
 «Care alți mai vrednici oameni obosește și oboară?
 «Tu pe cea din sfântă viță să 'ndrăsnești a laudă,
 «Au nu simți ce greutate are sumeția ta?
 «P'Elisabeta ce este stea de bine-făcătoare,
 «O slujesc cu bucurie zinele nemuritoare,
 «Fapta-bună, 'nțelepciunea, lângă ea împărătesc,
 «Supt a sa oblăduire noroade se fericesc,
 «Ea 'ntrece 'n frumusețe zina ce-a ieșit din spume,
 «Dela Nord până l'Amează sboară falnicul ei nume.
 «A lui Petru celui mare dulcea vreme a venit,
 «Pentru Rusia întreagă sosi veacul aurit.
 «Las' la alții mai destoinici laudata 'nsărcinare
 «Să slăvească pe Augusta cu-a lor verse și cântare,
 «Tu ce nu ești încă 'n stare pe Elicon să te sui,
 «Te tărește cu răbdare smerit la poalele lui;

«De simțești însă în tine cea nobilă dorință
«Să arăți stăpânei tale umilit recunoștință,
«li închină cărticica ce d'atăția ani lucrezi
«Și prin care cu chip vesel vițiurile înfrunzezi,
«Din aceasta vor cunoaște veacurile viitoare,
«Că a fost Elisabeta a virtutei protectoare».
Zicând, caii își sloboade și se 'nalță spre Parnas ;
Eu îmmărmurit de frică, am rămas fără de glas.
De nu mă 'ndemnă Apolon n'aș fi avut îndrăzneală,
Ignoranța mea cea mare să dau lumea în iveală.
Dar temându-mă de dânsul, mă supun a-l ascultă,
Ș'ale mele scrieri iată îndrăznesc a'ți închină,
Priimește deci, stăpână, a mea mică hărăzire
Deși vrednică nu este de înalta ta privire
Și mă iartă cu blândeță pentru că am cutezat
A te supără. — Poruncei lui Apolon am urmat.

SATIRE

PREFAȚA AUTORULUI

Satiră se poate numi acea compunere care prin un stil vesel, luând în răs demoralizația, stăruiește a îndreptă năravurile omenești; pentru aceasta ea în scopul său e potrivită cu orice altă alcătuire morală, dar, stilul ei fiind mai simplu și vesel, se cetește cu plăcere, și desvălirile ei sunt mai nimerite pentrucă de luarea în răs noi ne temem mai mult decât de orice pedeapsă.

Satira și-a luat începutul său în priveliștile populare unde între actele tragediilor se vâra pentru înveselirea privitorilor, reprezentații comice, în care fețele în chip de satiri prin glume grosiere și cu totul populare, prihănea năravurile și relele deprinderi ale cetățenilor. Aceste înfățișeri, Romanii urmând Grecilor le introduseră în priveliștile lor, ear apoi afară de priveliști, începură a face verse satirice. Un oarecare Luțilie deschise drumul lui Orație, Pers și Juvenal, și aceștia satiricilor Italiani, Franțezi și de alte nații.

Eu în compunerile mele am urmat mai ales pe Orație și pe franțezul Boileau de la carii multe am împrumutat însușindu-le cu obiceiurile noastre. Las pe cetitorii mei a judecă de isbutirea ce am făcut într'o asemenea nouă cercare pentru limba noastră. Noutatea întreprinderii poate că-mi va ertă greșelele stilului; iar acea ferită desvălire a demoralizației în față, nu o vor critica iubitorii de virtute. De la demoralizați nu aștept nimic, căci și lauda și ocară, dragostea și ura lor, de o potrivă le disprețuesc.

I.

CĂTRE MINTEA SA

O minte crudă încă, a neștiinței rod,
 Astâmpără-ți îndemnul ce-mi faci către condei!
 Căci repede zile pot trece liniștite,
 Și slava se câștigă și fără de a scrie;
 Iar căi se află multe ce către ea ne duc,
 Pe care-un picior vrednic nu poate poticni.
 Acea mai neplăcută e calea blăstămată
 De cele nouă fete, ce umblă tot desculțe.
 Perdură mulți puterea și'n capăt n'au ajuns!
 În trudă și sudoare îți trebui să te scalzi,
 Și care-i răsplătirea? Ocara și disprețul!
 Acela ce la masă pe cărți se gârbovește,
 Țintind la slove ochii, nu locuște 'n curți,
 Nu are grădini mândre de marmuri strălucind
 Nici oile 'nmulțește la turma părintească.
 Dar adevărul este că muzele nădejde
 Au mare în al nostru Monarhul tinerel,¹⁾
 De dânsul ignorantul s'ascunde rușinat;
 În el Apolon află a slavei sale razem;
 El foarte mult cinstește pre Muzele fecioare,
 Silind să înmulțească poporul din Parnas,
 Iar răul e acesta că mulți în Domni fălesc
 Sfiindu-se, acele ce în supuși defaimă!
 Eresul, desbinarea sunt fiicele științei.
 Mai mult mințește-acela ce e mai învățat,
 Și care tot cetește curând se face-ateu.
 Criton trăgând metanii oftează și cârtește,
 Rugându-și sfântul suflet cu lacrimi umilite
 Să vadă câte rele de la știință vin,
 Cum oamenii printr'însa ades se rătăcesc.

Copiii noștri care erau mai înainte
Supuși și blânzi la toate, pe calea mântuirii
Pășeau ca și strămoșii, cu frică ascultând
Idei și lucruri care nici cum înțelegeau ;
Acuma prin biserici scot scandal din scriptură,
Răstălmăcesc și cată să afle începutul,
Pricina și sfârșitul ; puțină cinste dând
La tagma preoțească. Năravul acel bun
Cu totul îl perdură. Ei cfas nu vor să bee,
Și n'ar mânca pastramă măcar orice le-ai face.
Ei nu mai știu ce-i postul, și lumânări nu duc
La sfintele biserici, cum fac creștinii buni,
Socot că popii trebui să-și caute de slujbă,
Iar nu să se îndese în trebi politice ;
Și zic cum că aceia ce lume-au părăsit,
Nu trebuie să aibă arende și moșii.
Silvan o altă vină găsește 'nvățăturei ;
Știința, zice, este a foamei pricină.
Noi am trăit în lume, Latina neștiind,
In mai îmbelșugare decât trăim acum.
Mâncam mai multă pâine în starea ignorantă,
Și hrana o perdurăm de când știm limbi străine.
Cuvântul meu de n'are putere și temeiu
El însă nu jignește pre nobilii bărbați.
Prostimea numai cere în toate rândueală,
Iar disputa 'nvățată pre un boier nu prinde.
A nebunit acela ce umblă ispitind
Puterea sufletească și marginele ei ;
Și cel ce în sudoare petrece întregi zile,
Dorind să afle cursul ș'a lumii armonie,
A lucrurilor reguli din latul univers,
Nu face decât nuca asvârle pe păreți.
Și oare prin aceasta o zi către viață,
Sau o pară în pungă va mai spori la mine?
Pot să pricep mai bine cât fură într'un an
Vatavul și chelarul? Putea-voiu să sporesc

Mai multe buți la velniți, mai multă apă 'n iazuri?
 Nu este mai cuminte și cel ce-și frige ochii,
 Suflând cu ne'ncetare cărbuni înflăcărați,
 Ca să priceapă soiul și firea de metal;
 Căci noi cunoaștem bine ce-i Buche și ce-i Vede,
 Și osebim argintul din aur, din aramă.
 Știința pentru boale și cea de burueni
 Sunt iar minciuni. De pildă, te doare capul rău,
 Un doctor îți ia mâna, te pipăe la vână,
 Și de-i vei da crezare pricina e din sânge.
 Dacă slăbim, ne zice că sângele-a stătut;
 La ferbințeală iarăș pe loc îți dă răspuns;
 Când trup viu înăuntru nu a văzut niciunul.
 Și 'n vreme ce ne spune povești d'aceste multe,
 Grăsimea pungei noastre se scurge într'a lui.
 Să nu dormim noi noaptea la stele căutând,
 Ca să le aflăm cursul, să le găsim vre-o pată?
 Schimbându-ne odihna pe curiozitate,
 Să știm oare pământul se mișcă ne'ncetat,
 Sau luminosul soare? Când noi dintr'un ceaslov
 Putem ști ziua lunii și ceasul când se pișcă!
 Noi n'avem vre-o nevoie d'a lui Euclid știință,
 Ca să 'mpărțim pământul în firte și bucăți,
 Și știm fără de algebră câți bani sunt într'un leu.
 Silvan iubește numai știința aceea care
 Venitul înmulțește, și scade cheltueala;
 De nu se 'ngroașe punga nu vede vre-un folos,
 Ci numai nebunie pentru societăți.
 La față roșul Luca, ce hojma rigăește,
 Ne spune că știința prietenia curmă;
 Că noi suntem pe lume creați de Dumnezeu,
 Cu darul cugetării obștește să trăim;
 Căci ce folos au alții, când eu închis în casă
 Pe morți schimb adunarea acelor vii prieteni?
 Când nu mai este alta societatea mea,
 Decât o călimară, hârtie și condei?

Viața este dată spre răs și bucurie ;
 De ce dar să o facem din cât e și mai scurtă ?
 Să ne lăsăm plăcerea, și ochii să stricăm,
 Șezând cu ne'ncetare în cărți acufundați ?
 Mai bine cu paharul să trecem nopți și zile :
 Căci rodul viței este lăsat spre veselie,
 El vorba învioșează, pre oameni învoind,
 A gândurilor grele împrăstie — orice nor ;
 El mângâie săracii, pre slabi îi întărește,
 Și inimile moaie gonind melancolia :
 Mai lesne amarezul prin mijlocirea lui,
 Dela a sa iubită câștigă orice favor.
 Când se vor trage brazde p'a cerului lățime,
 Și 'n loc de flori prin iarbă vor răsări tot stele
 Când râu-și va întoarce al său curs îndărăt,
 Și vremile trecute din nou vor reveni,
 Când va mâncă monahul în post numai scrumbie,
 Atunci lăsând paharul m'oiu apucă de carte.
 Medor se jăluește hârtie că stricăm
 Cu scrisul și tiparul ce nu sunt de folos,
 Incât îi este teamă că n'o să mai rămâe
 Cu ce să-și încrețească zulufii săi cei mândri.
 El nu dă pe Seneca un funt de pudră bun.
 Virgil un ban nu face mai mult decât Egor,²⁾
 Și Recs³⁾ e mai de treabă decât Ciceron foarte.
 D'acest fel de cuvinte urechile-mi sunt pline.
 Ascultă deci, o minte, cum eu te sfătuesc ;
 Fii mută ca un pește, și nu mai tot vui.
 Un scriitor se 'ndeamnă prin laudă a scrie,
 Iar fără ea tânjește, când alt folos nu are.
 Și până când tot hulă drept laudă să rabd ?
 Să sufer ca bețivul ce n'are vin de-ajuns,
 Ca popa ce nu poate în praznice petrece,
 Ca târgovețul cărui lipsește buna bere ?
 Eu știu că nu poți, minte, a-mi arătă curat,
 C'un desfrânat nu poate virtutea a slăvi,

Că scumpul, ipocritul, acel crescut în mode
Și care altă grije pe lume nu mai are,
Nu pot să nu hulească știința; dar rău fac,
Căci vorba lor n'ascultă bărbații înțelepți.
Frumos tu judici, minte, așa să fie trebui!
În veacul nostru însă, a răilor povețe
Ținî duhul în strânsoare, împiedecând știința
Ce n'are-atâția numai protivnici și vrăjmași,
Câți eu în scurt aice acum am arătat,
Sau cari puteam încă și mai fățiș să-i număr.
Azi cîmpăna-aurită a Temidei se află
În mânele acelor ce raiul îl deschid,
Și care adevărul nu vor a-l auzi,
De vrei să fii Episcop, c'o mantie vărgată
Infășură-ți trufia, îți pune-un lanț de aur,
Sub mitra strălucită ascunde-ți capul sec,
Și subt o barbă lungă stomacul îmbuibat.
Diaconul să meargă cu cărja înainte:
Te 'ntinde 'ntr'o caretă, și tot blagoslovește
În dreapta și în stînga, când ești plin de venin.
Din aste te-ai cunoaște că ești Arhipăstor,
Și toți cu umilință ți-ar zice Preasfințite.
Ce iesă din știință, și ce folos aduce
Bisericii? Aceia care sermonuri fac
A sfintelor locașuri averea nu sporesc,
Cînd numai din venituri mărirea lor se vede.
De vrei să te faci iarăși judecător dreptății
Îți pune o perucă, și nu îngădui
Pe cel cu mâna goală sărman jăluitor,
Nu crede-ale lui lacrimi, el e deprins a plînge.
Cînd îți cetesc docladuri tu dormi pe jilț în tihnă,
Și de-ți aduc aminte de vreun paragraf,
Din legile civile, din dreptul natural,
Nu-i ascultă; le spune c'aceste toate-s fleacuri,
Și pentru cei în slujbă zădarnică povoară.
Diecilor se cade a răscoli hârtii,

Judicătorul numai să știe întări.
 La noi n'a sosit vremea, în care 'nțelepciunea
 Prezidiu în toate încununând știința
 Și meritul ori cărui, când toți se sârguiau
 Către înaintare prin mijlocirea ei.
 Departe suntem încă de veacul cel de aur!
 Trufia, lenea, banii opresc înțelepciunea;
 Și ignoranța fine a 'nvățaturii loc!
 Ea 'n haine aurite, sub mitră se făleşte
 Ea judică norodul și oștile comandă:
 Iar biata 'nvățatură în șdremțe îmbrăcată,
 Din orice casă este gonită cu ocări;
 De-a ei prietenie cu toții se feresc:
 Ca cei care pe mare au suferit furtună
 Și nu vor să mai intre în slujbă marinară.
 Toți strigă: rod nu iese dela adânci științi;
 De și-i de duh plin capul acelor învățați,
 Dar punga li-e deșartă și mânilor lor goale.
 Acela care știe a flueră în flaut
 Trei patru cânticele și a dansa ușor,
 Care cunoaște soiul de orice fel de vin,
 Se 'mbracă după modă și mestică cărți bine,
 De și-i cu dinți de lapte, oricare treaptă naltă
 Li pare foarte mică la vrednicia lui;
 Nu pot să-l cumpănească nici șapte înțelepți.
 La oameni nu-i dreptate! un cleric sec răcnește:
 Eu încă nu-s Episcop dar știu de rost Ceaslovul,
 Apostolul, Psaltirea ca apa le cetesc,
 Pe Hrisostom trec lesne de și nu-l înțeleg. —
 Oșteanul care poate abia numele-a'și scrie,
 Pretinde ca să aibă a polcului comandă.
 Copistul bănuiește că nu-i judecător.
 Boierul se 'nciudează că nu-i în slujbă pus,
 Când șapte boieri are trecuți într'a lui spiță,
 Și două mii de oameni hrănește pe moșie,
 Măcar de și nu știe nici scrie nici ceti.

Asemenea cuvinte și pilde auzind,
 Astâmpără-te minte și nu fii supărată
 Că ești necunoscută, căci pașnica viață
 La cel care petrece în liniștit locaș,
 Deși urâtă pare, dar n'are 'nvăluiri.
 Dacă înțelepciunea a vrut să te 'nzestrece
 Cu darurile sale, te bucură în sine,
 Și cugetă în tihnă la rodurile ei.
 Nu te 'ncercă zădarnic la oameni să arăți
 Acelea care lumea le suferă, le vede,
 Și care 'n loc de slavă, ocară-ți vor aduce.

II.

FILARET ȘI EUGENIE

FILARET.

Prietenul meu, spune-mi de ce ești întristat?
 Te văd la față galben iar ochii îți sunt roși,
 Pare că noaptea 'ntreagă nu ai dormit? Pe gânduri
 Stai tocmai ca acela ce vrând a fi episcop
 Iși dăruie zădarnic a sale herghelii¹⁾.
 Tu poți ca să te plimbi cu patru cai în șir,
 Că porți bogate haine, și slugile să-ți fie
 Infășurate 'n aur. Au doar vinațe scumpe,
 Sau cărți pe la dughene n'au mai rămas de joc?
 Rudeniile, maica-ți se află sănătoși,
 Norocul te adapă din cornu-'mbilșugării,
 Nimic nu te oprește d'a viețui 'n odihnă.
 De ce dar taci ca mușii, și nu zici un cuvânt?
 Nu știi cât prețuește un sfat prietenesc,
 Și câtă mângâere ne-aduce 'n mâhniciune
 Când neopriți de patimi păzim a lui urmare?

A! înțeleg pricina de ce ești supărat.
 Damon în aste zile se 'naintă în rang,
 Trifon primi cordonul, și Tullie-o moșie:
 Iar falnicul tău nume și slava strămoșască,
 Răvnirea-ți acea multă spre binele obștesc,
 Oricare vrednicie, uitate au rămas;
 Zavistnic nu ești însă ca popii la soboare.

EUGENIE.

Ai cam gâcit în parte. Deși n'am gelozie,
 Dar simt câtă rușine, cât de cumplit afront
 E pentru noi boerii, când văd un prost țăran
 Ce poartă semnul muncii pe mânele-i asprite,
 Când văd pre altul care mergeà la târg cu sacul,
 Sau cela ce dăunăzi vindeà la lumânări,
 Ori plăcintarul care strigà ieri: La covrigi!
 Cum au ajuns să fie în cele mai mari trepte,
 Iar vechea mea nobleță tânjește amărită,
 Și nu pot s'aduc țării nici cel mai mic folos!
 Din vremea Olgăi²⁾ încă avem strămoși magnați;
 De atunci până astăzi ei fură tot în slujbe,
 Țiind cele 'ntâi posturi ale Impărăției.
 Vezi diplomele mele, urice, spițe lungi;
 Mai jos decât Nameșnic³⁾ nici un străbun nu am,
 Erau isteți în pace și vrednici la războaie,
 Cu armele și duhul odată strălucind.
 Privește sala noastră și vezi-i pe păreți
 Tării cetăți cum sfarmă, și pre vrăjmași alungă.
 În judicări ei iarăș cu mânele curate
 Ocrotitori dreptății, pe-asupritori goneau,
 Și azi jăluitoarii nu uită mila lor,
 Iar vârful tuturor a fost al meu părinte:
 De când el nu mai este, rămase 'mpărăția
 Chiar fără mâna dreaptă. El când se arătă,
 Oricare se da 'n laturi, i se 'nchinà plecat,

Mulțime d'aleși oameni se tăvăleau pe urmă-i.
 Cum se iveà de ziuă, la ușa lui grămadă
 Stà cei pre care-acuma norodul îi cinstesc,
 Ș'a căroră favoruri noi astăzi așteptăm!
 Pre slugi rugau cu daruri mijlocitori să fie;
 Iar dacă-al meu părinte cuvânt le adresă,
 Uimiți de bucurie ce-or face nu știà;
 In lacrimi tuturora spuneau de norocirea
 Ce-avură să vorbească cu omul acel mare;
 In casa lor atuncea se bucurau cu toți,
 Păreà că vr'o comoară ascunsă au găsit.
 Deci judică tu însuți cum trebuie să-mi pară,
 Când sunt din așa neamuri slăvite și înalte,
 Să văd c'am ajuns astăzi necăutat să fiu,
 Și nebăgat în seamă ca cel mai ne'nsemnat?

FILARET.

A supărării tale am înțeles pricina.
 Acuma să-mi dai voie să-ți spun a mea părere,
 Vestindu-ți mai nainte că eu desprețuesc
 Minciuna, lingușirea, viclene însușiri,
 Și ruga mea rostește ce inima îmi spune.
 Nobleța cum că este a slujbelor răsplată
 Nu este îndoeală; folosul ei cunosc.
 Asemenea cinstire îndeamnă pre cei mulți
 Spre fapte lăudate; căci oamenii averea,
 Plăcerile vieții, și traiu 'n desfătare,
 In vremile de astăzi atâta nu doresc,
 Ca numele deșerte ș'al slavei pustiu fum.
 Dar în zadar sunt toate, când cel ce le pretinde
 Nu se va face însuș la merite străbune
 Destoinic cum se cade, prin osteneala sa.
 Urice de vermi roase nu sunt mărturisiri
 De vrednicia noastră; virtutea este numai
 Dovadă de nobleța acea adevărată.
 Spune-mi lăsându-ți lenea, povoara de oștean

Purtat-ai vre-o dată? Gonit-ai pre vrăjmași?
 Asigurat-ai țara lășind a ei putere?
 La masa judicării uitat-ai părtinirea?
 Norodul ușurat-ai de dări, de asupriri?
 Sporit-ai cu-al tău merit al statului venit?
 Cu pilda ta 'ndemnat-ai pre oameni la virtute,
 Stârpind prin sfaturi bune năravurile rele?
 Știi a-ți păstră curate și cugetul și mâna?
 Nu-ți sunt supărătoare a celor săraci lacrimi?
 De ești drept, nezavistnic, îndurător și blând,
 De crezi că e ca tine fiește care om,
 Atunci cu bună samă poți zice că ești nobil,
 Poți crede că cu Ector și cu Ahil ești rudă;
 Cezar și Alexandru și toți bărbații mari
 Că-ți sunt strămoși socoate-i de-ți plac și de-i voești.
 Dar nu te folosește de-ai fi chiar fiu de rege,
 Când n'ai întru năravuri d'un căne osebire.
 Pe Neibuș⁴⁾ il întreabă și-ți va mărturisii
 Că-i place berea foarte, iar drojdiile nu;
 Cunoaște el prea bine că nu este în drojdii
 Nici gustul, nici dulceața care eră în bere.
 E mare osebire din nobili să te tragi
 Și însuși să fii nobil. In slobozi și în robi
 Acelaș sânge curge; și toți au trup și oase.
 Cuvinte înșirate pe lâng'un falnic nume,
 Nu pot să tăinuiască a noastre răutăți.
 Iar relele năravuri la cei înțelepți șterg
 Aducerea aminte de învechita slavă;
 Și cioara lăudată cu penele străine,
 Rămâne fără ele de jale și de răs.
 Nu este cu dreptate nici trebui a uită
 Și slujba strămoșească la strănepot de merit;
 Intunecat e însă al nostru duh atunce
 Când toată temelia pe spiță răzămăm.
 Impovorați de vreme se darmă stâlpii vechi,
 De nu le vom da sprijin când cere trebuința.

Strămoșii îți lăsară fântâni de apă limpezi,
 Dar ca să bei din ele îți trebui vas curat,
 Și să te pleci, căci apa în gură-ți n'a veni.

Tu însuși zici că slavă au câștigat străbunii
 Prin fapte lăudate și prin năravuri bune :
 Întru războae unul a tras nevoi și răni,
 Pe mări s'a luptat altul cu valuri, cu vrăjmași,
 Iar celălalt dreptatea a cumpănit-o bine,
 Și toți deosebite au arătat talente.
 De imitai acelor, cuvânt tu ai avea
 Să strigi de ce ca alții nu ești recunoscut.

Ca aurul pe piatră, te cearcă tu pre sine,
 Să-ți vezi a tânguirei ș'a sângelui dreptate.
 Pe când cucoșul cântă la revărsat de zori,
 Când soarele pe dealuri începe-a străluci,
 Strămoșii tăi cu oastea ieșiau la câmpul slavei,
 Iar tu subt adamască cu sufletul, cu trupul,
 Acufundat în pufuri sălbatic horăești,
 Și tocmai după-amiază deschizi unflații ochi,
 Tragi o căscare lungă, mai dormi încă-o bucată,
 Te scoli, te 'ntinzi trei șferturi ; aștepți ca să-ți aducă
 Cafeaoa, ciocolada, sau ceaiul chinezesc.
 Din așternut îndată drept la oglindă alergi ;
 Aici apoi e grija și truda cea mai mare.
 Spinarea îți acoperi c'o haină femească,
 Zulufii după reguli în rânduială-i pui,
 Îi încrețești pe frunte, pe rumenii obrazi,
 Ș'o parte după ceafă în săculeț s'ascunde.
 De astă iscusință se miră cei ca tine,
 Iar tu te 'ncânți de sine precum un nou Narcis.
 În strimt pantof piciorul cu silă grămădind,
 De bătăături durerea te face-olog să umbli.
 Ți-ai pus o haină care plătește o moșie,
 Și slugile asudă până ce te gătesc.
 Când Statul lor Romanii au vrut să 'ntemeeze,
 Atâta osteneală eu cred că n'au avut,

Cât cei ce au s'aleagă colorul hainei tale,
Caftanul cum să fie cu moda potrivit,
Cu vrâsta și cu locul, cu timpul ce va fi.
În târg nu suferi verde, nici vara catifeaoa,
Nici iarna să lucească nu vrei mătăsăria,
Ci toate să-și păzească a sale legi și rând.
Precum păzește popa a toacei ceas știut.

Călătoria-ți lungă prin țările străine,
Cu-atâte cheltuele și trudă ne'ncetată,
Se 'nchee într'aceasta, că banii cheltuind
Ai învățat cum straiul pentru a fi frumos
Trebue să aibă falduri și late și vârtoase ;
De buzunări, de mânici știință ai deplină,
Și decât Recs mai bine tu știi să potrivești
Croiala după moda, colorul după timp.
Iubești acele mese sătule și bețive,
Unde o ceată mare de minciunoși prieteni,
Cu-adimeniri viclene auzu-ți măgulesc ;
Iar tu în îngânfare, cu capul amețit
Te umfli ca bășica, crezând că nici subt umăr
Nu-i vrednic să-ți ajungă oricare om pe lume.
Dar uită-te, o viță d'atâția mari boieri !
Cum toți acești prieteni ce 'n față te slăvesc
Îndată ce-s afară te râd și te defaimă.
Curând va sosi vremea să-și bată joc de tine
Și-n față, când tu banii din pungă vei sfârși.
De buzele viclene și vorbe dulci mă tem !
Iar tu grăbești sosirea acestei vremi fatale,
Căci cărțile pestrițe nu-ți mai lipsesc din mână.
Cu ambe mâini împrăștii un bine-agonisit,
Cu muncă și sudoare de vechii tăi strămoși.
Nu-i cea întâi moșie și cea întâi gireadă
Trecute dela tine la mâna econoamă,
Ce se hrănea 'nainte cu foi și cu ciocan.
Înfierbântat de patimi, d'a lor dureri cuprins
Adese ori obrazii puind pe brațe albe,

Petreci și zi și noapte în moală verșunie ;
 Și numele acelor ce stau pe-ai tăi păreți
 În cadre aurite, abia le poți ceti.
 Îți trebuie 'nlesnire de ochi străini și minte
 Să poți numi tu șanțul acel de apărare,
 Ce sapă la cetate ostașul iscusit.
 Să poți cunoaște unde e zidul struncinat
 De strașnica izbire a boambelor aprinse,
 Și unde spart de mină s'a prăbușit pământul ;
 De ce aici o parte de oaste în careu
 S'așează, iar dincolo se cere ajutor.
 La cetele rărite de plumburi ucigașe,
 Și-n ce putere încă se bizue vrăjmașul.
 O mare iscusință și multe însușiri
 Să aibă se cuvine un vrednic comandir.
 C'o singură ochire el trebui să străbată,
 A dușmanului planuri și câmpul bătăliei.
 (Un ceas de ne'ngrijire e primejditor !)
 Să 'ntâmpine oricare viclene uneltiri ;
 Ostașii lui să fie întru îndestulare,
 Și către el să aibă iubire iar nu frică.
 Pătruns d'a sa blândețe, norodul mulțumit
 Părinte să-l numească, de bine făcător ;
 De el să se 'ngrozească ai țării numai dușmani.
 Împodobit cu minte, știință, vitejie,
 Să fie cu răbdare un lucru începând
 Pre care să-l sfârșească cu grabă și curaj,
 Precum din fulger cade înflăcăratul trăsnet.
 Smerit în norocire, statornic în nevoie,
 Nădejdea să nu-și peardă când soarta-l va lăsa.
 Atâte științi nalte, atâte mari virtuți,
 A căroră nici nume n'ai auzit vr'odată,
 Socoți că-i greu să 'ncapă în titvă muritoare,
 Precum e greu vatavul să nu fie talhar,
 Să nu mănânce bine un gros judicător.
 Cum să-ți încredințeze corabie, când barcă

N'ai cârmuit vreo dată? Pe iezușor la țară
Abia te sui în luntre și te întorci la mal,
Căci apa lui cea lină te umple de fiori.
Acel ce 'ntâia dată călători pe mare,
Statornic avu suflet și inimă de-aramă!
Împrejurat de moarte de pretutindeni ești!
C'o scândură subțire de dânsa osebit
Când sufletul tău cere mai mare despărțire;
Idea morții numai în tremur te aduce.
Iar marturi vitejiei nu ai decât pe robi,
Ce nu-ți întorc cuvântul și cred orice le spui.
Mai multe daruri trebui un bun cârmaciu să aibă,
Deprins din crudă vrâstă cu unda 'nșălătoare,
Cu-atât mai mult se cade să fie îndrăzneț,
Cu cât talazul mării e mai primejdios.
Când Creatorul veșnic a sa înțelepciune
Au insuflat-o lumii, și toate 'n armonie
Au rânduit să fie, el cerul presără
Cu stele luminoase spre a călăuzi
Pre călători pe ape cu acul cel magnetic,
Prin care sigur calcă a mărilor adâncuri,
Luând călăuzire din cerul înstelat.
Când spaima îngrozește pe prostul marinar,
Cârmaciul vrednic știe de stânci să se ferească,
De țărmurile-acele ce sunt primejdioase,
Și scapă de furtună în portul cel dorit.
A urmări pre dușman și vântul a-i luă
A se luptă cu dânsul la vreme priincioasă
E iarăș vrednicie a celui ce comandă
Corabia pe mare ca oastea pe uscat.
Tu n'ai visat în viață ochiană și compas,
Precum nu știi ce este atacul și asaltul.
A lui Adam urmașii să judece e vrednic,
Acel ce are suflet și cugetul curat,
Ce nu se cârmuește de mârșav interes,
Și nu socoate banii dovezi neprihănite.

De frică sau nădejde el nu se stăpânește,
 Nu face osebite între frumos și slut,
 Argatul și săracul, cel înțelept sau prost,
 Țăranul și boierul la el sunt de-o potrivă;
 Dreptatea-i este numai iubită și aleasă.
 Șicana veninoasă și bunul ei prieten
 Diacul viclean, lacom, nu-l pot adimeni,
 Deși ei cu-amăgire orbesc pe orice om.
 Judicătorul vrednic trebui să privegheze
 Ca văduva săracă să nu se asuprească,
 Nemernicul, orfanul, să afle ajutor,
 Iar cel ce-i impilează să fie pedepsit.
 De legile naturei știință are bună,
 Așezământul țării desăvârșit cunoaște;
Ucazele lui Petru care ne-au re'noit
 Din mână nu le lasă; drept pravăț, ei slujesc.
 Asemene plecare în tine nu se află:
 Săracul varsă lacrimi, tu râzi d'a lui durere,
 Bați robul fără milă cu suflet împetrit
 Pentru greșală mică: Au nu-i ca tine om?
 Au nu știi că cruzia la fiare este dată?
 Deși tu nu strângi banii, dar cătră ei ești lacom;
 Răsipitorul are iubire de argint,
 Și chipuri legiuite după a lui păreri
 Sunt care pot să-i umple cu aur seaca pungă;
 El are trebuință de bani în toată vremea,
 Căci fără ei degrabă plăcerile-i se sting;
 Cuvintele drept, lege, îi par Arabicești.

Ei bine, zici, destoinic nu sunt d'acele locuri,
 Dar nu pot purtă oare ca Clit cheea de aur?
 Ce merite el are? Ce slujbe a făcut?
 Și dintre sfera noastră cu ce s'a osebit?

Pe Clit lumina zilei în așternut nu-l află;
 El cască cu răbdare șezând prin anticameri;
 Spinarea nu își cruță făcând închinăciuni
 Chiar muștelor ce zboară la nasul celor mari.

Clit are isteție și vorbele-și măsoară;
Pre ioți îi măgulește, pre nimene nu crede,
In trebi numai s'arată adevăratu-i gând.
El nu se tânguește ori cât de-ar osteni;
Neobosit, statornic, la țelul său aleargă.
Norocul îl ajută, ș'acesta-i singur merit,
Pre care el îl cere dela iubiții lui.
Clit însă are 'n sine ceva de imitat,
Pentru acela care dorește să petreacă
Viața lui la curte, căci altfel lângă foc,
Aripile de ceară în grabă se topesc.
O gură mai păzită, o față ce ușor
Se poate din tristeță schimbă în bucurie
Așa precum prilejul și trebuința cere;
Prieteșug ori cărui în față arătând
Smerenie, agerime și duh pătrunzător,
Aceste-s atributuri ce trebue la curte.
Iar cea mai laudată a celuia e cale,
Ce fără de sfială vorbește adevăr,
Măcar c'adese trebui să-l ție mistuit,
Să nu-l îmbrace însă cu hainele minciunei.
Ferice cine ție măsura cea de mijloc!
Cu minte cumpătată, la vorba lui plăcut,
Purtare delicată d'apururea având;
Nu sfătuesc pre nime ca să se lingusească
Dar mi-e urită foarte deșearta fudulie.
La tine însă aceste să caut nu cutez,
Am bună 'ncredințare că n'oi să le gășesc.
In scurt zadarnic este a înșiră mai multe
Când tu nu ai nici unul din darurile-aceste.
Indreaptă-te, drăguță, de vrei a fi știut,
Iar pân'atunce rabdă și nu te supără.
Defecturile tale subt strămoșeasca umbră,
De-ai fi în orice treaptă, nu pot să se dosească.
Curat trebui să fie acel ce s'a suit
La locul unde lumea se uită ne'ncetat.

Să zicem c'ale tale purtări și vrednicie
 Destoinic te arată de 'naintări, de slavă;
 Deci carii cu nedreptul de ele te lipsesc
 Sunt de jălit că 'n tine folosul nu pricep,
 Dar nu trebui să judici, a lor greșală-i oare,
 Sau tu te crezi pre sine mai mult decât ai merit?

Nu prinde gelozia pre un boier de neam,
 Precum nu prinde șeaua și frâul pe măgar,
 Ar fi mai de ertare la unul ca acela
 Atunce să se plângă când vede pe-un nevrednic
 Tâmpit întru năravuri precum și întru neam,
 Ce n'are vr'un alt merit decât un orb noroc,
 Ce nu-i iubit de nime, nici țării de vr'o treabă.
 Dar când din împotrivă pe un bărbat găsește
 Care prin fapte bune înalță neamul său,
 Atunci să-i pară bine de vrednicia lui.
 De ce dar să te superi când vezi înaintarea
 Lui Tulie, lui Trifon? De ce să te mâhnești?
 Ei prin purtări cinstite și prin credința lor,
 Știură să aducă la patrie folos.

Strămoșii lor, ce-i dreptul, nu sunt din vremea Olgăi,
 Senatori și Namesnici puternici nu stătură;
 A lor cu-a ta nobleță nu pot asemănă.
 Dar asta nu-i nimică, căci ei și-au început
 Nobleța dela sine, precum în vremea veche
 Străbunii tăi, când Rușii de Greci se creștinară.
 Ei nu erau atunce cum mai apoi au fost;
 Și cel întâiu dintr'inșii ce nobil s'a numit,
 Avea mai mică slavă și nume decât Trifon.
 Adam boeri pe lume nu a născut nici unul;
 Doi fii avù, din care unul erà păstor,
 Iar altul în sudoare cu sapa se hrănea;
 Și Noe când potopul a înecat pământul,
 Scăpă plugari ca dânsul ce-aveau năravuri bune;
 Dintr'inșii toți ne tragem. Și unul mai curând
 Lăsă cimpoiul, sapa, iar altul mai târziu.

III.

CĂTRE TEOFAN

ARHIEPISCOPUL NOVOGORODULUI

Arhipăstor slăvite! Tu, căruia puterea
Înțelepciunii 'nalte a spus a sale taine,
Și toate de pe lume prelarg ți-a arătat,
O Teofan! Tu care pricepi și înțelegi
Ori câte-o mințe 'ntregă a le cuprinde poate!
Raspunde-mi: când natura a înzestrat pe oameni
Cu trup și judicată, tot ea le-a împărțit
Și patimile care îi țin în jugul lor,
Sau răului acestui un alt izvor se află?
Tu la Hrisip aruncă acea întâiu privire:
De este zi sau noapte, de-i glodul la genuchi,
El Moscva 'n toată vremea colindă de trei ori,
Și masa de cu seară mai grabnic o sfârșește,
De cât în zi de praznic un popă liturghia;
Nici somnul nici odihna nu-l prinde ca pe alți.
Pe când cocoșul cântă, el este-acum în târg,
Chiar viața nu își cruță, unde câștig privește,
Și-abia sosind din China în altă parte pleacă.
El nu se îngrijește de vrâsta sa, de timp,
De valurile mării nu-i pasă nici de cum.
Cu părul alb și gârbov, cu nici un dinte 'n gură,
La marfa lui gândește, iar altă grijă n'are;
Când cumpără se roagă, se'nchină pentr'un ban,
Când vinde este eftin numai la jurământ.
Să cauți toată Moscva nu afli alt ca dânsul
Să știe cum se 'mparte un rup în patru grefuri,
Un cifert din cot să fure și litrele din ochi.
Nu arde lumânare, nu face iarna foc,
El tremură mai bine decât să cheltuiască,

Și-adesese ori în casă trăește fără slugă.
 Cămeșa nu își schimbă cu săptămâni întregi:
 Prostirile în patu-i de negre putrezesc;
 Un singur caftan are rămas numai urzeala.
 De vede la o masă trei feluri de bucate
 Se miră zicând: Doamne! Ce cheltuiile mari!

Gândiți că Hrisip poate muncește într'atât
 Pentru ca să adune cu ce să-și ție viața,
 Și se stredănuește ca'n urmă-i să nu lase
 Femeea lui săracă c'o casă de copii!
 O nu! De bani ticsite sunt sipetele lui,
 Din care-acum o parte rugina o mănâncă,
 Și singura lui rudă e un nepot cu stare.
 Sgârcenia! nu altă muncește pe Hrisip;
 El strânge și adună movilele de bani,
 Având plăcere numai să-i vadă mulți grămadă;
 Iar dacă mie-o sumă mai mică îmi ajunge,
 Apoi la lăcomie de ce să fiu supus?
 Îmi pare că se poate Hrisip asemăna
 Cu unul care merge la râu să bee apă,
 De și e mai departe, pentru că este multă,
 Iar nu la izvorașul ce curge lângă el.
 Dar oare-atunci mulțimea cu ce-l va folosi,
 Când unda săpând malul de supt a lui picioare,
 Va înghiți pe lacom în valurile sale?
 Clearh desprețuește iubirea de argint.
 Din cap pân' în călcăe în aur strălucind,
 Palate mândre are în Moscva și afară,
 Împodobite toate cu mare bogăție.
 El ține masă 'ntinsă; tacâmurile lui
 Nu au vr'o osebire din cele 'mpărătești.
 Din casă pân' la scară stau slugile 'nșirate
 În haine aurite, lăsând prin mijloc cale
 Să treacă cărturarii și cei lingușitori,
 Ce patimile-ațăță cu sfaturile lor.
 Cu fete desfrânate averea-și risipește;

D'apururea plăcerii deschide drumuri nouă.

De și în lume pare ca Crezus de bogat,

A lui venituri însă pe-a mele nu întrec;

Căci el le cheltuește în patru zile numai.

Și toată a lui pompă e de împrumutare

Făcută cu 'njosite mijloace ș'amăgiri.

Sporește datoria, dobânzile sporesc,

Pân'ce Clearh al nostru închis se pomenește,

Sărac ca vai de dânsul, lăsându-și creditorii

În deznădăjduire cu lacrimi pe obraz.

Pe doi trei sărăcindu-i, pe alți mai mult șireți,

Care-au pândit prilejul i-a pus în bună stare.

Din zori de zi Menandru aleargă, urmărește,

Ascultă ce se face prin case și prin târg,

Și ce porunci eșiră acum mai de curând.

De orice schimbări nouă, de orice 'naintare

El află mai nainte, și tot ce se lucrează

Ca tatăl-nostru știe. El e mai mulțumit

Trei zile să postească, decât a nu afla

Ce veste curierul din Persia aduce,

Ce fată se mărită, ce tânăr se însoară,

Care, cui, face curte, cine s'a gălcevit,

Cine în cărți aseară mai mult a câștigat,

Cine a venit, și care eși din târg afară,

Cui se născu prunc, cine s'a dus în ceea lume?

O când boerii noștri și-ar ști trebile lor

Cum știe el pe-a altor, nu i-ai vedeà umblând

C'o gloată numeroasă de creditori pe urmă!

Nu i-ar furà vatafii și ar trăi mai bine!

Apoi când novitale destule-a adunat,

Intocmai ca o bute umplută cu vin nou

Ce fierbe, sfârâește și dând afară dopul

Spumosul vin cu vuet pe vrană năbușește,

Asemene Menandru nu poate mistui

Nimic din câte știe; și de-ai avut păcat

Să te 'ntâlnești cu dânsul, îndată 'ncepe-a-ți spune

În taină la ureche o sută de vești nouă,
 Ce zice că le știe din foarte sigur loc,
 Și ți le spune numai pentru prieteșug.
 El le alcătuește după a lui părere,
 Și rareori se 'ntâmplă la doi să spue una.
 Minciuna lui o crede adese însuș el,
 Când la auz îi vine din casă de magnat.
 Sfârșind, din ochi-ți pierde, precum judecătorul
 De 'mpricinat s'ascunde când știe că bani n'are ;
 Se duce să mai umple pe alții cu minciuni.

Longin te ametește, de și nu știe vești,
 Ferește-te de dânsul și nu-l pofti la masă
 De n'ai făcut gustare, c'apoi cu bună samă
 Rămâi pe toată ziua flămând și nemâncat.
 Întâi el îți înșiră solii de complimente
 Dela copii, nevastă, apoi îți bănuiește
 Că n'ai fost pe la dânsul d'atât amar de vreme,
 Când știi că ese dinții copilei lui acum,
 C'a fost în ferbințeală ș'a plâns neîncetat,
 Pe fata cea mai mare e gata s'o mărite ;
 O dă după un tânăr frumos, bogat și nobil,
 C'un an mai mare numai decât copila lui.
 Izvodul îți citește de zestrea care-i dă,
 Și toată garderoba pân'la un fir de ață,
 Nu-i mult de când băiatul și-a pus la *azbucoavnă*
 Ș'acum e de mirare cum poate sloveni.
 S'a apucat la țară să-și facă-un mare iaz
 A căruia plan iute din buzunar îl scoate ;
 De l-a uitat acasă începe a ți-l face,
 Cuțite, furculițe pe masă înșirând.
 Moșia-ți o descrie cu tot venitul ei,
 Productele anume în ce timp au fost strânse ;
 Pe toți proprietarii dela potop ți-i spune
 Și cum acea moșie la el a încăput
 Curmându-se procesul ce-avea c'un unchiu al său.
 Vei fi ferice încă dacă pe lâng'aceste

N'a vrea să-ți povestească dela Azof asaltul ;
 Îți trebuie o zi 'ntreagă bravurile s'ascuți,
 Minuni de vitejie ce el a arătat,
 Și câtă iscusință de ager comandir
 A dezvălit acolo înfricoșând pe dușmani.
 Aici apoi pe'ntregul croește la minciuni,
 Și nu găsești pe urmă-i o urmă d'adevăr.

Dar unde se pot toate descrie cu-amănuntul ?

Nu sunt atâte fire în znopuri de grăunțe,
 Nu jură precupețul mai multe ori pe an,
 Nu fură dela ocă mai dese un cârciumar
 Scăpând de judecată și de globiri prin mită,
 Decât limbutul nostru inșiră, la o masă,
 El nici se mai răsuflă, asudă povestind,
 Se teme să tușească, și crede'n gândul său
 Că limbă n'ai în gură, ești totul o ureche,
 Nu-ți lasă pic de vreme să zici și tu o vorbă.

Acufundat în gânduri smeritul Varlaam,
 Când intră într'o casă se'nchină până jos,
 Pre toți îi salutează și'ntr'un ungher se pune,
 Plecându-și în jos ochii, grăind din vârful limbii
 Metaniile trage, pășește 'ncetinel.

Înfricoșatul nume al Domnului Hristos
 La toată vorba-l pune. Plecare mult' arată
 Să facă paraclise, și lumânări să ducă,
 Neîncetat fălește p'aleșii credincioși
 Ce-a sfintelor locașe mărire o lățesc,
 Și ridicând biserici cu-averi le înzestreză.
 Ferice d'a lor suflet ! Cereasca desfătare
 Pre dânșii îi așteaptă ; lor raiul e deschis.
 Nu fiți la îndoială că vorbele-i privesc,
 Spre a spori — de poate — a clerului venituri ;
 Acei ce la biserici au dănuit averea
 Din care el se'ngrașă, sunt foarte lăudați.
 Nimic alta nu place atât lui Dumnezeu,
 Și numai prin aceasta la raiu deschidem cale.

El carne nu ia 'n gură la mesele străine,
 Nici vin nu vra să guste, dar nu e de mirat;
 Un gras clapon acasă întreg îl ospătă
 Spălându-l c'o butelcă de vin unguresc dulce.
 Pre cei supuși la poftă trupești îi tânguește,
 Deși el pe sub gene cu ochi scânteetori
 La sânul alb și gingaș se uită pe furiș;
 Eu însă 'mi spun păcatul, nu mi-aș lăsa nevasta
 C'un cuvios ca dânsul să facă cunoștință.
 El zice: de mânie să fugi, să te ferești,
 Să nu ții minte răul, dar singur este rău.
 P'al său vrăjmaș în sine ar vrea să-l prăpădească,
 Și cu neconținere de moarte-l prigonește.
 Gândește ticălosul că poate înșelă
 Pe Cela ce cunoaște p'ai lumii răi și buni!

Din faptul zilei Foca la cei mari prin antreturi
 Așteaptă cu prezenturi; ca cel mai de pe urmă
 Ciocoiu se înjosește spre a intra 'n favor,
 Dorind să zică lumea: vedeți cum îl cinstesc
 Pe Foca toți boierii? Cum îl poftesc să șeadă
 Șoptindu-i la ureche interesante lucruri?
 În târg zidi o casă, mari sume cheltuind,
 Prin care-o să-i rămâe copiii cerșitori,
 Dar numele-i cu slavă s'a pomeni în veacuri.
 Cu genealogiștii el are cunoștință,
 Și cu-atorii căror le dă bani de ajuns
 Ca să-i lățească slava prin scrierile lor.
 Dăunăzi — cine știe? — ce-a dat pe o broșură
 Ca să se tipărească că e de dânsul scrisă.
 Văzând că sunt la cinste cei în război răniți
 Răbdă să-i ciunte nasul și peptul își dungă.
 Aleargă ca besmetic în lume după slavă,
 Când slava o dau numai năravurilor bune.

Glicon la alții merit nu află nici decum.
 De este oare cine plăcut și priimit,
 Un altul de petrece viață laudată,

Ori cineva prin arte al său neam își mărește,
Sau are bărbăție pe apă și în foc,
Ori cel ce în războaie pe dușmani a învins,
Ș'acela ce legi bune a introdus în țară,
Toți n'au făcut nimic. Glicon din împotrivă,
Pe el numai se crede de om desăvârșit.
Rostirea-i o minune; purtarea-i un model,
Ce poate să slujească de pildă tuturor.
De-și face o idee, din ea nu-l poți abate;
Se miră cum de Țarul nu a încredințat
Până acuma țara la cârmuirea lui,
Ș'în mintea lui nu 'ncepe cum după el n'oftează,
Orice copilă simte amorului văpae.
Pe el se stimă numai, de dânsul este plin,
Crezând că neamul nostru d'atunci e fericit
De când el ca luceafăr a răsărit pe lume;
Gândește că vederea, auzul sunt lăsate
La oameni, ca să vadă, s'asculte ale lui
Mărețe întreprinderi, căci spre acest sfârșit,
Aceste două simțuri avem dela natură.

Clites desprețuește deșertăciunea lumii,
Mai mult decât monahul ce lumea a lăsat;
Viața își petrece de-apururea voios.
Umflat, la față buget, cu ochii roși și tulburi,
In șease luni de zile bea tot pân' la cămașe.
Ii tremură tot trupul, picioarele și mâni,
Cum tremură pe pietre căruțul hărbuit.
Desprețuit de oameni, sărac ca vai de dânsul,
O soartă mai ferice în lume nu dorește,
Când are dinainte paharul plin de vin.
Cu-atâta e mai vesel, cu atât mai mulțumit,
Cu cât e mai aproape de starea animală.

În adunări când intră Ircan cotește 'mpinge,
Ca barca printre valuri prin toți își face loc
Să treacă înainte, să fie cel întâi.
La mese când se află tot schimbă, poruncește,

S'aducă alte blide, să-i dea alt soi de vin;
 El mai întâi începe să 'nchine sănătății;
 Toți trebui să atârne de la a lui povețe.
 Când te închini la dânsul, sprânceană de ridică,
 Ș'abia din ochi de-ți face un semn mulțămitor.
 Să știi că 'n mare cinste atunci la dânsul ești,
 Căci foarte rar se 'ntâmplă să zică și vr'o vorbă.
 Materia din care el a eșit pe lume
 N'a fost precum a noastră ci mult mai de bun soi;
 A noastră-i lut de tină, a lui de porțelan.

Sozim la el se uită c'o aprigă zâmbire
 Și-mi spune la ureche cu limbă veninoasă:
 «Ircan mai bine-ar face să nu uite-al său bun
 «Ce stă pela respinteni cu traista în șold,
 «Și pe a sa bunică ce-a fost spălătoriță;
 «Să-și măsure purtarea precum i-a fost și neamul,
 «Să-și mai închidă gura, c'atunci prin boiul său
 «Tot ar putea să 'nșele vr'un nătărău, vr'un prost,
 «Și marea-i nerozie n'ar fi așa văzută.»
 Sozim are dreptate, ar fi mai bine însă
 Chiar lui Ircan să-i dea acest sfat priincios,
 Decât de el să râdă cu alții în zadar:
 (Acest fel hulitorii defaimă totdeauna;
 Nici cinstea, nici virtutea de gura lor nu scapă.)
 Sozim cu-așa asprime îi judică pre toți:
 «C'o undiță de aur mult gingașul Silvan
 «A prins pre virtuasa vecina sa prea lesne.
 «La masa lui Procopi n'avu ce să mănânce,
 «A Nastei frumuseță e 'n șipuri și cutii,
 «Albeața, rumineala o cumpără din târg.
 «Clement judecătorul nimic nu face singur,
 «Numai prin ochelarii diacului cetește.»
 Nici vrâstă, nici prieten, nici rudele, nici rang,
 Inveninata-i limbă nu pot astâmpără.
 Și eu ziua aceea numesc nenorocită,
 În care mi se întâmplă să mă 'ntâlnesc cu dânsul

Căci știi că este gata a mă grăi de rău,
Indată ce din ochii-mi se face nevăzut.

El este-adevărata societății ciumă,
Dar mult e mai de groază Trofim cu limba dulce,
Căci vorba rea adese defectele hulind,
Pe nesimțite 'ndreaptă pe omul înțelept,
Cu laudele însă Trofim nu face altă,
Decât mai mult sporește pe nătărăi la număr.
Noi lauda a crede plecare mare-avem :
Ea 'n inimă se vâără, și de găsește 'n ea,
Scântee de virtute, o stinge și o seacă.
Tot omul p'astă lume e iubitor de sine,
Și o încredințare de laudă-i d'ajuns
Ca să ne rătăcească din drumul acel drept
Când Tit deschide gura, Trofim se minunează
De vorba-i iscusită ; ascultă și îndeamnă
Pe toți să iee seama, să nu zică nimic ;
Nici suflă, nici strănută pân' nu sfârșește Tit.
O vorbă ce mă face să casc cu ne'ncetare.
La masă de-l pofteste, el degetele-și linge,
Și zice că sunt toate bucatele cerești.
Atâta rânduială la nimeni n'a văzut,
Ș'atâta curăție ce e la Tit în casă.
Se pare o minune și seamănă cu raiul,
Păstorul Paris dacă ar fi avut noroc
Să aibă cunoștință cu nevăstuica lui,
Menelau trăia 'n pace, și mândra sa Elenă
Ar fi rămas acasă să toarcă și să țese.
Ori care-a lui Tit faptă o 'nalță pân' la nori,
Chiar strâmbul nas își suflă mai bine decât alții ;
Și nu numai p'acesta cu laude-l mărește,
Fălește pe ori cine ; lui toate-i par minune,
Crezând că dobândește iubirea tuturor ;
Pân' și ce pute zice că are miros bun.
Desculț, numa 'n cămeșă, de zece ori pe noapte
Din pat să scoală Nevus, și cu luare aminte

La uși și la ferestre el cearcă ne'ncetat
 Să vadă de's închise, de sunt la locul lor
 Lădița, portofoliul și sipetele toate.
 De multe ori trimite pe taină ca să afle
 La țară, de nu-l fură vătavul în ceva;
 Adese după stolnic se ia pe urmă 'n târg.
 Pe slugă lângă dânsul nu suferă să fie
 Ca nu cumva să-l vadă unde își pune banii,
 S'a întâmplat vecinul să-l roage într'un rând
 Să-i dea 'mprumut caldarea. El nu i-a refuzat,
 Dar a intrat în grijă ca nu cumva trimisul
 Să fugă cu căldarea, ș'indată după dânsul
 A repezit o slugă; pe urmă-i veni 'n gând,
 Că poate megieșul o va tăgădui;
 Pe loc trimise altul căldarea să-i aducă.
 Dacă la oare cine nevasta lui se uită,
 Socoate că e gata ori ce a-i împlini,
 Și cu acea idee se năcăjește rău.
 Prepune cum că mama copii își învață
 Să se 'mprumute 'n taină și 'n datorii să cadă.
 De vede pe doi oameni șoptindu-și între ei.
 Gândește că pe dânsul îl râd și-l clevetesc.
 Când are să răspundă își cumpănește vorba,
 Căci crede că tot omul voește să-l înșele.
 Ca dânsul prepuelnic alt om în lume nu-i;
 El vede pretutindenii tot curse ș'amăgiri,
 Ș'în astă neodihnă viața își mănâncă.
 Eu cu așa tocmeală n'aș priimi nici tronul;
 De 'mpărătescul titlu curând m'ași sătură,
 O goală sărăcie cu-a ei ticăloșii
 Ași preferă mai lesne în liniște și pace,
 Decât o necurmată a minței vâlmășire;
 Nici slava, nici averea n'ași vrea cu acest preț.
 Mai bine în viață să fiu tot amăgit,
 Decât să mă muncească ne'ncrederi și prepusuri.
 Nu mai puțin pe sine Zoil se chinuește;

Ori care lucru vede îi naște un nou gând,
O nouă întristare, ce somnul îi gonesc,
Dăunăzi aruncându-și zavistica ochire
Văzù că megieșul își face o căsuță,
Ce-abiă o sută ruble se poate prețui ;
Ingălbenit de pismă se bolnăvi cumplit,
De-o strașnică langoare de care ș'acum zace.
Pe-un biet soldat de-l știe că are 'n sân o rublă
Agonisită 'n slujba de douăzeci de ani,
Și de aceea încă tânjește amărit.
De-a căpătă vreunul un rang, o slujbă mică,
Vreo laudă d'aude, cârtește și se miră
Cum oamenii orbește un merit așa mic,
Atâta îl înalță ș'atâta-l prețuesc.
La alții fărâmtura îi pare pâne 'ntreagă ⁽¹⁾
La un sărac desagă, la un călugăr barbă
De vede... Dar nu-i vreme, o Muză, să sfârșim ?
Deși ne-i drag a scrie, ne 'nvață bunul simț,
Să punem mărginire la limbuția noastră ;
Căci vorba lungă este adese neplăcută.
Și trebui să ții minte cu cine vorbim noi.
Socoți că altă treabă nu are Teofan
Decât să ospeteze, să doarmă și s'asculte,
Cu mâni încrucișate, a mele proaste versuri ?
Cuvântătoarei turme păstor neadormit,
De dânsa îngrijește sădind neîncetat
Sămânța mântuirii, prin fapte și cuvinte.
Bisericei cei sfinte el cap fiind, aproape
Se află de monarhul, și este-apărător
Duhovniceștei slave, urmând cereștii căi.
Năravurile 'ndreaptă în preoți încuibate,
Intemeind într'inșii cucernică purtare
Voința Provedinței ne spune gura lui,
Povățuind creștinii pe drumul acel drept ;

1) Proverb rusesc.

Ne-adapă din izvorul înțelepciunei nalte.
 Și multe sunt la număr a sale ostenele.
 Mai bine decât tine cunoaște în idei
 Și fapte felurite, plecările-omenști.
 De am cercă a scrie defecturile toate
 Și ori ce 'n gând ne vine, viața n'ar ajunge ;
 Mulți oameni sunt pe lume și multe patimi au.
 Castor iubește caii, iar frate-său răsboiu,
 Diacul se silește pe gol să-l mai despoaie ;
 Tot capul are gânduri și voi deosebite.
 A mea plecare este, năravul prihănit
 Și graiurile rele prin versuri să 'nfruntez ;
 Iar cel ce și pe mine va vrea să mă 'ndrepteze,
 Va merită cinstirea ș'a mea recunoștință.

IV.

CĂTRE MUZA SA

O muză, este vreme să-ți schimbi ghimposul stil,
 Să nu mai scrii tot satiri căci mulți nu te iubesc,
 Cărtind că mă amestec tot unde nu am treabă,
 Și mă arăt în lume cu multă sumeție.

Văzui eu mulți d'aceia ce nu au scris nimic
 Asupra nimănuia, ba înc' au măgulit,
 Nu căpătară însă vr'o soartă mai fericite ;
 Dar mie ce'mi rămâne s'așept del'a ta milă ?
 Năravurile rele tu nu îngăduiești,
 C'o mare cutezare le râzi, le înfrunteezi,
 Nu vrei s'ascunzi nimica, zici lucruri prea pe față ;
 A ta plăcere este pe vișioși să superi,
 Și pentru-a tale fapte osânda eu o trag.
 Nu vezi cum se gătește Condrat și cu ai săi,

Cum furioși adună șireata diecime,
 Cum slimuesc asupra-mi o jalobă întinsă
 Voind ca să mă tragă pe loc la tribunal,
 Căci ocărând pe Clites am vrut să 'mputinez
 Bețivii, și prin asta să scad venitul vămii?
 Iar Nikon ce iubește tot lucru cu dovadă
 O biblie întreagă aud că a cetit,
 Din care trei tetrade a scos de mărturii,
 Zicând, că necuratul prin tine ocărește
 Cucernicele barbe; că împotriva legii
 Noi mantie vărgată vestmântul sfânt numim.
 Și toți judecătorii aceste rele pări
 Le vor luă de bune, căci lor am scos o vorbă
 Că numai când iau mită obișnuesc dreptate.
 În scurt cu orice cuget nevinovat și bun
 O satiră e scrisă, ea tot împunge'n ochi
 Pe cei carii într'însa se văd ca în oglindă,
 Ș'asa se știu pe sine precum în ea s'arată.

O muză, a mea lumină! Al tău stil veninos
 Vătămător e foarte sărmanului poet!
 E rău lovind pe altul să nimerești în sine,
 Căci versurile care în cititori nasc râsul,
 Adese aduc lacrimi la bietul autor.
 Arăt eu adevărul, pre nime nu numesc,
 În versuri râd și'n suflet plâng relele năravuri.
 La oameni adevărul nu place totdeauna. |
 Cine vr'odinioară de el te-a întrebat?
 Spuindu-l chiar pe față pre mulți nemulțumești.
 Acel care dorește a fi cu lumea bine, |
 Și a trăi în pace, lingușituri să scrie. |

Când nu-i moral în oameni de ce să ne mâhnim
 De-am merge tot cu dreptul curând am săraci;
 Căci relele deprinderi acum s'au făcut fire,
 Și nu se trec din lume ca moda de capele.
 Această 'nsărcinare păstorii sufletești
 S'ar cuveni să aibă, și datoria lor

Neapărată este năravuri să 'ndrepteze,
 Dar ei păzesc tăcere, nu vor să-și bată capul ;
 De ce dar noi cu lumea să batem tot războiu ?
 Când prin așa urmare nu poți a căpăta
 Nici lemne de ars iarna, nici ghiață 'n timp de vară.
 De-i vreă să-mi arăți însă c'acei vestiți satirici
 Pers, Iuvenal, Orațiu, Franțezul Boileau
 Nu numai nu avură din scrieri neplăceri,
 Ci câștigară încă nemuritoare slavă ;
 Ș'asemene pe mine ce calc pe a lor urmă
 M'așteapt' aceeaș soartă, ți-oi spune că greșești ;
 Căci însuși fiica Joei purtă condeiul lor.
 Tu nu ești a lui fiică ; pe tine Mnemosina
 Te-a zemislit în sânu-i cu cine știe cine.
 In ei plăcuta glumă cu mintea înfloresc,
 Iar versele curg limpezi ca râul lin pe șes ;
 Ș'acei ce 'n a lor ziceri găsesc vr'o înfruntare,
 Nu pot să se atingă văzând că-i bine zisă.
 Când singurul tău merit nu e decât să spui,
 Că rasa și potcapul călugărul nu fac.
 Așa vorbesc acuma ; așa trăesc în lume ?
 Pe buze poartă miere și fierea 'n pept ascunde ;
 Arată-te prieten la cel ce ești vrăjmaș,
 De vrei ca între oameri să însemnezi ceva.
 O Muză ! Să începem a mai tâmpi condeiul,
 S'așternem pe hârtie tot laude pompoase. //
 Chiar Tulie, spre pildă, de și e un viclean,
 Isteț, la minte ager, putem să-l renumim ;
 Și nespuind cum este, să ne silim a-l face
 Așa precum în lume ar trebui să fie.
 La fălitori fățarnici acest drum nu e nou ;
 Ei laudă în față pe care 'n sine-i rîd.
 Dar Tulie nu-ți place : pe altul poți alege.
 Silvan o zi întreagă nu zice nici o vorbă ;
 De și știi că prostia il face-a fi tăcut,
 Tu lumii dovedește că e bărbat mintos,

Și că înțelepciunea îi ține limba strânsă.

Și Cvintie bun este. O carte cât de groasă
Prea lesne poți să umpli cu laudele lui.

Vezi ce primire bună! Vezi cum e de plăcut!

Cu toți vorbește dulce, desmeardă pre oricare;

Voind să se arate de făcător de bine,

Pe Dumnezeu ia martor l-a lui făgăduinți.

De ce el caracterul își schimbă acest fel?

Pușini o știu aceasta. Nici noi să nu mai spunem

Că el s'arată astfel cu toții blând și dulce,

Căci nu este în stare să poată face rău.

Ca să stricăm hârtie ca dânsul mulți aflăm;

Se pot ușor cunoaște de și n'au semn în frunte

Iar dacă pentru tine nu sunt nici aste versuri

Apucă-te de cântă plăcerea lui Titir

În brațele-Amarilei, sau tristului Filen

Amor către Irișă. Titir viața-i dulce

Nu schimbă pe coroană și slavă 'mpărătescă.

Filen cu fața tristă și desnădăjduit,

Când turma își adapă sau o păzește 'n câmp,

Nemângâiat se află; ai săi ochi lacrimi varsă,

Pân' ce Irișă vine și cu un gingaș zâmbet,

Ea mândră îi ațâță văpaea de amor.

De nu găsești plăcere în versuri d'acest fel,

Aruncă o privire și vezi trecuta-mi viață.

De și întâi norocul mi-a fost mai cu priință

Dar pân' în sfârșit aspru el tot m'a părăsit,

Și încă nu 'ncetează de a mă prigoni.

Cu-acest nou soi de versuri ce nasc melancolie,

Noi poate vom aduce la cetitori plăcere.

Tristețea este dară la omul muritor,

Căci el pe tot minutul pășește spre mormânt!

Să aibi numai plecare, materie destulă

Găsești pentru a scrie. De ce dar să faci satiri,

Și ura tuturoră să tragi asupra mea?

Dar văd că tu, o muză, te tulburi, te roșești,

Nu îndrăzneşti să lauzi pe cei care sunt vrednici,
 Şi nu vrei să-ţi perzi vremea cu măguliri deşerte.
 Noi nu suntem în stare a lăuda de-ajuns
 Pe oamenii de merit; povara este grea,
 Căci omul în viaţă adese se preface.
 Abiã vrei s'arãţi lumii o faptã lãudatã.
 Când vezi de'acea virtute erã numai un fum,
 Şi cel ce ca omãtul ni se pãreã de alb
 Cu totul ni s'aratã pãtat de mârşãvii
 Atunci a mea lucrare zadarnicã rãmãne,
 Şi trebui altui idol s'aducem tãmãere,
 Sau de gãsesc schimbare în caracter, sã tac
 Şi sã-mi câştig prin asta ruşine şi dispreţ;
 Căci oamenii mai lesne vederea lor vor crede,
 Decãt a unor versuri fãloasa buiguire:
 Nu judecã virtutea dupã linguşituri.
 Poţi rupe-acele versuri, va zice cineva,
 Şi altele compune, prefã-le şi le 'ntoarce,
 Pare cã nici o trudã nu dã acea lucrare;
 Dar cerce-se el singur de-i pare cã-i uşor.
 Eu însã ştiu cã dacã m'apuc de lãudat,
 Ş'al tãu nãrav, o muzã, voiesc de a-l preface,
 Oricãt mã lupt cu gãndul, asud mã frec pe frunte,
 Abeã scot douã versuri, ş'acele încã sunt
 Neroade, şchiopãtãnde, şi aspre la auz,
 Asemene cu cele ce-a scris un oare-care,
 Pe sfinţii toţi puindu-i în şirul alfavitei.
 Al tãu duh este trãndav, produce foarte greu;
 A scri ce nu simţeste nu poate nici de cum!
 Iar când nãravuri rele gãsesc spre înfruntare,
 Indatã te faci alta, te isteţesti la minte,
 Din panã versul curge mai iute, mai uşor,
 Eu însumi întru sine cã sunt poet mã simt,
 Şi nu fac cititorii atãt de mult sã caşte.
 Grãbesc voios şi ager ca un viteaz la luptã,
 Sau ca un popã care când mortul şi-a 'ngropat,

Aleargă să nu scape ospățul pregătit.

Cântările-amoroase sunt numai pentru-aceia,
 Ce au o minte crudă și trupul slab din fire.
 Când văd pe rumeni buze un suflet scânteind,
 Când sânul alb îmi cere un dulce desmerdat,
 Și ochii cu văpae privirea mea așteaptă,
 Nu pot a nu le-aduce și eu închinăciune.
 Destule cântecele făcui eu mai de mult
 Ce fetele le cântă, și junii când simțesc
 În tânărul lor suflet a dragostei săgeată.
 Acelor șegi naive trecu frumoasa vreme,
 Și nu-mi rămase alta decât a mă căi,
 Că zilele de aur acest fel le-am pierdut.
 Acei ce 'n floarea vrâstei amorului slujiră
 Legați în a lui lance, căească-se acuma,
 Căci singuri sunt unealta nenorocirei lor ;
 Eu nu voi să mă ferec cu însuși mâna mea.
 Copilul orb tot poate plăcere să-mi aducă,
 Iar nu să mă mârhească, c'apoi fără zăbavă
 D'a lui prietinie mă leapăd, mă despart ;
 Ii pot hărăzi ceasuri, dar rob nu vreau să fiu.
 Ce să cătăm aiure pricină de 'ntristare,
 Au nu pe negândite asupra-ne ea vine ?
 Dacă în astă vârstă nu am putut scăpă
 De cursa dușmăniei, și dac' al meu noroc
 Mi-a fost puțin statornic, eu numai sunt o pildă ?
 O lume 'ntreagă cearcă a lui capriții grele.
 Atunci ar fi mirare când numai vasul meu
 Tot pe acele valuri în liniște-ar pluti ;
 Iar astăzi când în pace plutesc p'a lumii unde,
 Atâta îmi ajunge, și uit cele trecute,
 S'așa cum viitorul nu pot a-mi hotărî,
 Puțină îngrijire eu pentru dânsul am.
 Din mâna prea-înaltă a priimi sunt gata
 Oricare-mi va fi soarta ș'a anilor mei număr.
 Viețuind cu cinste și fără învăluiri,

Voi trece spre sfârșitul acel neapărat ;
 Pe poarta veșniciei eu voi intra acolo,
 Unde dorita pace d'apururea domnește.

In scurt a scrie satiri suntem numai deprinși,
 Nu izbutim în altă ; iar după firea mea,
 Cu tine făr' a scrie nu pot trăi în lene.
 Cârtească cui nu place : cu mâna îndrăzneță
 Noi să 'nfruntăm în față năravul prihănit.
 In adevăr greu este de a ne stăpâni,
 Când cel ce cu Latina abiă s'a uns pe buze
 Pretinde să ne-arăte învățatură multă,
 Cu mină răsătoare vorbește ne'ncetat
 Visând că 'nțelepciunea îndreaptă graiul său.
 Sau când văd plăcintarul în aur și 'n caretă,
 Când îngânfat dieacul se leapădă de mumă,
 Și numai cu boerii voește a fi neam ;
 Când un morar făina abiă a scuturat
 Ș'acum din ochi închide, se supără, cârtește
 Că muștele ce zboară ridică colb prin casă.

Lor satira să placă nu poate nici de cum,
 Dar nouă ce ne pasă ; iubirea lor nu vrem
 Și de a lor mânie am prea puțină grijă.
 La oamenii aceștia nimic nu am a cere,
 Și a aveà relații cu dânșii mă feresc ;
 Funingina negrește când te atingi de ea.
 Nimic nu pot a-mi face căci sunt supt apărarea
 A unei patrii mume ce este foarte dreaptă.
 Iar cei ce mintea, duhul de sus au priimit
 Ca niște buni, ei bunul vor ști a prețui
 Și versurile noastre le vor ceti 'n plăcere,
 Nădăduind că poate stricatele năravuri
 Vor mai scădea la număr. O cât atunci folos
 Și laudă slăvită cu drept vor dobândi !

V.

SATIR ȘI PERIERG

SATIR.

Ori ce-a vrea Pan să-mi facă, măcar să mă omoare,
 Cu oamenii prin târguri nu-i chip de viețuire!
 Naravurile'n lume prea mult s'au felurit.
 Apoi și cu-a lor haine nu pot să mă'nvoiesc;
 Frumoși vrând să s'arăte, cu aur se'nfășoară,
 Intocmai ca măgarii cu scumpele harșele;
 De gât, de mâni, picioare în ele ferecați.
 Vrăjmași odihnei, iarna ei tremură de frig,
 Iar vara de căldură nu pot să se scutească.
 Departe dela mine podoabe aurite
 Nerozilor plăcute! Și voi peruci lipsiți!
 Cu-a voastră amăgire destul m'ați necăjit.

PERIERG.

Bre, ce văd eu! Un Satir cu scump caftan în spate,
 Cu pantaloni, ciubote ce-a lui picioare strâmbe
 Le-arată mai ciudate, iar coarne nu se văd!
 A, ce caricatură! Ce lucru minunat!
 De unde oare? Cine-i? Și unde se mai duce?
 — Dă-mi voie, frățioare, să te întreb ce cauți
 Pe locurile-acestea? Imi pari a fi străin?
 De pot să-ți fac vr'o slujbă, mă rog să-mi poruncești.

SATIR.

Lipsește, pei din ochi-mi! Nu-mi trebuie a ta slujbă.
 Ești om: Destul atâta. Această amăgire

La voi nu este nouă ; sunteți obișnuiți
 A măguli cu vorbe, și pe a limbei vârful
 Purtând prietenie, s'aveți venin în suflet.
 Deci lasă-mă, dă-mi pace.

PERIERG.

Nu ai nici o dreptate
 Acest fel să mă judici, căci încă nu mă știi.
 Când me-i cunoaște bine, când gându-mi vei afla,
 Atunci nu vei mai zice că oamenii sunt una.
 Al nostru neam de are defecte îndestule,
 Eu însă sunt prieten cu buni, și fug de răi.
 La curiozitatea-mi fă bine să-mi răspunzi,
 Și vei vedea în faptă că nu-s vre un fațarnic.

SATIR.

Nimic nu-mi trebuiește ; mă'ntorc în codrii noștri,
 Dar pot ședeà la vorbă pân' ce m'oiu dezbracă.
 Un ceas din mila Modei la care vă'nchinați,
 Abia îmi va ajunge să scap de-aceste fleacuri.
 Când cineva ia sama cu ce nimicuri omul
 Iși pierde a lui vreme, îi vine a gândi,
 Că viața omenească e fără de sfârșit.
 Voi toată dimineața ședeți la toaletă,
 Pe urmă cu'mbrăcatul mai pierdeți multă vreme,
 Ședeți la masă ceasuri când e destul un sfert,
 Ca să se umple bine un pântece de om ;
 Iar rămășița zilei o treceți în vorbire
 Sau în petreceri care voi le numiți plăcute,
 Și când vă găsiți singuri în somn vă cufundați.
 Să mă întorc acuma la întrebarea ta,
 Că Satir sunt îți spune a mea înfățișare.
 Pan, fiul Penelopei, ce codrii stăpânește,

Și turmele-ocrotește supt adăpostul său,
 Ce face fericite oricare însoțiri,
 El pe păstori în fluer a învățat să cânte,
 Și toți noi îl cunoaștem de împărat al nostru.
 Din fire fiind vesel acest șagalnic zeu,
 El nu dorește alta decât pricini de răs.
 Viețuirea noastră fiind prin codri însă,
 Nu poate să răspundă la ast'a lui dorință.
 Al nostru traiu e simplu; nu căutăm mai mult
 Decât acele care Natura ne-a lăsat,
 Făr'a gonii prisosuri și trebuinți deșerte.
 Deci Pan obișnuște la trei ani a trimite
 Câțiva din noi în lume prin târguri și prin țări
 Ca să trăim cu oameni, ș'aminte să luăm
 L-a lor deprinderi, fapte, mișcări deosebite;
 Și când la el ne'ntoarcem, spuindu-i ce văzurăm
 Îl facem totdeauna de leșină de răs.
 Doi ani acum trecură de când sunt eu la rând,
 Și împlinesc voința lui Pan împărat mare.
 Acest oraș în parte-mi căzù, dar chip nu este
 Să mai petrec aice cel de pre urmă an.

PERIERG.

Deprinderea te face a-ți fi de codri dor.

SATIR.

Ba nu; ci traiul vostru mă scoase din răbdare.

PERIERG.

Apoi putut-ai oare în vreme așa scurtă,
 Să îplinești porunca ciudatului stăpân?
 Științi de-ajuns cules-ai să-i spui, să-l veselești?

Căci mie mi se pare că sute de ani trebui
Să poți pe om cunoaște; atâtea sunt de multe
Naravuri, caractere și patimile lui.

SATIR.

Pre voi a vă pătrunde nici gând nu am avut.
S'adun pricini de glumă mi-a fost însărcinare,
Ispravă pentru care ajunge și o lună!
Orice urmări a voastre, ori încotro te uiți,
Nu vezi nimică altă decât sujet de răs.
Eu știu că nu-ți dă mâna să te unești cu mine,
Căci cel ce pătimește de boala gălbănărei,
Tot felul de coloare lui galbene îi par.
Greșita-vă părere pe care o a-ți supt
Cu țăța din născare, și reaua nărvire,
Vă'ntunecă cu totul cunoașterea de sine,
Când și făr' de oceană puteți a vă vedea.

Acel ce se ferește de sfezi, de gâlceviri,
Și la'ntâmplări de-acestea scăparea-i este fuga
Deși de'nțelepciune povățuit se pare,
La voi la oameni trece cu nume de fricos;
Iar altul ce e gata de sfadă'n orice ceas,
Și pentru o ochire sau pentru-o vorbă numai,
Adese nu își cruță chiar însăși a sa viață,
Voind a face răul în cel mai mare grad,
De și-i nebun de frunte, viteaz îl socotiți.

Stenon ce'n adunare înșiră cum îi vine
Și vrute și nevrute ca moara cea stricată,
Cu hohotele sale păreții zguduind;
Ce râde singur numai d'a sale secături,
Din mâni bălălăește întocmai ca din limbă,
Și n'are nici rușine, nici chip de politeță,
Cu mare bucurie de toți e priimit,
De toți cu sirguintă chemat și'mbrătoșat.
O zi dacă lipsește, oricine îl întreabă,

Trimit de-l cercetează și zic că este vesel,
Măcar că e obraznic și prea nesuferit.

Criton lucră o carte în douăzeci de ani,
Prin care dovedește că din vechime încă,
Se dau pe ghiață iarna cu hacuri la ciubote ;
Apoi legând-o'n aur, în toc de marochin
A dedicat-o falnic nerodului Damet ;
Ce petrecând-o'ndată din scoarță pân' în scoarță
Nimic n'a văzut altă decât a ei gravure,
Plătind pe autorul c'un : Foarte mulțămesc !
De toată osteneala și truda ce-a avut.
Acest om ce'n ființă făcù nimica toată,
Pierzând atâta vreme c'un lucru chiar netrebnic,
Și dând de prost dovadă cu dedicația lui,
La voi se socotește de foarte învățat ;
Iar pe Damet îl credeți științelor protector.

Noi frații Satiri altfel de lucrurile voastre
Gândim și înțelegem. Orice împrejurări
De noi sunt însemnate, pătrunse'n adevăr.
Prilej de răs mai mare ne-aduce o pricină
Spre care țintind ochii voi laude cu sacul
Turnați, și încă ziceți că nu sunt de-ajuns.
Eu numai pe aceia la care am slujit
Când cu de-amăruntul lui Pan îi voi descrie,
Un an întreg l-oi face să aibă de ce râde.
Umblând din casă'n casă în traiul meu la voi,
Eu mai pe toată luna stăpânul îmi schimbam,
Și mai vârtos la asta două 'nsușiri a mele
Au fost mai mult pricina: glumeața mea vorbire,
Și boiul meu ce-ți pare atâta de ciudat.
La'ntăia întâlnire oricui eram plăcut,
Și prea cu mulțămire mă priimeà de slugă :
La voi în toată vremea au trecere bufonii.
Eu însă ce minciuna nu pot a suferi,
Nu sunt deprins să laud ce este de hulit ;

Nu știu să-mi prefac chipul, și din pricina asta,
Mult nu ședeam în slujbă la cei ce-mi aflau gândul :
Prietenii cu-adevărul voi nu puteți a fi.

PERIERG.

De-ți sunt așa dragi codrii și traiul fără griji,
Măcar un ceas de vreme c'aș fi eu Pan socoate,
Și nu-i aveà căință. Eu sunt poet, iubite!
În cinstea-ți voiu compune un cântec minunat,
Iar graiul tău ce'ndeamnă pe oameni la virtuți,
S'a pomeni cu slavă în veacuri viitoare.

SATIR.

Păstrează-a tale versuri; eu voiu s'aduc plăcere
Și fără răsplătire. La voi numai e dat,
Nimică să nu faceți fără de interes.
Voi numai pentru-o vorbă, pentru-o căutătură
Sau pentru o zimbire, d'apururea pretindeți
Închinăciuni, prezenturi, resplăți și mulțămiri.
Istoria mea toată n'am când a-ți povesti.
Dar ce-oiu puteà dintr'însa din fugă îți voiu spune.

Când Pan cu îngrijire ne-a pregătit de cale,
Cu haine felurite pe toți ne-a îmbrăcat ;
Ne-a dat la toți ciubote, supt bucli a ascuns
A noastre mândre coarne, precum la voi e moda.
Cu ochii plini de lacrimi, cu inim' amărită
Eșind din codrii noștri, plecai pe munți, pe văi,
Și în orașul vostru degrabă am ajuns.
Erà o sărbătoare. Când am intrat pe poartă
Văzui un *mojic* care culcat lângă' o săneată
Dormià ca 'n somnul morței. Pe urmă am aflat
Că el erà acolo de strajă rânduie.
De prânz aproape vreme și încă nu amiază,

Iar ulița ticsită de trupuri zăcatoare.
Văzând întâia dată aceasta am gândit,
Că vr'o epidemie domnește în oraș ;
Dar nu puțiã a hoituri, și nici ceilalți oameni
Ce mai treceau pe uliți, nu se fereau de ele.
Pe urmă luai seama că mulți din cei culcați,
Mișcau câte o mână sau capul ridicau
Ingreuiat cu totul de strașnica beție :
Iar cât să stea 'n picioare nici că erã puțință.
Intr'un cuvânt ș'aceia ce mai puteau umblã,
Și cei căzuți pe uliți cu toții erau beți.
Unii amețiți numai se 'mpedicã 'n picioare,
Mergând fără să știe în care parte-aleargã ;
In danțuri desfrânate alți spulberã gunoiu,
Pe trecători mânjindu-i, în glod se tăvălesc.
Uitând rușinea toată și buna-cuviință,
Se desgolesc de haine și cu obraznicie,
Nu dau măcar cinstire la secul rușinos.
Ici unul plin de drojdii pășește șovăind,
Picioarele lui slabe nu pot să-l sprijinească,
Cu capul se isbește d'un zid ce-i stã 'nainte,
De sânge umple locul și toți de dânsul rãd.
Iar dincolo un sfadnic se 'ncaerã la pumni
Cu cine se 'ntâlnește ; în luptã 'și scuiã dinții
Cu vinul de 'mpreună, din gura-i puturoasă.
Mulți plâng părinți și rude ce viața au pierdut,
D'a spirtului otravã și 'n sfezi și gâlceviri.
Cântãrile cu chiot, strigãrile și zgomot,
Pân' și pe surd îl face să-i ție urechea.
In scurt această larmã și vuet în norod,
Mã îndemnã a crede că toți au nebunit.
Când mã luptam cu gândul să pot aflã pricina
Turbãrii tuturorã, s'apropie de mine
Un om cu barba albã, un pântecos bătrân,
La față gras și rumen, cu ochii înfundați,
Și cu un glas molatec : Ce stai pe gând, îmi zice

Aice fără treabă ? După îmbrăcăminte
Și după 'nfățișare îmi pari de muncă bun ?
De ai cumva plăceré la mine să slujești
Nu vei aveà mult lucru ; căci eu am trebuință
D'o slugă credincioasă și cu purtări cinstite.
Mă crede că de mine vei fi prea-mulțumit ;
Să-mi spui însă de unde ș'anume cine ești ?

Eu, răspunsei, loc caut, deci dacă-ți plac sunt gata
Cu inimă curată să fiu la tine slugă.

Ca bunii săi și tata vindeà în târg piper
Și căpătase nume de negustor bogat,
Fiind plăcut oricărui și 'n stima tuturoră.

Ca dânsul poate astăzi și eu piper aș vinde,
Din lăcomia altor și eu m'aș îngrășă,

De nu-i intră în minte, vânând al meu noroc,
Să-și piardă toată starea. La bătrânețe tocmai

A vrut ca să mă facă cu-a lui avere nobil.
Zădărnicia slavei să-mi lase-l îndemnă

Nobilitatea seacă. Negoțul părăsind
Se dete 'n adunarea boerilor, cu care

Iși risipi averea în daruri și ospete,
In cât pentru un abur friptura prăpădi.

Murind în sărăcie, el mie a lăsat
Această moștenire în care mă vezi astăzi !

Căci sunt silit cu munca să mă hrănesc pe lume,
Să mă roșesc eu însumi de sărăcia mea !

Cum m'ascultă bătrânul, îmi zise să-i urmez
Făgăduindu-mi milă și ușurare soartei.

Mergând acum spre casă făcui eu întrebare :
Ce-i pricina beției ce este în oraș ?

Iar el oftând cu lacrimi răspunse : Fătul meu !
Nu 'ți pară de mirare așa nerânduială.

Imbătrânita lume pășind către sfârșitu-i
Incepe să slăbească. Năravul acel rău

Plecări firește bune din oameni a stârpit,
Și lor le pare dulce, învinși fiind de patimi,

Paharul dintru care s'adapă cu otravă.
 Dar nu le-ajunge numai a fi în faptă răi,
 Ci vor s'ascundă răul subt a virtuții vâl,
 Slujindu-se de dânsa așa precum pescarii
 Undesc cu pânea peștii pentru ca să-i omoare.

Cu-a lor purtări cinstite, cu traiul lor cel sfânt,
 Voind strămoșii noștri a ne povățui
 Pe calea mântuirii, au pus așezământuri
 Ca oarecare zile a anului să fie
 Spre lauda și slava acelui Pre-înalt ;
 În care lăsând grija și trebile lumești
 Ce-aproapelui și nouă nu sunt de folosință,
 Să ne ferim de rele, să fim într'o unire
 Și 'n alte ocupații să nu petreacă-un om.
 Decât să 'nalțe numai cântări lui Dumnezeu,
 Fără vr'o osebire de secs, de rang de stare,
 Dar vezi la ce ajunse această sfântă lege !
 Cu-adevărat o parte din ea o împlinesc ;
 Căci din ajunul zilei vre unei sărbători
 Iși părăsesc tot lucrul cu toții mic și mare
 Și chiar săracul cărui copiii mor de foame ;
 Bisericele însă sunt pururea pustii,
 Se văd aceia numai ce vor a s'arătă,
 Sau care-și dau parolă să se 'ntâlnească-acolo,
Moliftele ce-un popă boscorodește iute,
 Fără a ști ce spune, nici că le mai aud ;
 Pe urmă ziua toată petrec în desfătări.
 Șederea 'n trândăvie le născocesc 'n minte,
 Idei ce n'are omul când este îndeletnic
 Și care ca un pinten pe cal îl îmboldesc,
 Astăzi e zi d'acele, e sfântul Nicolai ;
 De asta-i beat tot târgul din capăt pân' în capăt.
 În vreme ce bătrânul vorbea cu umilință,
 Il ascultam și 'n gându-mi pe zei îi mulțumeam
 Întâi de norocirea ce-avui să întâlnesc
 Un om așa de treabă cum îmi părea acesta,

Intr'un oraş în care foesc atâtea rele ;
 Ş'al doilea c'aflasem ce nu-mi trecea prin gând
 Ori cât îmi băteam capul şi mintea-mi frământam,
 Numai gândeam vr'odată că vrând să 'ndestuleze
 Greţoasele lui pofte, acest norod socoate
 Că-şi face datoria cinstind pre Dumnezeu
 Când pântecele-şi umple de multe băuturi,
 Şi zace 'n lenevire. De va veni 'n auzul
 Lui Pan această veste, sunt sigur c'a să râdă
 Afară de măsură ; căci eu eram silit
 Să-mi suflu ades nasul şi buzele să-mi muşc,
 Văzând cum că bătrânul se cam posomoreşte.

Acest om bun la care intrasem eu în slujbă,
 Eră crâşmar de breaslă şi fiu de croitor,
 Crescut în casa unui judecător şiret.
 Din pilda părintească, din creştere şi breaslă,
 Deplin se înzestrase cu darul vicleniei.
 Însărcinarea-mi puse şi toată treaba mea
 Eră ca să car apă şi să o torn în vin.
 Indată ce o bute scădea pe jumătate
 Eu trebuia s'o umplu cu apă din fântână ;
 Cu toate-aceste, însă bătrânul nu scăpă,
 Nici *Utrene*, nici Ceasuri, nici Liturgia 'n veci :
 Nu se 'mbătă ca alţii în zi de sărbătoare,
 Ce 'n zilele de lucru la crâşmă vindea apa,
 Pe care o turnase duminicile 'n vin.
 Însărcinarea asta plinind de multe ori
 Spinarea-mi gârbovisem. Dar nu puteam pricepe
 De ce pricină oare toţi cumpără la apă ?
 Ce prost eşti tu, îmi zise, mai ştie cineva
 Că pun eu în vin apă când capu-i ameţit ?
 Tot muşteriu crede că dă pe vin parale ;
 Plecarea animală îi trage la beţie,
 Almintrelea aicea nici câne n'ai vedeă.
 Când auzii aceasta am şi pufnit de râs,
 Iar el cătându-mi aspru : De ce râzi ? mă întrebă.

Eu i-am răspuns atuncea. Au nu-ți aduci aminte
 Cum îmi spuneai cu lacrimi, și cum te tânguiai,
 Că legea cea sfântă e aplicată rău,
 Că relele năravuri menesc sfârșitul lumii.

Și ocărând beția cum arătai că este
 Vătămătoare foarte pentru societăți,
 Când însuși tu în faptă acest rău îl sporești?

Pe foc aruncând lemne văpaea se ațăță:

Căința, lacrimarea pe om nu pot să 'ndrepte;

Energice mijloace nici cum ele nu sunt.

La rău a sta 'mpotrivă, a nu-i lăsa prilej

Să poată a se 'ntinde, e chipul cel mai sigur

De a-l stărpi cu totul; căci fără de aceasta

Zadarnică e truda. Acela care vrea

Să nu fie beție, nu vândă băuturi;

Tu însă vânzând vinul îndatorești bețivii;

Apoi în toată ziua ademinești norodul

Ce crede al tău cuget și cumpără cu preț,

Chiar apa ce-o găsește ori unde fără bani,

Și tu bărbat cucernic în zi de sărbătoare

Te 'nchini cu umilință, plinind a legii formă!

La cer sunt priimate acele numai rugi

Ce vin din buzi curate; iar încă și mai mult

Ce cere fapta bună. Ori cât de mult te 'nchină.

El viclenia-ți vede și îți va da răsplată.

— Se vede, a zis bătrânul, că duhul îți e prost

Și nu te-ai ros în lume, de nu știi ce grăești.

Lăsând că-i scumpă marfa, eu sunt silit a face

Insemnătoare daruri la toți judecătorii,

Diecii și copiștii, acei care îmi scriu

Și-mi întăresc *Ucaze*. Câte ciubote rup

Eu până ce le capăt! Cât bea Ivan și Senca

Vechilii mei în pricini, și slugile lor încă

Ce beau și zi și noapte, făr' am plăti un ban!

Au Dumnezeu voește ca eu să păgubesc?

Zicând aceste 'ndată m'a dat pe poartă-afară,

Făgăduind să dea o liturgie popei,
Ca doar îmi va da cerul un duh mai sănătos,
Și-mi va scurtă și limba măcar de un palmac.
Vecinul ce-avusesem slujia pe-un boier mare;
La dâns' intraiu îndată eu în acea zi slugă,
Vătaf eră, și'n suflet nu mai puțin viclean,
Bătea metanii multe ca vechiul meu stăpân.
Boierul de neam mare vrând pompa să păzească
Și legile nobleții, în veci nu-și bătea capul
Să afle și să știe ce fac în casa lui;
Viețuia 'n petreceri el zile, luni și ani,
Iar regularisirea de cheltueli, venituri,
Cu totul o lăsase pe seama vătăjească;
Având robi mulți la număr, având d'ajuns moșii,
Cu droaie creditorii de dânsul se țineau.
Intâi am răs d'această prostie boierească,
Dar desvâlii în slugă mai mare neghiobie.
Nu numai că toți banii prin mână-i se treceau
Și chiar odoare scumpe fură adese ori;
(Nu-i treaba unui nobil a cercetă isvoade.)
Nu numai că nevasta-i, copii și nepoți
Eră 'mbrăcați în stofe; c'avea o casă 'n târg,
Iar alta pentru vară afară din oraș,
Și amândouă bune căci nu erau făcute
Pe credit că acele ce-avea boierul; multă
Strânsese 'n lăzi avere. Provizii cumpărând
La masa stăpânească, el le luă sau scump,
Sau tot pe datorie; și cea mai mare parte
Le trimitea acasă, ducându-le d'acolo
Iar la acea dughiană de-unde le-a fost luat.
El carnea dela cuhne, și pânea din ambar
Butelcile din pivniți le grămădea la dânsul;
Intocmai ca un abur ce de pe mări se 'nalță,
Și 'n picături de ploae se varsă pe pământ.
La asta eu cu alții eram de ajutor;
Tâlhărășugul însă în veci nu se ascunde.

(Nu 'nconjură pedeapsa pe făcători de rele.)

Fu prins în furtișaguri, și tot i se luă

În cât văzui copiii pe uliți calicind ;

Iar dintre slugi pe mine boierul mă alese,

Căci eu fusei pricina de se vădi vatazul.

N'avea copii, femei, Hiron stăpânul meu,

Și curtea lui cea mare tot strâmtă îi părea.

Deși cămări trei pline aveà de haine scumpe,

Pe toată ziua însă croià la strae noi ;

Deși la a lui masă erà obișnuit

Treizeci de blide pline cu feluri de mâncări,

Încât dela un popă și dascăli și tot neamul

Puteà să mai rămâe, lui nu-i părea destule.

Știind câtă putere și trecere aveà

El, la împărăție, norodul se ticseà

Grămezi în anticameri de cum se făcea ziuă,

Și greu până la dânsul pe rând puteai străbate.

Inchinăciuni și jalobi ca Joe priimeà,

Și spre răspuns oricărui plecà abia din cap,

Gândind că prin aceasta puterea își arată,

Iar mie mi se pare că nu știà ce-a zice,

Căci îngânfarea este a neroziei rod.

Ce-i drept, Hiron adesea spunea la secături,

Și nu puteà să lege nici două vorbe bine ;

Lingușitorii însă acei deprinși a zmulge

Din mână-i bucăți grase, favoruri așteptând,

Cum deschidea el gura se arătau uimiți

Cuprinși de admirare, pătrunși d'a sale graiuri,

De laude pompoase deșertelor lui vorbe,

Stând gata ca să zică cum el ar fi voit

Că lebăda e neagră și corbul este alb¹⁾,

Deci judecă tu însuși n'aveam cuvânt a râde

De gazdă și de oaspeți? Iar mai ales stăpânul

Mi-a dat pricină multă de răs nemărginit,

¹⁾ Proverb ruseșc.

Atuncea când norocul de el se depărtă,
 Hiron care-și gonise vataful căci îl fură
 Dorind a trăi 'n slavă și necunoscând chipul
 Să-și cu:npănească starea, cu binele străin
 Voiă să îndeplinească a sale cheltueli.
 Din visteria țării cea lui încredințată
 Pradă plin de nădejde că nu-l pricepe nime,
 Că el cu duh e numai, iar toți ceilalți sunt proști
 Și nu-l pot înțelege sau se sfiesc de el.

Un călător ce umblă prin locuri neștiute,
 De întâlnește 'n cale-i munți, râuri, stânci și codri,
 Din drumul său s'abate, scăpare căutând
 Pân' ce se rătăcește, și pierde în sfârșit.
 Așa în cursul vieții unde întâmpini multe
 Nenorociri și curse, se pierde care iese
 Din calea ce anume virtutea-i a 'nsemnat,
 Înălăturând oricare primejdii și nevoi.

Hiron desprețuindu-l grăbi a sa pedeapsă,
 Cu-averea împreună pierdù și toată slava,
 Și cum mai înainte desprețuia pre toți
 Așa cu înjosire acum îmbrățișă
 Picioarele acelor ce 'ntâiu nu-i băgă seamă,
 Cerând la dânșii milă cu defăimate chipuri.
 Cu greu un mic la suflet se poate cumpăni;
 Când e senină vremea el este îngâmfat,
 Iar dacă nouează pe loc mișel s'arată.

Din toți ai săi prieteni iubea el pre Menandru,
 Nu doar că decât alții eră mai înțelept
 Și sfaturi priincioase să-i dea ar fi putut,
 Știa însă să poarte galante răvășele,
 Ș'a nopților petreceri frumos să'nchipuiască,
 El se trăgea din nobili, dar chiar nerușinat,
 Luă dela toți mită pentru a mijloci
 Către Hiron la care ei căutau favoruri.
 Așa se calcă cinstea, atunci când se'ncuibează
 În piepturi lăcomia iubirei de argint!

Cu cât erà de lacom, erà și necinstit :
 Un rău nărav nu poate să n'aibă și pereche.
 În vreme ce norocul slujeà lui Hiron încă
 I s'arătà prieten, folosul său vânând,
 Iar cum se'ntoarse roata, pe loc îl părăsi.
 Uitând prieteșugul și facerea de bine
 Fugeà acum de dânsul ca d'un lovit de ciumă.
 Decât oricare altul mai mult el îl huleà
 Numindu-l prost și mândru, sgârcit cum nu erà.
 Destăinuind în lume a lui secreturi toate
 Ce i le'ncredinșase ca unui bun prieten,
 Cu-aceasta îi aduse acel mai mare rău ;
 Purtare mișelească și faptă de dispreț !

Nu 'mpiedică nimica isprava bunei fapte
 Precum nemulțumirea ; căci necunoscătorul
 E rău și pentru sine, e rău și pentru alți.
 De-a face bine omul se satură curând,
 Măcar să și aștepte vr'o răsplătire mare ;
 Dar încă când găsește un om precum Menandru
 Ce seamănă cu vița pe care răsădind,
 O vezi cum că produce în loc de struguri, spini,
 Acelui de bani lacom urechia e închisă,
 El nu aude plânsul săracului nemernic.

Ca slugă la Menandru, să nu-i spun n'am putut,
 Cât rău poate s'aducă acea purtare-a lui.
 Desprețuindu-mi vorba : tu nu cunoști, îmi zise.
 Cărarea care duce pe om la norocire,
 Nu e acuma vreme să laud pre Hiron,
 Pot dà în supărare sau trebui să mă stric,
 Să mă 'nvrăjdesc cu-aceia ce astăzi îi țin locul.
 Seninele lui zile acum se 'ntunecară,
 Nimica dela dânsul n'avem de așteptat ;
 Se leapăd' alămâia ce zeama i s'a stors.

El judecă cu minte. Cu-asemene purtare
 Și astfel de cuvinte, cu brațele deschise
 Fù priimit d'acela ce lui Hiron urmă

Și care dă crezare acestor defăimări,
 Fără să socotească că poate cădea singur,
 Și iarăș de Menandru va fi hulit atunci ;
 Dar omul plecat este a se ademeni !
 Acest din nou prieten cu numele Ksenon
 Ajunse în mărire, putere, și rang mare
 În vârsta acea jună ce trebuie strunită.
 Deci când zeița oarbă din frâu îl slobozi,
 Poți judecă tu însuși, cum ne 'nfrânat sărea
 Prin râpi și prin ponoare, lăsând cărarea dreaptă.
 Privind a sale fapte, ades mă lovea râsul,
 Măcar că el pe mine m'avea ca un bufon.
 Necuinpătat la poftă, de sine încântat,
 Nerod fără știință, și rob deșertei slave,
 Crescut din crudă vârstă cu-ogarii împreună.
 Ne-având nici o idee, el toate critica,
 Cu proastă îngănfare și cu obraz sumeț.
 (Știința și puterea pot fi și despărțite.)
 A sale sfaturi numai el preferând din toate,
 Cinstite căruntețe să tacă le făcea,
 De și ispita cere cu truda, și ani mulți.

PERIERG.

Destul mi-ai spus de dânsul. Văd că eră acela
 Un nătărău de frunte ; căci cine se socoate
 Mai mult decât oricare, în capul său e sec.
 Dar unde-ai slujit încă, și ce ai mai văzut ?

SATIR.

Dela Ksenon eşisem, când iată mă 'ntâlnește
 Un târgoveț cu stare, Milon, ce mă văzuse,
 În vreme când eu vinul cu apă mestecam.
 Mi se urâse-acuma să fiu tot la boieri ;
 La ei norocul este întemeiat pe paie,

Și trebui să fii martur, să vezi cê asuprire,
Intâmpină pe omul oricât de virtuos ;
Făr' de minciuni și sgomot nū poți sa fii un ceas :
D'aceea-mi părea bine ca la Milon să intru,
Căci toți spunea că este om sfânt și om de pace :
Căzui însă în cursă. Cinci săptămâni am fost
In casă singur slugă, ș'o fată mai eră
Ce le făcea bucate. Mă odihneam pe paie
Flămând ca vai de mine : din ziuă pân' în noapte.
Eu oboseam cu totul slujind la cinci stăpâni,
Dăr toată osteneala aș fi nesocotit,
De-aș fi putut să sufer năravul lor cel iute.
Copiii toți d'a rândul, femeea și bărbatul,
Un ceas fără gâlceavă petrece nu putea ;
De s'ar fi sfădit încă ori cât ei între ei
Și mie îmi da pace să-mi cat de lucrul meu,
Tot poate-aș fi mai dus-o ; dar toată gâlcevirea,
Ca norii de furtună cădea'n sfârșit pe mine ;
Erau smeriți în lume, și 'n casă foarte răi,
O vorbă, o bagatelă le da prilej de sfadă,
Incât d'a lor strigare se zguduiau păreții.
Părea că eu se cade să fiu răspunzător,
Și pentru a lor fapte pedepsile să trag.
Intrând odată 'n casă, familia văd strânsă,
Și lumânări aprinse, un popă în vestminte ;
Atunci am zis în sine : cu bună samă azi
Au gând să se închine ; de sfadă frică nu-i ;
Când iată vrând să treacă un copilaș prin casă
A dat jos de pe masă basmaua mumei sale.
Pe loc stârnî furtuna ; și tatăl mai întâi
Iar mama după dânsul de tot s'a tulburat.
Uitând metanii, cruce, și orice rugăciune,
Iși ocărau copilul cu feluri de cuvinte.
D'o parte strigând frații, de alta cel greșit,
Cu vorbe și cu vuet gâlceava întetesc.
Se face zgomot mare cât nu se mai aude,

Nici popa ce citește nici dascălul ce cântă.
 Văzând că nu-i de glumă și vrând a-i liniști
 Intră la mijloc popa ; eu iarăși după el
 Îi rog să contenească, căci nu-i vr'o vină mare,
 Și mai ales aice la sfânta rugăciune,
 O dragoste se cere, iar nu bătăi și sfezi.
 Văd însă că deodată și cărți și lumânări
 Cad toate peste popă, și barba i s'aprinde,
 Din plete ese pară. Stingându-le el strigă,
 Și dă pe ușă busta cu pătrahilu 'n gât ;
 Iar mie pentru sfaturi, stăpănu-mi răsplăti
 Lovindu-mă din fugă cu *analogu* 'n spate,
 Cât până jos pe scară m'am dus d'a tăvălugul,
 Și nu mă pricep încă cum m'am sculat întreg.
 Strângând din colb peruca și coarnele 'nvelind,
 Plecai în fuga mare pe uliță la vale.

Sosind la casa popei, intrai la dânsul slugă...
 Dar ce să-ți lungesc vorba ? E foarte de prisos,
 Să-ți spun cu deamănuntul la câți stăpâni am fost.
 Destul că 'n orice parte îmi aruncam privirea,
 Găseam necontenite sujete de a râde.
 Acesta nebunește averea risipind
 Ce tatăl său cu trudă strânsese pentru el,
 Când vine 'n sărăcie se vaetă și plânge ;
 Iar altul ce adună grămezi de aur multe
 Pe ele rabdă foame, și moare în sfârșit,
 La toată bucațica ce 'nghite puind preț.
 Inamorat de slavă ca de o amoreză
 Desprețuește unul și frica și odihna,
 În lupte sângeroase aleargă, și 'ndărăt,
 Se 'ntoarce fără' o mână sau fără un picior.
 Slutit și șchiop se mișcă abia pe-a morții cale
 Cu inimă voioasă că este în gazete,
 Și are nemurire pe două sute ani.
 De laudă-i acela ce datorია lui
 Cu râvnă-și împlinește, și pentru a sa țară

Viața nu își cruță; numele lui e vrednic
 În veacuri viitoare să fie neuitat.

Dar eu vorbesc de unul ce merge la războiu
 Impins de nebunie și de o slavă goală,
 Precum un cal când scapă pe câmp fără căpăstru,

Bătrânul care este pleșuv și fără dinți,
 O față 'n floarea vrâstei plină de foc luând,

Pre care mai nainte vecinul o ochise,
 Dă pricină urâtă de-a fi de răs în lume,

Căci au să-i zică tată niște copii străini.
 Un altul se ferește de-al însoțirii jug,

Dar încurcat în lanțul amorului suspină
 Și nopți întregi nu doarme, nici altă mai gândește;

Când întristat, când vesel, după iubitei chip,
 Odihna lui atârnă d'un zâmbet, d'un cuvânt;

Căruntul păr văpsindu-și, se unge cu pomadă
 Și se împodobește cu feluri de cordele,

Compune versuri, cântă și danță grebănos,
 Făcând prezente scumpe și cheltuind bani mulți.

Irisa ca pre dânsul iubește pre o sută,
 Pre care-i măgulește cu zâmbete viclene

Și tuturor aruncă câte un semn din ochi.
 Toți fug de amăgirea-i, ear el rămâne prins

Ca șoarecul de mătă, în ghiarele cochetei;
 Și însă se fălește, și-i mulțămît de sine.

Macrin la față galben, umflat, idropicos,
 Petrece dimineața cu doctorii închis;

Se 'ndoapă toată ziua cu erburi de tot soiul,
 De aer, de mâncare, de orice se păzește;

Ș'apoi în toată seara Macrin se culcă beat.
 Un tânăr ia o babă de patruzeci de ani

Cu zestre însemnată — când singur are stare. —
 Ea 'n casă poruncește cu aspră tiranie,

Și-l face înainte-i să tacă tremurând.
 Un fiu la părinți singur ce-așteapt-a moștenî

O mare avuție, odihna sa își lasă,

Aleargă, lingușește cerșetorind un titlu
 Dorind ca să-l cinstească norodul acel prost;
 Dar numai cu nădejdea rămâne-adese ori!
 Un altul ce iubește a străluci în haine,
 Cu aur se încarcă, crezând că nătărău
 În strae aurite nu este nătărău.

Cu patru cai se primblă un târgovaț bogat,
 Și poartă după dânsul un număr de slugi multe,
 Toți în livrea cusută cu armături luate
 De pre *însemnul* care pe ușa lui vestea
 Ce fel de meserie avea el mai de mult,
 Și unde mult mai bine s'ar cuveni să stee.
 Păreții casei sale acoperă cu aur;
 Bani varsă ca să-și facă o spiță de neam vechiu.
 Și povestește fapte de minciunoși străbuni.
 Ca broasca se tot umflă, se umflă până crapă.

Macari pân'aseară eră în ochii lumii
 Bun numai d'adus apă și lemne de tăiat;
 A lui nătărăie s'a fost făcut proverb;
 Purtarea lui cu negru se însemnă de oameni.
 Dar iată lui Macari norocul ce zâmbește,
 Și astăzi e puternic, stă 'n rând cu cei cinstiți,
 Cu cei mai slăviți oameni, cu cei mai învățați.
 Toți laud'a lui minte și zic că împărăției
 Macari a s'aducă folosuri însemnate,
 Și cu-o căutătură să 'ndrepte orice rău.
 Acel ce 'n starea proastă eră batjocorit,
 De sus e trimis astăzi spre fericirea țării.
 Cu toate-aceste însă, zavistia muncește
 Pre cei ce râvnind locu-i, voiesc a-l răsturnă
 Din postul acel gingaș ce nu e pentru el.
 Urechea domnitoare mireasă e dorită;
 Favorul ei toți mirii ca spre a Penelopei
 Cu suflet, cu viață sunt gata-a-l cumpără.
 Pe luciul politic Macari lunecă
 Și iar în întunerec căzând ca mai nainte,

Se duse să-și petreacă viața cu samurii
 În stare defăimată și traiu nenorocit,
 Deși această soartă așteaptă și pre alții
 Toți însă cătră dânsa se 'mping și se îndeasă.

Văzui un bătrân care o sută ani trăise,
 Pe patul său cum zace de bătrânețe ros,
 Încât pe barbă scuipe și seamănă schelet,
 Și însă el desină c'o mână tremurândă.
 Dar ce desină oare? Mormântul ce-l așteaptă? —
 Ba nu. — Palat de vară să-i fie de primblat.

De coasa morței altul văzându-se 'ngrozit,
 Ș'abia zărind hârtia cu slaba lui vedere,
 În loc să se 'ngrijească a și căută de suflet,
 Inchipuește pompa înmormântării lui,
 Câți preoți, clerici, dascăli și câți Arhierei,
 Cât număr de rudenii să meargă după raclă
 Bocindu-l în glas mare, câte făclii de ceară,
 Și cât de mari să fie, și ce fel de sicriu?
 Ce candelă să-i pue, de aur sau d'argint?
 Ce epitaf să 'nscrie ca lumii să arate
 Că praful din cea groapă a fost un boer mare?

Din fașă pân' la groapă de patimi stăpâniți,
 Mândriei, lăcomiei, zavistiei supuși,
 Vă mână egoismul pe calea periciunei.
 Și liberali în cuget, voi robi sunteți în faptă.
 Precum ușoara pană purtată de zefir,
 Așa de nestatornic e și al vostru gând.
 Când cereți bogăția, când banii vă încurcă,
 Urâți singurătatea, ș'apoi v'ă greu de oameni;
 Ce vreți adese însuși a spune n'ați putea.
 Azi lăudați un lucru, mâni altul, și așa
 A voastră socotință din loc în loc se mută;
 Căci ce e de mirare, aveți dorinți contrarii.

Furnica 'n timpul verei asudă ostenind,
 Și câte un grăunte adună 'n moșinoiu;
 Iar când e tristă lumea de-a ernei vifor rece

De-acasă nu se mișcă, se bucură în ticnă
 De rodurile care în vară-a adunat.
 Voi însă cu a minții lumină înzestrați
 Nemernicind ca orbii, vă osteniți zădarnic
 Nu'n lucruri de nevoie, la care sunteți leneși.
 Viața vă e scurtă, proiecturile lungi,
 Vräjmași sunteți odihnei, și 'n veci nemulțămiiți.

Un negușitor ce are ambare și lăzi pline
 De toată bogăția, și poate să trăiască
 Intru îmbelșugare, în pace mulțămit.
 De-odată îi abate a fi judecător.
 Pe loc îi pierе s6mnl, și 'n cugetul său zice:
 «Cât e de bine 'n lume să poruncești la alții!
 «Toți cinste îți arată, prezenturi îți aduc,
 «Soldat nu ții în casă, și mult puțin ce-aduni
 «E numai pentru tine». Judecător se face
 Dar punga-i se deșeartă; atunce se căește
 Și ar dori să vie la starea cea de 'ntâi.
 Aude 'mpricinații la ușa lui oftând,
 Și trebui să se scoale, să lase somnul dulce.
 «O doamne! jalnic strigă: De ce-mi părăsii breasla?
 «La dracul să se ducă oricare cinste, rang,
 «Ce-mi fac acum viața mai rea decât în iad!»
 Țăranul mâind plugul sau numărând *adetul*
 Cu ochii plini de lacrimi, se tânguește 'n sine:
 «De ce pre mine soarta nu m'a făcut soldat!
 «Aș fi îmbrăcat bine, nu aș purtă sucman,
 «Și grija mi-ar fi numai de caporal și pușcă,
 «Iar nu tot în picioare pe lângă car să umblu.
 «Purceii scroafei mele ar fi atunci ai mei,
 «Și vaca mi-ar da lapte, găina oul său,
 «Nu pentru a Kneghinei și-a vătăjiței masă.
 «Acum dă tot la curte, și tu tărăte roade!»
 Conscripția sosește, îl iau, îl fac oștean,
 Și iată 'n gând îi vine bordeiul afumat;
 Iși blestemă viața în straiul său cel verde,

După sucman oftează și toată ziua plânge.

«O! cât trăiam de bine când mă aflam în sat!

«Adevărat atunce rău îmbrăcat eram,

«Dar vara la răcoare și iarna lângă vatră

«Dormeam, ș'un pas din casă eu nu făceam pe ploae.

«Iar dacă-mi plăteam birul *ș'adetul* la stăpân,

«Nu mai aveam pricină de a mă tăngui.

«C'o oală de borș numai mă mulțumiam; și 'n casă

«Eram stăpân eu singur. Aveam pe un an pâne

«Și paie pentru vite. Cel mai departe drum

«Făceam la iarmaroace când sare-mi cumpăram

«Sau când mergeam la praznic în sat de bună voie.

«Viață îndrăcită! acum colindă lumea,

«Cămeșă poartă albă când n'ai cu ce-o spăla,

«Cu pușca te 'nvârtește în niște strimți nădragi,

«Și când în ochi vezi moartea, curajul să nu-ți peară.

«Nu-ți împlini 'n veci somnul, rămâi flămând adese,

«Și-ți caută de toate, pe-o sută ascultând!»

Monahul ce deunăzi atât de mult doreă

Să poarte potcap, rasă, acuma alta cântă;

S'ar încuscri cu dracul numai mirean să fie.

(Nu-i chip de a fi înger în trup neputincios).

De mult vorbesc, și însă abia ți-am înșirat

O parte foarte mică din patimile voastre,

Voința împlinindu-ți; căci pentru a descrie

Cât e de nerod omul și cât de deșențat

Privit fără de mască, un an n'ar fi de-ajuns.

Mă crede că 'ndestule am adunat sujete

Cu ce să fac să râdă pe Pan ș'a lui urdie.

Dar soarele pe 'nctul s'ascunde după deal,

M'am dezbrăcat; de-acuma îți las un rămas bun.

Păstrează' a mele vorbe de crezi că-ți vor aduce

Vre un folos; iar altor zadarnic nu le spune.

Noi să 'ndreptăm pre oameni în stare nu suntem;

Mormântul poate numai să 'ndrepte pre gheboși.

SATIRA VI.

Acela este numai ferice în viață,
 Ce știe a petrece în liniște și pace,
 Și cu puțin ce are se află mulțămît.
 De cugete deșerte ce tulbură pre mulți
 Ferit în toată vremea, pășește cu pas sigur
 Pe calea faptei bune pân' la sfârșitul vieții,
 Să șed într'o căsuță la moșioara mea,
 Din care să-mi pot scoate tot ce îmi trebuiește,
 Să aib o masă bună, prielnice zăbăvi;
 Cu un cinstit prieten cu mine potrivit
 Să depărtez urâtul în prisoselnici ceasuri;
 Să-mi pot petrece vremea, departe d'orice zgomot,
 Cu Grecii și Latinii din timpurile vechi;
 Să cercetez efectul lucrărilor; să 'nvăț
 A ști și a cunoaște din pildele străine,
 Ce au urât în ele și ce au de plăcut,
 În traiul meu pe lume eu nu doresc mai mult.

Averi, înalte ranguri ce strălucesc în ochii
 Prostimei ne'ncercate, aduc supărări multe
 Și celor ce le cată, și celor ce le au.

Cine n'a râde oare d'un om ce asudând
 Se cațără p'un munte stâncos, înalt și aprig
 A cărui culme este atât de ascuțită,
 Incât oricât voiește a se țineă pe ea,
 Nu poate stă 'n odihnă, și vântul cel mai mic
 Indată-l îmbrânțește în groaznice prăpăstii?
 Asemenea acestui ambițiosul este.

Prea rareori norocul ridică pre un om
 Pe aripele sale suindu-l la grad nalt;
 Și dacă favorează mai mult pre oarecare,
 Nu stă 'ndelung statornic; curând îl și asvârle
 Departe cu piciorul și-l sfarăămă de tot,

Căci fără ajutoru-i silința-i un necaz,
O trudnică răbdare pentru un rod vremelnic.
Din zori de zi te scoală, îmbracă-te, pornește
La casă dela casă, spre a te curteni;
Așteaptă 'n anticameri cu slugile vorbind,
Și stă tot în picioare. Să nu tușești; nici nasul
Să nu cutezi să-ți sufli. Asemene viață
Urmează după masă pân' ce va însera.
Apoi în grijă noaptea petrece gândind unde
Se cade s'alergi iarăși cum s'a ivi de ziuă,
Și înaintea cărui spinarea să-ți îndoii;
Ce dar să dai la slugă, ce oare la stăpân?
Să spui minciuni adese, să crezi orice himeră,
Precum acea că marea poți măsura c'o scoică *)
Trufia unui mare să suferi și să rabzi,
S'adeverești că neamu-i e vechi și cunoscut,
Începe c'un an numai încoaci de Vladimir, ¹⁾
De și-ți aduci aminte că tatăl său în viață
Purtă o haină sură ²⁾; iar pe nevasta lui
Ori cât de slută este Veneră s'o numești;
Copiii lui obraznici să zici c'au isteție;
Să nu caști când înșiră cuvinte nesărate,
Și să numești adese de bine-făcător
Pe ceia dela care vr'un bine n'ai văzut.
Cu cușma 'n mână iarna să umbli după dânsul
Să faci că nu bagi seamă a slugilor ocară.
Pe lâng' aceste-ți trebui să poți a depărtă
Zavistia și ura ce împotriva-ți stau.
Aceste trude 'n urmă te lasă cu nădejdea,
Sau poate-ți vor aduce o slujbă ne'nsemnată.
Atunce datoria te duce sau pe câmp
Să fii rănit în lupte, să stai cu pieptu 'n foc;
Sau cu o pană 'n mână să suferi a șicanei
Necaze sgomotoase; dormind cu îngrijire

*) Proverb rusesc.

Să nu cumva scapi ceasul de slujbă hotărât.
 Deapurure cu frică sentințele să 'nchei,
 Să nu jignești prin ele vre o persoană mare.
 Ori stând pe lângă curte din ziuă până'n seară,
 Să îți balanțierul cu ochi neadormiți.
 De frică să nu scapeți de pe frânghie jos.
 Ambiția 'n ureche atunce îți șoptește
 Că cine cată slava nu trebui să s'oprească
 Când a călcat odată pe treapta cea dintăiu
 Așa indoind trudă, treizeci de ani umblând
 Și petrecând o viață săracă, ticăloasă,
 Alți treizeci ani îți trebui să-ți poți ajunge scopul;
 Când ești acum cu totul de vrâstă gârbovit.

În cea mai naltă treaptă să zicem c'ai ajuns
 Și numai Țarul este mai mare decât tine;
 Ca vermii la picioare-ți norodul se târăște;
 Cu o căutătură împrăștii 'nstrăinări,
 Cu alta fericire și bucurii reverși,
 Și toți ca pe un idol te roagă, te tămâe,
 Se tem precum se teme un corb d'o matahală,
 Un gust ș'o iscusință palatul îți zidi,
 În care se adună acele rarități
 Ce pot produce China, Italia și Franța,
 Și care-aduc mirare la oricine le vede;
 Tot trupu-ți e în aur și pêtre 'nfășurat.
 Ce India le scoate și vin dela Peru,
 Încât nu poate ochiul de lung să te privească.
 Pe aur dormi, în aur mănânci bucate scumpe,
 Și slugile-ți în aur cu toții îmbrăcați.
 Chiar însuș blondul Febus când te-ar putea vedea
 Ți-ar pismui suita, caleasca strălucită.
 Dar ești liniștit oare? Nici cum. O casă mare
 Ți ia odihna toată: nu gustă dulce somn
 Acela ce se culcă în aurit crevat.
 În inimă bogatul în veci repaos n'are;
 Nici marea răscolită de ale sale-adâncuri

De cel mai straşnic vifor nu se isbeşte-atât.
Zavistia asupra-ţi cărteşte ne'ncetat,
Măcar că nu cutează a s'arătă în faţă;
De şi ai vrednicie şi merite înalte,
Ea tot te îmbrânceşte, te-oboară în sfârşit,
Fără să poţi şti însuşi de ce eşti vinovat.

Ambiţia în tine crescând tot cu puterea,
Nu ştii ce mărginire să pui dorinţei tale;
O dulce melodie nu bucură pe surd;
P'un bolnav de podagră băi nu îl folosesc;
Cinstirea şi averea nu liniştesc p'acela
Ce se munceşte veşnic de frică şi nădejde.

Când două sau trei veacuri viaţa noastră-ar fi,
Nu ne-ar părea atâta oamenii de nerozi
Văzându-i cum urmează nebunele lor pofte.
O mică parte-a vremii vrând să întrebuiţeze
În lucru şi în muncă, ar fi prea folosiţi;
Şi zile îndestule atunci le-ar rămânea,
În care să-şi îndrepte purtarea cea trecută.
Dar cum se naşte omul, abia găseşte vreme
A se uita 'mprejuru-i şi intră în mormânt!
Şi din acest trai încă scurtează de ajuns
Copilăria, boale şi triste bătrâneţe,
Iar timpul care sboară în veci nu se întoarce!
Deci pentr'o mică plată de ce atât necaz?
De ce-aşa scumpe zile să perdem în zadar?
Să nu cercăm mai bine ca să stârpim sămânţa
Năravurile rele din inimele noastre?
S'umblăm după zadarnici măriri şi bogăţii,
Ca cânele povestei ce carnea lepădă,
Voind să se arunce dup'o deşeartă umbră?

A noastră cea mai mare podoabă e virtutea.
Apoi o liniştire a duhului doresc,
Dar însă libertatea o preţuesc mai mult.
Acela ce petrece în slavă şi avere
De aste trei mari bunuri lipsit purure este

Deși că le va perde el grijă n'ar avea.

Noi încă din pruncie suntem obișnuți,

A crede sărăcia ca răul cel mai mare;

Aceasta ne îndeamnă a căuta avere,

Lăsând măsura dreaptă ce trebui să păzim.

Dar orice trebuință își are-al său hotar:

Greșește cine-l trece și cine nu-l ajunge.

Și dascălul lui Neron ce-avere grămădise

Trăind în sărăcie, fu numai un nebun;

Și cel ce într'o bute viețuia flămând

Voind a-și da un nume de filosof cu fală,

La șesezeci ani tocmai eră un prunc la minte

Și trebuiă să-l bată un pedagog cu vârgi,

De mârșave deprinderi să-l poată desbără.

Silven când vindea untul într'un paner pe piață

Eră mult mai ferice și se hrănea mai bine;

De frica sărăciei nu se 'ngrijea atât,

Pe cât se îngrijește acuma când adună

Averi și stare mare, umblând din țară 'n țară

Prin foc, prin ger, prin apă cu atâta osteneală,

Și 'n veșnic neastâmpăr tot traiul petrecând,

Să strâng'atâta aur, comori și avuții

De nu 'ncap în palatul și sipetele sale.

Se poate trăi bine și fără bogăție,

Și poți căpăta slavă într'un ungher smerit

Imbătrânind în pace, deși pe urma ta

Nu târâi gloată multă; deși nu-și ia căciula

Norodul înainte-ți, și nu umbli 'n calească

Sau haine aurite, ș'o slugă numai ai.

Fireasca 'nțelepciune ne 'nvață a trăi

Intru îndestulare și fără averi multe,

Când însă lăcomia nu ne muncește gândul.

Greu nu e să-ți poți face un măsurat venit

Cu starea ta, dar trebui atunci să te oprești,

Să lepezi lăcomia, zavistia deoparte.

Să nu te miri de ranguri, de titluri strălucite

Și de averi înalte; trăește liniștit,
 De pravăț având cinstea, silește ne'ncetat
 Să îndreptezi năravul din alții și din tine.
 Atunce a ta slavă va fi în veci neștearsă
 În oamenii de bine. Iar dacă vei muri
 Ne-având un nume mare, și lumea te-a uită
 Căci n'ai putut învinge zavistia grețoasă,
 Răsplata muncii tale nu este prăpădită.
 Urmând virtuței calea, lăsând un nume bun,
 E cea 'ntâi răsplătire ce poate-un om dori.

SATIRA VII

CĂTRE KNEAZUL NIKITĂ IURIEVICI TRUBEȚCOI.

Când văd pre unul care ceaslovul nu mai lasă,
 Biserica păzește, se 'nchină, ține postul,
 Nu doarme cu nevasta, și duce lumânări,
 Dar ia chiar și cămașa după un biet sărac,
 De-i zic: ascultă frate, te rătăcești cu mintea,
 Mergând pe astă cale în Raiu nu poți să intri;
 Iar dacă ai dorință ca să te mântuești,
 Dă înapoi aceea ce ai luat nedrept.
 Atunce l-a mea râvnă el mânios răspunde:
 Nu-i treaba ta, băete, să dai bătrâne sfaturi!

Și bine zice omul; eu încă n'am ajuns
 A ernii înturnare se văd de treizeci ori,
 Și nici un păr din capu-mi nu și-a schimbat colorul,
 Cum dar în așa vrâstă să 'ndrept cu barbe albe
 Și căzături cinstite ce poartă ochelari?
 Pre cei ce n'au în gură mai mult decât trei dinți,
 Țin minte ciurma Moscvei, și spun ca de deunăzi,
 Campania și lupta la Cighirin urmată? ¹⁾

Aș răgușă zadarnic vrând să le dovedesc
 Că mintea 'n om nu crește cu lunile și ani,
 Cu toate că cercarea pre minte sprijinește,
 Și ce câștigă numai cu anii; însă vremea
 Nu dă experiență la cei ce nu pricep
 A lucrurilor reguli; iar omul silitor
 La ea s'ajungă poate și'n vrâsta tinereții;
 A mele vorbe însă vor fi disprețuite,
 Și mulți nătângi în lume vor crede ne'ncetat,
 Că un bătrân cu mintea întrece pe trei uni.

Asemenea opinii fără de judecată
 Și altele mai rele, s'au 'nțălinit în oameni;
 Unii se țin d'acele ce bune le socot,
 Le cred că-s legiuite, și nu știu că greșesc;
 Iar alții cunosc răul, dar nu au îndrăsneală
 Să se împotrivescă plecării cei nătânge
 Ce-i trage către fapte lipsite de bun simț.
 De-i întrebă pricina acestei rățăcirii,
 Obștescul glas răspunde: Că nouă din născare
 Ne-a dat natura suflet plecat spre amăgire
 Și stăpănit de patimi, iar astei legi firești
 Noi nu suntem în stare a ne împotrivi.

Acest adevăr însă de e ispitit bine,
 Nu știu, Nichito dragă, dar știu cu 'ncredințare,
 Că dacă eu din lene ogoru-mi voi lăsa
 Făr' a-l lucra cum trebui, va răsări dudău;
 Iar îngrășându-l bine, ș'arândul cum se cade,
 Voi adună o roadă ce-mi va răsplăti munca.

Ori cum ar fi plecarea ce firea ne-a lăsat
 Dar este, este-o vreme în care să putem
 A-i potoli iuțeala, de nu de tot s'o stingem,
 Și să 'ntărim în bine pre cei cu plecări bune;
 Această vreme este când omul e copil.
 Atunci e ochiul ager, auzul simțitor,
 Căci nou fiind pe lume, pătrunde cu 'nfocare,
 Ș'obiectele ce vede se înrădăcincază

In inima-i setoasă de orice lucru nou.
Deprinderea adesea se face fire 'n om;
Ea chiar și pe frânghie a dântui ne'nvață,
Și multe din acele pre care noi le credem
Că vin dela natură, mai bine cercetând,
Descoperim că-s numai a creșterii efect.
Aceasta a pătruns-o neobositul *Petru*
Monarhul și părinte, cu-a lui înțelepciune.
Cu multe ostenele, el școale-a așezat
A căror îngrijire și scop folositor
Eră ca să aducă pe juni la fapta bună.
Odihna, pân' și tronul a hotărit să-și lase
Și să călătorească în depărtate țări
Ca patria prin pildă-i să poată învăța
Dela străini acele năravuri, meșteșuguri
La om trebuitoare, și ne știute 'n Moscva.
Cu slavă a lui trudă pe noi ne-a încoronat;
Bărbați au eșit vrednici în pace și războiu,
Pe care 'n pomenire îi vor păstră urmașii;
Dar lucrurile bune rămân desprețuite,
Simțirea lăcomiei când nu ne măgulesc.
Să adunăm avere, palate să zidim,
Să facem grădini, fabrici, să 'mbunățătim codri,
Ca să lăsăm copii moșteni de averi multe,
Cu astă îngrijire noi numai ne muncim;
Cum însă se petrece copilăria lor,
La doi sau trei în minte abiă le trece poate;
Și care pe nimicuri mari sume cheltuește,
Li pare rău să dee un ban pentru-ai săi fii,
Ca 'nvățătura bună să poată dobândi.
Iar când copilu 'n urmă se dă în desfrânare,
Atunci mâhnitul tată de el se rușinează,
Și în zadar arată că nu e vinovat.
Ai adunat avere și nu te-ai îngrijit,
In inimă să-i sameni năravurile bune;
Bogat îți va fi fiul, dar va trăi în lume

Urât și fără slavă, de toți desprețuit,
Și cine știe dacă, prin relele purtări,
Nu-și va sfârși viața într'o spânzurătoare.

Isprava bunei creșteri în asta se cuprinde,
Ca patima din inimi de timpuriu stârpind,
În calea faptei bune pe tânăr să îndrepti;
Căci numai prin aceasta, el poate să ajungă,
A fi de folos țării și laudat de oameni.
Iar pentru a produce un rol așa dorit,
Științele și arte sunt numai ajutor;
În judecăți să aibă pătrundere 'nțeleaptă,
Și ale împărăției venituri, cheltuele,
C'o singură ochire să poată lămuri.
Pe valurile mării s'aleagă sigur drum.
Pe cer să înțeleagă a stelelor rotire
Ș'atracția ce trebui să aibă între ele.
Efectul să cunoască a ori cării făpturi.
Acesta-i vor da nume de învățat bărbat,
Și la 'nsemnate ranguri pot încă să-l înalțe;
Mulțimea îl va crede un vrednic cap de oaste,
Văzând lătită țara și dușmanii învinși.
De nu va putea însă pe sine-a fi stăpân,
De nu va ști a trage cu chip plăcut pe oameni,
Și nu se 'nduioșează văzând plângând săracul,
De-o dreaptă judecată nu e povățuit;
În scurt dacă năravul îi este vițios,
Se vor miră de dânsul fără să-l iubească,
Și lauda silită le va ieși din gură,
Când numai interesul la asta-i va 'ndemnă,
Stând gata în tot ceasul din spate a-l svârbi,
A sa ușoară slavă s'a veștejit în grabă:
Un om neplăcut lumii curând se dă uitării.
Când soarta-i se preface și zile negre vin.
Uitat e de ori cine ca și când n'ar fi fost.
Virtutea poate numai a liniști pe cuget,
Și stavilă a pune l-a poftelor capriții;

Ea numai ne deprinde în pace a privi,
 Tot felul de prefaceri a orbului noroc,
 Și fără nici o frică a așteptă sfârșitul.

Să ne silim deci trebui de a sădi virtutea
 În tinerile inimi pân' s'a înrădăcină.
 Să le deprindem mîntea cu-acele 'nvățături,
 Ce lor sunt potrivite și pot să-i folosească;
 Atunci prin fii noștri de orice treaptă vrednici,
 La patrie aducem un dar de mare preț.

De-ar fi în a mea voie ca singur să aleg
 Din două minți pe una, atunci cu bună samă
 Aș preferă îndată pe care-ar fi mai simplă,
 Decât pe cea isteată și ageră, dar rea,
 Ori care faptă bună aș crede bucuros,
 La cel ce nu se 'ngrașă din binele altora.
 Deși pe răbuș numai el știe să însemne,
 Tot însă nu se 'ncrede unui risipitor
 Ce numărul cunoaște ca 'n turnul Suharev
 Dar fără socoteală își cheltuște starea.

Copiii se desgustă de asprele povețe ;
 Nu trebuie între oameni ades a-i dojeni,
 Căci stingi pe nesimțite ambiția din ei.
 Le lasă de joc vreme, folos n'aduce graba,
 Și când cu ei ești singur atunci îi sfătuește.
 Pe un copil blândeța îndreaptă într'un ceas,
 Mai mult decât asprimea și frica într'un an ;
 Purtarea aspră seacă curajul dela tineri,
 Ferice de acela ce știe să deștepte,
 A laudei dorință în gîngașul copil !
 Mai greu străbate 'n inimi urechea decât ochiul,
 De-aceea prin exemple povața e mai bună,
 Ea face și pe vite s'urmeze pe părinți.
 Deprinde vulturelul să sboare în văzduh,
 Pe copoeș s'alerge țăhnind după găină
 Pe țapușori să-și cerce puterea lor în coarne,
 Rățușca să înnoate abia eșind din ou.

Aceste nu se 'nvață de cuget sau de sfat,
Nimic nu știu alta decât să imiteze.

Doi frați sunt într'o casă crescuți tot împreună,

Și tot d'acelaș dascăl certați și învățați,

Din ei alege unul al faptei bune drum

Din care nu-l abate nici frica nici nădejdea;

A sa îndatorire cu râvnă împlinește;

Plăcut și cu blândețe, la vorbă măsurat,

Compătimește însuși când vede pe sărac,

Și mila împărțește cu inimă curată.

Iar altul crud și trufaș pe tatăl său ar vinde

Ca să-și îndestuleze iubirea de argint,

El pradă visteria și moare într'un ștreang

Așa precum se cade la făcători de rele.

Pe unul pilda bună îl întări 'n virtute,

Pe altul la peire tot pilda l-a adus.

De-aș vrea să sting din vreme scumpetea 'n fiul meu

I-aș desvâli năravul în toat'a lui sluție,

Și pe Ignat de pildă l-aș scoate înainte:

Privește-l, eu i-aș zice, cât este de sărac,

Având grămezi de aur, e veșted și mâhnit;

Un ceas odihnă n'are, apoi așa viață

Cu multă avuție, o socotești ferice?

De mi s'ar părea iarăși că e risipitor

I-aș face cunoscută viața lui Clearh,

Pre care creditorii îl țin la închisoare.

Când ar vâdi plecare cătră trupeasca poftă

I-aș arătă pre Melit de bube rele plin.

Slugi, mancă, guvernantă m'aș îngrijii s'aleg

Tot oameni de ispravă și cu purtări cinstite.

Dar creșterea n'atârnă dela aceia numai,

La care în pruncie am fost încredințați;

Căci patima găsește prin multe părți prilej

D'a se vâri în inimi; și tot ce pre un tânăr

Incungiură, formează a lui firești plecări.

Nu e d'ajuns sămânța s'aducă rodul bun

li trebuie și timpul să fie cald, statornic,
 Pământul lucrat bine, udat când trebuiește;
 Și gunoiat în vreme, căci altfel în zadar
 Nădăjduiești în rodul pre care-ai semănat.

Bețiv s'alese Filip; el fu crescut de-o rudă
 Supusă la beție. Mirtil curvar se face,
 Căci a avut un mentor curvar și verigaș.
 În veci din gura Savii nu ese adevăr,
 Tot ce visează noaptea, ce-i vine 'n minte spune;
 Ne-aducem îns'aminte și de a lui bunică,
 Ce cu neîncetare hodorozea minciuni.
 Silvia-și desvălește rotundul frumos sân,
 La toți zâmbește dulce, din ochi le face semne,
 Își pune *alunele* și se sulimenește.
 Dela Silvia lesne poți orice căpătă,
 Căci nu vreă să jignească pre nime cu refuz.
 Așa a fost și mă-sa pe când eră ca dânsa.
 Prunciei noastre floarea curând se veștezește
 Când e încredințată pe-a unii roabe mâni.
 Copilul fur, tagadnic, de slugi e învățat;
 Ei sunt adevărata nevrâstniciei ciumă,
 Dar pilda părintească e mai vătămătoare.
 De multe ori copiii ar fi mult mai cinstiți
 Când tatăl lor și mama pre sine-ar fi stăpâni,
 Și frâu ș'ar pune limbii când fiii lor sunt față.
 Adun avere multă și dreaptă și nedreaptă,
 Mă sârguesc să capăt un rang însemnător,
 În somn și în ospete viața îmi petrec,
 Și pân' în urechi intru în tina desfrânării.
 Crezând că fericirea stă numai în avere,
 Acelor mari puterea în sine pismuesc,
 Dar caut cu tot chipul a lor prieteșug;
 Privesc cu nepăsare și rād de sărăcie.
 Voiesc cu toate-aceste, ca fiul meu în lume
 Și cu puțin să știe a fi îndestulat,
 Stăpân pe-a sale pofte, smerit și înțelept;

Să aibă adunarea persoanelor cinstite,
 Și să imite numai a lor purtare bună.

Zadarnică mi-e truda! pe apă slove scriu*)

Căci caznicile pilde puternice rămân.
 Și fiul meu va merge tot pe acea cărare,

Pe care va cunoaște a tatălui său urmă!

Cu ce obraz putea-vei pre fiul tău să 'nfrunți
 Când tu prin buna pildă nu îl povățuești?

Când el la tine vede de înfruntare fapte,
 Și nu găsește-acele pre care i le lauzi?

Un rac pre fiu defaimă că merge îndărăt
 Iar el răspunde: tată! arată-mi cum să merg.

Nu poți fi bun cum trebuie? dar nu-ți sminti copiii;
 Mai bine ar fi însă să te ferești de patimi,

Sau cel puțin de ochiul prunciei să le-ascunzi.
 Când te gătești de oaspeți, îndată poruncești

La slugi ca să grijească, să măture prin casă,
 Să curățe ograda și vasele să spele;

Tu însuși porți de grijă, în sus în jos alergi,
 Faci vuet, pui la cale, te temi ca nu cumva

Vr'un oaspe să 'nsemneze acea mai mică lipsă,
 Ori ochiul lor să vadă vre o necurăție.

Aceste le faci toate, dar nu te sârguești,
 Să depărtezi vederea copilului de rău,

Și să ascunzi de dânsul urâtele-ți defecte.
 Nu-ți este mai scump fiul decât ori care oaspe?

Pare că văd p'un critic cum clatină din cap,
 Cum strânge din sprâncene c'un zâmbet satanesc,

Ș'așa măreț vorbește: Ia'n vezi băetul nostru
 Cât de semeț ne'nșiră povești din ceea lume!

Ne face perzând vremea urâtul să simțim;
 Ca nuca pe perete povețele-i se prind.

Ne-având ce spune altă, năravuri cercetează
 Și zice că plecarea e rolul educării,

*) Proverb rusesc.

Voiește să ne 'nvețe a crește pre copii;
 În scurt ne dă dovadă de crieri sdruncinați,
 Prietene Nikita! Aceste ziceri poate
 Vor fi plăcute-acelor ce zic că viața-i scurtă,
 Și critică-o idee ce nu e ca a lor,
 Nevrând a da crezare nici chiar la adevăr,
 Eu nu voi să înduplec p'un soiu așa de oameni
 Dar nu-i oricare slobod opinia să-și dea
 Când ea în sine poartă a legilor respect,
 Și poate să aducă oricât de mic folos?
 Tu însă-mi dă ertare căci rândul nu păzesc,
 Dintr'una sar într'alta. Mi-e greu să mă supun
 La reguli ce adese pricinuesc urâtul,
 Când mintea este slabă, amestecul îi place;
 Căci dacă ni s'ar cere tot reguli să urmărim
 Și dintr'o socotință să nu putem eși,
 Fără a-i da sfârșitul, atunci ca să vorbească
 Abia într'o grămadă doi oameni poți să afli.

S A T I R A VIII

Ferice de acela ce stând pe un picior
 Compune două sute de versuri într'un ceas,
 Mânjind o jumătate de conț pe toată ziua;
 Ce scrie cum îi vine, fără să-și bată capul
 Să afle din ce parte afară suflă vânt.
 Pre mine însă soarta cumplit mă osândi
 Să scriu cu îngrijire, cu trudă și cu număr.
 Când voi s'apuc condeiul, mă'ntreb întâi pe sine:
 De nu silit de patimi doresc a fi autor?
 Nu oare fala s avei la care aș privi,
 Sau pisma ori mânia, dorința clevetirei,
 Imi predomnesc în minte? Căci ori cât de cinstită

O faptă e în sine, dar poate fi prea rea,
Când scopul ei se trage din vițios izvor.

De văd că al meu cuget nimica nu-mi impută
Atunci întorc privirea și cercetez năravuri,
Mă sânguesc din rele s'aleg ce-i de folos;
Eu laud ce e bine și râd de ce e rău.

Găsind un sujet vrednic de mica mea putere
Slobod la scris condeiu, dar făr' a'i lăsa frâul

Nu mă lenesc a șterge de scriu puțin sau mult

Nu mă aprind, ci caut să fie cu bun simț

Ori ce voiesc a zice, și versurile mele

Să aibă o măsură stând unde se cuvine;

Să nu slăbesc ideea, nici de prisos să'nșir

În sunete deșerte un grai neînțeleș.

Iar mai vârtos iau seama să nu jignesc pe nime

Cu vr'un cuvânt obraznic eșit din a mea pană,

Ca nu defăimând aspru năravul acel rău,

Să desvălesc că însumi sunt rău și pătimaș.

Văzut-ați vre odată un bun chirurg când sânge

Sloboade unui bolnav? Cu ce luare-aminte

La mâna cea legată tot pipăe cercând

Să afle unde-i vâna, apoi lovește 'ncet

Păzind cu scumpătate ca rana să nu fie

Mai mare de cât trebui? Această îngrijire

Și eu când scriu la versuri întocma imitez;

Imi pare că iau sânge la demoralizați.

Cum am sfârșit lucrarea, o strâng, o dau uitărei,

Apoi o cioplesc iarăși, ș'având mai multă trudă

Decât mai înainte pe sine nu mă cruț;

Dar versurile mele tot nu cutez s'arăt.

Ne'ncrederea de sine, rușinea, ne'ndrăsneala,

În mine sunt sădite sau d'a naturii mână,

Sau din copilărie din sfatul părintesc;

Iar dreapta judecată când vream a fi sumeț

M'amenință îndată cu chinuri, ostenele:

D'atuncea până astăzi urmez a lui povață.

Cred ori și când că fața ce primește-ades
Colorul rușinării se face îndoit
Mai vie, mai frumoasă, dând semne vederate
De nevinovăție ; că limba cea ușoară
Când slobodă aleargă, se'mpedecă curând ;
Că îndrăzneala este atunci de laudat,
Când ne slujește 'n lupta cu relele năravuri,
Când smulgem de la dușman cu dreptul biruința,
Când clevetiri urite vădind le 'nfruntăm,
Sau apărăm dreptatea unui nevinovat.
Cred iarăși că acela ce se socoate 'n sine
Mai mult de cât ori care, de laudă nu-i vrednic,
Văd însă cu 'ntristare c'asemene plecări
Imi sunt vătămătoare, dar nu pot să le las.
Și nu mă strică numai că-mi fac împedecare
Să scriu sumeț la versuri, și singur să mă laud,
Ades prilejuri bune din mână am scăpat
Căci mi-a lipsit curajul de a le putea ține
Ades și a minciunii am suferit uritul :
M'am chinuit în sine, și ca o cloșcă mută
N'am zis măcar : iubite, mai cruț' al meu auz :
Când din potrivă altul ce-a zilelor favor
I-a dat obraz d'aramă ca ori ce legi să calce,
Rușinea, simțimântul să le desprețuească,
Să nu-și mai schimbe fața în galben sau în roș
La toată ușa bate, se'nchină tuturor,
Spinarea își îndoae, și de refuz nu-i pasă ;
Supărăcios, obraznic din casă dat afară,
D'o sută de ori iarăș se 'ntoarce înapoi,
Uitând că și stăpânul și slugile-l urăsc.
Așa din treaptă 'n treaptă norocul îl ridică,
Căci vrând de el să scape îi împlinesc ce cere.
Când eu oftând zadarnic perd vreme de cinci ani
Pe lângă frumușele, un altul îndrăzneț
Intru o zi își vede nădejdea 'ncununată ;
Neam, minte, vrednicie din gură nu-i mai ese ;

Isprăvile străine le dă de ale lui ;
Defaimă ori ce lucru, și vrea prin adunări
El numai să vorbească, iar ceilalți să tacă
Făcându-i fără voie de dânsul să se mire.

Sunt rari aceia care știu cumpăni pe om
Din greutatea vorbeii, și bine înțeleg
Ce crieri pot produce cuvintele rostite.
Mulți mintea ne-o măsoară chiar după limbușie
Și cred că nerozia e dată la tăcuți.
Ades aud aceste : Arist e om cinstit,
E delicat și poate să fie bun prieten,
Dar într'un ceas o vorbă nu poți de la el scoate
Cuvântul de pe buze-i se trage lin și scurt,
Cu dânsul totdeauna îmi vine a căscă,
Și eată ce mă face să cred că duh nu are.

Virtutea din vecie stă purure în mijloc
Intre acele margini ce patimile nasc.
In vremea noastră însă aceasta s'a schimbat.
Și cine având oare venituri măsurate,
Nu se silește încă să-și mai mărească starea ?
Cu dreptul sau cu strâmbul s'adune aur mult ?
E leneș acel care se poate mărgini ;
E neplăcut acela ce-și cumpănește vorba,
Și este mic de suflet acel ce-și chibzuește,
A sale interese cu cugetul curat.
Nerușinați, obraznici, noi slava alungăm,
Pe-o cale unde-a slavei nu este nici o urmă,
Și ne-amăgim spre sine cu măguliri deșerte.
Când oare ochii noștri se vor mai curăți
De pâcla rătăcirii în care ne aflăm ?
Mai străluci-va oare de adevăr vr'o rază ?
Zadarnică nădejde ! Iubim a noastre viții
Ce numai defăimare ș'ocară ne aduc,
De și a lor plăcere nu ține îndelung !
Mustrarea conștiinței, uritul, îngrijirea,
Pe urma lor urmează, și chinul este mare !

De-a pune în mirare pe oameni, ce folos?
 Când ei sunt nestatornici în socotința lor,
 Și ce-au lăudat astăzi, mâni iarăși ei defaimă?
 Privind a noastre rele și necinstite fapte,
 Ades se rușinează bărbatul înțelept.
 Intr'un cuvânt acela ce nu e virtuos
 Nu poate sta aproape de tronul unde *Anna*,
 Prietina virtuții o cărmuește astăzi.
 Cu dânsa în unire ea știe osebi
 Și răsplăti cum trebui p'ai binelui urmași;
 Iar demoralizații și rău cugetătorii
 Nu pot să 'ngăduiască a ochilor ei raze,
 Cum nu pot Agarenii și Sciiți suferi,
 Infricoșatul trăznet de brațu-i repezit.

O D A I

Plutind în întuneric pe cale rătăcită,
 Căci nu vă 'ntoarceți ochii spre cel ce este 'n cer?
 Atei fără de minte! Părerea amăgită
 Lăsați, și mânați vasul spre țarm de adevăr.

Pre Dumnezeu cunoașteți acel ce cărmuește
 Făptura plăsmuită cu însăși mâna sa.
 El cerurile 'ntinse în care strălucește
 Inflăcăratul soare pre toți a lumină.

Planetelor și lunei El zice să 'mprumute
 Lumina lor din soare; și El a poruncit
 A se aprinde noaptea făclii de stele sute
 În aer să lucească când soarele-a sfințit.

Cu naltă 'nțelepciune a timpului măsură
A cumpănit, și toate păzesc regula lor,
El zice ca să cadă a rouăi picătură
Pământul să adape spre hrana tuturor.

Și toate sunt lăsate spre veșnica Lui slavă
Și cerul și pământul pe dânsul îl măresc,
Câmpia, șesul, floarea și vesela dumbravă,
Ici valea, colo dealul natura 'mpodobesc.

Când marea se răscoală mugind cu 'nfuliere.
Un slab năsip o ține în marginile ei.
El vânturilor zice să sufle cu putere,
Văsduhul să înouiască gonind nourii grei.

El este creatorul a orice vietate.
Jivină ce trăește în ape, pe pământ.
Și pasărea ce 'n aer cu aripa străbate;
Tot ce viează 'n lume a lui făptură sunt.

Apoi ca un puternic și milostiv părinte
Pe om cu însu-și mâna-i din lut au plăsmuit
L'a dăruit cu semnu-i l-a înzestrat cu minte,
Cu dânsa dintre alte făpturi l-a osebit.

El nourul cel negru despică cu-al său tunet,
Săgeata arzătoare răsbate 'n orice loc;
Se tulbură tot omul de-acel puternic sunet
Infricoșat și iute, ce poartă 'n sine foc.

Pre cei smeriți înalță, pre cei înalți smerește
De munți de se atinge ei fumegă 'ngroziți,
D-a Lui privire lumea se mișcă, se clătește,
Noroadelor și neamuri, cântați-l și-l măriți!

ODA II

Vezi, dragul meu Nichita, cum neamul sburător
Nici seamănă, nici ară, nici seceră vreodată,
La vreme îi imparte o hrană 'mbelșugată
Cu darnica Sa mână înaltul Creator!

Privește pre câmpie aceste mii de flori,
Acești crini nalți și mândri, aceste viorele,
Nici Solomon în slavă-i nu se 'mbracă ca ele,
Deși întâi în minte el fu 'ntre muritori.

Ascultă glasul legii ce Dumnezeu ți-a dat
Prin fiul Său cel dulce, care pre toți ne 'nvață
Să fim cu fapte bune urmând a Lui povață,
Ferindu-ne de rele, de mârșavul păcat.

Nădejdea să o punem în Domnul Dumnezeu
Acela care 'n nouri cu fulgerul trăsnește,
Ce suflă și furtuna îndată risipește,
Ce 'ncinge orizonul cu mândrul curcubeu.

Ce va să fie mâne nu te 'ngrijii a ști.
De zioa cea de astăzi îl binecuvintează
De traiul tău, de hrană, El singur priveghează!
Urmează a sa cale și nu te vei căi.

Stăpânitorul lumii îți știe de nevoi.
A fi de folos ție și altora gândește,
A lui voință sfântă smerit o împlinește
Și nu uită județul și ceasul de apoi!

O D A III

Nu credeți pre bărbatul cu fața zâmbitoare
 Care pre cer vă jură al său prieteșug,
 Fugiți de-a lui cuvinte căci sunt otrăvitoare,
 Și vă menesc un jug.

Când inima năuntru i s'ar putea străbate
 Atunce s'ar cunoaște ipocritismul său,
 Deși s'arată 'n față având simțiri curate
 Dar sufletu-i e rău.

El nu se cârmuește decât de a sa voie,
 Cu orice 'ndatorire nu-i intri în favor.
 Nu așteptați la dânsul vr'un sprijin la nevoie,
 Sau vre un ajutor.

De va vedeă la altul un lucru ca să-i placă
 Înfierbântat de pizmă e 'n stare a crepă,
 În veșnic neastâmpăr nu știe cum să facă,
 Să-l poată căpătă.

Când poate rău să facă prilejul el pândește,
 Și fără de pricină săracul asuprind,
 In grea ticăloșie pre oameni îmbrânțește,
 Spre a-i vedeă perind.

Cucernici bătrânețe, nici cinstea cuvioasă,
 Nici sexul acel gingaș pre el nu mărginesc,
 De-a limbei lui viclene iuțea veninoasă,
 Cu toții pătimesc.

Acela numai care norocul il păzește
 De n'are cunoștința-i nu e ținut de rău;
 Dumnezeușul nume acel om nu hulește
 Căci n'are Dumnezeu.

Cerescule părinte! Tu cârmuești zidirea
 Acea alcătuită cu însăși mâna ta;
 De a ipocriziei vicleană plăsmuire
 Grăbește-a ne scăpă!

Răpède dintre nouri săgeata acea iute
 Ce este hotărîtă pentru nelegiuți,
 Și scapă omenirea de feare neplăcute
 De răii ipocriți!

ODA IV

Abătuți cu totul din calea cea dreaptă,
 Și d'ale lor patimi oamenii orbiți,
 Fără osebire de loc sau de treaptă,
 Toți în întuneric umblau rătăciți.
 Picioarele multor au alunecat
 În adânci prăpăștii, și rari au scăpat.

La unii Norocul brațul său puternic
 Tinzând spre scăpare de munci i-a ferit,
 I-a scos din ispită; dar omul nemernic
 De adevăr încă nepovățuit,
 Fără a lui sprijin, slab, neputincios,
 Nu putea să afle drumul priincios.

Ins' Acela cărui firea se supune,
 Primejdia noastră a înlăturat,
 Trimițând în lume pre Înțelepciune
 Ca d'a ei povață omul luminat,
 De la fapte rele să fie retras,
 Se 'nfrunte-ori ce patimi, să 'ndrepte-al său pas.

O! cât de plăcută și împodobită
 E fiica Acelui de sus împărat
 În față-i blândețea este zugrăvită
 Cuvântul ei dulce, lin și măsurat!
 Virtutea și cinstea pre ea o slăvesc,
 Căci fiii dreptății dreptatea iubesc.

S'ascunde de dânsa urîta minciună,
 Ce este izvorul relelor voinți,
 Triumfă printr'însa numai fapta bună,
 Și 'n mânele sale poartă biruinți.
 Așa când răsare soarele lucind,
 Revarsă lumină pre noapte gonind.

Noroadele-acele a căror hotare
 Spre răsărit mândru departe se 'ntind,
 Vecine cu Negrii, și alte popoare
 Care se adapă din Ganges și Ind,
 Se cobor la glasu-i de pe elefanți,
 Și 'ntâi Indienii se văd luminați;

Apoi Etiopii cu negrele fețe
 Și Nilul ce varsă bogatul său har
 Pe țarmuri slăvite, prin fapte mărețe
 Prin legi înțelepte ce sunt al ei dar
 Din a neștiinței noeanuri scăpând,
 Se 'nalță la ceruri cu agerul gând.

A lui întunerec ș'a ei strălucire
 Văzû Babilonul cel cu zidul lat,
 Noroadele-acele fără cârmuire
 De ea împlânzite, la ea s'au plecat.
 Sciții cei sălbateci și Tracii cumpliți,
 Sunt puterii sale marturi neclintiți.

Dup'o îndelungă și grea preumblare
 La șapte prieteni ai săi s'a oprit,
 Grecia ferice cu-a sa vizitare,
 In multă putere și slavă-a sporit.
 Prin a ei povață Romanii dau legi.
 Ca stăpâni puternici a lumii întregi.

Dar când lenevirea muma răutății
 De a ta lumină i-a înstrăinat,
 Atunci spre pedeapsă urgia dreptății
 P'ai Nordului barbari-la ei a chemat,
 Ce sfărâmând tronul întâi la Apus,
 Apoi ș' Orientul curând au supus.

Întâmplarea asta este norocită,
 Căci cei slăviți doctori și vrednici bărbați
 Pre care zeița acum urgisită,
 Mai avea prietini ei adevărați
 O nouă lumină Europei au dat,
 Si 'n veci a lor nume va fi neuitat.

Din țară în țară purtă 'nțelepciune
 Cu ea împreună p'ai sei următori,
 În totul urmează schimbări de minune,
 Și cad ereticii ușor crezători.
 Noi însă cu inimi și cuget curat,
 Slujim unui singur ceresc împărat.

Iubim judecata cea cu dreptate,
 Iar pâra urită nu o suferim,
 La războaie mergem în oști regulate;
 Prin agere sfaturi mai mult biruim,
 Păreți de aramă cu pumnul sfărâmăm,
 Și după voință focul prelucrăm.

Mânile lui Joe nu-s mai de minune
 Decât ale noastre. Cu fulger de foc
 Noi facem pe trăznet grozav să răsune,
 Să darne pământul, și stâncele 'n loc.
 Furtune și vifor nu ne pot opri,
 Pe undele mării sumeți a pluti.

Preste oceanuri aflăm lumi ascunse,
 Planetele toate pe ceruri ochim,
 Mișcarea lor, cursul, de noi sunt pătrunse
 Și a soarelui raze în flori împărțim.
 Făptura întreagă simte ne'ncetat,
 A duhului nostru efect minunat.

EPISTOLA I

CĂTRE CNEAZUL NICHITA IURIEVICI TRUBEȚCOI¹⁾

Tu care în câmpul slavii pre Bellona ai văzut
 Cu fruntea încununată de laure sângerate;
 Eu credeam c'o nouă viață liniștită-ai început,
 Și culegi în pace rodul trudelor îndelungate;
 Dar aud că Mumei noastre tu ești iar trebuitor.
 Ea dorind ca rânduiala și dreptatea să 'nflorească
 În a sa împărăție și printre al său popor,

¹⁾ Cneazul Trubețcoi a slujit în campaniile Poloniei și a Turciei dela 1733 până la 1739 ca General-Maior și General-Criș-Comisar. Incheindu-se pacea la 1740 fu rânduit Guvernator Sibirului, dar împărăteasa Anna schimbând hotărîrea, îl numi Sfetnic de taină și General-Procuror. La acest prilej, poetul i-a adresat această scrisoare cu data din Paris, la 9 Septembrie 1740.

O nouă dregătorie a voit să-ți dăruiască,
 Căci știe că prin aceasta săracul se liniștește
 Și a văduvelor lacrimi nu vor cădea pe pământ,
 Știe că a judecății cumpănă nu se clătește,
 Și nu-i lasă să s'ascundă adevărul acel sfânt.
 Pentru cel iubit de slavă, a merge pe a ei cale
 Indemn foarte plăcut este. Caracterul tău firesc,
 Conștiința ta curată și dulci virtuțile tale,
 Câtă ele mângâere l'asupriți făgăduesc!
 La acei ce de-a șicanei viclenii se împilează,
 Și pre carii oarba zee îi scârbește ne'ncetat!
 Acum văd că iar răsare a adevărului rază,
 Și de hohotul minciunei văd că iarăș au scăpat.

În obștescul bine însă, și al meu în parte este,
 Căci șezând în capitală mai ades nădăjduesc
 A priimi dela tine mult dorita mie veste,
 Că te afli 'n sănătate, știind cât te prețuiesc,
 De mă crezi că tot sunt vrednic de a ta prietenie;
 Pentrucă făr' de aceasta traiul meu e neplăcut,
 Pățimesc precum un popă care la un praznic știe,
 Că n'are cu 'ndestulare de mâncat și de băut.

EPISTOLA II

CĂTRE VERSURILE MELE

Văd că vi s'a urit, versuri, d'a mai stă în închisoare
 Și în umbră de ani zece: văd că vrând să vedeți soare
 Slobozenie îmi cereți, înșelându-v'a gândi,
 Că la cititorii veseli priimire veți găsi,
 C'aducându-le plăcere, folosință și zăbavă,
 Vouă vă va face cinste, mie laudă și slavă.
 Deși știu că prin aceasta în idee ne-amăgim

Vă slobod în pace, mergeți; ați vrut să ne despărțim!
 Când din mână'n mână-ți trece, veți vedeà c'aveam dreptate
 Să vă țiu în întuneric părăsite și uitate;
 Veți vedeà c'a noastre gânduri foarte lesne s'amăgesc;
 Mulți pentru dorința slavei nasurile își julesc!
 Incât floarea noutății veți păstrà neveștejită,
 Oamenii ce iubesc noul v'or ceti cu mulțămită,
 Căci de-i și gol adevărul la 'nțelepți tot e plăcut;
 Iar îndată ce-acea floare veștejită a căzut,
 Toți vor judecà că mintea mi-a venit în rătăcire,
 Ș'ale mele bune sfaturi le vor numi clevetire.
 Deși niște versuri care nărvirea prihănesc,
 Cu grețoasa clevetire nicidecum nu se 'nvoiesc,
 Dobitoc ce voiu a 'mpunge mă vor socoti pre mine;
 Puțini se găsesc d'aceia ce văd lucrurile bine!
 Unii mă vor huli iarăși pentrucă m'am ocupat
 De un lucru ce la vârsta și la postul meu nu-i dat,
 Alții n'or vrea să mă cruțe, căci am avut îndrăsneală,
 Defecturile străine să descoper la iveală,
 In zadar voi le veți spune că trebile mi-am cătat,
 Și rodul anilor tineri nici decum nu am știrbat:
 Că a mea îndatorire am urmat cu sârguință,
 Și că versul pentru oameni poate fi și de priință,
 Vor răspunde că în viață nu sunt ceasuri de prisos,
 Și că din scris și din versuri nu ese nici un folos.

Zavistia veninoasă va mai găsi pentru mine,
 Că pe vechi și noi autorii am prădat fără rușine,
 Și că în limba rusească tot acele am bârfit,
 Ce Latinii și Francezii mult mai bine le-au rostit,
 Că a face două rânduri în armonie să sune,
 Pre cari le-am găsit gata n'a fost lucru de minune.
 Aceste sunt pentru mine, iar pre voi vă vor uită,
 Și cu Bova sau cu Erșă¹⁾ la un loc vor aruncă,

1) Două netrebnice povești ce se vindeà manuscrise pe podul Spaschi dela Moscova.

Unde 'n pulbere svârlite veți sluji la cari de hrană,
 Ori veți fi de învălitul icrelor din vre-o dugheană.
 Dea cerul să nu se 'ntâmple aste cari vă prezic,
 Târziu plânge dacă 'n mreață a căzut bietul pitic!
 La copiii fără minte slobozenia e dragă,
 Dar greșesc când ei în seamă sfatul părintesc nu bagă.
 Din aceste de pre urmă sfătuirii ce vă 'nsemnez,
 Voi puteți să înțelegeți ce iubire vă păstrez.

FABULA I

FOCUL ȘI STATUEA DE CEARĂ

Un vărsător de ceară ca meșter iscusit
 A nimerit odată un chip desăvârșit.
 Delicateța, părul și zâmbitoarea față
 Ii da înfățișării un aer de viață,
 Dar din nenorocire el chipul a lăsat
 Pe lângă foc la care a fost și prelucrat.
 Nu este de mirare că statuea de ceară,
 S'a risipit îndată aproape stând de pară.
 De ai făcut un lucru și vrei ca să-l păstrezi
 Pentru viitorie, apoi să depărtezi
 Tot răul de 'nainte și orice împedecare,
 Căci altfel este numai zadarnică lucrare.

FABULA II.

ȘERPELE ȘI MATCA DE ALBINE.

Otrăvitorul șerpe văzând p'un teișor
 O matcă de albine, ca un lingușitor
 Începe să-i spuie: că este prea frumoasă

Că are multe daruri, că-i lumii prețioasă,
 Îi laudă puterea, așezământul blând,
 Cu care chibzuește albinele la rând ;
 Apoi folosul mare ce lumii se aduce
 Prin grele ostenele din fagurul cel dulce,
 Aăogând a zice : tu foarte vrednicești
 A ta împărăție că o învecinicești ;
 Dar îți lipsește arma aceea de apărare,
 Cu care să-ți ții slava la orice întâmplare.
 Pre răi mai mult ațâță un bun decât un rău,
 Deci roagă să-ți dea ghimpe prea bunul Dumnezeu ;
 Cruzia foarte prinde la fețe domnitoare. —

Albina la aceste cuvinte 'nșelătoare,
 Răspunde cu blândeță către acel viclean :
 — Nu-mi plac a tale sfaturi. Eu trebuință n'am
 De veninosul ghimpe, căci sunt încredințată,
 Că dușmani înăuntru nu pot avea vr'odată ;
 De cei pe din afară copiii mă păzesc,
 Și eu prea mulțumită pe Dumnezeu slăvesc
 Că'n chipul meu arată cum trebuie să fie
 Un împărat pe lume: el răul să nu știe,
 De sfătuirii viclene să fugă ne'ncetat,
 Căci binele nu răul lui Cel de sus i-a dat.

FABULA III.

CĂMILA ȘI VULPEA.

Cămila mult geloasă văzând un țap odată
 Cu coarnele cum bate de câni încunjurat,
 A început în sine a blestemă pe soartă
 Zicând: ce ticăloasă eu parte am luat !
 Un trup frumos și mare să fie fără coarne

Să nu aib eu o armă ca slava să-mi lăţesc
Ca duşmanii mei lesne în praf să se răstoarne!
(Geloşii felurite de pricini născocesc
Când vor să tot cârtească). Aşa se tângueşte
Cămila mergând tristă cu capu'n jos plecat,
Dar o vicleană vulpe ce'n drum o întâlneşte,
Împărtăşire multă la soartă-i a luat.
Cămila deamăruntul îşi spune scârba toată.
— Cunosc, răspunde Vulpea, că mare ai cuvânt,
Dar eu am mijloc sigur ca să te fac cornată.
Colo'n pădurea ceea un loc e în pământ
De drum nu prea departe; îl vei afla sub zare
Se chiamă vizunie; la ea oricine-a mers
Şi capul său plecându-şi a stat păzind răbdare,
Fără de prelungire cu coarne s'a ales,
Precum berbecii, boii şi şapii dau dovadă.
Această sfătuire Cămilei a plăcut;
Ea nici gândeà că Leul în vizunii să şeadă,
[Dar cine cată coarne la minte e cam scurt.
Cămila iute-aleargă cu mare bucurie
Găseşte acea bortă sub nişte frasini vechi,
Şi capul îşi afundă îndată'n vizunie,
Iar Leul cu cruzie o prinde de urechi.
Ea trage, el nu lasă, pân' ce'n sfârşit scăpând
Acasă se întoarce urechile lăsând.
O iubitori de slavă! Pe voi v'am arătat.
Fiinţa de cămilă spre laudă v'am dat.
Cunoaşteţi că acela ce fala tot goneşte,
Cu râsul şi ocară ades se pomeneşte.

FABULA IV.

ULIUL, PĂUNUL ȘI CIOFUL

Ne povestesc c'odată al păsărilor prinț
 A fost perit. În locu-i trei păsări zburătoare
 La împăratul Vultur cerea locul deschis,
 Păunul, Uliul, Cioful. Tustrei lămuritoare
 Cuvinte de dreptate au fost înfățoșat.
 Cu vitejia Uliul fălindu-se, de multe
 Dovezi despre războaie în care s'a luptat,
 Se laudă Păunul cu penele-i plăcute,
 Iar Cioful giuruește că noaptea fără somn
 În veci o va petrece, făcând și jurământ.
 Deci Vulturul alese, pe care gândiți Domn?
 Pe Ciof! — Și la aceasta așa își dă cuvânt;
 Că Uliul de și este viteaz ș'a fost oștean,
 Nu are îndurare, e aprig și avan.
 El nu a dat dovadă de vreo faptă bună
 Nici pe viitorie la dânsul nu e har,
 Căci dacă tinerețea cu slavă nu răsună,
 Apoi a vrâstei iarnă se trece în zadar.
 Păunul este mândru cu lungile lui pene,
 Dar cioful este pașnic, nu caută pricini,
 Se apără cum poate, și noaptea fără lene
 Nu doarme, priveghează.

Stăpânitorii lini

Și trezi pe când supușii în pace dormitează
 Mai multă fericire la ei asigurează.

FABULA V.

ȘOARECUL DE ȚARĂ ȘI CEL DE ORAȘ

Un șoarec dela țară, pe altul târgoveț
 Ca pe un vechi prieten, îl chiamă la ospăț.
 În strâmta lui căsuță pe oaspe îl primește,
 Li pune înainte tot ce mai bun avea,
 Orz, mazăre și hrișcă; îl roagă, îl poștește,
 Dar târgovățul mândru nimic nu vru să ia,

S'așa în sfârșit îi zice:

— Eu mult mă mir, frățico; cum poți trăi aice
 Într'o pustietate, și cum nu ți-e urît?
 În viața asta scurtă de ceasul hotărît

Nu poți scăpa ori unde,

Ș'ori cum te vei ascunde!

Mai bine murind vesel, să zici că ai trăit,
 Decât mort în viață,

Să nu cunoști a lumii plăcere și dulceață.
 Asemenea cuvinte au fost prea de ajuns;
 Căci șoarecul de țară, de vorba lui pătruns,
 Cu oaspele 'mpreună, eși din borticică,
 Și peste noapte merse cu pază și cu frică

În târg la un palat,

Tot în mătășărie și aur îmbrăcat.
 Din masa de cu sară sta coșnițele pline
 Cu fărături gustoase de pe la țări străine;
 Deci târgovețul falnic pe șoarecul țăran
 Îndată îl cinstește cu niște parmezan,
 Îl pune pe covoare... când iată-un zgomot mare
 La ușă se aude, și peste așteptare
 C'un om în casă intră un câine medelean;
 Iar șoarecii aleargă, s'ascund pe sub divan,

Nu suflă până 'n sară.
 Atunci sârmanul șoarec, ce 'n liniște la țară
 Trăia fără de grije, văzù că s'a 'nșelat,
 Și cum a sosit noaptea, el drumu și-a luat.
 Zicând către prieten: viața 'n ticnă are
     La mine mai mult preț
     Decât o 'mbelșugare
 De griji amenințată a unui târgoveț.

FABULA VI.

STIGLEȚUL ȘI CANARUL

O față schimbătoare ș'un graiu meșteșugit
 Sunt chipuri lesnicioase pre om de amăgit;
     Dar prin așa mijloace
     Nu 'nșeli pre dobitoace
 Ce nu știu vorbă dulce, nici zâmbet iscusit.
 Cu un stigleț canarul umblând du pă mâncare,
     Sosi 'ntr'un loc, pe care
 Sta lațuri coperite cu cânipă de-ajuns,
     Ș'un om pâdea 'n ascuns.
     Canarul de îndată,
     Având ispita 'n faptă,
 Căci nu de mult scăpase din temnița vărgată,
 A zis l-al său tovarăș: noi trebui să fugim,
 De ast loc unde lesne putem să ne robim;
 Acea sămânță bună scop rău în sine are.
     Nu este nici-un om
     Atât de galantom
 Să lase pe câmp roduri cu bună cugetare;
     Haideți în altă parte!..
 — Așa! îți vine bine să dai poveți deșarte;

Răspunse lui stiglețul.—Cu gușa plină, vrei
 Și hrana să mi-o iei!
 Zicând aceste, zboară, la cânepă se lase
 Ciupește două fire, le află prea gustoase;
 Dar vai! îndată simte c'a lui picior e strâns.
 Pândașul sosind iute din tufe l-a și prins,
 Și pentru jucărie l-a dat unor băeți.

Din fabulă vedeți:
 Că sfaturile bune ne sunt de trebuință
 La relele ce-adesă ne vin pe neștiință.

EPIGRAMME

I.

LA UN EGOIST.

Critică și sfătuește Cleandru p'ori cine vede,
 Unu-i leneș, altu-i grabnic, celalalt drept nu mai șade.
 Cesta reguli nu păzește,
 Cea nu se îngrijește
 De nimic; ș'a lui purtare a să-l ducă la peire.
 Dar când ar vrea să se vadă și el fără părtinire,
 Ar vedeà, cum vede lumea, că nu-i și el fără pată,
 Ci egoismu-l îmbată.
 Pesemne în lumea asta așa e dat să fim noi;
 Un orb când duce pre altul, cad în groapă amândoi.

II.

LA ICOANA SÂNTULUI PETRU.

Ce stai cu cheea, Petre? — În raiu voiu să slobod
 Răsăriteana ceată.—Dar celalalt norod
 Ce-n lanțurile Papei s'au prins așa ușor?
 — Eu n'am cu dânșii treabă; ei au chelarul lor.

III.

LA BRUT.

Că ești cuminte, Brute, toți oamenii gândesc,
 Că ești un nerod însă eu nu mă îndoiesc;
 De-or întrebă pricina, o pot spune derost,
 Când taci tu ești cuminte, iar când grăești, un prost.

IV.

LA LIDA.

Pentru ce Druz ia pe Lida, o bătrână hârcă, sură,
 Ce în gingini molfăește ne-având nici-un dinte 'n gură?
 — Pentru că plăcerea-i este să adune-anticități,
 Vrea să aibă și pe Lida printre alte rarități.

V.

LA ERAZDU.

Prietene Erazde, ești prea caprițios,
 Privesc că nici o fată nu poate să-ți mai placă;
 Cu toate-ai fost în vorbă și fără vr'un folos.
 Una nu e frumoasă, alta e prea săracă,
 Aceasta n'are zestre sau nu-i de măritat,
 Tot alegând nevastă, ai rămas ne'nsurat.

VI.

HRONOSTICESCAEA NA CORONATIO PETRA II.

ПЕТРЪ ПРИЯ СВЫШЕ КРЪПКУ ВЛАСТЬ НА ЛЮДИ
 ВЪИЧАНЕМЪ, Творче помощь крЪпка буди.

VII.

LA CETITORII SATIRELOR.

N'am voit cu-a mele satiri eu pe nimeni a jigni
 Ci defecte uricioase m'am silit a prihăni;
 De aveți însă dorință a nu vă cunoaște 'n ele,
 Vă 'ndreptați, dacă se poate, de naravurile rele.

VIII.

LA LEANDRU.

Cinci ceasornici de părete, și vreo cincisprece de masă
 Și de buzunar Leandru are întru a sa casă;
 Toată zioa el nu face decât tot le regulează
 Înapoi sau înainte, le întoarce și le-așează.
 Din această osteneală ce folos poate să-i vie?
 Nici un om ca dânsul bine câte ceasuri sunt nu știe.

IX.

LA UN NOU BOERIT.

Între numărul cel mare de boeri ce-aveam, Silvan
 Este cel mai plin de fumuri, mai nerod, mai gogoman.
 Oare pentru ce la oameni nu voiește să se 'nchine?
 De când vindea lapte 'n piață, el încă n'a uitat bine;
 Cofăeșul de pe capu-i se 'grijește-a nu scăpă,
 Pentru-aceea el la nimeni nu 'ndrăsnește-a se plecă.

N O T E

SATIRA I.

1. Petru II, născut la 12 Octomvrie 1715.
2. Vestit Ciubotar pe atuncea la Moskva.
3. Croitor neamț.

SATIRA II.

1. Toți cunosc pe fostul Arhiepiscop P... carele dorind a se face cap bisericii rusești, dăruia cai din ergheliile sale, la toți acei ce puteau să-l ajute.
2. Olga, soția lui Igor, fiul lui Riuric, întâiul Țar rusesc. Ea fù cea dintâi care priimind credința creștinească se botează sub nume de Elena. Începù a domni dela anul 950 d. h.
3. Namesnic, Vițe-rigă. Acest titlu se da mai 'nainte guvernorilor de provincii.
4. General-Maior Neibuș, prieten autorului, mare iubitor de bere.

SATIRA III.

1. Proverb rusesc.

SATIRA IV.

1. Vezi viața autorului.
2. Un oarecare Maximovici a scris în versuri și a așezat după alfavita pe toți Sfinții Pecerscăi. Această carte tipărită la Kiev, nu are nimic mai de însemnat, de cât numele Sfinților.

SATIRA V.

1. Proverb rusesc.

SATIRA VI.

1. Vladimir începù a domni pe la anul 952 d. H.
2. Adică erà un prost locuitor.

SATIRA VII.

1. Cighirin, capitala Kozacilor Zaporojani, asediată de Turci și scăpată de oștile rusești la anul 1676.
2. In turnul Suharev la Moskva se întemeiase o școală de aritmetică, geometrie, și alte părți de matematică.

TABLA DE MATERII

TABLA DE MATERII

	Pag.
<u>Aprodul Purice</u>	1
Reverii	17
Domnului P. Prunco	19
Varianta	22
Melancolie	<u>23</u>
Gelozie	27
La M * *	28
Fabulă	30
Marșul lui Dragoș	31
Doină nouă	32
Eu sunt Român	33
Prințesei Catinca Conaki Vogoride	35
Strofe	35
Potopul	<u>36</u>
Melodii irlandeze	42
<u>Salul Negru</u>	83
Oscar D'Alva	<u>86</u>
Floarea, Florărița Română	96
Balade	101
O zână	103
Silful	104
<u>Bunica</u>	108
La Trilby sburătorul	110
<u>Uriășul</u>	<u>114</u>
Domnul I. F.	116
Vălmășeala	120
Domnului L. Boulanger	123
Marturisirea castelanului	126
La un trecător	128
<u>Vânătoarea Burgrafului</u>	129
<u>Pasul de arme al Regelui Ioan</u>	132

	Pag.
Domnului L. Boulanger	140
Domnului Charles N.	147
Zina și Peri	151
Satire și alte Poetice compuneri	161
Viața Prințului Antioh Cantemir	162
Versuri în lauda Prințului Cantemir	176
Scrisoarea autorului	182
Către Împărăteasa Elisabeta Petrovna	183
Prefața autorului	187
Către mintea sa	188
Filaret și Eugenie	194
Către Teofan	205
<u>Către muza sa</u>	216
Satir și Perierg	223
Satira VI	246
Satira VII	251
Satira VIII	259
Oda I	263
Oda II	265
Oda III	266
Oda IV	267
Către cneazul Nichita Iurievici Trubețcoi	270
<u>Către versurile mele</u>	271
Focul și Statuea de ceară	273
Șerpele și matca de albine	273
Cămila și Vulpea	274
Uliul, Păunul și Cioful	276
<u>Soarecul de țară și cel de oraș</u>	277
Sticlețul și Canarul	278
Epigrame	279

